

เอกสารทางวิชาการ

เรื่อง แนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม
ในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต :
กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาอุดรธานี

โดย

คณะนักศึกษาคณะศิลปศาสตรบัณฑิตหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง
สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รุ่นที่ ๘

กลุ่มที่ ๔

เอกสารทางวิชาการฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมเชิงปฏิบัติการ
หลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๔

ชื่อเรื่อง แนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้าง
คุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

ชื่อผู้วิจัย นักศึกษาการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘ กลุ่มที่ ๔

ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๔

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษางานวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิสิต อินทมาโน

ผู้ช่วยอาจารย์ที่ปรึกษางานวิชาการ นาวาอากาศเอก อโนชา รัชพรมงคล

คณะกรรมการเอกสารวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกได้ตรวจสอบและอนุมัติให้เอกสารวิชาการฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๔

พลตรี ผู้อำนวยการหลักสูตร
(ชำนาญ ช้างสาต)

ผู้อำนวยการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

คณะกรรมการสอบเอกสารวิชาการ

พันเอก
(กฤษกมล ธรรมานุกูล)

ผู้อำนวยการกองวิทยาการ สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรมการ
(นักรบ ระวีการณ์)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาศึกษาศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ดร. กรรมการ
(ขวลิต โพธิ์นคร)
ข้าราชการบำนาญ

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

ผู้วิจัย คณะนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘ กลุ่มที่ ๔

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่นวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต และสร้างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่นวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี การวิจัยแบ่งเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะที่ ๑ การศึกษาลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง จำนวน ๕๒ คน ซึ่งได้มาโดยเลือกแบบเจาะจงและสมัครใจให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) และระยะที่ ๒ การพัฒนาแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์สูง และเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง จำนวน ๑๕ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วสรุปประเด็น โดยยึดความสอดคล้องของเนื้อหาและจัดลำดับความสำคัญข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ประเด็นการสัมภาษณ์ และประเด็นการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัย พบว่า

๑. ลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ (๑) คุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต ๕ ประการ คือ ทักษะการคิด ความมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ (๒) ลักษณะของพื้นที่เชิงนวัตกรรม “วัฒนธรรมบ้านเชียง” (๓) ขอบข่ายเวลาและโอกาสของพื้นที่เชิงนวัตกรรม “การสืบสานวัฒนธรรมบ้านเชียงด้วยกิจกรรมในโรงเรียน และกิจกรรมเพื่อชุมชน” (๔) การวัดผลประเมินผลตามแนวทางของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (๕) รางวัลและผลตอบแทนที่นักเรียนได้รับ สิ่งที่เป็นนามธรรม

ได้แก่ ความรัก การยอมรับนับถือ การยกย่องชมเชย ความภาคภูมิใจ ส่วนสิ่งที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในกิจกรรมนักเรียนคูปองอาหารกลางวัน ทุนการศึกษา สิทธิพิเศษ เข้าศึกษาต่อ การรับซื้อผลิตภัณฑ์ของนักเรียน การสร้างรายได้ระหว่างเรียน เป็นต้น

๒. การสร้างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย (๑) หลักการ/แนวคิดของแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนพื้นฐานกิจกรรมการสืบสานวัฒนธรรมบ้านเชียง” (๒) การขับเคลื่อนการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต (๓) การกำกับติดตามการปฏิบัติกิจกรรม และ (๔) ผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน

สรุปผลจากการประเมินและรับรองแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยาที่พัฒนาขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๕ คน ในประเด็นพิจารณาทั้ง ๔ ด้าน พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยรวมในทุกด้านเท่ากับ ๔.๙๔ อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะทั่วไป ได้แก่ ๑) การให้ความเชื่อถือ ยอมรับ ชื่นชมยินดี ยกย่อง ส่งเสริมให้กำลังใจ ๒) ให้โอกาส เปิดโอกาส สร้างโอกาส ในการแสดงออกถึงความรู้ความสามารถอย่างสร้างสรรค์ในโอกาสต่าง ๆ ๓) ส่งเสริมความสามารถและความโดดเด่นของนักเรียนแต่ละคนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการแสดงออกตามความถนัดในด้านอื่น ๔) เสริมสร้างความภาคภูมิใจร่วมกันเผยแพร่ผลงานสู่สากล โดยประชาสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ ผ่านสื่อที่หลากหลายสู่สากล

ข้อเสนอเชิงนโยบาย ได้แก่ ๑) กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานอื่น ควรขับเคลื่อนระบบเครดิตสังคมในสถานศึกษาและหน่วยงานทั่วประเทศ เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติภายใต้แผนแม่บทประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๐ ว่าด้วยการปรับเปลี่ยนค่านิยมแล้ววัฒนธรรม รวมถึงศึกษากลไกใหม่ ๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจ อาทิ ระบบเครดิตสังคม (Social credit) ๒) รัฐบาลควรสร้างแรงจูงใจ โดยใช้ระบบเครดิตสังคม (Social credit) เพื่อสานต่อ นโยบายและการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติภายใต้แผนแม่บทประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๐ ว่าด้วยการปรับเปลี่ยนค่านิยมแล้ววัฒนธรรม โดยควรจัดทำฐานข้อมูล Big Data ระบบเครดิตสังคมโดยเชื่อมโยงข้อมูลกับทุกส่วนราชการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป มีดังต่อไปนี้ ๑) ควรมีการศึกษาวิจัยด้านแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในวงกว้างขึ้นในระดับ จังหวัดหรือระดับประเทศ เพื่อเป็นแนวทางขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ประเทศที่มีระบบเครดิตสังคมที่ เข้มแข็ง ปฏิบัติได้จริง ๒) ควรมีการศึกษารูปแบบการทางการใช้ระบบเครดิตสังคม และนำรูปแบบที่ได้ไป ทดลองใช้ในชุมชนต้นแบบ เพื่อให้เกิดพื้นที่เชิงนวัตกรรมระบบเครดิตสังคมต้นแบบ เพื่อสรุปภาพรวม ของรูปแบบและความถูกต้อง

ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบใน การปฏิบัติจริงของแต่ละองค์ประกอบ เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติภายใต้แผนแม่บทประเด็น ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๐ ว่าด้วยการปรับเปลี่ยนค่านิยมแล้ววัฒนธรรม ที่ต้องการการสร้างพื้นที่ และกิจกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมและค่านิยม ในชุมชน โดยสอดคล้องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐาน ๓) ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการใช้ระบบเครดิตสังคมบูรณาการกับโครงการที่มีอยู่ใน แต่ละชุมชน

Abstract

Title The guideline of using social credit systems Based on innovative areas to enhance student characteristics with Upright school project : Case study In Banchiangwittaya school Udonthani Province.

Name Faculty of Students, Workshop on Security Psychology Program for school administrators. Office of the Basic Education Commission, Class 8, Group 4

This research aimed to study social credit systems attribute and create guidelines for using social credit system on innovative areas to enhance student characteristics in Upright school project : Case study of Banchiangwittaya school Udonthani Province. The study was divided into 2 phases; phase 1st studied social credit system attribute on innovative areas to enhance to student characteristics in Upright school project. Key performance is stake holders 52 persons, collect information instrument is semi - Structured Interview. The phase 2nd created guideline of using social credit system on innovative areas to enhance to student characteristics in Upright school project : Case study of Banchiangwittaya school Udonthani Province by focus group. Key performance is expert and stake holders 15 person. Data analysis by content analysis, summary, priority in objective and subject of interview, focus group.

The results showed that

1.The social credit system attribute on innovative areas to enhance to student characteristics in Upright school project : Case study of Banchiangwittaya school Udonthani Province. (1) 5 student characteristics in Upright school project are thinking skill, discipline, honest, live in sufficiency and public mind. (2) The attribute of innovative areas were “Banchiang Culture” (3) The Scope, occasion and opportunity of innovative areas were “Banchiang Cultural animation” with student development activity curriculum, extracurricular activity and social activity. (4) The evaluation used guideline of student development activity evaluation of the Basic Education Core Curriculum 2008. (5) The rewards and reinforcement were abstracts included love, respect admiration pride, and objects included budget and materials

to use in student activities, lunch coupons, scholarships, special privileges to study, student product purchase and earning while studying, etc.

2. Creating guidelines for using social credit system on innovative areas for enhancing of student characteristics in Upright school project : Case study of Banchiangwittaya school Udonthani Province included (1) principles/ concepts of guidelines for using social credit system based on “Banchiang Cultural animation activities” (2) Driving the using social credit system based on innovative areas enhance to student characteristics in Upright school project (3) Supervision and follow-up of activities; and (4) outcomes that occur to learners.

Results of assessment and certification to guidelines for using social credit system on innovative areas for enhancing of student characteristics in Upright school project : Case study of Banchiangwittaya school Udonthani Province which developed from 5 experts in all 4 items of consideration, it was found that the average score. The total in all aspects was 4.94 at the highest level.

General recommendations are: 1) giving trust, accepting, rejoicing, praising, encouraging, encouraging 2) giving and creating opportunities to express their knowledge and abilities creatively on various occasions, 3) promoting the abilities and outstanding of each student for create motivation to express their aptitudes in other fields. 4) To enhance pride together and disseminate their work to the world. by publicizing various forms through various media to the world

Policy proposals are: 1) The office of the Basic Education Commission and other agencies should drive social credit systems in educational institutions and agencies across the country, to respond to the national strategy under the Master Plan on National Strategic Issues, Issue 10, included studying new mechanisms to create incentives, such as social credit systems; 2) The government should create incentives; by using the social credit system to continue the national policy and strategy driven under the Master Plan on National Strategic Issues, Issue 10.

Suggestions for next research 1) There should be a broader research study on guidelines for the use of the social credit system at the level province or country level

2) There should be a study on the official pattern of social credit system usage and take the pattern trial in a model community to create an innovative space for a model social credit system 3) There should be a research study on the use of social credit system integrated with existing projects in each community.

คำนำ

เอกสารวิชาการฉบับนี้เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๔ รุ่นที่ ๘ (สจว.สพฐ.๘) กลุ่มวิชาการที่ ๔ โดยจัดทำกรวิจัยเรื่อง แนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่นวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต และสร้างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่นวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึง มิถุนายน ๒๕๖๔

คณะนักศึกษามุ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการจัดทำเอกสารฉบับนี้จะมีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจในการสร้างระบบเครดิตทางสังคมและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนและเยาวชนของไทยต่อไป

คณะนักศึกษากการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘ กลุ่มที่ ๔
สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารทางวิชาการฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีจากความกรุณาของ ผศ.ดร.นิสิต อินทมาโน และ พ.อ.อ. โอนชา รัชพรมงคล อาจารย์ที่ปรึกษากลุ่มวิชาการที่ ๔ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาได้แก่ นักเรียนชุมนุมศิลปะตนตรีนาฏศิลป์พื้นเมือง ครูที่ปรึกษา ผู้บริหาร สถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น มูลนิธิไทพวน เทศบาลตำบลบ้านเชียง ขอขอบคุณ ดร.วิทยา ประวะโซ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี นายเกรียงไกร เพชรเสถียร ศึกษาพิเศษ ผศ.ดร.พนายุทธ เขยบาล, ดร.พรภัทรา จำเริญอาจารย์จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ที่กรุณาให้ข้อมูลและให้คำปรึกษา

ขอขอบคุณ พลตรี ชำนาญ ช่างสาต ผู้อำนวยการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบัน วิชาการการป้องกันประเทศ และคณาจารย์สถาบันจิตวิทยาความมั่นคงทุกท่าน ตลอดจนขอขอบคุณ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ที่ให้การสนับสนุนการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความ มั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา (โรงเรียนสุจริต) ปีการศึกษา ๒๕๖๔ ครั้งนี้

คณะนักศึกษาคณะการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รุ่นที่ ๘ กลุ่มที่ ๔
สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ค
คำนำ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ซ
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญแผนภาพ	ฏ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
ขอบเขตของการวิจัย	๕
วิธีดำเนินการวิจัย	๖
ข้อจำกัดของการวิจัย	๖
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๖
คำจำกัดความ	๖
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
ตอนที่ ๑ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับระบบเครดิตทางสังคม (Social Credit System).	๘
ตอนที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์และการเสริมแรง	๑๗
ตอนที่ ๓ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับจิตวิทยาวัยรุ่น	๔๐
ตอนที่ ๔ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับพื้นที่เชิงนวัตกรรม	๔๖
ตอนที่ ๕ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับโรงเรียนสุจริต	๕๒
ตอนที่ ๖ ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา	๖๖
กรอบแนวคิดการวิจัย	๗๗

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๓	
วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๗๘
วิธีดำเนินการวิจัย	๗๙
การเก็บรวบรวมข้อมูล	๘๓
การวิเคราะห์ข้อมูล	๘๔
บทที่ ๔	
ผลการวิจัย	๘๗
การวิเคราะห์ข้อมูล	๘๗
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๓๐
บทที่ ๕	
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๓๒
สรุป	๑๓๓
อภิปรายผล	๑๕๑
ข้อเสนอแนะ	๑๕๓
บรรณานุกรม	๑๕๖
ภาษาไทย	๑๕๖
ภาษาต่างประเทศ	๑๕๘
ภาคผนวก	๑๖๐
ผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม (Focus Group)	๑๖๑
ผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๖๒
ผนวก ค ตัวอย่างหนังสือราชการ	๑๗๖
ผนวก ง รายชื่อผู้วิจัย	๑๘๐

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

๒ - ๑	ความสัมพันธ์ของพฤติกรรม แรงผลักดันภายในตัวของมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม	๒๔
๓ - ๑	สรุปวิธีดำเนินการวิจัย การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	๘๕
๔ - ๑	สรุปวิธีดำเนินการวิจัย การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	๘๖
๔ - ๒	สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	๘๗
๔ - ๓	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ	๑๒๗

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๑ - ๒	กรอบแนวคิดการวิจัย
๔ - ๑	แนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่ เชิงนวัตกรรมในการ เสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิวัติเทคโนโลยีดิจิทัลของโลกในยุคศตวรรษที่ ๒๑ นับเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีนัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนในสังคม ไม่ว่าจะระดับครอบครัวไปจนถึงระดับประเทศ การก้าวกระโดดของการพัฒนาเพื่อการแข่งขันส่งผลกระทบต่อสังคมที่ต้องเร่งปรับเปลี่ยนสร้างนวัตกรรมด้วยการใช้เทคโนโลยีมาขับเคลื่อนในทุกๆ มิติทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และการศึกษา ที่ทั้งรัฐบาลและภาคเอกชน ต้องใช้เทคโนโลยีในการดำเนินการในการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ เพิ่มทักษะดิจิทัลให้กับเด็กรุ่นใหม่ในสถานศึกษา คนทำงาน การใช้เครื่องจักรกลหรือหุ่นยนต์ในอุตสาหกรรมการผลิต การเปลี่ยนแปลงการเกษตรแบบดั้งเดิม (Traditional Farming) เป็นการเกษตรสมัยใหม่ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) การสร้างคนให้เป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) การคิดวิถีใหม่ของการทำเกษตรกรรม การเชื่อมต่อโลกด้วยการเดินทางท่องเที่ยว การคิดค้นการรักษาและต่ออายุคนให้ยืนยาวในทาง การแพทย์และสาธารณสุข และการบริการ ที่รวดเร็วตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในเวลา ที่จำกัด ภาวะของสังคมที่เร่งรีบแข่งขัน ทำให้สังคมไทยเปลี่ยนวิถีความเป็นอยู่ ผู้สูงอายุที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว คนรุ่นใหม่ต้องมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิต และเป็นสื่อกลางในการเชื่อมกับโลกภายนอก ขณะที่การสื่อสารในครอบครัวกับลดน้อยลง (พรธาดา เขียวโลกา, ๒๕๔๕) ความแตกต่างของสังคมไทยเริ่มขยายวงกว้างเมื่อโครงสร้างของประชากรเปลี่ยนแปลง จึงมีช่องว่างของช่วงวัย (Generation Gap) และส่งผลกระทบต่อครอบครัว ที่ทำงาน ที่มีคนได้รับการเลี้ยงดู ในสถานะแวดล้อมที่ต่างกัน ทำให้การแสดงออกและการตัดสินใจในการแก้ปัญหาตั้งอยู่บนพื้นฐานของ กรอบความคิด (Mindset) ที่ต่างกันระหว่าง Fixed Mindset ของคนรุ่นเก่าที่ยึดติดกับความสำเร็จในอดีต และมองปัญหาเป็นเรื่องใหญ่กับ Growth Mindset ที่หล่อหลอมคนรุ่นใหม่ให้เชื่อมั่นว่าเราสามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคมได้ และไม่กลัวที่จะล้ม ตามหลักจิตวิทยาของ Carol Dweck ศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยาของ Lewis and Virginia Eaton ที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ดสหรัฐอเมริกา (Dweck, ๒๐๐๖) ความแตกต่างทางด้านความคิดและทัศนคติ ผสานกับความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองในเวลาที่น่าคาดหวัง ทำให้คนสองช่วงอายุ มีวิธีคิดและมุมมองในการแก้ปัญหาและการพัฒนาที่

ต่างกัน และหากเยาวชนบางกลุ่มไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม จะส่งผลให้เกิดวิกฤตค่านิยม ทศนคติ และพฤติกรรมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต และมีพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับบรรทัดฐานที่ดีของสังคม สถาบันครอบครัวและสังคมจึงยังมีความอ่อนแอ และเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคงที่ยั่งยืน

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้ถึงพร้อมในคุณลักษณะดังกล่าว หากเยาวชนมีความรู้และความเข้าใจในสิ่งที่ตนเองควรปฏิบัติเป็นอย่างดีแล้ว เยาวชนจะสามารถดำเนินชีวิตตามแนวทางนั้นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม การแก้ไขปัญหาสังคมและวัฒนธรรมในมุมมองเยาวชน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมเป็นประเด็นสำคัญ โดยต้องการได้รับการสนับสนุนให้มีการแสดงความคิดเห็น การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อลดช่องว่างที่มีอยู่อาจทำได้ด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร และทุกฝ่ายต้องปรับตัวเข้าหากัน เยาวชนต้องการพื้นที่ในการมีส่วนร่วมและแสดงบทบาทต่อการดูแลประเทศ ซึ่งผู้ใหญ่บางส่วนอาจมองว่ายังไม่ถึงเวลา ควรเรียนรู้ไปก่อน ซึ่งเป็นแนวคิดที่ผู้ใหญ่ถูกปลูกฝังมา แต่สำหรับเด็กและเยาวชนในวันนี้ ได้เรียนรู้และรับข้อมูลข่าวสารใกล้เคียงกับผู้ใหญ่ จึงต้องการแสดงออกและมีส่วนร่วมกับการดูแลประเทศ เนื่องจากเยาวชนมองว่า สังคมและวัฒนธรรมของประเทศเต็มไปด้วยระบบอาวุโส นั่นอาจเป็นเพราะการถูกปิดกั้นในเรื่องการแสดงความคิดเห็น ถูกปิดกั้นในการแสดงออก สังคมมีความเลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมทางเพศ ภาพลักษณ์ของระบบอุปถัมภ์ฝังลึกในสังคม ทำให้มีการเอื้อประโยชน์กับพวกพ้องด้วยการทุจริตและการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นบรรทัดฐาน การไม่เปิดโอกาสให้ผู้เห็นต่าง ในการแสดงความคิดเห็น การทุจริต ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม ระบบอุปถัมภ์นำไปสู่การใช้อำนาจอย่างไม่เท่าเทียม ทำให้สังคมและวัฒนธรรมไทยอ่อนแอลง คุณลักษณะที่ดีในมุมมองของเยาวชน คือ การปฏิบัติตนตามหลักประชาธิปไตย การเคารพสิทธิผู้อื่นและการมีส่วนร่วม การเคารพความต่างของแต่ละบุคคล ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น เปิดใจรับฟัง การปฏิบัติตามหน้าที่พลเมือง การมีจิตสาธารณะ รวมถึงการมุ่งเน้นพัฒนาตนเอง และใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ การรับผิดชอบต่อสังคมโดยมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบบางประการของโรงเรียนที่เยาวชนมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบปฏิบัติตาม รวมทั้งการเปิดโอกาสให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงานตามที่ได้เสนอไป จะทำให้เยาวชนเรียนรู้สิทธิการแสดงความคิดเห็น ควบคู่ไปกับหน้าที่ความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นจากการแสดงความคิดเห็นนั้นๆ เกิดการพัฒนาทั้งกระบวนการคิดวิเคราะห์แยกแยะข้อมูลที่ได้รับและความคิดเห็นที่แสดงออก (head) การจัดการอารมณ์และทักษะสังคม (heart) การฝึกปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้จริง (hand) และการส่งเสริมสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง (head)

โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘ ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน

จังหวัดอุดรธานี ประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านเชียงมีดังนี้ เมื่อราว พ.ศ. ๒๓๖๐ ซึ่งในรัชกาล พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เกิดสถานการณ์ทางการเมืองในราชอาณาจักรลาว ทำให้ชาว พวณกลุ่มหนึ่งจากแขวงเชียงขวางได้อพยพจากหมู่บ้าน เติบขามแม่น้ำโขงมายังฝั่งไทย จากนั้นผู้อพยพ หนีภัยกลุ่มนี้ได้เดินทางเคลื่อนย้ายต่ออีกจากฝั่งแม่น้ำโขงเข้ามาเรื่อย ๆ จนกระทั่งถึงบริเวณพื้นที่ป่า เรียกว่า “ ดงแพง ” ชาวพวณกลุ่มนี้พบว่าที่นี้บางส่วนเป็นเนินสูงน้ำท่วมไม่ถึงในฤดูฝน บริเวณรอบ ๆ ยังเป็นที่ลุ่มเหมาะแก่การทำนา และมีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ ชาวพวณกลุ่มนี้จึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ ว่า “บ้านเชียง” ซึ่งลักษณะของสังคมในหมู่บ้านเป็นสังคมแบบชนบทที่มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ จนมี ความเจริญรุ่งเรืองมากในปัจจุบัน มีความเป็นอยู่แบบญาติพี่น้อง ต่างก็ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ชาวบ้าน จะเชื่อถือผู้นำและให้ความร่วมมือต่อทางราชการเป็นอย่างดี ชาวบ้านในหมู่บ้านส่วนใหญ่รู้จักสนิทสนม กันฉันท์ญาติ มีความรักและหวงแหนในวัฒนธรรมประเพณีพื้นเมือง เช่น การแต่งกายที่ยังคงอนุรักษ์ การสวมใส่ผ้าพื้นเมือง และเมื่อมีงานบุญประเพณี เทศกาลสำคัญ ชาวบ้านต่างพร้อมใจกันมาร่วม งาน และช่วยงานตามที่หมู่บ้านจัดกิจกรรมขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการจัดขบวนพ้อนรำที่สนุกสนานสวยงาม รวมทั้งรณรงค์การใช้ผลิตภัณฑ์จากหม้อบ้านเชียงหรือ ใช้ผลิตภัณฑ์จากวัฒนธรรมบ้านเชียงเป็นสิ่งแทน การขอบคุณนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยม เรียกได้ว่าเป็นชุมชนที่เข้มแข็งมาก บนพื้นฐานชุมชนที่มีวิถีชีวิตแบบ ดั้งเดิม ชาวบ้านเป็นไทพวน มีจิตใจโอบอ้อมอารี มีความกระตือรือร้นของชุมชนที่จะแลกเปลี่ยน ถ่ายทอดวัฒนธรรมกับผู้ที่มาเยือน โดยบ้านเชียงนั้นเป็นแหล่งมรดกโลก ๕,๐๐๐ ปี เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากที่เข้ามาในชุมชนและปัจจุบันถือได้ว่า เป็นศูนย์กลางการ ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สร้างรายได้กับชุมชนบ้านเชียง โดยแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ คือ พิพิธภัณฑ์ บ้านเชียง ซึ่งเป็นแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมเป็นที่รู้จักกันทั่วโลก ตั้งแต่แรกเริ่มการขุดพบแหล่ง โบราณคดีระหว่างปี พ.ศ.๒๕๑๗ -๒๕๑๘ จากการศึกษาหลักฐานต่าง ๆ ที่พบทำให้บ้านเชียงเป็นแหล่ง โบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่มีอายุราว ๑๘๒๒ – ๔๖๐๐ ปี โดยองค์การยูเนสโก (Unesco) ได้ จดทะเบียนให้แหล่งโบราณคดีบ้านเชียงเป็นมรดกโลกทางประวัติศาสตร์ เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมพื้นเมืองก่อนประวัติศาสตร์ที่ชาวบ้านเชียงมีความภาคภูมิใจ จนเป็น ภารกิจ เป็นเป้าหมายหลักของทุกภาคส่วนในการร่วมมือกันพัฒนาให้เป็นแหล่งมรดกโลก ๕,๐๐๐ ปี ที่ มีความยั่งยืน

โรงเรียนบ้านเชียงวิทยาเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงกำหนดนโยบายการอนุรักษ์และ ส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนชาวบ้านเชียงผ่านการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้บูรณาการกับการส่งเสริม คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริตให้เป็นพื้นที่เชิงนวัตกรรมเพื่อเป็นเวทีจำลองให้พวกเขาได้ เรียนรู้ และแสดงออกทางความคิดเห็น วางแผนและลงมือปฏิบัติกิจกรรม วัตถุประสงค์ ประเมินผลงาน สะท้อนผล

การทำงานที่เป็นอัตลักษณ์ และเป็นตัวตนที่แท้จริงของพวกเขา โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับฟังและให้โอกาสนักเรียนได้สร้างความภาคภูมิใจใน สร้างความสำเร็จจนครู เพื่อน ผู้ปกครองให้มีเชื่อมั่น เห็นคุณค่า เห็นความสำคัญของพวกเขาหรือเรียกว่าเครดิตทางสังคม แนวคิดในการสร้างและสนับสนุนพื้นที่สำหรับเยาวชนนี้ เป็นการสร้างโอกาสให้กับเยาวชนแทนการแก้ปัญหาของเยาวชน (Problem Oriented to Opportunity Focused) เป็นการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน และต่อบุคคลกลุ่มอื่นในสถานศึกษาหรือชุมชน เป็นพื้นฐานของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้ภายใต้กติกาที่ตกลงร่วมกัน โครงการโรงเรียนสุจริต มีชื่อเต็มว่าโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้หน่วยงานในสังกัดร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) บูรณาการความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้มีคุณลักษณะ ๕ ประการของโรงเรียนสุจริต ประกอบด้วย ๑) ทักษะกระบวนการคิด ๒) มีวินัย ๓) ซื่อสัตย์สุจริต ๔) อยู่อย่างพอเพียงและ ๕) จิตสาธารณะ เป็นการดำเนินการผ่านสถาบันหรือกลุ่มตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการกล่อมเกลாதองศาสังคม ให้มีความเป็นพลเมือง ที่ดี มีจิตสาธารณะ จิตอาสา และความเสียสละเพื่อส่วนรวม และเสริมสร้างให้ทุกภาคส่วน มีพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับ และต่อต้านการทุจริตในทุกรูปแบบ ผ่านการพัฒนาวัฒนธรรมและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ อันจะนำมาสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการพัฒนาเยาวชนในความรับผิดชอบ ได้แก่ นักเรียนที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๕๖ จนถึงปัจจุบันภายใต้ชื่อโครงการโรงเรียนสุจริต หรือโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้หน่วยงานในสังกัดร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) บูรณาการความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้มีคุณลักษณะ ๕ ประการของโรงเรียนสุจริต ประกอบด้วย ๑) ทักษะกระบวนการคิด ๒) มีวินัย ๓) ซื่อสัตย์สุจริต ๔) อยู่อย่างพอเพียงและ ๕) จิตสาธารณะ ซึ่งหากใช้แนวคิดการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม สร้างพื้นที่เชิงนวัตกรรม และส่งเสริมระบบเครดิตสังคมให้กับเยาวชน จะยิ่งเป็นการพัฒนาเยาวชนอย่างเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา

จากที่กล่าวมาแล้ว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาลักษณะระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมนวัตกรรม เพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการ

โรงเรียนสุจริต ว่ามีองค์ประกอบอย่างไร มีการดำเนินงานอย่างไร และการนำระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมเพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต ต้องทำอย่างไร มีการวัดผลประเมินผลอย่างไร หลักเกณฑ์ การให้รางวัลตอบแทนคุณงามความดีอย่างไร ซึ่งจะทำให้นักเรียนโรงเรียนบ้านเชียงวิทยามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดโรงเรียนสุจริต ๕ ประการมีส่วนร่วมและจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นเมือง ร่วมคิด วางแผน ปฏิบัติหน้าที่และแสดงความคิดเห็นควบคู่ไปกับหน้าที่ความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นจากการแสดงความคิดเห็นนั้น ๆ การพัฒนาทั้งกระบวนการคิดวิเคราะห์แยกแยะข้อมูลที่ได้รับและความคิดเห็นที่แสดงออก ทักษะสังคม การฝึกปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนในทุกรูปแบบให้เกิดความยั่งยืนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นเมือง ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาชุมชนบ้านเชียง อำเภอ จังหวัดและประเทศไปสู่ความมั่นคงอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี
๒. เพื่อสร้างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ปีการศึกษา ๒๕๖๓

๒. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริตมีขอบเขตด้านเนื้อหา ดังนี้

๒.๑ ระบบเครดิตทางสังคม (Social Credit System)

๒.๒ การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

๒.๓ พฤติกรรมมนุษย์และการเสริมแรง

๒.๔ พื้นที่เชิงนวัตกรรม

๒.๕ คุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนสุจริต

๓. ขอบเขตด้านระยะเวลา

เดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม ๒๕๖๔

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ข้อจำกัดของการวิจัย

สถานการณ์โรคระบาดจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ระหว่างที่ดำเนินการเก็บข้อมูล ทำให้ต้องใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างไม่มากนัก ตามการรักษาระยะห่างทางสังคม รวมทั้งการเดินทางเข้าพื้นที่ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยทางระบาดวิทยาอย่างเคร่งครัด ทำให้ข้อมูลที่ได้อาจไม่เป็นตัวแทนที่ดีตามจำนวนประชากร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต

๒. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ มีแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมเพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต

๓. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้แนวทางการสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเยาวชน โดยใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม

คำจำกัดความ

ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่นวัตกรรม

หมายถึง องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ของรายการพฤติกรรมที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นผลจากการจัดกิจกรรม การใช้วิธีการเครื่องมือที่นักเรียนจัดทำขึ้นเพื่อสืบสาน ถ่ายทอดประเพณีวัฒนธรรมพื้นเมืองบ้านเชียงเกณฑ์การให้รางวัล ละผลตอบแทนจากการแสดงพฤติกรรม

เครดิตทางสังคม	หมายถึง	ความยอมรับนับถือ ความเชื่อมั่นเชื่อใจ รางวัล เกียรติบัตร สิทธิประโยชน์ ขวัญกำลังใจ การเสริมแรง ผลตอบแทนค่าความดีที่เป็นผลจากการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทั้งรูปธรรมและนามธรรม
พื้นที่นวัตกรรม	หมายถึง	กิจกรรม วิธีการ หรือเครื่องมือที่นักเรียนจัดขึ้นเพื่อสืบสาน ถ่ายทอด ประเพณีวัฒนธรรมพื้นเมืองบ้านเชียง ภายใต้การสนับสนุนของทุกภาคส่วนเกี่ยวข้องทำให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงพฤติกรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์
คุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนสุจริต	หมายถึง	พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต ประกอบด้วย ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ทักษะการคิด ๒) มีวินัย ๓) ซื่อสัตย์สุจริต ๔) อยู่อย่าง พอเพียง และ ๕) มีจิตสาธารณะ

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่
เชิงนวัตกรรม เพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต คณะผู้วิจัยได้ศึกษา
หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับระบบเครดิตทางสังคม (Social Credit
System)

ตอนที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์และการเสริมแรง

ตอนที่ ๓ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับจิตวิทยาวัยรุ่น

ตอนที่ ๔ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับพื้นที่เชิงนวัตกรรม

ตอนที่ ๕ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับโรงเรียนสุจริต

ตอนที่ ๖ ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา

ตอนที่ ๑ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับระบบเครดิตทางสังคม

๑. ความเป็นมาของระบบเครดิตสังคม

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (๒๕๖๐ : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของระบบ
เครดิตทางสังคมไว้ว่า ในทศวรรษที่ผ่านมา รัฐบาลจีนได้พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตได้
อย่างรวดเร็ว โดยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาทางด้านสังคมควบคู่ไปกับทางด้านเศรษฐกิจ
ด้วยเนื่องจากปัญหาทางสังคมที่เพิ่มขึ้นทำให้จีนกำหนดยุทธศาสตร์ในการกำกับดูแลให้เงินเป็นสังคมที่
โปร่งใส มีธรรมาภิบาลในการทำธุรกิจ ป้องกันการฉ้อฉลและการรับสินบน รวมถึงจัดระเบียบสังคมปรับ
พฤติกรรมประชาชนในประเทศ เพิ่มความมีระเบียบวินัย อาทิ การส่งเสียงดัง การแข่งคิว การรักษา
ความสะอาด และมารยาททางสังคม เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ และผลักดันประเทศไปสู่
ระดับสากลอย่างไรก็ตาม การจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมประชากรชาวจีนซึ่งมีจำนวน ๑.๔ พันล้านคน
มากเป็นอันดับ ๒ ของโลก และมีคนหลายช่วงอายุซึ่งมีประสบการณ์ชีวิตต่างกัน ดังนั้นการใช้วิธีอบรม
และปลูกฝังอุปนิสัยไม่สามารถทำได้ในระยะเวลารวดเร็ว รัฐบาลจีนจึงได้นำระบบเครดิตทางสังคม
“The Social Credit System” มาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างบรรทัดฐานเดียวกันทั้งประเทศ และใช้
ข้อมูลเครดิตของบุคคลในการสร้างค่านิยม และวัฒนธรรมแห่งความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม มีจิตสำนึก และ

ความรับผิดชอบต่อสังคม ผ่านกลไกการสร้างแรงจูงใจโดยการให้รางวัลและการลงโทษ เพื่อยกระดับเครดิตโดยรวมของสังคมให้ดีขึ้น

ระบบเครดิตสังคม หรือ The Social Credit System (ปี ๒๕๕๗ – ๒๕๖๓) ได้ประกาศใช้ครั้งแรกตั้งแต่วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๗ โดยได้กล่าวถึงธรรมาภิบาล ๔ ส่วน ได้แก่ ๑) ความซื่อสัตย์ในการบริหารงานของรัฐบาล (Honesty in government affairs) ๒) ความซื่อสัตย์ในการทำธุรกิจ (Commercial integrity) ๓) ความซื่อสัตย์ของสังคม (Societal integrity) และ ๔) ความน่าเชื่อถือของตุลาการ (Judicial credibility) แต่ยังไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมมากนัก ในระยะแรกของโครงการได้กำหนดพื้นที่ทดลองกระจายตามพื้นที่ต่าง ๆ ๑๒ เมือง ได้แก่ เมืองหังโจว (มณฑลเจ้อเจียง) หนานจิง (เจียงซู) เซี่ยเหมิน (ฝูเจี้ยน) ฉิงตู (เสฉวน) ซูโจว (เซี่ยงไฮ้) ซูเซียน (เจียงซู) ฮู่โจว (กวางตุ้ง) เวินโจว (เจ้อเจียง) เว่ยไห่ (ซานตง) เหวยฟาง (ซานตง) อี้วู (เจ้อเจียง) และหยงเฉิง (ซานตง) เพื่อนำประเด็นปัญหาอุปสรรคที่พบในพื้นที่ทดลองไปปรับปรุง และส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความมั่นคงและมีประสิทธิภาพ หน่วยงานที่รับผิดชอบและร่วมกันดูแลข้อมูลประกอบด้วยหลายองค์กร เช่น National Development and Reform Commission (NDRC), The People's Bank of China, State Administration for Market Regulation (SAIC), State Administration of Taxation และสำนักงานกฎหมาย เป็นต้น มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีหลายสิ่งในการสร้าง platform และเชื่อมโยงข้อมูล Big Data เพื่อแบ่งปันข้อมูลเครดิตเป็นการสาธารณะ กระบวนการรายงาน และตรวจสอบข้อมูลเครดิต ทั้งนี้ เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๐ National Development and Reform Commission (NDRC) ได้ออกแถลงการณ์ว่าจะมีการนำระบบ Social Credit Scores ของประชาชนมาใช้ตามนโยบายของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑

แผนการสร้างระบบเครดิตทางสังคม หรือ 'Social Credit System' นั้น Daithí Mac Sithigh and Mathias Siems. (2019 : 11) กล่าวไว้ว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ รัฐบาลจีนได้ออกร่างแผนการสร้างสิ่งที่เรียกว่า 'Social Credit System' ให้เกิดขึ้นภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ การดำเนินการตามแผนนี้กำลังดำเนินไปอย่างรวดเร็วและสามารถแสดงให้เห็นได้ว่าระบบเครดิตทางสังคมจะเปลี่ยนชีวิตของพื้นฐานของพลเมืองจีน สรุปได้ว่า นวัตกรรมหลักเมื่อนำมาใช้อย่างสมบูรณ์แล้วพลเมืองจีนแต่ละคนจะได้รับคะแนนที่วัดความจริงใจ ความซื่อสัตย์ โดยคะแนนนี้จะเป็ปัจจัยสำคัญสำหรับชีวิตของพลเมืองจีน ตัวอย่างเช่น การได้รับเครดิตในการเช่าแฟลตหรือซื้อตัวเครื่องบินหรือได้รับสิทธิในการเข้าถึงโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยและบริการของรัฐ

โครงการของรัฐบาลจีนตามแนวคิดเรื่อง 'เครดิตทางสังคม' เป็นเพียงส่วนเสริมของระบบการให้คะแนนทางการเงินจากที่อื่น ๆ ในโลก เนื่องจากคะแนน 'เครดิตทางสังคม' ของจีนจะ

พิจารณาจากปัจจัยส่วนบุคคลที่หลากหลาย มีลักษณะคล้ายกัน แต่ไปไกลกว่าระบบต่างๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มความโดดเด่นของชื่อเสียงที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมแพลตฟอร์มออนไลน์และใน 'เศรษฐกิจการแบ่งปัน' นอกจากนี้ความคิดริเริ่มของเงินจะครอบคลุมทั้ง บริษัท และบุคคล อย่างหลังนี้มีความแปลกใหม่มากขึ้น (และเป็นที่ถูกเถียงกันมากขึ้น) เนื่องจากความซุกซนของการให้คะแนนสำหรับอดีตในภาคการเงินและในสาขาต่าง ๆ เช่น ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร มุ่งเน้นที่ระบบการให้คะแนนที่เกี่ยวข้องกับบุคคล

๒. แนวทางการดำเนินงานเครดิตทางสังคม

ระบบเครดิตสังคม หรือ The Social Credit System ธนาคารแห่งประเทศไทย. (๒๕๖๐ : ออนไลน์) เป็นระบบการให้คะแนนด้านมารยาทและสังคมกับประชาชนในประเทศ โดยรัฐบาลจะมีระบบติดตามสอดส่องพฤติกรรมประชาชนไปทุกหนแห่ง และรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ไว้ในระบบดิจิทัล ได้แก่ พฤติกรรมทางการเงิน เช่น การเสียภาษี การจ่ายค่าเช่าบ้าน ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน พฤติกรรมทางด้านสังคม เช่น การช่วยเหลือสังคมหรือการกุศล ความมีระเบียบวินัย การปฏิบัติตามกฎจราจร และพฤติกรรมในอินเทอร์เน็ต เช่น การซื้อของออนไลน์ การใช้โซเชียลเน็ตเวิร์ค และเป็นผู้ให้คะแนนตามกิจกรรมที่ประชาชนทำในแต่ละวัน โดยประชาชนทุกคนจะมี “บัตรความน่าเชื่อถือ” (Trustworthy card) ซึ่งบันทึกคะแนนเครดิตทางสังคมสะสม Social Credit Score กำหนดไว้ตั้งแต่ ๑๐๐ - ๙๕๐ คะแนน ผู้ที่มีความประพฤติดี อาทิ การช่วยเหลืองานการกุศล มีการแยกขยะทุกครั้ง ฯลฯ จะได้คะแนนสะสมเพิ่มขึ้นจนถึงระดับที่ได้รับรางวัลตามที่กำหนด เช่น ส่วนลดการใช้บริการขนส่งสาธารณะ การเข้าพักในโรงแรม การใช้อินเทอร์เน็ต ทุนการศึกษา และการเข้ารับราชการ เป็นต้น ในทางตรงข้ามหากประชาชนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ด้านมารยาทสังคมไม่ดี ไม่อยู่ในกรอบระเบียบ หรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น การอาละวาดบนเครื่องบิน การสูบบุหรี่ในที่ห้ามสูบ การหลบเลี่ยงภาษีหรือไม่จ่ายเงินประกันสังคม การทำร้ายบุคลากรทางการแพทย์คะแนนสะสมที่ได้รับจะลดลงต่ำ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการใช้บริการสาธารณะ การรับสิทธิสวัสดิการ การรักษาพยาบาล การใช้บริการรถไฟความเร็วสูงและเครื่องบิน การขอวีซ่าในการเดินทางไปต่างประเทศ การขอสินเชื่อและการทำธุรกรรมทางการเงินอื่น และการพิจารณาการคัดเลือกเข้าทำงาน เป็นต้น ระบบดังกล่าวเป็นยุทธศาสตร์ที่จีนเลือกใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศให้มีความสมบูรณ์รอบด้านนอกเหนือจากการพัฒนาด้านผลิตภาพเพียงด้านเดียว เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ความน่าเชื่อถือของรัฐบาลและภาพลักษณ์ของประเทศจีน ทำให้เศรษฐกิจของประเทศมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนและมีคุณภาพ ซึ่งไทยสามารถนำกรณีดังกล่าวเป็นกระจกสะท้อนการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศให้มีความสมดุลทั้งความสามารถด้านต่าง ๆ การมีคุณธรรม มีวินัย จิตสำนึก และรับผิดชอบต่อสังคม อันจะทำให้ไทยมีทรัพยากรบุคคลที่ได้รับการพัฒนาอย่างสมบูรณ์รอบด้าน ทำให้ประเทศมีการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งระบบเครดิตสังคม

ดังกล่าวแม้จะมีผลดี แต่อีกด้านหนึ่งที่รัฐบาลจีนไม่ได้กล่าวถึงคือระบบเครดิตสังคมนี้สามารถเก็บข้อมูลของประชาชนทุกคนในทุก ๆ เรื่องโดยที่เจ้าตัวไม่จำเป็นต้องอนุญาต (เปลว สีเงิน. ๒๕๖๒ : ออนไลน์)

ชื่อเสียงการจัดอันดับและการให้คะแนนเครดิตทางสังคม (Daithí Mac Sithigh and Mathias Siems. 2019 : 2) การเปิดเผยข้อมูลได้กลายเป็นสิ่งสำคัญของรูปแบบธุรกิจอีคอมเมิร์ซในศตวรรษที่ ๒๑ และการแบ่งปันทางเศรษฐกิจ แต่แนวคิดเครดิตทางสังคม นี้เป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับมากขึ้น ที่รู้จักกันดีที่สุดอาจพบได้ในภาคการเงินซึ่ง 'อันดับเครดิต' ของความน่าเชื่อถือของบริษัท สถาบันบุคคลและเครื่องมือทางการเงิน (เช่น พันธบัตร) มีประวัติยาวนานกว่า ๑๒ ปี และก้าวหน้าไปไกลกว่าจุดเริ่มต้นที่แคบกว่าและมีวัตถุประสงค์เดียวในการ กลายเป็น 'องค์ประกอบหลักของการกำกับดูแลการเงินทั่วโลก'

การรายงานและการให้คะแนนเครดิตของผู้บริโภคในสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ศตวรรษที่ ๑๙ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานข้อมูลในด้านการเงินรวมถึงการเปลี่ยนไปสู่พื้นฐานเชิงปริมาณตลอดศตวรรษที่ ๒๐ โดยบันทึกในระบบคอมพิวเตอร์และการประยุกต์ใช้ทางสถิติ เพื่อพิจารณาความเสี่ยงและความน่าเชื่อถือตั้งแต่ทศวรรษที่ ๑๙๖๐ เป็นต้นมา พัฒนาการที่สำคัญอื่น ๆ ได้แก่ การให้ความสำคัญกับ 'คะแนน' ของแต่ละบุคคลในช่วงปลายศตวรรษที่ ๒๐ และการติดตามและเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องมากกว่าการขึ้นบัญชีดำธรรมดา แนวทางที่ใช้อัลกอริทึมเพื่อความเสี่ยงและความเป็นไปได้ในการชำระคืนในระบบธนาคาร (Daithí Mac Sithigh and Mathias Siems.2019 : 3)

การให้คะแนนเครดิตยังได้รับการพัฒนาในสหราชอาณาจักรและทั่วทั้งยุโรป ธุรกิจขององค์กร เช่น การเข้าซื้อกิจการของ Experian โดย Great Universal Stores (ผู้ค้าปลีกสิ่งซื้อทางไปรษณีย์ในสหราชอาณาจักรซึ่งได้พัฒนาฟังก์ชันการให้คะแนนเครดิตของตัวเองที่ประสบความสำเร็จ)

ความสำเร็จของ eBay และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องส่วนหนึ่งมาจากการที่แพลตฟอร์มได้รับความ เชื่อถือ จากผู้ใช้และวิธีการจัดการและตอบโต้ความไม่สมมาตรของข้อมูลที่เข้าใจเป็นอย่างดี ความน่าเชื่อถือในแพลตฟอร์มการขายกล่าวได้ว่าเป็นการผสมผสานระหว่างความปลอดภัยในการชำระเงินรูปแบบที่น่าเชื่อถือและราคาไม่แพง สิ่งที่น่าสนใจ คือ 'มาตรการสร้างความไว้วางใจ เช่น ระบบการจัดอันดับซึ่งกันและกัน ระบบชื่อเสียงของ eBay ที่ผู้ซื้อและผู้ขายให้คะแนนซึ่งกันและกัน (พร้อมความคิดเห็นที่เผยแพร่ให้ทุกคนได้เห็น) ถูกเพิ่มเข้ามาไม่นานหลังจากที่เริ่มทำธุรกิจเพื่อแก้ไขข้อกล่าวหาเรื่องการโกง ได้กลายเป็นคุณลักษณะที่ได้รับการยอมรับของเว็บไซต์และยังคงใช้งานอยู่ ความสามารถในการซื้อขายในอนาคตจะได้รับผลกระทบจากคะแนนและข้อเสนอแนะและการกระทำก่อนหน้านี้ ระบบของ eBay ได้เห็นการมีส่วนร่วมในระดับสูงโดยผู้ค้าที่มีชื่อเสียงในเชิงบวกพบว่ามีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการขายสินค้าบนแพลตฟอร์ม นอกจากนี้ยังช่วยให้ eBay สามารถแยกออกจากผู้ใช้ในตลาดที่มีคะแนนต่ำมาก

ระบบเครดิตทางสังคมและการจัดอันดับชื่อเสียงของรัฐบาลจีน (Daithi Mac Sithigh and Mathias Siems. 2019 : 12) เว็บไซต์ที่กล่าวถึงในส่วนก่อนหน้านี้แทบไม่ได้ใช้ในประเทศจีนที่มีบริการ Airbnb; แต่ eBay และ Uber ไม่ประสบความสำเร็จในการเข้าสู่ตลาดจีนและเว็บไซต์โซเชียลมีเดียจำนวนมากถูกล็อก (เช่น Twitter และ Facebook) ดังนั้นพลเมืองจีนจึงต้องพึ่งพาผู้ให้บริการของจีน ซึ่งหมายความว่าโดยหลักการแล้วรัฐบาลจีนอาจสามารถเข้าถึงข้อมูลผู้ใช้ที่เกี่ยวข้องได้

James Pero. (2019 : online) กล่าวถึงระบบเครดิตสังคมที่นิยมในประเทศจีน ถูกนำมาใช้มากขึ้นโดยบริษัทในประเทศทางตะวันตก เช่น Airbnb และ Uber ตามรายงานจาก Fast Company บริษัทต่าง ๆ ในปัจจุบันใช้ระบบเครดิตสังคม ซึ่งกำหนดคะแนนของผู้คนตามโปรไฟล์หรือคุณลักษณะส่วนบุคคลเพื่อกำหนดทุกอย่าง ตั้งแต่การเข้าสู่แถบรายการ (bar) ไปจนถึงการอนุญาตให้ใช้บางอย่างในแอปพลิเคชัน (app) แม้ว่าแนวคิดนี้อาจฟังดูควบคุมชีวิตพลเมือง (Orwellian) แต่ก็ได้รับแรงจูงใจจากประเทศจีนซึ่งระบบคะแนนเครดิตสังคมที่ดำเนินการโดยรัฐบาล อาจเป็นความแตกต่างระหว่างคะแนนเครดิตสังคมที่ดีและไม่ดี ในกรณีที่รุนแรงผู้ที่ได้รับคะแนนไม่ดีจะถูกห้ามไม่ให้ใช้ระบบขนส่งสาธารณะเดินทางออกนอกประเทศหรือสิทธิในการได้รับว่าจ้างให้ทำงานบางอย่าง ตามที่ Fast Company ระบุว่าระบบคะแนนเหล่านี้ขึ้นอยู่กับระหว่างการเผยแพร่ในระดับประเทศ โดยมีการทดสอบคุณลักษณะบางอย่างในพื้นที่ แม้ว่ารัฐบาลตะวันตกจะยังไม่ใช้คะแนนเครดิตทางสังคมในระดับเดียวกัน แต่บริษัทยอดนิยมและหน่วยงานอื่น ๆ ก็หันมาให้คะแนนลูกค้าเป็นเครดิตทางสังคมตามรูปแบบของตนเองมากขึ้น ในบรรดารายงาน Fast Company สถาบันที่ให้ความสำคัญ เช่น บริษัท ประกันชีวิต เมื่อต้นปีที่ผ่านมาสำนักงานบริการทางการเงินของรัฐนิวยอร์กได้เริ่มอนุญาตให้ บริษัท ประกันชีวิตเริ่มคิดราคาตามโพสต์บนโซเชียลมีเดียได้บางส่วน

ปีซีนิวส์ (๒๕๖๑ : ออนไลน์) ได้นำเสนอข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบเครดิตทางสังคมไว้ดังนี้ แม้ระบบเครดิตสังคมของรัฐบาลจีนจะเป็นแนวคิดที่ดีแต่มีมุมมองของชาติตะวันตกกว่าเป็นความพยายามของทางการจีนในการเข้าสอดส่องและควบคุมวิถีชีวิตในทุกแง่มุมของประชาชน เช่น รองประธานาธิบดีไมค์ เพนซ์ ของสหรัฐอเมริกาได้วิจารณ์แผนการของจีนในการใช้ระบบความน่าเชื่อถือทางสังคม (Social Credit System) ซึ่งหลายฝ่ายมองว่าเป็นความพยายามของทางการจีนในการเข้าสอดส่องและควบคุมวิถีชีวิตในทุกแง่มุมของประชาชน โดยนายเพนซ์ ได้กล่าวสุนทรพจน์ว่า "กลุ่มผู้ปกครองจีนต้องการใช้ระบบสอดส่องพลเมืองของตนเองเพื่อมุ่งควบคุมชีวิตมนุษย์ในทุกด้าน ด้วยเครื่องมือที่เรียกว่า คะแนนความน่าเชื่อถือทางสังคม (social credit score)" ซึ่งนายเพนซ์ ในฐานะรองประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาได้อ้างอิงถึงระบบสอดส่องควบคุมพลเมืองที่เรียกว่า Orwellian system ซึ่งเป็นระบบที่รัฐบาลพยายามเข้าไปควบคุมชีวิตทุกด้านของประชาชนแบบเดียวกับในนวนิยายชายตีของ จอร์จ ออร์เวลล์ เรื่อง ๑๙๘๔ ที่มีเนื้อหาเสียดสีระบอบการปกครองแบบเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จ

โดยเนื้อเรื่องในนวนิยายกล่าวถึง รัฐโชนเนียที่ตั้ง "กระทรวงแห่งความจริง" (Ministry of Truth) เพื่อสร้าง "ความจริงประดิษฐ์" ขึ้นมา และยังมีกฎหมายให้ประชาชนเปิดโทรศัพท์ไว้ ๒๔ ชั่วโมง เพื่อให้รัฐคอยสอดส่องพฤติกรรมผ่านซีซีทีวีแบบพิเศษ โดยคำขวัญที่ชาวโชนเนียต้องจำให้ขึ้นใจคือ "Big Brother is watching you" หรือ พี่เบิ้มกำลังจับตาพวกแกอยู่

ด้านรัฐบาลจีนยืนยันว่าระบบ Social Credit จะสร้างความไว้วางใจและให้รางวัลแก่ "ผู้ที่แจ้งการกระทำที่ละเมิดความไว้วางใจ" ในระบบนี้ พลเมืองจีนจะต้องเข้าร่วมในระบบที่จัดอันดับพฤติกรรมและทัศนคติทางสังคม ซึ่งอาจส่งผลร้ายต่อผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามแม้จะมีสัญญาณว่าระบบนี้จะถูกนำไปใช้เป็นวงกว้างทั่วประเทศ แต่ดูเหมือนว่าชาวจีนจำนวนมากจะสนับสนุนแนวคิดนี้

ในหลายประเทศ "ความน่าเชื่อถือทางการเงิน" (financial creditworthiness) อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการกู้ยืมเงินจากธนาคารหรือการทำธุรกิจประเภทอื่น ๆ แต่ระบบ Social Credit ที่รัฐบาลจีนเสนอให้ใช้ครอบคลุมทั่วประเทศภายในปี ๒๐๒๐ ซึ่งจะมีผลต่อประชาชนมากกว่านั้น โดยจะจัดอันดับบุคคลตามเกณฑ์ชีวิตที่ทางการเรียกว่า "ความน่าไว้วางใจ" (trustworthiness) ระบบนี้ยังครอบคลุมไปถึงบริษัทและองค์กรต่าง ๆ ด้วย

ประเด็นสำคัญของระบบนี้คือ รัฐบาลมุ่งเป้าที่จะประเมินระดับความน่าไว้วางใจทางสังคมจากปัจจัยด้านต่าง ๆ ตั้งแต่สินค้าที่ประชาชนซื้อ ไปจนถึงพฤติกรรมทางสังคมหรือแม้แต่ทางการเมือง หากประชาชนละเมิด "ความไว้วางใจ" เช่น การสูบบุหรี่ในพื้นที่ต้องห้าม หรือชำระภาษีล่าช้า บุคคลเหล่านี้จะถูกตัดคะแนน ในทางกลับกัน ประชาชนจะได้คะแนนเพิ่มหากทำความดี เช่น การทำงานเพื่อการกุศล

ในทางปฏิบัติ ระบบคะแนนนี้จะอยู่ในรูปของ "บัญชีดำ" สำหรับผู้มีคะแนนเป็นลบ และ "บัญชีแดง" สำหรับผู้มีคะแนนเป็นบวก ระบบนี้เริ่มใช้ในเมืองหรงเฉิง มณฑลชานตง ทางภาคตะวันออกของจีนแล้ว โดยประชาชนจะได้รับคะแนน ๑,๐๐๐ คะแนน ซึ่งสามารถเพิ่มหรือลดได้ตามกิจกรรมที่ทำ เช่น จะถูกตัดคะแนนหากได้ใบสั่งเพราะทำผิดกฎจราจร หรือจะได้คะแนนเพิ่มหากให้ความช่วยเหลือครอบครัวที่ด้อยโอกาส

เมื่อปีที่แล้ว ศาลประชาชนสูงสุด (Supreme People's Court) ของจีน ระบุว่า มีพลเมืองราว ๖.๑๕ ล้านคน ถูกห้ามไม่ให้โดยสารเครื่องบินจากการกระทำผิดทางสังคมที่เป็นเช่นนี้ไม่ใช่เพราะพวกเขามีประวัติการก่อปัญหาในการเดินทางด้วยเครื่องบินเท่านั้น แต่ยังสามารถมาจากการที่พวกเขากระทำผิดฐานเผยแพร่ข้อมูลเท็จเกี่ยวกับการก่อการร้าย, ใช้ตัวที่หมดอายุ หรือสูบบุหรี่ในสถานที่ต้องห้าม

การจัดคะแนนความน่าเชื่อถือผู้บริโภคนี้เป็นโครงการของภาคเอกชนที่เริ่มใช้แล้ว โดยทางการให้ใบอนุญาต ๘ บริษัทในการประเมินคะแนนความน่าไว้วางใจและคุณสมบัติอื่น ๆ หนึ่งใน

บริษัทเหล่านี้ คือ Sesame Credit ธุรกิจในเครืออาลีบาบา ยักษ์ใหญ่ด้านอีคอมเมิร์ซของจีน ซึ่งมีระบบสำหรับสมาชิกที่สมัครใจ โดยผู้ใช้ระบบนี้จะได้แต้มเพิ่มหากซื้อสินค้าสำหรับครอบครัว เช่น ผ้าอ้อมเด็ก หรือชวนเพื่อนมาเป็นสมาชิก แต่หากซื้อสินค้าบางประเภทเช่น วิดีโอเกม ก็อาจถูกตัดแต้มได้ หากลูกค้ามีคะแนนสะสมสูงก็จะได้รับสิทธิพิเศษต่าง ๆ เช่น หากใช้บริการหาคู่ Baihe.com โปรไฟล์ของบุคคลนั้นก็ จะปรากฏให้ผู้อื่นคนอื่นได้เห็นมากขึ้น หากลูกค้ามีคะแนนมากพอก็อาจสามารถเช่ารถโดยไม่ต้องวางเงินมัดจำ หรือใช้บริการเช่าคอนเสิร์ตที่ท่าอากาศยานนานาชาติปักกิ่งได้

นายลอเกอร์ ควิสต์ ได้จัดสิ่งที่ควรและไม่ควรทำในระบบ Social Credit ไว้ดังนี้

๑. สิ่งที่ไม่ควรทำ เช่น บริจาคโลหิต บริจาคเงินให้การกุศล ซื้อสินค้าและบริการที่มีภาพลักษณ์ในเชิงบวกมากกว่าการซื้อสินค้าที่ไม่ดีต่อสุขภาพ

๒. สิ่งที่ไม่ควรทำ เช่น ทุจริต หลบเลี่ยงภาษี ฉ้อโกง เผยแพร่ข้อมูลที่ทางการมองว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงทางสังคม

ชาวจีนแผ่นดินใหญ่เชื่อว่าระบบ Social Credit จะช่วยแก้ปัญหาอาชญากรรม เช่น การทุจริตเล็ก ๆ น้อย ๆ ด้วยการให้มีการสอดส่องดูแลและการตรวจสอบมากขึ้น

๓. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ งานวิจัยในประเทศ

พระราชบัญญัติ (สิงห์คำ ขยวโโส) (๒๕๕๖ : ๑๙๓ - ๑๙๔) ได้วิจัยกระบวนการสร้างสังคมคุณธรรมแบบมีส่วนร่วมภายใต้รูปแบบธนาคารความดี สำหรับหน่วยอบรมโดยวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักการเสริมสร้างสังคมคุณธรรมตามแนวพระพุทธศาสนา เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างสังคมคุณธรรมภายใต้แนวคิดธนาคารความดีของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลหัวงัม อำเภอพวน จังหวัดเชียงราย และเพื่อทดลองและนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างสังคมคุณธรรมเชิงพุทธบูรณาการในการดำเนินงานของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลเขตภาคเหนือ ผลการวิจัย พบว่า ความดีและความมีคุณธรรมนั้น เป็นรากฐานสำคัญของสังคม เป็นอุดมการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์และความสุขแก่ทุกฝ่าย ไม่มีความรุนแรง ล้างผลาญ ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อแบ่งปัน สามารถพัฒนาบุคลากรในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ทั้งทางร่างกายจิตใจ และสติปัญญา พระพุทธศาสนามีหลักการในการพัฒนาสังคมไปสู่สังคมที่มีคุณธรรม ๘ ประการ คือ ความถูกต้อง ความเสมอภาค ความยุติธรรม ความสันติ ความพอเพียง สามัคคีธรรม การพึ่งพาอาศัย การมีศรัทธาและปัญญา ซึ่งถ้าสังคมใดมีธรรมเหล่านี้ทั้งหมด สังคมนั้นก็จะมีความสุข มีการเกื้อกูลแบ่งปัน และช่วยพัฒนาบุคคลให้เป็นผู้มีความสุขจิต สามารถก้าวข้ามไปสู่การหลุดพ้นจากกิเลส ตัณหา ความอยากต่าง ๆ ได้ หรือสามารถเข้าถึงธรรมได้ การจัดตั้งกลุ่มธนาคารความดีของชุมชนวัดศรีเมืองมูล ตำบลหัวงัม อำเภอพวน จังหวัดเชียงราย เกิดขึ้นภายใต้หน่วยงานที่เรียกว่า “หน่วยอบรมประชาชน

ประจำตำบล” มีแนวคิดในการจัดตั้งธนาคารความดี ๒ ประการ คือ เพื่อป้องกันสิ่งไม่ดี มุ่งเน้นการพัฒนาคนให้เป็นผู้มีคุณภาพ สามารถที่จะดำเนินชีวิตไปได้อย่างสงบสุข และเพื่อพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนความดี โดยนำหลักการทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในลักษณะของคะแนนความดี โดยมีเป้าหมายหลัก คือเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การเสริมสร้างคุณธรรม และสังคมคุณธรรม การจัดสวัสดิการชุมชน เป็นต้น ผลจากการดำเนินการธนาคารความดี สามารถทำให้คนในชุมชนมีความสุข มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยได้รับค่าความดีเป็นสิ่งตอบแทนแล้วสามารถนำมาแลกเปลี่ยนเป็นของได้ หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในหนเหนือ มีกระบวนการและหลักการที่คล้ายคลึงกัน คือ การนำหลักการ ๘ ประการ คือ หลักศีลธรรมและวัฒนธรรม สุขภาพ สัมมาชีพ สันติสุข ศึกษาสงเคราะห์ สาธารณสงเคราะห์ กตัญญูกตเวทิตะ และหลักสามัคคีธรรม มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบุคคลและสังคม โดยมีเป้าหมายของการดำเนินการ คือเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา และวัฒนธรรมท้องถิ่น การพัฒนาสังคม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การจัดสวัสดิการชุมชน และการสงเคราะห์ชุมชน การใช้หลักการทางพระพุทธศาสนาควบคู่กับการพัฒนาชีวิต และสังคม เพื่อให้บุคคลพึ่งพาตนเองได้ มีการยึดมั่นในการทำความดี มีการช่วยเหลือแบ่งปันสร้างความผูกพันด้วยกิจกรรมการพัฒนา มีการสื่อสารเพื่อให้คนเข้าถึงสัจธรรมด้วยวิถีการปฏิบัติ และมีการฝึกตามหลักไตรสิกขาและหลักภาวนา ๔ เพื่อให้บุคคลทำประโยชน์ตนสมบูรณ์ พึ่งพาตนเองได้ในทุกทาง ให้ความพร้อมที่บำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่นด้วยความเสียสละ จากนั้นควรมีการพัฒนาสังคมให้ไปสู่สังคมคุณธรรมที่เกิดประโยชน์และความสุขของคนในสังคม

วารานคณินทร์ ศรีวงศ์ (๒๕๕๖ : ๒๐๖ - ๒๐๗) ได้ศึกษาการบริหารจัดการของธนาคารความดีตำบลห้วยงิ้วและตำบลป่าหุง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย พบว่าเหตุจูงใจในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของธนาคารความดีตำบลห้วยงิ้ว คือ ๑) การมีคนในชุมชนและคณะกรรมการบริหารงานมาชักชวนให้เข้าร่วม ๒) การเล็งเห็นผลประโยชน์ที่เกิดต่อตนเองและผู้อื่น รวมถึงโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนและการช่วยเหลือผู้อื่นด้วย ส่วนเหตุจูงใจในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของธนาคารความดีตำบลป่าหุง คือ ๑) การมีคนในชุมชนและคณะกรรมการบริหารงานมาชักชวนให้เข้าร่วม ๒) การเล็งเห็นผลประโยชน์บางอย่างของธนาคารความดีและการแสดงความร่วมมือกับชุมชน ๓) เหตุผลส่วนบุคคล ผลตอบแทนที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกของธนาคารความดีตำบลห้วยงิ้ว สามารถแบ่งเป็น ๒ รูปแบบ คือ ๑) ผลตอบแทนที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ สิ่งของเครื่องใช้ เกียรติบัตรเชิดชูความดีทุนการศึกษา ตัวอย่างชีวิตเข้มแข็งที่คนดีตำบลห้วยงิ้ว ๒) ผลตอบแทนที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความสุขที่สัมผัสได้ การได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ความรู้สึกภาคภูมิใจกับการทำดี การได้เป็นตัวอย่างที่ดี ส่วนผลตอบแทนที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกของธนาคารความดีตำบลป่าหุง แบ่งออกเป็น ๒ รูปแบบ คือ ๑) ผลตอบแทนที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ สิ่งของเครื่องใช้ ทุนการศึกษา แพ้มสะสมงาน เกียรติบัตรเชิดชูความดี

เกณฑ์ในการให้ความช่วยเหลือ การทัศนศึกษาดูงาน ๒) ผลตอบแทนที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความรู้สึกดี ความสุขทางใจที่ได้ทำดีและเห็นคนรอบข้างทำดี ความภาคภูมิใจกับการทำดี การได้เป็นตัวอย่งที่ดี การได้ปลูกฝังค่านิยมที่ดี

๓.๒ งานวิจัยต่างประเทศ

Martin Mautvedt (๒๐๑๗ : ๕) ได้ศึกษาการเฝ้าระวังระบบเครดิตทางสังคมของจีนและการจัดการสังคม : วิธีแก้ปัญหาศิลธรรมเสื่อม โดยกล่าวถึงแนวโน้มที่ทั่วโลกเฝ้าระวังเพิ่มขึ้นเมื่อจีนหันมาใช้ระบบเครดิตทางสังคม (Social Credit System - SCS) ซึ่งอ้างอิงจากสื่อตะวันตกเป็นระบบเฝ้าระวังตามแนวทางที่รัฐใช้ควบคุมชีวิตพลเมือง (Orwellian) ที่จะให้คะแนนพลเมืองทุกคน โดยใช้ระบบเครดิตทางการเงินและส่วนหนึ่งเป็นกลไกการปฏิบัติตามหลักศีลธรรมจุดมุ่งหมายทางการศึกษาระบบเครดิตทางสังคม (SCS) ได้รับการวางให้เป็นเครื่องมือควบคุมทางสังคมที่ยิ่งใหญ่ของจีน วิทยานิพนธ์นี้มุ่งศึกษาว่า ระบบเครดิตทางสังคม (SCS) คืออะไร มีผลต่อพฤติกรรมของผู้คนอย่างไร นอกเหนือจากการสำรวจผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกเชิงคุณภาพ นักศึกษามหาวิทยาลัยรับรู้อะไรเกี่ยวกับระบบเครดิตทางสังคม (SCS) อย่างไร กรอบการทำงานเพื่ออธิบายว่า ระบบเครดิตทางสังคม (SCS) เป็นกลไกการปฏิบัติตามข้อกำหนดอย่างไร อาจมีการใช้ฟังก์ชันที่ทำให้ระบบเครดิตทางสังคม (SCS) เกิดปัญหาได้ถึงสามองค์ประกอบ : การเฝ้าระวังการแทรกแซงเชิงวิเคราะห์และการจัดการทางสังคม วิทยานิพนธ์นี้ระบุเครื่องมือหลักของการควบคุมใน ระบบเครดิตทางสังคม (SCS) คือการให้เข้าถึงหรือการปฏิเสธการเข้าถึงสินค้าและบริการที่กำหนดชีวิตในจีนยุคใหม่ สิ่งนี้แสดงออกผ่านการลงโทษและการให้รางวัลกลไก นอกเหนือจากบัญชีดำที่เกี่ยวข้องกับระบบเครดิตทางสังคม (SCS) ระบบเครดิตทางสังคม (SCS) สร้างขึ้นจากหลักการพื้นฐานของการเฝ้าระวังซึ่งเป็นสาเหตุที่ใช้ทฤษฎี Panopticism Theory ของ Foucault ซึ่งเป็นการสอดส่องความเป็นส่วนตัวของผู้ถูกควบคุม ทำให้ผู้ถูกควบคุมรู้สึกที่กำลังถูกจับจ้องมองและระแวงสงสัยที่จะกระทำการอันผิดแผกไปจากความปกติ มาใช้เป็นกรอบทฤษฎีในวิทยานิพนธ์นี้สำหรับ Foucault ความกลัวในการเฝ้าระวังมีอิทธิพลต่อตัวเองพฤติกรรมมนุษย์ ในแง่หนึ่งระบบเครดิตทางสังคม (SCS) จะถูกวาดเป็นฝันร้ายของการควบคุมชีวิตพลเมือง (Orwell) ในทางกลับกันนักวิชาการและสื่อมวลชนยืนยันว่าชาวจีนพบว่าแนวคิดของระบบเครดิตทางสังคม (SCS) นั้นน่าสนใจและสำคัญ คำถามนี้จึงเป็นหัวใจหลักของการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพสิบเอ็ดบทที่ดำเนินการกับนักศึกษามหาวิทยาลัย ในปักกิ่ง ความน่าสนใจของระบบเครดิตทางสังคม (SCS) จะชัดเจนขึ้น เมื่อสำรวจการทดสอบความสมดุลของผลประโยชน์และผลเสียที่ผู้ให้ข้อมูลแสดงไว้ในสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่การเข้าถึงสินค้าบริการและโอกาสที่เพิ่มขึ้นผ่านระบบเครดิตทางสังคม (SCS) อาจเป็นข้อตกลงที่ไม่อาจต้านทานได้ที่เสนอ แทนที่จะอ้างว่ายอมรับการเฝ้าระวังมีอิทธิพลต่อตัวเองพฤติกรรมมนุษย์ (Faustian) จัดการกับการเฝ้าระวังที่ลวงล้าเพื่อประโยชน์ที่เป็นรูปธรรม วิทยานิพนธ์นี้ให้เหตุผลสนับสนุนโดยข้อมูลที่ได้รับการสัมภาษณ์ว่า

การตรวจสอบความสมคูลนั้นมีความซับซ้อนยิ่งกว่าระหว่างการเฝ้าระวังและความเป็นส่วนตัว.

Glenn R. McWilliams.2020 : 4) ได้ศึกษาระบบระบบเครดิตทางสังคม (Social Credit System - SCS) ของประเทศจีนและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในสังคมจีน ระบบเครดิตทางสังคม (SCS) เป็นระบบความรับผิดชอบที่ปฏิวัติวงการนั้นคือ มีไว้เพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของบุคคล คณะกรรมการจัดทำได้ อัลกอริทึมที่ซับซ้อนซึ่งคำนึงถึงพฤติกรรมทางสังคมและการเงิน งานวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพทุกมิติเป็นหลักกล่าวถึงระบบเครดิตสังคม (SCS) และวิเคราะห์ไฟล์ผลกระทบทางการเมืองสังคมและเศรษฐกิจที่ระบบเครดิตสังคม (SCS) อาจมีต่อสังคมจีน ชัดแย้งทฤษฎีถูกนำมาใช้เพื่อช่วยกำหนดบริบทการค้นพบของฉันและอธิบายการเพิ่มขึ้นของข้อขัดแย้งเชิงเผด็จการ trol ฉันทาคาดการณ์ว่าจะเป็นผลมาจากการนำระบบระบบเครดิตสังคม (SCS) ไปใช้ ในขณะที่ (ผลกระทบ/แรงสะท้อน) เอฟเฟกต์เต็มรูปแบบของระบบเครดิตสังคม (SCS) ยังไม่มีให้เห็น การวิจัยครั้งนี้ระบุว่าจะมีบทบาทในเกือบทุกด้านของไฟล์/แฟ้ม พฤติกรรมทางสังคมและการตัดสินใจทางการเงินที่ชาวจีนส่วนใหญ่ทำในชีวิตประจำวัน

ตอนที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์

๑. ความหมายของพฤติกรรมมนุษย์ (Human Behavior)

การศึกษาพฤติกรรมมนุษย์เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีความเจริญก้าวหน้าเป็นลำดับ ในฐานะของการศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อตนเอง และสังคม จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า มีผู้ให้ความหมายของพฤติกรรมมนุษย์ไว้ ดังนี้

Lahey, (52001 : 5) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมมนุษย์ว่า เป็นการกระทำ หรือ การปฏิบัติที่สามารถมองเห็น หรือสังเกตได้ของบุคคล

Wade and Taris (๑๙๙๙ : ๒๔๕) กล่าวว่า พฤติกรรมมนุษย์ หมายถึง การกระทำที่สามารถสังเกตได้

Zimbardo and Gerring (๑๙๙๙ : ๓) กล่าวว่า พฤติกรรมมนุษย์ หมายถึง การกระทำ ประพฤติ ปฏิบัติของบุคคลเพื่อปรับให้เข้ากับบริบทหรือสิ่งแวดล้อมที่สามารถสังเกตได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย (๒๕๕๐) ให้ความหมายว่า เป็นการกระทำของบุคคลในทุกลักษณะทั้งโดยธรรมชาติ และจงใจกระทำซึ่งอาจรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวและอาจใช้ประสาทสัมผัสธรรมดาหรือใช้เครื่องมือช่วยสังเกต

อำนาจ บัวศิริ (๒๕๕๙) กล่าวว่า พฤติกรรมมนุษย์ หมายถึง กิริยา อากาการที่แสดงออกหรือกิริยาโต้ตอบเมื่อเผชิญกับสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่แสดงออกโดยอาจสังเกตได้ด้วยตา เช่นการเคลื่อนไหว การเดิน การพูด การเขียน หรือไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา ต้องใช้

เครื่องมือวัด เช่น หัวใจเต้น เลือดฉีดแรง ซึ่งสิ่งเร้า ที่เข้ามากระทบตัวอาจเป็นสิ่งเร้าภายใน (Internal Stimulus) เช่น ความหิว ความกระหาย ความอยากรู้ หรือสิ่งเร้าภายนอก (External Stimulus) เป็นสิ่งกระตุ้นที่สามารถสัมผัสได้ด้วยประสาททั้ง ๕ คือ หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

สรุปได้ว่าพฤติกรรมมนุษย์ คือ อากัปกริยาที่แสดงออกจากการรับรู้ของร่างกาย โดยการถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายในและภายนอก ซึ่งอาจมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า หรือใช้ประสาทสัมผัสสวัดความรู้สีก

๒. ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์

จากการค้นคว้าทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ (Human Behavior) สามารถสรุปได้ดังนี้

๒.๑ รูปแบบพฤติกรรมของมนุษย์

รูปแบบพฤติกรรมของมนุษย์ สามารถแบ่งได้เป็น ๒ อย่าง ได้แก่

๒.๑.๑ พฤติกรรมเปิดเผยหรือพฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) เป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา ทำให้ผู้อื่นสามารถมองเห็นได้ สังเกตได้ เช่น การเดิน การหัวเราะ การพูด ฯลฯ

๒.๑.๒ พฤติกรรมปกปิดหรือพฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) เป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงแล้ว แต่ผู้อื่นไม่สามารถมองเห็นได้ สังเกตได้โดยตรงจนกว่าบุคคลนั้นจะเป็นผู้บอกหรือแสดงบางอย่างเพื่อให้คนอื่นรับรู้ได้ เช่น ความคิด อารมณ์ การรับรู้

๒.๒ ประเภทของพฤติกรรมมนุษย์

นักจิตวิทยาแบ่งพฤติกรรมมนุษย์ออกเป็น # ประเภทใหญ่ ๆ คือ

๒.๒.๑ พฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิด ซึ่งเกิดขึ้นโดยไม่มีการเรียนรู้มาก่อน ได้แก่ ปฏิกริยาสะท้อนกลับ (Reflex Action) เช่นการกระพริบตา และสัญชาตญาณ (Instinct) เช่นความกลัวการเอาตัวรอด เป็นต้น

๒.๒.๒ พฤติกรรมที่เกิดจากอิทธิพลของกลุ่ม ได้แก่ พฤติกรรมที่เกิดจากการที่บุคคลติดต่อสังสรรค์และมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม

๒.๓ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมแบ่งออกได้เป็น ๔ ลักษณะ คือ

๒.๓.๑ การปรับเปลี่ยนทางด้านของสรีระร่างกาย เช่น การปรับปรุงบุคลิกภาพ การแต่งกาย การพูด

๒.๓.๒ การปรับเปลี่ยนทางด้านอารมณ์และความรู้สึกนึกคิด ให้มีความ

สัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น ปรับอารมณ์ความรู้สึก ให้สอดคล้องกับบุคคลอื่น รู้จักการยอมรับผิด

๒.๓.๓ การปรับเปลี่ยนทางด้านสติปัญญา เช่น การศึกษาค้นคว้าเพื่อให้มีความรู้ที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ การมีความคิดเห็นคล้อยตามความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่

๒.๓.๔ การปรับเปลี่ยนอุดมคติ หมายถึง การสามารถปรับเปลี่ยนหลักการแนวทางบางส่วนบางตอนเพื่อให้เข้ากับสังคมส่วนใหญ่ได้ โดยพิจารณาจากความจำเป็น และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เป็นประโยชน์แก่ตนเอง เพื่อสวัสดิภาพของตนเองและของกลุ่ม

๓. การศึกษาเกี่ยวกับการเกิดของพฤติกรรมมนุษย์ของกลุ่มมนุษย์นิยม (Humanistic Perspective)

แนวคิดกลุ่มมนุษย์นิยม (The Humanistic Perspective) เชื่อว่า มนุษย์มีอิสระทางความคิดที่สามารถเลือกแสดงพฤติกรรมได้ การแสดงพฤติกรรมใดๆ จึงเป็นทางเลือกของบุคคล ซึ่งทุกคนมีศักยภาพ ในการเจริญงอกงามหรือพัฒนา นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ได้แก่ มาสโลว์ (Abraham Maslow) และคาร์ล โรเจอร์ส (Carl Rogers)

มาสโลว์ (Maslow) กล่าวถึง ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการไว้ ๕ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการ พักผ่อน และความต้องการทางเพศ เป็นต้น

๒. ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย (Safety Needs and Needs for Security) ความต้องการสวัสดิภาพ หรือความปลอดภัย ถ้าต้องการความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต ต้องการความเป็นธรรมในการทำงาน ความปลอดภัยในเงินเดือนและการถูกไล่ออก สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย และการรักษาพยาบาล รวมทั้งความเชื่อในศาสนาและเชื่อมั่นในปรัชญา ซึ่งจะช่วยให้บุคคลอยู่ในโลกของความเชื่อของตนเองและรู้สึกมีความปลอดภัย

๓. ความต้องการมีส่วนร่วมในสังคม (Social Belonging Needs) เมื่อความต้องการทางด้านร่างกาย และความปลอดภัยได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการทางด้านสังคมก็จะเริ่มเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคล เป็นความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับตนเป็นสมาชิก ต้องการได้รับการยอมรับจากคนอื่น ๆ ได้รับความเป็นมิตรและความรักจากเพื่อนร่วมงาน

๔. ความต้องการยกย่องนับถือ (Esteem Needs) ความต้องการด้านนี้ เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความอยากเด่นในสังคม ต้องการให้บุคคลอื่นยกย่องสรรเสริญ รวมถึงความเชื่อมั่นในตนเองในเรื่องความรู้ความสามารถ ความเป็นอิสระ และเสรีภาพ

๕. ความต้องการบรรลุในสิ่งที่ตั้งใจ (Need for Self Actualization) เป็นความต้องการระดับสูงสุด ซึ่งเป็นความต้องการที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิด

ของตนเอง เป็นความต้องการที่ยากแก่การได้มา

ลำดับชั้นความต้องการของมนุษย์ดังที่กล่าวมาแล้วนี้ มีลักษณะที่เป็นข้อสังเกตได้ ดังนี้

๑) มนุษย์ทุกคนมีความต้องการ ความต้องการที่มนุษย์นี้จะอยู่ในตัวมนุษย์ตลอดไป ไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อสนใจในความต้องการหนึ่งแล้ว ก็ยังต้องการในระดับที่สูงขึ้น

๒) อิทธิพลใดๆ ที่จะมีผลต่อความต้องการของมนุษย์อยู่ในความต้องการลำดับขั้นนั้นๆ เท่านั้น หากความต้องการลำดับขั้นนั้นได้รับการสนองให้พอใจแล้วความต้องการนั้นก็จะหมดอิทธิพลไป

๓) ความต้องการของมนุษย์จะมีลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูง เมื่อความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองเป็นที่พอใจแล้ว ความต้องการลำดับขั้นขึ้นไปก็ตามมา

คาร์ล โรเจอร์ส (Carl Rogers) มีความเห็นว่า ธรรมชาติของมนุษย์เป็นสิ่งที่ดีและมีความสำคัญมาก โดยมีความพยายามที่จะพัฒนาร่างกายให้มีความเจริญเติบโตอย่างมีศักยภาพสูงสุด โรเจอร์สตั้งทฤษฎีขึ้นมาจากการศึกษาปัญหาพฤติกรรมของคนไข้จากคลินิกของเขา และได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับบุคลิกภาพที่เกิดจากสุขภาพเป็นอย่างมาก ทฤษฎีของโรเจอร์เน้นถึงเกียรติของบุคคล ซึ่งบุคคลมีความสามารถที่จะทำการปรับปรุงชีวิตของตนเองเมื่อมีโอกาสเข้ามามีใช้จะเป็นเพียงแต่เหยื่อ ในขณะที่มีประสบการณ์ในสมัยที่เป็นเด็กหรือจากแรงขับของจิตใต้สำนึก แต่แต่ละบุคคลจะรู้จักการสังเกตสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเรา โดยมีแนวทางเฉพาะของบุคคล กล่าวได้ว่า เป็นการรับรู้สภาพสิ่งแวดล้อมซึ่งมีความสำคัญมาก โรเจอร์เชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีตัวตน ๓ แบบ

๑. ตนที่ตนมองเห็น (Self Concept) ภาพที่ตนเห็นเองว่าตนเป็นอย่างไร มีความรู้ความสามารถ ลักษณะเพราะตนอย่างไร เช่น สวย รวย เก่ง ต่ำต้อย ขี้อาย ฯลฯ การมองเห็นอาจจะไม่ตรงกับข้อเท็จจริงหรือภาพที่คนอื่นเห็น

๒. ตนตามที่เป็นจริง (Real Self) ตัวตนตามข้อเท็จจริง แต่บ่อยครั้งที่ตนมองไม่เห็นข้อเท็จจริง เพราะอาจเป็นสิ่งที่ทำให้รู้สึกเสียใจ ไม่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น เป็นต้น

๓. ตนตามอุดมคติ (Ideal Self) ตัวตนที่อยากมีอยากเป็น แต่ยังไม่มี ไม่เป็นในสภาวะปัจจุบัน เช่น ชอบเก็บตัวแต่อยากเก่งเข้าสังคม เป็นต้น

ถ้าตัวตนทั้ง ๓ ลักษณะ ค่อนข้างตรงกันมากจะทำให้มีบุคลิกภาพมั่นคง แต่ถ้าแตกต่างกันสูง จะมีความสับสนและอ่อนแอด้านบุคลิกภาพ

โรเจอร์ วางหลักไว้ว่า บุคคลถูกกระตุ้นโดยความต้องการสำหรับการยอมรับนับถือทางบวก นั่นคือความต้องการความรัก การยอมรับและความมีคุณค่า บุคคลเกิดมาพร้อมกับความต้องการ การยอมรับนับถือในทางบวก และจะได้รับการยอมรับนับถือโดยอาศัยการศึกษาจากการดำเนินชีวิตตามมาตรฐานของบุคคลอื่น

ทฤษฎีของโรเจอร์ กล่าวว่า “ตนเอง”(Self) คือ การรวมกันของรูปแบบ ค่านิยม เจตคติ การรับรู้ และความรู้สึก ซึ่งแต่ละบุคคลมีอยู่และเชื่อว่า เป็นลักษณะเฉพาะของเขานั่นเอง ตนเอง หมายถึง ฉันทัน และตัวฉันเป็นศูนย์กลางที่รวมประสบการณ์ทั้งหมดของแต่ละบุคคล ภาพพจน์นี้เกิดจากการที่แต่ละบุคคลมีการเรียนรู้ตั้งแต่วัยเริ่มแรกชีวิต ภาพพจน์นั่นเอง สำหรับบุคคลที่มีการปรับตัวดีก็จะมี การเปลี่ยนแปลงอย่างคงที่ และมีการปรับตัวตามประสบการณ์ที่แต่ละคนมีอยู่การสังเกตและการรับรู้ เป็นเรื่องของตนเองที่ปรับให้เข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เช่น พนักงานบางคนมีการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพต่อสภาพสิ่งแวดล้อมในการทำงานและการเป็นผู้นำ

การเกิดพฤติกรรมของมนุษย์อาจมาจาก ๓ ลักษณะ ได้แก่ ๑) พฤติกรรมของมนุษย์ เกิดขึ้นจากแรงผลักดันภายในตัวของมนุษย์ ๒) พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นจากแรงผลักดันของ สิ่งแวดล้อม ๓) พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นจากทั้งแรงผลักดันภายในตัวมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม

๓.๑ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากแรงผลักดันภายในตัวมนุษย์ แรงผลักดันที่ทำให้

ให้มนุษย์แสดงพฤติกรรม ต่าง ๆ ออกมาก็คือ ความต้องการ ซึ่งความต้องการ นี้จะแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ คือ ความต้องการทางร่างกาย และความต้องการทางจิตใจ

๓.๑.๑ ความต้องการทางด้านร่างกาย เป็นแรงผลักดันที่อยู่ในระดับพื้นฐาน ที่สุด แต่มีพลังอำนาจสูงสุด เพราะเป็นแรงผลักดันที่จะทำให้ชีวิตอยู่รอด มนุษย์จะต่อสู้ดิ้นรนทุกวิถีทาง เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่จะมาบรรเทาความต้องการทางร่างกาย ทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งอาจจะ เป็นทั้งทางที่ดีที่ถูกต้องหรือทางที่ไม่ถูกต้องก็ได้

ความต้องการทางร่างกายที่จะทำให้ชีวิตอยู่รอด ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ อุณหภูมิที่พอเหมาะ การพักผ่อน การขับถ่าย การสืบพันธุ์ ความปลอดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บ ต่าง ๆ การตอบสนองความต้องการทางร่างกาย อันทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมออกมานั้น สามารถ กระทำได้ ๒ ระดับ คือ ๑) กิริยาสะท้อน เป็นการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ที่เป็นไปได้โดยธรรมชาติ เช่น เมื่อร่างกายมีอุณหภูมิสูงกว่าปกติ ร่างกายก็จะขับเหงื่อออกมาเป็นการลดอุณหภูมิให้อยู่ในระดับ พอเหมาะ ๒) พฤติกรรมเจตนา เป็นการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ต่อสิ่งเร้าโดยความตั้งใจหรือความ พอใจของตนเอง เช่น เมื่อรู้สึกตัวว่าร้อนก็จะไปอาบน้ำ หรือเปิดพัดลม เป็นต้น

๓.๑.๒ ความต้องการทางจิตใจ เป็นแรงผลักดันที่อยู่ในระดับสูงขึ้นไปกว่าความ ต้องการทางร่างกาย แต่มีพลังอำนาจน้อยกว่า เพราะความต้องการทางจิตใจนี้ ไม่ใช่ความต้องการที่เป็น ความตายของชีวิต จะเป็นความต้องการที่มาช่วยสร้างเสริมให้ชีวิตมีความสุขความสบายยิ่งขึ้นเท่านั้น

มีนักจิตวิทยาหลายคนได้อธิบายถึงแรงผลักดันภายในร่างกาย อันมี ผลทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) นักจิตวิทยาชาว ออสเตรีย ได้วิเคราะห์จิตมนุษย์ออกเป็นองค์ประกอบ ๓ ส่วนคือ อิด (Id) อีโก้ (Ego) และซูเปอร์อีโก้

(Super Ego) ส่วนทั้งสามนี้ประกอบเป็นโครงสร้างทางจิต (ศรีราชา เจริญพานิช, ๒๕๒๖ : ๑๓) อิด เป็นสัญชาตญาณในตัวมนุษย์ จะอยู่ในรูปของพลังงานที่คอยผลักดันให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ พลังงานนี้มีสองส่วนคือ ส่วนหนึ่งจะผลักดันให้มีชีวิตอยู่รอด เรียกว่า สัญญาณชีวิต และอีกส่วนหนึ่งจะผลักดันให้ชีวิตดับ เรียกว่า สัญญาณความตาย อิดเป็นส่วนของจิตที่คนเราไม่รู้สึกรู้เห็น เป็นจิตใต้สำนึก แรงผลักดันนี้จึงมีอยู่โดยที่คนเราไม่รู้สึกรู้เห็น เป็นแรงผลักดันไร้สำนึก อิดจะผลักดันให้จิตอีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนใหญ่และส่วนที่รู้ตัว ที่เรียกว่า อีโก้ กระทำในสิ่งต่าง ๆ ตามที่อิดต้องการ ทั้งส่วนที่เป็นสัญญาณชีวิต และส่วนที่เป็นสัญญาณความตาย จึงเป็นตัวตอบสนองความต้องการของอิด ส่วนของจิตที่ทำหน้าที่ควบคุมสัญชาตญาณเหล่านี้คือ ซุปเปอร์อีโก้ หรือ มโนธรรมที่มีอยู่ในจิตของแต่ละบุคคล เป็นความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นผลเกิดจากการอบรมสั่งสอนของสังคม ทำให้อิดและอีโก้มีพฤติกรรมอยู่ทางที่ถูกที่ควรเป็นที่ยอมรับของสังคม แรงผลักดันของอิดจะทำให้เกิดความตึงเครียด อีโก้จะต้องพยายามตอบสนองความต้องการของอิดเพื่อลดความตึงเครียด แต่ความต้องการของอิดบางอย่าง อีโก้ก็ไม่อาจทำตามเพราะไปขัดกับมโนธรรมในซุปเปอร์อีโก้ จึงทำให้เกิดความตึงเครียด และความวิตกกังวลใจเกิดขึ้น ความวิตกกังวลนี้จึงเป็นแรงผลักดันพฤติกรรมอีกแรงหนึ่ง เพื่อปกป้องตนเองให้รอดนั้น ความวิตกกังวล อีโก้จึงต้องพัฒนาพฤติกรรมป้องกันที่เรียกว่า “กลไกป้องกัน” ซึ่งเป็นไปโดยไม่รู้สึกรู้เห็น ตัวอย่างพฤติกรรมป้องกัน ได้แก่ ๑) การเก็บกด (Repression) คือการที่อีโก้จะพยายามเก็บความรู้สึกที่เป็นความปรารถนาที่สังคมไม่ยอมรับต่าง ๆ เช่น ความอิจฉาพ่อแม่ พี่น้องของตนเอง ซึ่งถ้าแสดงออกมาก็จะถูกสั่งตำหนิ ๒) การถอดแบบ (Identification) เป็นการยอมรับในสิ่งที่อิดเกิดความอิจฉาและนำเอาพฤติกรรมของสิ่งนั้นมาเป็นแบบแผนในการแสดงพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งทำให้ความวิตกกังวลหมดไปได้ ๓) การยึดแน่น (Fixation) เป็นการยึดแน่นในพฤติกรรมที่ตนต้องการ แต่ไม่ได้รับการตอบสนองตั้งแต่ตอนวัยเด็ก จนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ก็แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตอบสนองความต้องการ ๔) การแสดงพฤติกรรมตรงข้าม (Reaction Formation) คือ การแสดงที่ตรงข้ามกับความต้องการของอิดที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น ผู้หญิงอิจฉาแม่ แต่แสดงพฤติกรรมเป็นห่วงหรือเอาอกเอาใจตลอดเวลา ๕) การตำหนิผู้อื่น (Projection) เป็นการคิดว่า ผู้อื่นมีลักษณะไม่ดี เพื่อกลบเกลื่อนลักษณะที่มีในตนเอง เพื่อตนเองจะได้เกิดความสบายใจ ๖) การถดถอย (Regression) เป็นการแสดงพฤติกรรมที่ถดถอยไปสู่วัยเด็ก ๗) พฤติกรรมเบี่ยงเบน (Sublimation) เป็นการแสดงพฤติกรรมอย่างอื่นเพื่อทดแทนพฤติกรรมที่ตนต้องการ แต่ไม่สามารถแสดงออกได้ เช่น ความต้องการทางเพศ ความก้าวร้าวก็แสดงออกในรูปการเขียนกลอน การร้องเพลง การทำงานหนัก เป็นต้น ๘) การทดแทน (Displacement) คือ การแสดงความปรารถนาต่อบุคคลหนึ่งหรือสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นการทดแทน เช่น ลูกนายจ้างดูดำ ก็ไประบายกับลูกเมียที่บ้าน ขาดแม่ก็อาจจะหลงรักใครเหมือนกับรักแม่ของตน

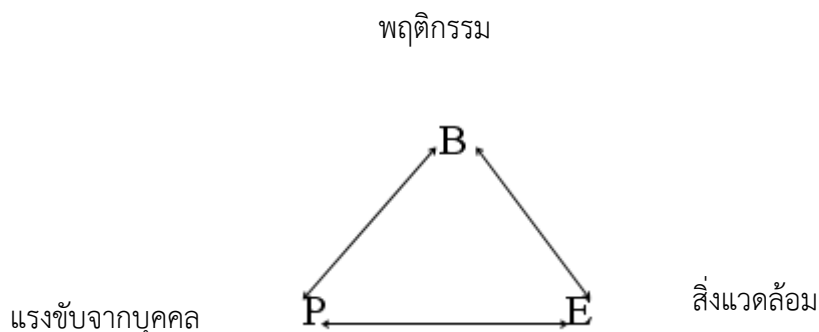
๓.๒ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากแรงผลักดันของสิ่งแวดล้อม

อริสโตเติล (Aristotle) เป็นผู้ที่เริ่มประกาศความเชื่อนี้ ต่อมาความคิดเช่นนี้ กลับมามีอิทธิพลอีกในยุคของจอห์น ลอคค์ (John Locke) เบิร์คลีย์ (Berkley) และอีกหลายคนซึ่งเชื่อว่าประสบการณ์ของมนุษย์เป็นสิ่งที่ทำให้คนเราเกิดการเรียนรู้ที่จะกระทำพฤติกรรมเมื่อเกิดมานั้น มนุษย์มิได้มีความรู้ติดตัวมาแต่อย่างใด ล้วนแล้วแต่ต้องเรียนรู้ภายหลัง จากเกิดมาแล้วทั้งสิ้น ต่อเมื่อมีประสบการณ์แล้วจึงจะเรียนรู้ และจดจำประสบการณ์นั้นเอาไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการแสดงพฤติกรรมในอนาคตต่อไป (สิทธิโชค วรานุสันติกุล, ๒๕๒๘ : ๒)

สกินเนอร์ (Skinner) เป็นนักจิตวิทยาพฤติกรรมนิยม เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำแนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมมนุษย์ถูกควบคุมโดยเงื่อนไขแห่งการเสริมแรง และเงื่อนไขแห่งการลงโทษ และด้วยเหตุนี้เองมนุษย์จึงไม่มีเสรีภาพแต่ประการใด สกินเนอร์ชี้ให้เห็นว่าผลกรกระทำของคนเรามีอยู่ ๒ ประการคือ ผลกรกระทำที่ทำให้พอใจ ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นแรงเสริมให้แกการกระทำนี้มีต่อไป (เงื่อนไขแห่งการเสริมแรง) และผลกรกระทำที่ทำให้ไม่พอใจ ซึ่งจะเป็ตัวการที่ทำให้คนเราหยุดพฤติกรรมหรือการกระทำอันจะนำมาซึ่งผลกรกระทำเช่นนี้ในอนาคต (เงื่อนไขแห่งการลงโทษ) พฤติกรรมที่ยังผลให้เกิดความพอใจ เช่น พฤติกรรมที่ทำแล้วได้รับคำชมเชย ได้ตำแหน่ง ได้เงิน ได้รับการยกย่อง ฯลฯ ก็จะมีโอกาสสูงมากที่จะเกิดขึ้นอีกในอนาคตในขณะที่พฤติกรรมที่ยังผลให้เกิดความไม่พอใจ เช่น ทำแล้วถูกตำหนิ เสียตำแหน่ง เสียเงิน ถูกทำร้าย ถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม ฯลฯ ก็จะหยุดไป ดังนั้น พฤติกรรมของคนเราจึงถูกควบคุมโดยเงื่อนไขของผลกรกระทำทั้ง ๒ ประการ ดังกล่าว

๓.๓ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากทั้งแรงผลักดันภายในตัวของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

อัลเบิร์ต แบนดูรา (Aibert Bandura) นักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงมากในปัจจุบัน ได้ให้ความสำคัญแก่ ลักษณะภายในตัวมนุษย์และสิ่งแวดล้อมว่า เป็นตัวก่อให้เกิดพฤติกรรม เขาอธิบายว่าพฤติกรรมมนุษย์ องค์ประกอบภายในตัวมนุษย์และสิ่งแวดล้อมต่างก็มีอิทธิพลต่อกันและกัน ในลักษณะที่แต่ละองค์ประกอบต้องสัมพันธ์กันอย่างถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน หมายความว่า ในบางครั้งสิ่งแวดล้อมอาจจะมีส่วนในการทำให้เกิดพฤติกรรมได้มากกว่าองค์ประกอบภายในตัวบุคคล ส่วนในเวลาอื่นองค์ประกอบภายในตัวบุคคลก็อาจจะมอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์มากกว่าสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์เช่นนี้อยู่ในลักษณะพึ่งพาอาศัยกัน เป็นกระบวนการที่ทั้งสองฝ่ายต่างก็มีอิทธิพลต่อกันและกัน และทั้งคู่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ในขณะที่เดียวกันพฤติกรรมมนุษย์ ก็มีอิทธิพลต่อทั้งสองสิ่งด้วยเหมือนกัน ซึ่งแบนดูราได้แสดงเป็นแผนภูมิดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๑ ความสัมพันธ์ของพฤติกรรม แรงผลักดันภายในตัวของมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม

๔. การพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์

การพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญด้านต่าง ๆ ๖ ประการ ได้แก่

- ๔.๑ การเรียนรู้ (Learning)
- ๔.๒ ค่านิยม (Value)
- ๔.๓ บรรทัดฐานของสังคม (Norms)
- ๔.๔ ทศนคติ (Attitude)
- ๔.๕ ความเชื่อ (Belief)
- ๔.๖ การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction)

พฤติกรรม (BEHAVIOUR) ในความหมายทางจิตวิทยาสังคม ย่อมหมายรวมทั้งพฤติกรรมภายใน (COVERT BEHAVIOUR) และพฤติกรรมภายนอก (OVERT BEHAVIOUR) ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว สิ่งที่เป็นตัวกระตุ้นให้มนุษย์กระทำการพฤติกรรมต่าง ๆ หรือแม้แต่ตัวมนุษย์เอง ก็เป็นตัวกระตุ้นทางสังคมได้ทั้งสิ้น

การศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ นักจิตวิทยาสังคม มองสังคมมนุษย์ ทั่วไปประกอบขึ้นด้วยตัวบุคคล จึงใช้ตัวบุคคลเป็นหน่วยวิเคราะห์หลักในการศึกษาถึง ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลในรูปของกลุ่ม

สรุปได้ว่า หัวใจสำคัญของการศึกษาทางจิตวิทยาสังคมมี ๒ ประการคือ

๑. ตัวบุคคลและภาวะจิตของเขานำเข้ามาในสถานการณ์ที่จะเกิดมีพฤติกรรมขึ้น
๒. กระบวนการอิทธิพลทางสังคม ซึ่งมาจากสิ่งแวดล้อมที่จะมีอิทธิพล ต่อพฤติกรรมสังคมของบุคคล พฤติกรรมของมนุษย์แสดงออกมามากมายหลายลักษณะ ในการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลจะต้องนำพฤติกรรมมาจัดหมวดหมู่ เพื่อให้เป็นการง่ายต่อการแยกแยะ และสะดวกต่อการศึกษามหวมดหมู่ของพฤติกรรม เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมการเรียนรู้ พฤติกรรมแรงจูงใจ ฯลฯ ใน

การศึกษา พฤติกรรมกลุ่มคน จำเป็นต้องจัดหมวดหมู่ของพฤติกรรมกลุ่มคนเช่นเดียวกัน พฤติกรรมของบุคคลอยู่ภายใต้อิทธิพลของสังคม อิทธิพลของสังคมอาจจัดอยู่ในรูปต่อไปนี้ ๑) Santion หรือการบังคับเพื่อให้คนทำหน้าที่ หรือแสดงพฤติกรรม ตามที่สังคมกำหนดการ Santion มีทั้งการลงโทษ การให้รางวัล ๒) Norms หรือบรรทัดฐาน เช่น ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี และกฎหมาย ๓) Value Orentation แนวอบรมทางคุณค่า ซึ่งจะกำหนดมา โดยจากฐานของการแสดงออกได้แก่สาระข้อเท็จจริง ความพอใจต่าง ๆ พฤติกรรมของบุคคลเป็นระบบการกระทำของมนุษย์ (Action System) ถ้าจะวิเคราะห์ Action System อาจจำแนกตัวแปร ออกเป็น ๕ ระดับ คือ ๑) วัฒนธรรม ๒) สังคม ๓) บุคลิกภาพ ๔) ชีวิตภาพ และ ๕) กายภาพ

๕. การเสริมแรงและการจูงใจ

การบริหารงานให้เกิดผลสำเร็จตามความคาดหวังขององค์กรนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องความสามารถรอบด้านที่จะทำให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการหนึ่งที่ได้เป็นอย่างดี คือ การเสริมแรงเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงานของคนในองค์กรของซึ่งตามทัศนะ Douglas Mc Gregor ที่เชื่อว่า คนมี ๒ ประเภท คือ กลุ่มคนตามทฤษฎี X และกลุ่มคนตามทฤษฎี Y และในการบริหารคนทั้ง ๒ ประเภท จำเป็นต้องใช้วิธีการบริหารแตกต่างกันซึ่งลักษณะของบุคคลตาม ทฤษฎี X (Theory X) คือ คนประเภทเกียจคร้าน ไม่ชอบทำงานพยายามหลีกเลี่ยงงานเมื่อมีโอกาส แต่ในขณะที่เดียวกันก็สนใจประโยชน์ส่วนตัวไปด้วย ในการบริหารจึงควรใช้มาตรการบังคับ มีระเบียบกฎเกณฑ์คอยกำกับ มีการควบคุมการทำงานอย่างใกล้ชิด และมีการลงโทษเป็นหลัก ซึ่งจุดสำคัญ การจูงใจคือ การตอบสนองความต้องการของคนด้วยความต้องการขั้นพื้นฐานเท่านั้น ส่วนลักษณะบุคคลตามทฤษฎี Y (Theory Y) คือคนประเภทขยัน ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมและกำหนดหน้าที่ การงานที่เหมาะสม ทำทลายความสามารถ สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเชิงบวก และควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหารงาน

ดังนั้น ในสถานการณ์ที่มีความผันผวนทางเศรษฐกิจทุกองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ต้องมีการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่มีการแข่งขันสูงมากขึ้น ผู้บริหารจำเป็นต้องการใช้การจูงใจทางลบอย่างเหมาะสมเพราะนี่คือวิธีการหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานได้สอดคล้องขององค์กร และมีผลงานที่มากขึ้นอย่างรวดเร็วในระยะเวลาอันสั้น ทั้งนี้ผู้บริหารควรพัฒนาคุณลักษณะของผู้ปฏิบัติงานเป็นสำคัญว่ามีลักษณะใด หากผู้ปฏิบัติงานมีลักษณะ X มากกว่าลักษณะ Y ผู้บริหารจำเป็นต้องควบคุมอย่างใกล้ชิด (Close Control) แต่หากผู้ปฏิบัติงานมีลักษณะ Y มากกว่าลักษณะ X ผู้บริหารควรต้องให้อิสระในการควบคุมตนเองและมีส่วนร่วมในการทำงาน (Participation) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของBarnard (๑๙๖๒: ๙๒ – ๑๐๒) ที่พบว่าคุณสมบัติที่ดีของผู้นำ คือ เป็นผู้ที่สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์ได้ มีความสามารถในการจูงใจ มีการตัดสินใจ มีความ

รับผิดชอบ ฉลาด มีไหวพริบสามารถแก้ไขเหตุการณ์ได้เนื่องจากสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมไม่เหมือนกันผู้นำที่ดีจะต้องศึกษาสถานการณ์ต่างๆให้ดี และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์นั้นๆด้วย

๕.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมแรง

B.F. Skinner (อ้างถึงใน Raymond G. Miltenberger, ๒๐๐๒: ๗๙) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ผู้คิดทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Theory) โดยมีแนวคิดพื้นฐานว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลของเงื่อนไขการเสริมแรงและการลงโทษ ซึ่งการเสริมแรงมี ๒ ประเภท คือ การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) และการเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) แต่หลายคนมักจะสับสนระหว่างการเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) และการลงโทษ (Punishment) ทั้งที่จริงแล้ว ๒ สิ่งนี้ไม่เหมือนกัน การเสริมแรงทางลบ จะเป็นการเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมที่ต้องการ โดยบุคคลสามารถหลีกเลี่ยงผลการกระทำทางลบได้เมื่อมีพฤติกรรมเป็นที่ต้องการ จะทำให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมป้องกันหรือหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่พอใจหรือการลงโทษ ส่วนการลงโทษจะเป็นการลดความถี่ของพฤติกรรมที่ไม่ต้องการหรือทำให้พฤติกรรมอ่อนลงโดยการให้สิ่งที่ไม่พอใจโดยตรง เช่น พนักงานที่มาร่วมประชุมสายถูกหัวหน้าตำหนิ ซึ่งต่อเสริมแรงลบที่เป็นเพียงการคาดโทษหรือชู้ให้กลัวแต่ไม่มีการลงโทษจริงๆ

ซึ่งสอดคล้องกับ David J. Cherrington (1994: 40 – 41) ได้ศึกษาหลักการเสริมแรงและได้ สรุปไว้ในหนังสือพฤติกรรมองค์การ (Organizational Behavior) โดยได้แบ่งการเสริมแรงเป็น ๕ ประการหลักๆ ดังต่อไปนี้

๑. การเสริมแรงแบบบวก (Positive Reinforcement Contingencies) เป็นการให้การเสริมแรงบวก ตามที่บุคคลต้องการหลังจากที่พฤติกรรมที่ถูกต้องการที่กำหนดไว้ เช่น เราศึกษาเล่าเรียนตอนท้าย คือ เกิดการเรียนรู้หรือได้คะแนนดี เราทำงานก็หวังผลที่จะได้เงินมาเลี้ยงชีพ ล้วนเป็นประสบการณ์ที่เกิดการเรียนรู้มาแล้วทั้งสิ้น ผลของการกระทำเช่นนั้นจะก่อให้เกิดอะไรตามมา การเสริมแรงแบบบวกในองค์การ หมายถึง ผลลัพธ์ของการกระทำที่ส่งผลให้องค์การมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากขึ้น เช่น การเพิ่มผลผลิต สินค้าและบริการที่มีคุณภาพดี การบรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ เป็นต้น ดังนั้น การเสริมแรงของหัวหน้าที่ให้การยกย่องชมเชยหรือการยอมรับ จากเพื่อนร่วมงานจึงเป็นการเสริมแรงที่ให้ผลมากเพราะคำชม หรือการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กับตำแหน่งความรับผิดชอบของงานที่ทำ

๒. การเสริมแรงแบบหลีกเลี่ยงหนี (Negative Reinforcement Contingencies or Escape Contingencies) หมายถึงเมื่อมีสถานการณ์ หรือสิ่งเร้าที่ไม่พอใจบุคคลจะแสดงพฤติกรรมในการพยายามหาทางขจัดสิ่งเร้านั้นให้หมดไป การเสริมแรงลบแบบหลีกเลี่ยงหนีจึงเป็นการตอบสนองเพื่อเอาเสริมแรงลบออกไปจากสถานการณ์นั่นเอง การเสริมแรงลบมีแนวโน้มที่จะเพิ่มพฤติกรรมการตอบสนอง

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือกฎเกณฑ์เท่านั้น แต่มีได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมถาวรหรือ เกิดประสิทธิผลมากขึ้น เช่น การภาคทัณฑ์เมื่อลูกน้องกลับก่อนเวลาจะมีผลให้ลูกน้องทำงาน และกลับบ้านตรงเวลาเท่านั้น แต่จะไม่ช่วยให้ทำงานเกินกว่าเวลาที่กำหนดในกรณีทำงานยาก การเสริมแรงแบบลบ เช่น การว่ากล่าว ตักเตือน การวิจารณ์เสียหาย การถูกข่มขู่ให้ออกจากงาน เป็นต้น

๓. การเสริมแรงแบบหลีกเลี่ยง (Negative Reinforcement Contingencies or Avoidance Contingencies) เป็นการตอบสนองเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดผลที่ไม่พอใจ ถ้าหากไม่ทำผลที่ การตอบสนอง ไม่พอใจจะเกิดขึ้น ตัวอย่างการหลีกเลี่ยงกับพฤติกรรมของคน ได้แก่ การอ่านหนังสือดีก เพื่อสอบผ่าน การจ่ายค่าโทรศัพท์เพื่อมิให้ถูกตัดสาย เป็นต้น การหลีกเลี่ยงก็คล้ายกับการหลีกเลี่ยงหนี แต่ที่แตกต่างที่เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นแล้ว ส่วนการหลีกเลี่ยงนั้นเหตุการณ์ยังไม่เกิด การหลีกเลี่ยงเป็นการจูงใจ เพื่อให้พ้น ความผิดพลาดหรือความเจ็บปวดที่จะได้รับมากกว่าการต้องการความสำเร็จ และรางวัลหรือ การทำเพื่อได้มาซึ่งสิ่งที่คาดหวังไว้ เช่น การที่พนักงานพยายามไม่มาสายหรือมาสายไม่เกิน ๒ ชั่วโมง เพื่อมิให้ถูกหักเป็นวันหยุด เพราะกฎระเบียบของบริษัทในเรื่องการมาสายนั้นถือว่าถ้ามาสายเกิน ๒ ชั่วโมงให้ถือเป็นหยุดงาน ดังนั้น เขาก็จะพยายามมาสายไม่เกิน ๒ ชั่วโมงตามกฎระเบียบเท่านั้น แต่ จะไม่จูงใจให้พฤติกรรมมาทำงานเข้าเกิดขึ้นกับเขา

๔. การระงับการเสริมแรง (extinction) หมายถึง ไม่มีการเสริมแรงไม่ว่าเสริมแรง ทางบวกหรือ ทางลบ คุณลักษณะแล้วเสมือนการเพิกเฉย (ignore) ต่อพฤติกรรมที่แสดงออก ซึ่งผลที่ ตามมาจากการไม่เสริมแรงนี้จะทำให้พฤติกรรมที่แสดงออกหดหายไปมากที่สุด ตัวอย่าง ของการระงับ การเสริมแรง ได้แก่ หัวหน้าไม่ไต่ถามและพยายามไม่พูดกับพนักงานที่ทำรายงานไม่เสร็จตามกำหนด แต่ขณะเดียวกัน ก็หักหายพูดจากับลูกน้องคนอื่น ๆ ทำให้พนักงานคนนั้นต้องสำรวจตัวเองและพบว่า การทำรายงานไม่เสร็จตามเวลา เป็นสิ่งที่ทำให้หัวหน้ามีพฤติกรรมเพิกเฉยเช่นนั้น และทำให้เห็นว่าควร จะปรับปรุง ตนเองและทำรายงานให้เสร็จตรงเวลา ซึ่งสิ่งที่หัวหน้าทำนั้นเป็นการไม่ส่งเสริมให้พนักงาน พฤติกรรมที่ไม่ดี ทำงานไม่เสร็จตรงเวลา เป็นต้น

๕. การลงโทษ (punishment contingencies) การทำโทษหรือการให้สิ่งเร้าที่ไม่ พึงพอใจ หลังจากที่เกิดพฤติกรรมตอบสนองได้เกิดขึ้น เนื่องจากบางครั้งพฤติกรรมของพนักงานเกินกว่า ที่องค์กรจะรับได้ เช่นการทำผิดกฎระเบียบองค์การหรือผิดกฎหมาย ซึ่งการลงโทษนี้มีหลายระดับ ตั้งแต่การว่ากล่าวตักเตือน การลดเงินเดือน การสั่งพักงานชั่วคราว การลดชั้นหรือตำแหน่ง เป็นต้น การ ไล่ออกในบางครั้งการลงโทษนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์อื่นๆ เช่นการต่อต้าน การตอบโต้การ สูญเสียความ มั่นใจ ทำให้ผู้บริหารที่จะใช้การลงโทษนั้นต้องคิดให้รอบคอบก่อนลงโทษ หรือใช้เมื่อ จำเป็นเท่านั้น

๕.๑.๑ การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement)

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการเสริมแรงทางลบ ไว้ดังนี้ Skinner (๑๙๕๓ อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, ๒๕๕๐: ๓๔) ได้ให้ความหมายของการเสริมแรงทางลบไว้ว่า คือการทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้น อันเป็นผลมาจากการที่แสดงพฤติกรรมดังกล่าวนั้น สามารถถอดถอนจากสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจ (Aversive Stimuli) ออกไปได้สิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจจะเป็นตัวเสริมแรงทางลบได้ก็ต่อเมื่อเกิดพฤติกรรมแสดงออกเพื่อถอดถอนสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจนั้นเพิ่มขึ้น ดังนั้น สิ่งที่ไม่พอใจที่ไม่พึงปรารถนาหรือสิ่งที่รบกวนบุคคลต่างๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นตัวเสริมแรงทางลบเสมอไป นอกเสียจากว่ามันจะทำให้พฤติกรรมที่แสดงออกแล้วสามารถถอดถอนสิ่งเร้าที่ พ้อใจได้นั้นมีความถี่เพิ่มขึ้น

Angelo Kinicki and Brain K. Willaim (๒๐๐๘) ได้กล่าวว่า การเสริมแรงทางลบ คือ การหลีกเลี่ยงความไม่สบายใจ เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่ต้องการ เช่น หัวหน้าฝ่ายขายคนหนึ่ง จุกจิกกับพนักงานตลอดเวลา แต่ถ้าหากพนักงานขายของได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ หัวหน้างานหยุดบ่นจุกจิก ถึงแม้ว่าพนักงานไม่ได้รางวัลใดๆ จากการขาย แต่การหยุดบ่นจุกจิกมีผลทำให้พวกเขา พ้อใจ และจะพยายามขายของให้ดีขึ้นต่อไป เพื่อหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่ดีของหัวหน้า

เทพ สงวนกิตติพันธ์ (๒๕๕๑:๙) ได้กล่าวว่า การเสริมแรงทางลบการ ให้สิ่งเร้า คือสถานการณ์ที่บุคคลไม่พึงพอใจบุคคลจะพยายามหลบเลี่ยงหรือหลีกเลี่ยงโดยการทำให้พฤติกรรมบางอย่าง และถ้าพฤติกรรมนั้นทำให้เขาหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาได้ พฤติกรรมนั้นก็มีโอกาสเกิดขึ้นได้อีกถ้าเขาได้รับสิ่งเร้า หรือในสถานการณ์อย่างเดียวกันอีกหลักการของการเสริมแรงทางลบคือ การให้สิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจตลอดเวลาเพื่อให้บุคคลหลีกเลี่ยงจากสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจนั้นโดยทาพฤติกรรมตามที่คาดหวังไว้

จากการให้ความหมายของนักวิชาการข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) หมายถึง วิธีการที่นำมากระตุ้นให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากพฤติกรรมเดิมเป็นพฤติกรรมที่ดีขึ้นโดยการกำหนดกฎ ข้อห้ามสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำอย่าง ชัดเจน เพื่อให้บุคคลมีแนวทางการเรียนรู้และแสดงพฤติกรรมที่หลีกเลี่ยงจากวิธีการกระตุ้นที่ แล้วมีผลให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมายดีขึ้น เช่น นักเรียนมาเข้าแถวตรงเวลาเพราะไม่ยอมไต่ยืนคำตำหนิ จากครู

๕.๑.๒ การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเสริมแรงในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในองค์กร

ทฤษฎีเสริมแรงเป็นทฤษฎีที่อธิบายความหมายในเชิงพฤติกรรม (behavior) เป็นทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการเรียนรู้ (learning process) Skinner เน้นว่า

พฤติกรรมของบุคคลถูกกำหนดด้วยผลจากการแสดงพฤติกรรมออกมา เช่น ถ้าพฤติกรรมนั้นได้รับการตอบสนองที่เป็นบวกหรือเป็นรางวัลที่ก่อให้เกิดความยินดีมักจะมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำ และในทางตรงข้ามถ้าการตอบสนองต่อผลการกระทำที่เป็นลบหรือการทำให้โทษที่ก่อให้เกิดความไม่ยินดียินดีพฤติกรรมนั้นจะยุติหรือสิ้นสุดลง ดังนั้นผู้บริหารจึงควรปรับใช้ทฤษฎีโดยการกำหนดการลงโทษที่เหมาะสม ในการสร้างแนวทางการปฏิบัติงาน หรือ แนวทางการปฏิบัติตนในองค์การมากกว่าที่จะวิเคราะห์ถึงแรงจูงใจหรือความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน

ดังที่ Luthans and Kreitner (1975) และ Hamner and Hammer (1976 : 3 – 21) ได้เสนอ วิธีการประยุกต์ใช้การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในองค์การกับการจัดการองค์การไว้ ดังต่อไปนี้

๑. ผู้บริหารจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจอย่างชัดเจนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาของตนว่า พฤติกรรมแบบใดที่ต้องการขององค์การ และพฤติกรรมแบบใดที่ทำแล้วได้รับรางวัลตอบแทน และ พฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมต้องห้าม

๒. การปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถปรับปรุงได้โดยการให้คำแนะนำอย่างต่อเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและคุณภาพของงาน ซึ่งรวมถึงการชี้ให้เห็นถึงจุดดี จุดด้อย ข้อบกพร่อง ที่ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำ

๓. ผู้บริหารต้องชี้ให้เห็นถึงผลรางวัลที่ให้แก่บุคคลที่ปฏิบัติงานดี และมีพฤติกรรมที่ต้องการ และให้คำชมเชย แสดงความยอมรับในผลการปฏิบัติงานและพฤติกรรมของพวกเขาด้วย

๔. ผู้บริหารควรสร้างความมั่นใจแก่บุคลากรของตนว่า แต่ละบุคคลได้รับรางวัลที่แตกต่างออกไป ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการทำงาน บุคลากรของหน่วยงานต้องมีความเข้าใจจุดเชื่อมโยงระหว่างผลการปฏิบัติงานและระบบการให้รางวัลตอบแทนด้วย

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรเพ็ญ ชัยพรสุไพศาล (๒๕๕๖) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยเสริมแรงที่ ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ ของบริษัทโลจิสติกส์แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ปัจจัยเสริมแรงทางบวก ด้านความก้าวหน้าและด้านเงิน ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานด้านการออกจางานของพนักงานระดับปฏิบัติการ ส่วนปัจจัยเสริมแรงทางบวก ด้านยอมรับนับถือ และด้านการเลื่อนตำแหน่งและการโยกย้ายส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงาน ด้านการขาดงาน และด้านการออกจางานของพนักงานระดับปฏิบัติการ ปัจจัยเสริมแรงทางลบด้านการลดอัตราส่วนอำนาจหน้าที่ ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานด้านการเพิ่มผลผลิต และด้านการขาดงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ จึงสรุปได้ว่าการเปลี่ยนพฤติกรรมมีการเสริมแรงแยกประเภทใหญ่ๆ ๒ ประเภท คือ การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มพฤติกรรมหรือ ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) มีจุดมุ่งหมายเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยการกระตุ้นความไม่มีวุฒิภาวะของบุคคลด้วยวิธีการบังคับนั่นเอง

๕.๑.๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้วยการเสริมแรงทางลบ

ในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นการจูงใจเป็นสิ่งสำคัญมาก แต่ในบางกรณีการให้รางวัลสร้างพฤติกรรมในทางบวกอาจจะไม่ประสบความสำเร็จเสมอไป บางครั้งการเสริมแรงทางลบและการลงโทษอาจเหมาะสมมากกว่า ทั้งนี้ เพื่อที่จะรักษาระเบียบวินัยภายในองค์กร และเป็น การห้ามปรามหรือชู่ว่าจะลงโทษหากมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม แต่การปรับใช้วิธีลงโทษต้องทำอย่าง ระมัดระวัง อาจส่งผลในทางลบอื่นๆ ตามมา บางครั้งการใช้กลยุทธ์แบบผสมผสานระหว่างการลงโทษ และการเสริมแรงทางบวกเป็นวิธีที่เหมาะสมกว่า ในขณะที่บุคคลจะเลิกพฤติกรรมเนื่องจากไม่พึง ปรารถนา เขาก็จะเกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเข้ามาแทนที่ด้วย

ดังที่ อภิวุฒิ พิมลแสงสุริยา (๒๕๕๗) ที่ได้นำเสนอวิธีการจัดการลูกน้องให้ มีความรับผิดชอบมากขึ้น โดยมีกรณีตัวอย่าง ดังนี้

กรณีที่ ๑ ลูกน้องขาดความรู้ หรือมีความสามารถไม่ถึงที่จะทำงาน ทุกครั้ง ที่มอบงานให้ไม่กล้าบอกเลยพยายาม “งม” อยู่จนทำให้ไม่เสร็จตามเวลา ซึ่งอาจเป็นไปได้ ทั้งกรณีที่ ขาดความรู้ ความสามารถในงานที่มอบหมายครั้งนี้ หรือขาดความรู้ ความสามารถในงานๆ ที่มอบหมาย ไปก่อนหน้าจึงทำให้หมดเวลาไปกับงานนั้น จนมีผลกระทบต่องานนี้ แนวทางการแก้ไข คือ อธิบาย รายละเอียดของงานให้ชัดเจนหลังจากสั่งงานและต้องสอบถามเพื่อทวนความเข้าใจและให้ลูกน้องบอก คร่าวๆ ถึงวิธีการที่จะไปดำเนินการ ต่อนอกจากนั้น อาจแบ่งงานออกเป็นชิ้นเล็กๆ ให้ทยอยทำเป็น ส่วนๆ แล้วเอามาส่งเป็นช่วงๆ ไม่ปล่อยให้ทำงานเสร็จทั้งหมดแล้วค่อยกลับมา หากจำเป็นอาจยอมลงทุน เวลา สอนวิธีการทำงานก่อนที่จะส่งมาให้คุณ

กรณีที่ ๒ ลูกน้องขี้เกียจเพราะหมดความสนใจในงานที่ทำ อาจรู้สึกว่างงาน ซ้ำน่าเบื่อหรือซ้ำซาก เป็นงานที่ไม่ชอบไม่ถนัด ไม่ค่อยอยากทำหรือกำลังมีความสนใจเรื่องอื่นอยู่ จึง ละเลยงานที่มอบหมายไป ให้แนวทางการแก้ไข คือ พยายามค้นหาสาเหตุที่แท้จริงว่าเป็นเพราะเหตุใด จึงทำให้หมดความสนใจ โดยอาจจะสอบถามจากเจ้าตัวโดยตรง สอบถามจากเพื่อนๆ รอบข้าง หรือลอง สังเกตพฤติกรรมบางอย่างด้วยตัวคุณเอง จากนั้นดูว่าจะทำอะไรได้บ้าง ปัญหานี้เพื่อแก้ไขหรือทุเลา เช่น พอจะโยกย้ายงานได้หรือไม่ หรืออาจมอบหมายงานอย่างอื่นที่อยู่ในความสนใจให้ทำ โดยมีข้อแม้ว่าต้อง ทำงานเดิมให้เสร็จด้วยหรือให้แรงจูงใจบางอย่าง หากทำงานเสร็จตรงเวลาทุกครั้งจะพาไปเที่ยว เป็นต้น

กรณีที่ ๓ ลูกน้องไม่เห็นด้วยกับงานที่สั่งให้ทำ หรือต้องการแสดงออกว่าไม่ เห็นด้วย โดยการไม่ใส่ใจที่จะทำให้เสร็จตามเวลา และคิดว่าหัวหน้าคงไม่กล้าทำอะไรรุนแรงหรืออาจ เชื่อมั่นว่าตนเองมีแบค (Back - คนหนุนหลัง) ดีกว่าหัวหน้า จึงไม่กลัว กรณีอย่างนี้ดูเหมือนเป็นการ ประลองกำลัง ระหว่างหัวหน้ากับลูกน้องโดยลูกน้องอาจคิดว่าหัวหน้าไม่มีอำนาจ และที่หัวหน้าใหญ่ สำคัญ สนับสนุนลูกน้องมากกว่าหัวหน้า แนวทางการแก้ไข คือหัวหน้าควรรหาโอกาสพูดคุยกับหัวหน้า

ใหญ่ เพื่อตกลงแนวทางในการบริหารจัดการพนักงานคนนี้ให้ชัดเจนและเข้าใจตรงกัน หัวหน้าต้องแน่ใจว่า หัวหน้าใหญ่รับทราบเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอและสนับสนุนในสิ่งที่คุณตัดสินใจ นอกจากนี้หากพนักงานข้ามไปคุยกับหัวหน้าใหญ่โดยตรงหัวหน้าต้องพูดเหมือนกับที่หัวหน้าพูด ทั้งนี้เพื่อให้ลูกน้องเห็นว่า “ไม่ว่าคุยกับหัวหน้าหรือคุยกับหัวหน้าใหญ่ ก็จะได้คำตอบเหมือนกัน”

กรณีที่ ๔ ลูกน้องต้องการแสดงออกถึงความท้าทาย ไม่เคารพและไม่เกรงกลัวหัวหน้า แนวทางการแก้ไขคือ ขอแนะนำให้หาแนวร่วมและแรงสนับสนุนก่อนที่เหตุการณ์จะบานปลาย และแนวร่วมที่ดีที่สุดคือหัวหน้าใหญ่ เรื่องร้ายแรงอย่างนี้ไม่ควรต่อสู้โดยลำพัง แนะนำให้ปรึกษาหัวหน้าหน่วยงาน HR เพื่อหาทางรับมือหรือหาแนวทางการในการแก้ปัญหา ที่สำคัญหากมีอะไรเกิดขึ้นสำคัญที่ต้องท่องจำให้ขึ้นใจ “อย่าทะเลาะกับลูกน้อง” คือ เพราะคนที่ดูไม่ดี คือผู้ใหญ่ออย่างหัวหน้า ไม่ใช่เด็กอย่างลูกน้อง ในทางกลับกันไม่ควรปล่อยไว้โดยไม่ดำเนินการอะไร เพียงเพราะ “เชื่อว่าเวลา” อาจจะช่วยแก้หรือทุเลาปัญหาลงไปได้ นอกจากนี้ หากพิจารณาแล้วเหมาะสม อาจหาโอกาสพูดคุยกับลูกน้องคนนี้อย่างเปิดอก เพื่อหาทางปรับความเข้าใจและแนวทางในการทำงานร่วมกัน บางครั้งการพูดจากันอย่างตรงไปตรงมา โดยไม่ใช้อารมณ์ก็เป็นหนทางในการแก้ปัญหาที่ดีวิธีหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ Robbins (๑๙๙๘ อ้างถึงใน จริญญา ปานเจริญ, ๒๕๕๓: ๖๕) ซึ่งสรุปวิธีการนำความรู้ต่างๆ ที่ได้จากทฤษฎีการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อปรับพฤติกรรมของพนักงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เช่น ในกรณีที่พนักงานไม่มีระเบียบวินัย เช่น ดื่มสุราในเวลางาน ขโมยของหรือมาทำงานสายเป็นประจำ แนวทางแก้ไข คือ ในขั้นแรกต้องตักเตือน หากพนักงานคนนั้นยังมีพฤติกรรมก็อาจใช้มาตรการที่มากขึ้นตามลำดับ เช่น เตือนที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือการสั่งพักงาน เป็นต้น สิ่งที่ควรคำนึง คือ การลงโทษเป็นเพียงการแก้ปัญหาระยะสั้นเท่านั้น ดังนั้น การจะใช้ประกาศหรือระเบียบข้อบังคับควรจะระบุว่าจะทำอะไรได้หรือไม่ได้อย่างความชัดเจน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พรพรรณราย ทรัพย์ะประภา (๒๕๕๓) ซึ่งให้คำแนะนำเกี่ยวกับจิตวิทยาในการจัดการกับบุคคลที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหาไว้ ดังนี้ ๑) อธิบายถึงปัญหาที่เฉพาะเจาะจงของเขาตามพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยปราศจากการกล่าวโทษ หรือ ๒) อธิบายผลที่เกิดตามมาจากพฤติกรรมของเขา โดยเน้นผลเสียที่ตัวเองเป็นหลัก ๓) ย้ำถึงมาตรฐาน (หรือพฤติกรรม) ในการทำงานที่องค์กรคาดหวังให้พนักงานปฏิบัติ ๔) ถามถึงสาเหตุที่ทำให้เขามีพฤติกรรมเช่นนั้น ๕) ถามถึงวิธีการในการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้น ๖) อภิปรายถึงวิธีการที่เขาเสนอว่าเป็นไปได้หรือไม่ และอาจเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติม ๗) ตกลงตามที่ได้อภิปรายและจดบันทึกไว้ ๘) ตกลงจะติดตามผลเมื่อไร และลงบันทึกไว้ ๙) ให้โอกาสและเวลาในการลงมือปฏิบัติ ๑๐) แสดงความเชื่อมั่นว่าเขาจะสามารถแก้ไขพฤติกรรมนั้นๆ ได้

นอกจากนี้ เทพสงวน กิตติพันธ์ (๒๕๕๑: ๙) ยังได้อธิบายพร้อมทั้งยกตัวอย่างการสร้างพฤติกรรมจิตบริการ ด้วยเทคนิคการปรับพฤติกรรม การสร้างพฤติกรรมจิตบริการ ให้เกิดขึ้นด้วยเทคนิคไว้ ดังนี้ การเสริมแรงทางลบ ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายวิธี เช่น กำหนดให้พนักงานผู้ให้บริการต้องไหว้ (ผู้อาวุโสกว่า) และกล่าวทักทายด้วยคำว่า “สวัสดีค่ะ/ครับ” ทุกครั้งกับลูกค้าที่มาใช้บริการ หากพนักงานผู้ให้บริการคนใดไม่ปฏิบัติตามที่กำหนด ผู้บริหารหรือหัวหน้างานต้องเรียกตักเตือนทุกครั้ง และถ้าถูกตักเตือนเกินกว่า ๓ ครั้ง ในแต่ละเดือน เงินเดือนหรือเงินโบนัสของพนักงานผู้ให้บริการนั้นก็จะถูกตัดลงตามที่เห็นเหมาะสม

ข้อสังเกต ในเรื่องการใช้การเสริมแรงทางลบนั้น จุดประสงค์สำคัญเน้นการสร้างให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการมากกว่าเน้นการลงโทษ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องแจ้งให้พนักงานผู้ให้บริการทราบถึงกำหนดกฎเกณฑ์ หรือประกาศต่างๆ ที่หน่วยงานหรือองค์กรได้กำหนดไว้ และไม่ควรใช้การเสริมแรงทางลบเพียงด้านเดียว เพราะอาจจะทำให้เกิดการต่อต้านจากพนักงานผู้ให้บริการได้ ควรใช้ร่วมกับการให้การเสริมแรงทางบวกด้วย ซึ่งจะช่วยสร้างให้เกิดพฤติกรรมจิตบริการแก่พนักงานผู้ให้บริการได้ดียิ่งขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับ Martin and Pear (๑๙๙๖: ๑๘๓ – ๑๘๔) ที่ได้กล่าวถึงข้อจำกัดของการเสริมแรงลบว่าสิ่งเร้าที่ไม่น่าพึงพอใจที่อยู่ในการเสริมแรงลบ จะมีลักษณะคล้ายการลงโทษ ดังนั้นจึงควรใช้อย่างระมัดระวัง เพราะอาจจะทำให้เกิดผลกระทบที่เป็นอันตราย เช่น อารมณ์หงุดหงิดไม่พอใจมีพฤติกรรมต่างๆ ก้าวร้าวหรือความรู้สึกกลัว ซึ่งอาจขัดขวางกระบวนการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้ ดังนั้น บุคคลอาจมีแนวโน้มหลีกเลี่ยงหรือหลีกเลี่ยงบุคคล หรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความไม่ใช้เงื่อนไขการหลีกเลี่ยง และเงื่อนไขการหลีกเลี่ยงที่มากเกินไปจึงไม่ช่วยให้ผู้รับเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม อารมณ์หรือความสามารถทางสติปัญญามากนักในอนาคต

สรุปว่า การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้วยการเสริมแรงทางลบ นับว่าเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งผู้นำสามารถนำมาใช้ เพื่อกระตุ้นพฤติกรรมการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน ให้มีประสิทธิภาพได้ และภายหลังจากที่ได้พิจารณาแล้ว ว่าผู้ปฏิบัติมีคุณลักษณะใดเป็นสดีงานมีสำคัญ เพราะหากผู้ปฏิบัติงานมีลักษณะ X มากกว่าลักษณะ Y บริหารควรต้องควบคุมการทำงานอย่างใกล้ชิด (Close Control) ทั้งนี้ในการใช้การเสริมแรงทางลบ ให้มีประสิทธิภาพนั้น หรือผู้ใช้การเสริมแรงทางลบ ผู้บริหารต้องใช้อย่างระมัดระวัง โดยปฏิบัติกล่าวคือ ต้องใช้อย่างมีสติ ไม่ควรใช้อารมณ์มีความยุติธรรม มีความเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการสื่อสารที่ดีต้องแจ้งเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ มาตรฐานในการทำงานแก่ผู้ปฏิบัติงาน การเสริมแรงทางลบ ควรทำควบคู่กับการเสริมแรงทางบวก หากจะตำหนิ ตำหนิที่พฤติกรรมหรือผลการปฏิบัติไม่ใช่ตัวบุคคล และควรจะกระทำเมื่อเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทันที นอกจากนี้ยังต้องสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับในการปฏิบัติงาน สามารถบอกได้ว่าควรปรับปรุงสิ่งใด เพราะเหตุใด

๕.๒ การเสริมแรงทางบวก

การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) หมายถึง การเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมเป้าหมายอันเป็นผลเนื่องมาจากการได้รับสิ่งเร้าบางอย่าง หลังจากที่บุคคลแสดงพฤติกรรมเป้าหมายแล้ว การเสริมแรงทางบวก สามารถใช้ได้กับพฤติกรรมเกือบทุกประเภท และทุกสภาพการณ์ เพียงแต่ผู้นำไปใช้จะต้องเลือกตัวเสริมแรงให้เหมาะสม ตัวเสริมแรงทางบวกที่นำมาใช้ในการเสริมแรงทางบวกแบ่งออกเป็น ๒ ชนิด คือ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต ๒๕๕๗ :๓๗)

๕.๒.๑ ตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข (Primary or Unconditioned Reinforce) คือ ตัวเสริมแรงที่มีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงด้วยตนเอง เนื่องจากมีอิทธิพลต่ออินทรีย์โดยตรง เช่น อาหาร, น้ำ, อากาศ ฯลฯ

๕.๒.๒ ตัวเสริมแรงที่ต้องวางเงื่อนไข (Secondary or conditioned Reinforce) คือ ตัวเสริมแรงที่ไม่มีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงด้วยตัวมันเอง แต่เนื่องจากได้นำไปสัมพันธ์กับตัวเสริมแรงที่ไม่ต้องวางเงื่อนไขหรือตัวเสริมแรงอื่นๆ ที่มีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงอยู่แล้ว โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ จึงเป็น ผลให้มีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรง เช่น คำชมเชย, เงิน, คะแนน, ดาว ฯลฯ

หลักการให้การเสริมแรงทางบวกให้มีประสิทธิภาพนั้น แคชดิน (Kazdin, ๑๙๘๐: ๑๒๓-๑๓๑) คือ

๑) ต้องให้การเสริมแรงทันที ที่พฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้น โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่เป็นทักษะใหม่ เพราะจะทำให้อินทรีย์เกิดการเรียนรู้ได้เร็วกว่าการทิ้งช่วงเวลาของการเสริมแรงให้นานออกไป

๒) ใช้ตัวเสริมแรงที่มีคุณภาพ หรือชนิดที่บุคคลต้องการ ซึ่งคุณภาพของตัวเสริมแรงจะมีมาก น้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความพอใจของบุคคลที่มีต่อตัวเสริมแรงนั้น ถ้าบุคคลพอใจในตัวเสริมแรงมาก จะทำให้ตัวเสริมแรงมีคุณภาพสูง ถ้าบุคคลพอใจในตัวเสริมแรงน้อยคุณภาพของตัวเสริมแรงก็น้อยลง

๓) ตัวเสริมแรงที่ให้ต้องการมีขนาดและจำนวนมากพอแก่ความต้องการ ยังมีจำนวนมาก ยิ่งทำให้ความถี่ของพฤติกรรมมากขึ้นแต่ตัวเสริมแรงบางชนิดก็มีข้อจำกัด คือ ถ้าให้เป็นจำนวนมากอย่างไม่มีขอบเขต แล้วอาจกลายเป็นตัวเสริมแรงที่หมดคุณสมบัติในการเป็นตัวเสริมแรง เช่น อาหาร, น้ำ, คำชมเชย เป็นต้น

๔) การใช้ตารางการเสริมแรง กรณีที่ต้องการให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้ปรับพฤติกรรม ควรจะให้การเสริมแรงทุกครั้งที่มีพฤติกรรมพึงประสงค์เกิดขึ้นและให้ตารางเสริมแรงแบบทุกครั้งจะทำให้อัตราการเกิดพฤติกรรม สูงกว่าการเสริมแรงแบบครั้งคราว เมื่อพฤติกรรมนั้นเกิดบ่อยครั้งขึ้นและ สม่่าเสมอจึงควรเปลี่ยนมาใช้ในการเสริมแรงเป็นแบบครั้งคราว เพื่อให้พฤติกรรม

นั้นอยู่คงทนต่อไป

ประเภทของตัวเสริมแรงทางบวก ตัวเสริมแรงทางบวก แบ่งได้เป็น ๕ ชนิด (Rimm; & Master. 1979) ได้แก่

๑. ตัวเสริมแรงที่เป็นสิ่งของ
๒. ตัวเสริมแรงทางสังคม
๓. ตัวเสริมแรงที่เป็นกิจกรรม
๔. ตัวเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร
๕. ตัวเสริมแรงภายใน

การเสริมแรง เป็นวิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการเพิ่มพฤติกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมแรงทางสังคม และการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เมื่อพิจารณาในคุณสมบัติการเสริมแรงทางสังคม สามารถใช้ได้ง่ายซึ่งทุกคนสามารถใช้ได้ เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมมนุษย์ และเกิดขึ้นตามธรรมชาติในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ดังนั้น การใช้การเสริมแรงทางสังคม จึงเป็นการประหยัดอย่างมาก เพราะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ส่วนคุณสมบัติของการเสริมแรง ด้วยเบี้ยอรรถกรนั้นเป็นวิธีที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาทางอารมณ์ การที่เบี้ยอรรถกรสามารถนำไปแลกกับตัวเสริมแรงอื่นๆ เช่น ขนม อุปกรณ์การเรียนและสิทธิพิเศษต่างๆ ฯลฯ ได้มากกว่า ๑ ตัว จึงทำให้ตัวของมันเองมีคุณสมบัติเป็นตัวเสริมแรงแผ่ขยาย (Generalized Reinforcers) และมีประสิทธิภาพในการเป็นตัวเสริมแรงอย่างมาก (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต. ๒๕๓๖: ๑๐๔)

๕.๓ การเสริมแรงทางสังคม

เป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพสูงไม่จำเป็นต้องถอดถอน เพราะเป็นตัวเสริมแรงที่มีอยู่ทั่วไปตามธรรมชาติ นอกจากนี้ยังสามารถใช้ได้ง่าย สะดวก ประหยัด อีกทั้งไม่รบกวนพฤติกรรมเป้าหมาย และสามารถใช้ได้ทันทีที่เกิดพฤติกรรมเป้าหมาย การเสริมแรงทางสังคม (Social Reinforcement) หมายถึง

๕.๓.๑ ในกรณีที่เป็นภาษาพูด

๑) ผู้ใช้จะต้องแสดงความจริงใจออกมา โดยที่ไม่พูดในสิ่งที่ตนไม่ได้หมายถึง เช่น ครูเห็นนักเรียนวาดภาพอยู่แล้วพูดว่า “ฉันชอบภาพวาดของเธอมากเลยนะ” แต่สายตากลับไปมองที่อื่น จะทำให้นักเรียนทราบว่าครูไม่ได้ชอบอย่างจริงจัง ซึ่งไม่เป็นผลดีและไม่เป็นการเสริมแรงด้วย

๒) ใช้คำพูดที่มีลักษณะเป็นส่วนตัว เช่น พูดว่า “ครูภูมิใจในตัวของเธอมากที่เธอทำงานส่งครูทุกครั้ง” แทนที่จะพูดว่า “มีความพยายามทำงานมาส่งดีมากน่าเลื่อมใส”

๓) ใช้คำพูดที่เจาะจงถึงพฤติกรรมมากกว่าที่บุคคลเพราะจะทำให้เด็กรู้ว่า

ตนได้รับการเสริมแรงเพราะอะไร เช่น “เธอทำงานมาส่งครูทุกครั้งดีมาก” แทนที่จะพูดว่า “เธอมีความรับผิดชอบดีมาก” เป็นต้น

๕.๓.๒ ในกรณีที่เป็นการทำทาง

- ๑) ผู้แสดงจะต้องมีความจริงใจไม่ใช่หน้ายิ้ม แต่มีท่าทางเป็นต้น
- ๒) จะต้องทำสม่ำเสมอ และนอกจากนี้ทำทางที่ครูใช้ในการเสริมแรงก็จะต้องไม่นำมาใช้ ในการลงโทษ เช่น การที่ครูยิ้มยอมรับพฤติกรรมของเด็ก ครูจะต้องไม่ใช้การยิ้มนั้นไปเกี่ยวข้องกับกลงโทษเด็ก เพราะจะทำให้เด็กปรับตัวไม่ได้

๕.๓.๓ ข้อดีของการใช้แรงเสริมทางสังคม

- ๑) ใช้ง่าย ทุกคนสามารถใช้ได้เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมมนุษย์อยู่แล้ว
- ๒) ไม่รบกวนพฤติกรรมที่กำลังทำอยู่ เช่น การที่นักเรียนกำลังทำแบบฝึกหัดอยู่นั้น ครูอาจจะเดินเข้าไปใกล้ และแตะไหล่เบาๆ เป็นการแสดงความพอใจ ซึ่งการกระทำเพียงแค่นี้จะไม่รบกวน พฤติกรรมการทำแบบฝึกหัดอีกด้วย
- ๓) เป็นตัวเสริมแรงชนิดแผ่ขยาย นั้นหมายความว่า ตัวเสริมแรงทางสังคมนั้นสามารถมีความสัมพันธ์กับตัวเสริมแรงอื่นๆ ได้ เช่น คุณพ่อบอกว่า “ลูกพ่อยังทำงานจริงอาทิตย์นี้ พ่อจะพาไปซื้อของเล่น” เป็นต้น จากนั้นเด็กอาจจะคิดว่าพ่อคุณพ่อชมอาทิตย์นั้น อาจจะได้ของเล่น ได้ดูภาพยนตร์ เป็นต้น เหตุนี้จึงทำให้ตัวเสริมแรงทางสังคมมีประสิทธิภาพมาก
- ๔) เกิดขึ้นตามธรรมชาติในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ดังนั้น การใช้การเสริมแรงทางสังคม จึงเป็นการประหยัดอย่างมาก เพราะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ เพียงแต่ผู้ใช้จะต้องเลือกคำพูดหรือ แสดงท่าทางที่เหมาะสมกับสภาพการณ์

๕.๓.๒ ข้อควรระวังในการใช้แรงเสริมทางสังคม

ในการใช้แรงเสริมทางสังคม ผู้ใช้จะต้องระลึกไว้เสมอว่า ตัวเสริมแรงทางสังคมเป็นตัวเสริมแรงชนิดที่ต้องวางเงื่อนไข ดังนั้น ตัวเสริมทางสังคม จึงอาจจะไม่เสริมแรงนักเรียนทุกคน ในการใช้ครั้งแรก จึงควรที่จะใช้คู่กับตัวเสริมแรงอื่นๆ เช่น อาหารหรือสิ่งของที่เด็กพอใจเสียก่อน จากนั้นจึงค่อยใช้ตัวเสริมแรงทางสังคมแต่เพียงอย่างเดียว

๕.๓.๓ หลักการใช้การเสริมแรงทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

- ๑) ต้องให้การเสริมแรงทางสังคมทันทีทันใด
- ๒) เสริมแรงทางสังคมต่อหน้าเมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมเป้าหมายแล้ว
- ๓) ต้องบอกว่าบุคคลทำพฤติกรรมอะไรที่ดี
- ๔) บอกว่าคุณมีความรู้สึกอย่างไรที่บุคคลแสดงพฤติกรรมเช่นนั้น

๕) ในกรณีที่เขายังไม่บรรลุพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการควรกระตุ้น ให้บุคคลได้แสดงพฤติกรรมที่ดีเพิ่มขึ้น

๖) จับมือ และแตะตัวเขาเพื่อให้บุคคลมีความรู้สึกว่าคุณสนับสนุนเขา

๕.๔ การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

เบี้ยอรรถกร (Token Economy) เป็นสัญลักษณ์หรือรูปแบบหลายอย่างอาจอยู่ในรูปของ คะแนน เบี้ย ดาว คูปอง แสตมป์ เป็นต้น ซึ่งผู้ที่ได้รับสามารถนำไปแลกเปลี่ยนสิ่งต่างๆ ได้ตามต้องการของแต่ละบุคคลภายใต้อำนาจการแลกเปลี่ยนของแต่ละชนิด

มิคูลาส (Mikulas. 1967: 89 – 94) กล่าวว่า การเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เป็นการให้แรงเสริมทางบวกวิธีหนึ่งจัดเป็นลักษณะหนึ่งของการให้แรงเสริมที่เรียกว่า “สัญญาที่ตกลงกันไว้” (Contingency Contracting) ซึ่งสัญญาที่ตกลงกันไว้จะมีลักษณะที่ชัดเจนและทำให้ทุกคนเกิดความเข้าใจเป็นอย่างดี ซึ่งทำให้บุคคลเกิดความคาดหวังในผลของพฤติกรรมที่แตกต่างกัน นักปรับพฤติกรรมจะเป็นผู้ทำข้อตกลงต่างๆ กับผู้ที่เกี่ยวข้อง และใช้เบี้ยเป็นตัวเสริมแรงเรียกว่า “เบี้ยอรรถกร” ประกอบด้วย ๒ ขั้นตอน ขั้นตอนที่ ๑ เป็นขั้นตอนที่ผู้เกี่ยวข้องจะมาทำสัญญาร่วมกัน เกี่ยวกับปริมาณและคุณภาพของพฤติกรรมที่จะได้รับเบี้ย ส่วนขั้นตอนที่ ๒ เป็นขั้นตอนที่ผู้รับการปรับ

มอริส (Morris. 1985: 55) ได้เสนอว่าลักษณะของเบี้ย (Token) ที่จะให้เป็นสิ่งเสริมแรงในโปรแกรมการปรับพฤติกรรมควรมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

๑. มองเห็นได้ จับต้องได้และนับได้

๒. เก็บไว้ได้โดยไม่เสื่อมคุณภาพ

๓. นำไปแลกเปลี่ยนที่ต้องการได้

๔. ไม่สามารถได้รับจากแหล่งอื่น นอกจากรับจากครูหรือผู้วิจัยแต่ต้องอยู่ในโปรแกรมนี้ๆ

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (๒๕๕๓) กล่าวว่า เบี้ยอรรถกร เป็นตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพในการรักษาระดับหรือเพิ่มพฤติกรรมได้มากกว่าตัวเสริมแรงอื่นๆ เนื่องจากมีอำนาจในการแผ่ขยาย (Generalized Reinforcers) สามารถนำไปแลกเปลี่ยนได้มากกว่า ๑ อย่าง ซึ่งทำให้ไม่หมดสภาพการเป็นตัวเสริมแรงเหมือนกับตัวเสริมแรงอื่นๆ นอกจากนี้เบี้ยอรรถกร ยังสามารถใช้เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมเป้าหมายกับตัวเสริมแรงอื่นๆ เช่น เชื่อมโยงกับอาหารที่เด็กชอบหรือกิจกรรมที่เด็ก สนใจเป็นต้น และสามารถให้ได้ทันทีหลังจากพฤติกรรมเกิดขึ้น ไม่ขัดขวางกิจกรรมที่กำลังดำเนินการอยู่และ ใช้ได้กับทุกคนรวมทั้งการทดลองกับกลุ่มใหญ่ๆ แม้ว่าแต่ละคนจะชอบต่างกันก็ตามแต่ก็สามารถนำเบี้ย ไปแลกเปลี่ยนของตนเองต้องการได้ เนื่องจากมีสิ่งของให้แลกเปลี่ยนหลายอย่างและยังสามารถให้เบี้ยอรรถกร ได้ตามจำนวนพฤติกรรม

๕.๔.๑ ข้อดีของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

การนำเบี้ยอรรถกร ไปใช้ในกรณีดังต่อไปนี้ คือ

๑) ตัวเสริมแรงบวกชนิดอื่น เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ มีจำนวนน้อย หรือหาได้ยาก

๒) ตัวเสริมแรงบวกชนิดอื่นที่ไม่สามารถให้ได้ทันทีทันใดหลังจากพฤติกรรมเกิดขึ้น เพราะจะไปขัดขวางกิจกรรมที่กำลังดำเนินการอยู่ ตัวเสริมแรงพวกนี้ ได้แก่ อาหาร หรือกิจกรรมบางอย่าง เช่น การได้ไปเที่ยว การได้เล่นเกม การได้พักผ่อน เป็นต้น หรือในกรณีของคนกลุ่มใหญ่ที่ต้องให้ตัวเสริมแรงบวกหลายชนิด ในการตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจก่อให้เกิดความยุ่งยากในการให้ การเสริมแรง เพื่อลดปัญหาเหล่านั้น ควรใช้เบี้ยอรรถกร เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมกับตัวเสริมแรง ชนิดนั้น

๓) ถ้าการเสริมสร้างพฤติกรรมที่ต้องใช้ระยะเวลานาน เบี้ยอรรถกร ก็อาจนำมาใช้เพื่อจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมได้นาน

๔) ตัวเสริมแรงชนิดอื่นๆ นั้น เมื่อให้การเสริมแรงไประยะหนึ่งแล้ว อาจจะหมดประสิทธิภาพ ในการเป็นตัวเสริมแรงได้

๕) มีความต้องการให้เบี้ยอรรถกร เป็นสัญญาเตือนว่าจะได้รับการเสริมแรงเมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรม

๕.๔.๒ ข้อดีของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

๑) สามารถคงไว้ซึ่งอัตราการแสดงพฤติกรรมในระดับสูงกว่าการใช้แรงเสริมอื่นๆ เช่น การยอมรับ คำชมเชย หรือการให้ทำกิจกรรมที่ชอบ

๒) สามารถให้ได้ทันทีที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่ต้องการโดยไม่มีขีดขวาง หรือรบกวนพฤติกรรมนั้น

๓) ไม่หมดสภาพการมีประสิทธิภาพในการเสริมแรง เพราะสามารถแลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของ หรือกิจกรรมที่ต้องการได้มากมาย

๔) เป็นแรงเสริมชนิดเดียวที่สามารถเสริมแรงบุคคลที่มีความต้องการและพึงพอใจต่างกัน

๕) สามารถนำติดตัวไปง่ายและจำนวนของเบี้ยอรรถกร จะแสดงถึงอัตราของการแสดงพฤติกรรมด้วย

๖) ง่ายต่อการให้และสามารถให้อย่างยุติธรรม

๗) สามารถใช้กับสถานที่ที่บ้านได้ เช่น เด็กๆ จะได้รับเบี้ยทุกวันเพื่อรักษาพฤติกรรมหรือ อาจได้รับเบี้ยสำหรับรางวัลเล็กๆ น้อยๆ ประจำวัน เช่น อนุญาตให้เขานอนได้ครึ่ง

ชั่วโมง และได้รับรางวัล ใหญ่ในเวลาอื่นๆ นอกเหนือจากนั้น

๕.๔.๓ ข้อจำกัดของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

แคชดิน (Kazdin. ๑๙๗๗: ๔๕) ได้เสนอข้อจำกัดของการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร ไว้ดังนี้ คือ

๑) การให้เบี้ยอรรถกร มีความสัมพันธ์โดยตรงกับการแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ฉะนั้น บุคคลจึงเรียนรู้ว่าเบี้ยอรรถกร เป็นสัญญาณที่แสดงให้ทราบว่าพฤติกรรมนั้น ได้รับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร เมื่อถึงเวลาต้องงดให้เบี้ยอรรถกร พฤติกรรมนั้นจึงลดลง ถ้าต้องการให้อัตราการแสดงพฤติกรรม นี้ยังคงเดิมจึงต้องใช้แรงเสริมตัวอื่นที่มีคุณค่า เช่น เกรดเงิน และคำชมเชยมาแทนเบี้ยอรรถกรหรืออาจใช้สถานการณ์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น สิทธิพิเศษ กิจกรรม และแรงเสริมทางสังคมแทนได้

๒) มีปัญหาในการเก็บรักษาเบี้ย บางคนอาจได้เบี้ยมาโดยไม่ถูกต้อง เช่น ขโมยของจากเพื่อน แทนที่จะแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งทำให้เบี้ยอรรถกร มีประสิทธิภาพน้อยลง วิธีป้องกันการขโมย ทำได้โดยการให้เบี้ยอรรถกร ที่แตกต่างกันสำหรับแต่ละบุคคล ส่วนการทำเบี้ยหายก็ให้ผู้แสดงพฤติกรรม

๕.๔.๔ ขั้นตอนในการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร

แคชดิน (Kazdin. ๑๙๗๗: ๔๗) กล่าวถึงขั้นตอนในการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร ไว้ดังนี้ คือ

๑) กำหนดพฤติกรรมที่เป็นจุดประสงค์พร้อมทั้งนิยามลักษณะของพฤติกรรมไว้ชัดเจน และวิธีการวัดลักษณะพฤติกรรมนั้นๆ

๒) เลือกวิธีการที่ทดลองที่สามารถประเมินผลการเสริมแรงได้

๓) เลือกสิ่งที่จะนำมาใช้เป็นเบี้ย เลือกตัวเสริมแรงที่จะนำมาแลกเปลี่ยนและกำหนดอัตราการแลกเปลี่ยนที่แน่นอน

๕.๔.๕ การเลือกเบี้ยอรรถกร

แคชดิน (Kazdin. ๑๙๗๗: ๕๑) กล่าวถึง การให้เบี้ยอรรถกร ไว้ว่า เบี้ยอรรถกร เป็นสิ่งที่ใช้เป็น ตัวกลาง สำหรับการแลกเปลี่ยน สิ่งที่นิยมใช้เป็นเบี้ยมีหลายชนิด เช่น ใฝ่ตัว ดาว คะแนน ความถี่ของ เครื่องนับครั้ง การเจาะรูกระดาษแข็ง เหรียญที่ผลิตเอง ฯ การเลือกสิ่งต่างๆ ดังกล่าว ขึ้นอยู่กับ สภาพแวดล้อมลักษณะของปัญหาและกลุ่มตัวอย่างซึ่งต้องคำนึงถึง ดังต่อไปนี้

๑) เบี้ยต้องมีลักษณะพิเศษยากต่อการปลอมแปลง

๒) สะดวกในการใช้พกติดตัวได้ง่าย

๓) มีลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล เพื่อมิให้เกิดการขโมย หรือ

แลกเปลี่ยนพร้อมทั้งสะดวกในการให้และการตรวจสอบจำนวนพฤติกรรมและสิ่งแลกเปลี่ยนที่แต่ละคนพึงพอใจ

๕.๔.๖ การเลือกสิ่งแลกเปลี่ยน

แคชดิน (Kazdin, ๑๙๗๗: ๔๙-๕๑) กล่าวถึงการเลือกสิ่งแลกเปลี่ยนว่า การเลือกตัวเสริมแรงที่ ต้องใช้เป็ยมาเป็นตัวแลกเปลี่ยนในการเลือกสิ่งที่ต้องการใช้เป็ยมาแลกเปลี่ยนอาจทำได้ ๒ วิธี คือ การสังเกตและการสอบถามเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการ ทั้งอาหาร สิ่งของ เครื่องใช้และกิจกรรมที่ชอบมากที่สุด แต่ต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมและเป็นไปได้ มีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนที่แน่นอน และต้องเปิดโอกาสให้ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับแรงเสริมถึงแม้จะมีพฤติกรรมน้อยมาก

๖. งานวิจัยการเสริมแรงทางสังคมและการเสริมแรงด้วยเป็ยอรรถกร

นราวดี นิภาพฤษ (๒๕๔๘) ศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะและการเสริมแรงทางสังคมเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กปฐมวัย (อายุ ๔-๖ ปี) กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กปฐมวัย (อายุ ๔-๖ ปี) จำนวน ๔๘ คน เลือกแบบเจาะจง โดยใช้แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมก้าวร้าว ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย ทางวาจา ในระยะทดลองและระยะติดตามผล ลดลงจากระยะเส้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการฝึกกิจกรรมศิลปะ และการเสริมแรงทางสังคมจากครู มีพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายในระยะทดลองน้อยกว่าเด็กที่ได้รับการฝึกกิจกรรมศิลปะ การเสริมแรงทางสังคมจากเพื่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จิตรา ไทลไพบูลย์ (๒๕๓๓) ศึกษาผลการใช้การเสริมแรงทางสังคมปรับคะแนนแบบฝึกหัด คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๘ คน แต่ละคนได้คะแนนฝึกหัดคณิตศาสตร์ไม่เกินร้อยละ ๕๐ แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการจับคู่นักเรียนที่ได้คะแนนแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ใกล้เคียงกันมากที่สุด และจับฉลากชื่อเขากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ ๔ คน การทดลองใช้เวลา ๑๐ สัปดาห์ แบ่งการทดลองเป็น ๓ ระยะ ระยะแรกเป็นระยะหาเส้นฐานพฤติกรรมของนักเรียนทั้ง ๒ กลุ่ม ใช้เวลา ๒ สัปดาห์ ระยะที่ ๒ เป็นระยะที่ใช้การเสริมแรงทางสังคมแก่กลุ่มทดลอง และระยะสุดท้ายทำการติดตามผลใช้เวลา ๑ สัปดาห์ ผลการวิจัย พบว่า คะแนนแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ในระยะที่ใช้การเสริมแรงทางสังคมของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมคะแนนแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ ในระยะที่ใช้การเสริมแรงทางสังคมของกลุ่มทดลองสูงกว่าระยะเส้นฐานพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ คะแนนแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ในระยะติดตามผลของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม และคะแนนแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ในระยะติดตามผลของกลุ่มทดลองสูงกว่าระยะเส้นฐานพฤติกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

ยุพิน โกสุณิน ๒๕๔๖ ศึกษาพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่งมักพบในโรงเรียนทั่วไป ในขณะนี้ก็คือการที่เด็กไม่ส่งการบ้าน วัตถุประสงค์ คือมุ่งจะปรับพฤติกรรมการส่งการบ้าน โดยการใช้ เปี้ยอรรถกร

จากเอกสารงานและวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นนี้ สรุปได้ว่าการให้ การชี้แนะ และการเสริมแรงทางบวกสามารถเพิ่มพฤติกรรมของนักเรียนได้ จะเห็นได้ว่าการชี้แนะและการเสริมแรงทางบวกนั้น เป็นวิธีการปรับพฤติกรรมที่น่าจะนำมาใช้ได้ ในสภาพการณ์ต่างๆ เพราะการชี้แนะสามารถ ทำให้นักเรียน เกิดพฤติกรรมเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้อง ซึ่งเป็นการลดระยะเวลาในการ เรียนรู้ได้ ส่วนการเสริมแรงทางบวกสามารถเป็นตัวที่ช่วยให้นักเรียนมีความถี่ของพฤติกรรมเป้าหมาย สูงขึ้น และเป็นแรงเสริมที่ใช้ง่ายและไม่สิ้นเปลืองเป็นสิ่งที่ทุกคนมีอยู่แล้ว เพียงแต่ต้องเลือกใช้ให้ถูก ลักษณะ

ตอนที่ ๓ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาวัยรุ่น

๑. ลักษณะและช่วงวัย

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ภาวะทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม จึงนับว่าเป็นวิกฤติช่วงหนึ่งของชีวิต เนื่องจากเป็นช่วงต่อของวัยเด็กและผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ระยะต้นของวัยจะมีการเปลี่ยนแปลงมากมายเกิดขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จะมีผลต่อ ความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นด้วยกันเอง และบุคคลรอบข้าง หากกระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เป็นไปอย่างเหมาะสม โดยการดูแลเอาใจใส่ใกล้ชิด จะช่วยให้วัยรุ่นสามารถปรับตัว ได้อย่างเหมาะสม บรรเทาปัญหาต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น และเป็นทั้งแรงผลักดันและแรงกระตุ้นให้พัฒนาการด้านอื่นๆ เป็นไปด้วยดี

คำจำกัดความ คำว่า “วัยรุ่น” มีความหลากหลาย เนื่องจากขึ้นกับความแตกต่างของ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนความแตกต่างทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสรีร วิทยา ของวัยรุ่นในแต่ละแห่ง อย่างไรก็ตาม องค์การอนามัยโลก ได้กำหนดความหมายกว้างๆ ของวัยรุ่น ไว้ดังนี้

วัยรุ่น หมายถึง ช่วงอายุที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ในลักษณะที่พร้อมจะมี เพศสัมพันธ์ได้

วัยรุ่น เป็นระยะที่มีการพัฒนาทางจิตใจมาจากความเป็นเด็ก ไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่

วัยรุ่น เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงจากสภาพ ที่ต้องพึ่งพาทางเศรษฐกิจไปสู่ภาวะที่ ต้องรับผิดชอบและพึ่งพาตนเอง

วัยรุ่น เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงจากสภาพ ที่ต้องพึ่งพาทางเศรษฐกิจไปสู่ภาวะที่

ต้องรับผิดชอบและพึ่งพาตนเอง

วัยนี้จึงครอบคลุมอายุโดยประมาณ คือ เด็กหญิง ระหว่างอายุ ๑๐ – ๒๐ ปี และ เด็กชายระหว่างอายุ ๑๒ – ๒๒ ปี เนื่องจากช่วงวัยดังกล่าวค่อนข้างยาว ทางการศึกษา พัฒนาการจึงแบ่งช่วงดังกล่าว ออกเป็น ๒ – ๓ ระยะ (แล้วแต่หลักเกณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญ) เนื่องจาก ระยะต้นกับระยะปลายของวัย เด็กจะมีการเจริญเติบโต ทั้งกายและจิตใจ อารมณ์ แตกต่างกันไปมาก ในที่นี้จะแบ่งเป็น ๓ ระยะ คือ

วัยรุ่นตอนต้น

เด็กผู้หญิงอยู่ในช่วงอายุ ๑๐ – ๑๔ ปี เด็กผู้ชายอยู่ในช่วงอายุ ๑๒ – ๑๖ ปี ในระยะนี้มีการเปลี่ยนแปลง คือมีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายอย่างรวดเร็ว เช่น เด็กหญิงจะมีเต้านมใหญ่ขึ้น มีประจำเดือนมีการสร้างฮอร์โมนอีสโตรเจน และโปรเจสเทอโรน มีขนตามรักแร้และอวัยวะเพศภายนอก มีรูปร่างสูงใหญ่

ลักษณะนิสัยค่อนข้างหลงตัวเอง (Narcissistic phase)

มีความเป็นอิสระ (Emancipation) แต่ยังคงพึ่งพาพ่อแม่ ยังสนใจเพศเดียวกัน

วัยรุ่นตอนกลาง

วัยรุ่นตอนกลาง เด็กผู้หญิงอยู่ในช่วง ๑๔ – ๑๘ ปี เด็กผู้ชายในช่วงอายุ ๑๖ – ๒๐ ปี ในระยะนี้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ

เป็นระยะที่ดื้อรั้น โมโหง่าย มักจะมีความขัดแย้งกับพ่อแม่สูง เริ่มสนใจเพศตรงข้าม

การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเริ่มสมบูรณ์เต็มที่ เป็นระยะที่เริ่มทดลองเกี่ยวกับเพศ ซึ่งถ้าขาดความรู้และการป้องกันจะก่อให้เกิดปัญหาตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนา หรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมทั้งโรคเอดส์วัยรุ่นระยะนี้จึงมีปัญหาและบ่อบ่อยที่สุด

วัยรุ่นตอนปลาย

วัยรุ่นตอนปลาย เด็กหญิงอยู่ในช่วงอายุระหว่าง ๑๘ – ๒๐ ปี เด็กผู้ชายอยู่ในช่วง ๒๐ – ๒๒ ปี เป็นระยะที่เจริญเติบโตเข้าสู่ผู้ใหญ่เต็มที่ ดังนั้นระยะนี้จึงมีลักษณะ ความเป็นอิสระเต็มที่ในการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ให้ความสนใจต่อคำแนะนำต่างๆ รวมทั้งเรื่องการป้องกันปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม เมื่ออย่างเข้าสู่วัยรุ่น จะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้าน ร่างกาย ด้านจิตใจ หรืออารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

วัยรุ่นก็มีความอยากได้อะไร หรือความต้องการเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ มันคือระดับความต้องการที่ทุกคนมีได้ เมื่อดูจากทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of need) ที่ได้จัดลำดับความต้องการของคนเราเอาไว้ ๕ ระดับ ดังนี้

๑) ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) คือ ความต้องการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ การนอนหลับ อากาศ เป็นต้น

๒) ความต้องการด้านความปลอดภัย (Safety Needs) คือ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ และเป็นอิสระจากความกลัว ขู่เข็ญ บังคับ จากผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม

๓) ความต้องการการยอมรับ (Love and Belonging Needs) คือ ความต้องการทางด้านสังคม ต้องการได้รับความรัก มิตรภาพ การเข้าร่วมและการยอมรับของกลุ่ม เช่น เราเลือกเสื้อผ้าโดยเลือกยี่ห้อที่กลุ่มเพื่อนเรานิยม เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม

๔) ความต้องการการยกย่อง (Esteem Needs) คือ ความต้องการที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนับถือตนเอง ภูมิใจในตนเอง ต้องการให้ผู้อื่นเห็นคุณค่า ต้องการให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่า และมีเกียรติ เป็นต้น

๕) ความต้องการความสมหวังในชีวิต (Self-actualization Needs) คือ ความต้องการที่จะรู้จักและเข้าใจตนเอง เพื่อพัฒนาชีวิตของตนเองให้สมบูรณ์ กระบวนการที่จะพัฒนาตนเองตามศักยภาพ เป็นกระบวนการที่ไม่มีจุดจบ

๒. ความสำคัญของความภาคภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง หรือความต้องการการยกย่อง (Self-Esteem/ Esteem Needs)

Self-esteem มีความใกล้เคียงกับแบบของบุคลิกภาพชนิด ความ มั่นคงทางอารมณ์ การชอบสังคมและความมีสติรอบคอบรวมกัน

ความภาคภูมิใจในตนเอง (Self-Esteem) มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตและนำไปสู่ความสำเร็จได้ ที่สำคัญยังทำให้แก้ปัญหาเป็น เอาชนะอุปสรรคได้ดี มีทัศนคติที่ดี นับถือตนเอง และใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งจำเป็นที่พ่อแม่จะต้องค่อยๆสร้างความภาคภูมิใจในตนเองให้ลูกตั้งแต่ขวบปีแรกเพื่อให้เด็กนับถือและเชื่อมั่นในคุณค่าของตนเองและผู้อื่น โดยวิธีการดังนี้

๒.๑ กระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นที่แตกต่างจากความคิดผู้ใหญ่เวลาเด็กเสนอความคิดเห็น หากรู้ว่าผู้ใหญ่ยอมรับความคิดของตน เด็กจะกล้าแสดงออก ดีใจที่ได้รับการยอมรับ ช่วยแก้ปัญหามากๆ โดยไม่ต้องพึ่งความเห็นผู้อื่น

๒.๒ แสดงการยอมรับเด็ก พ่อแม่ต้องใช้คำพูดที่แสดงการยอมรับในทัศนคติหรือความเห็นของเด็ก เพื่อเป็นการแสดงการยอมรับในตัวเด็ก วิธีนี้จะทำให้เด็กเห็นความสำคัญของตัวเอง มั่นใจ และกล้าแสดงออก แต่ไม่ได้หมายความว่าอนุญาตให้เด็กทำได้ทุกอย่างตามใจชอบ

๒.๓ ชี้ให้เด็กเห็นว่ามีความพิเศษแตกต่างจากผู้อื่นเช่น ลูกระบายสีรูปนี้สวยจริงๆ เป็นต้น ทำให้เด็กรู้สึกถึงความดีงามในตนเอง รู้ว่าอะไรทำได้ดี เสริมให้ดียิ่งขึ้น และเด็กจะได้รับความก้าวหน้า

ของตนเองจากคำพูดพ่อแม่ เช่น วันก่อนทำไม่ได้ วันนี้ลูกทำได้ดี คราวหน้าดีกว่านี้แน่ เป็นต้น และต้องทำให้เด็กรู้ว่าแม้ทำต่างจากผู้อื่นก็ได้รับการยอมรับเช่นกัน

๒.๔ ให้เด็กทำตามวิธีของตัวเองมากที่สุดทั้งการแก้ปัญหา การตัดสินใจ หรือทำสิ่งใดๆ โดยที่พ่อแม่เข้าไปยุ่งให้น้อยที่สุด แต่ให้เวลาที่เหมาะสม เมื่อเด็กทำสำเร็จและได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ก็จะเกิดความรู้สึกพิเศษ พอใจ และมีคุณค่า

๒.๕ มอบโอกาสให้เด็กแสดงออกอย่างสร้างสรรค์พ่อแม่ควรหาวัสดุสิ่งของให้เพียงพอต่อการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ของลูก เช่น กระดาษ สีพู่กัน ดินน้ำมัน เป็นต้น รวมทั้งข้าวของไม้ใช้แล้วที่ตัดแปลงได้ เช่น เด็กอาจนำลังกระดาษมาต่อเป็นบ้าน เพื่อช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้ก้าวหน้าหรือให้เล่าเรื่องที่โรงเรียน ทั้งหมดนี้ช่วยให้เด็กแสดงออกอย่างสร้างสรรค์มากขึ้น

๒.๖ ให้เวลาเด็กแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ในสิ่งที่สนใจโดยที่พ่อแม่ต้องไม่บังคับให้ทำตามรูปแบบหรือเวลาที่กำหนด อย่าขัดจังหวะและคำนึงถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องมากเกินไป เพราะเด็กจะเห็นทุกอย่างสร้างสรรค์ เช่น ท่อนไม้ ฝากระป๋อง แกนกระดาษ ฯลฯ นำมาใช้เป็นสื่อเพื่อการแสดงออกได้ นอกจากนี้หนังสือในห้องสมุดและรายการทีวีที่เหมาะสมสำหรับเด็กก็เป็นเครื่องกระตุ้นให้เด็กแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ได้

๒.๗ ดีเพื่อก่อ อย่าให้เสียใจ และเลี่ยงการเยาะเย้ยถากถางเพราะอาจทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออกและรู้สึกว่าความสามารถของตนไม่ได้รับการยอมรับ พ่อแม่ควรคิดเสมอว่า ควรตัดสินใจจากการกระทำ ไม่ใช่ลักษณะนิสัย บุคลิกภาพส่วนรวมของเด็ก เพราะหากเด็กฝังใจ ความรู้สึกนั้นจะอยู่ไปตลอดชีวิต และถ้าเด็กสนใจอะไรเป็นพิเศษ ควรให้การสนับสนุนและอย่าดูถูกความสามารถของเด็กหรือเย้ยหยันความคิดเด็ดขาด

๒.๘ สอนให้เด็กมีวินัย เคารพกฎกติกา ให้คำแนะนำ และหาวิธีให้เด็กแสดงออกเหมาะสมอย่างลงโทษเพราะเด็กทำอะไรผิด แต่ให้ดูว่าผิดอย่างไร เช่น ส่งเสียงดังในห้องของเด็กไม่ผิด แต่ถ้ามีแขกมาแล้วส่งเสียงดังที่ห้องรับแขกถือว่าผิด เป็นต้น และพ่อแม่ควรแนะนำให้เด็กทำงานหรือเล่นโดยไม่รบกวนผู้อื่น คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ท่ามกลางคนหมู่มากต้องอดทน และหากพ่อแม่แสดงทางเลือกที่เหมาะสมแล้วเด็กเลือกมาปฏิบัติตาม ก็ควรแสดงการยอมรับและชมเชยความสำเร็จที่เกิดขึ้นของลูกด้วย

๒.๙ ชมเชยทุกครั้งที่ได้ทำดีเพราะเด็กที่รู้สึกว่าตัวเองไม่ได้ดีพิเศษอะไรจะไม่กล้ารับคำชมเชยเมื่อทำสำเร็จหรือทำความดี และจะอายและกลัวคำนิทาจากคนอื่น พ่อแม่ควรหาคำชมเชยหรือยกย่องเป็นการส่วนตัว เพื่อแสดงให้เห็นว่าความสำเร็จของลูกเป็นเรื่องใหญ่และน่าประทับใจ

๒.๑๐ สอนเด็กให้เป็นคนดีมีคุณธรรมเด็กที่มีคุณธรรมสูงจะรู้สึกพิเศษต่างจากผู้อื่นแม้ไม่ได้วิเศษในด้านอื่น เช่น การเรียน กีฬา ฐานะ ฯลฯ พ่อแม่จึงควรฝึกอบรมคุณธรรม อย่างความ

ชื่อเสียง เมตตากรุณา ไม่อิจฉาริษยา เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นต้น รวมทั้งฝึกให้เด็กเมตตาต่อสัตว์ด้วย

๒.๑๑ สอนลูกให้มองโลกแง่ดี คิดบวกฝึกให้สังเกตจุดดีของผู้อื่น พูดชมเชยแบบจริงใจ ยิ้มอยู่เสมอ หาจุดเด่นตัวเองเพื่อให้เกิดความรักในศักดิ์ศรี ช่วยเหลือคนอื่น และเสียสละเพื่อส่วนรวม โดยไม่ต้องกลัวว่าคนอื่นจะไม่รักหรือทอดทิ้ง

๒.๑๒ มีเวลาให้กับลูกพ่อแม่ควรมอบหน้าที่ให้ลูกฝึกฝน มีเวลาและสนใจลูก รวมถึงกิจกรรมที่ลูกทำให้คำแนะนำเมื่อจำเป็นหรือลูกต้องการ ลูกจะได้ภูมิใจว่าพ่อแม่อยู่ข้างเขา รักและปรารถนาดีเสมอ ซึ่งจะช่วยให้เด็กรู้สึกมีคุณค่า

๓. พัฒนาการของความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง

วัยเด็ก การเลี้ยงดูของพ่อแม่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง เด็กเล็กมักมี self-esteem สูง การทำให้เด็กรู้สึกดีทำได้ง่าย ในวัยเด็กยังบอกไม่ได้ว่าเด็กคนไหนต่อไปจะมี self-esteem จะสูง

เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น (๑๐-๑๒ปี) วัย Tween การยกระดับ self-esteem ทำได้ยาก เพราะเด็กเริ่มเปรียบเทียบตนเองกับคนอื่น เด็กที่มี self-esteem ต่ำ มักจะต่ำต่อไปในวัยผู้ใหญ่เมื่อเทียบกับเพื่อนในวัยเดียวกัน เด็กหญิงที่เข้าสู่วัยรุ่นเร็วมักมีปัญหา low self-esteem และ ปัญหาทางอารมณ์ พ่อแม่หากทราบสามารถช่วยเหลือได้มาก

วัยผู้ใหญ่ Self-esteem ค่อย ๆ เพิ่มขึ้น สูงสุดเมื่ออายุ ๖๐ ปี หลังจากนั้นค่อย ๆ ลดลง ผู้ชายดีกว่าผู้หญิง ปัจจัยที่สำคัญในการลดลงของผู้ใหญ่หลัง ๖๐ คือสถานะทางเศรษฐกิจ และ สุขภาพร่างกาย ผู้ที่มีการศึกษาสูง มี self-esteem สูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า

ตามแนวของ Erikson เด็กต้องพัฒนาความขยัน เด็กจะต้องรู้สึกว่ามีความสามารถ และไม่รู้สึกมีปมด้อย หากเด็กรู้สึกว่าไม่เก่งในสิ่งที่เขาให้ความสำคัญเขาจะพัฒนา low self-esteem ได้ การได้รับความกตัตินจากพ่อแม่ว่าต้องทำได้ดีขึ้น ต้องพยายามให้มากขึ้น นอกจากเด็กจะกตัตินในการเปรียบเทียบ กับเพื่อนแล้วยังกตัตินจากพ่อแม่อีก การไม่ได้การยอมรับจากคนที่เด็กให้ความสำคัญมีผลต่อ self-esteem ของเด็ก

แนวทางพัฒนาความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสำหรับผู้ใหญ่ และวัยรุ่น
Coopersmith เสนอแนวทางพัฒนา self-esteem ไว้ดังนี้

๑) การได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลรอบข้างที่มีความสำคัญในชีวิต การสนับสนุนให้กำลังใจ แสดงออกโดยการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน สื่อสารการให้ข้อมูลย้อนกลับ

๒) ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย การบรรลุถึงผลสำเร็จในงานส่งผลต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง รวมถึงการชมเชยตนเอง การส่งเสริมความพยายามในการสร้างความสำเร็จแก่ตนเอง

ก) การได้ทำสิ่งที่สอดคล้องกับค่านิยมและความปรารถนาของตน

ข) ไม่สนใจสิ่งที่ทำให้ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองลดลง เช่น คำวิพากษ์วิจารณ์ การตั้งความหวัง

พร้อมกันนี้ Donnellan และคณะ ที่ระบุว่า low self esteem มีความสัมพันธ์ที่ชัดเจนกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่น

๑) พฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมต่อต้านสังคม และอาชญากรรม

๒) ลักษณะอารมณ์ของผู้ที่มี low self esteem ที่แสดงออก ได้แก่ ซึมเศร้า ท้อแท้ หมดกำลังใจ กลัว วิดกกังวล เช่น กลัวว่าจะทำอะไรที่เป็นการยืนยันความบกพร่องของตนเอง กลัวว่าผู้อื่นจะเห็นสิ่งที่ทำและทราบว่าคุณบกพร่อง กลัว สูญเสียสิ่งที่มี กลัวความสำเร็จที่ได้รับจะไม่ยั่งยืน กลัวการถูกทอดทิ้ง กลัวขายหน้า เศร้า สิ้นหวัง ความรู้สึกอ่อนไหวเกินไป อารมณ์ผสมผสาน อารมณ์ขึ้นลงโดยไม่เตือนล่วงหน้า รู้ตัวว่าทำผิดต่อหน้าผู้อื่น คนอื่นจะมารู้มาเห็นและมองตนเองโง่ เกิดอาการ แยกตัว ไม่ร่วมแสดงความคิดเห็น ไม่ริเริ่มเพราะกลัวผู้อื่นไม่ยอมรับ

๓) ปิดอารมณ์ (shutdown emotionally) ไม่สามารถรับรู้ความรู้สึกของตนเองได้ ฝีกเก็บความรู้สึกของตนเอง จนในที่สุดไม่ทราบว่าตนเองรู้สึกอย่างไร ลดความคาดหวังลง รอฟังคนอื่น ไม่เสนอ รู้สึกไม่มีอะไรจะให้ใคร ไม่สามารถจะเสี่ยงต่อการไม่ได้รับการยอมรับ

๔) คนขี้อายไม่จำเป็นต้อง low self esteem และคน low self esteem ไม่จำเป็นต้องขี้อาย ความอายเป็นพฤติกรรมเก็บตัวที่เรียนรู้มาซึ่งตรงข้ามกับพฤติกรรมเข้าสังคม

๔. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพฤติกรรมวัยรุ่น

พิริยา เลิศมงคลนาม (๒๕๕๑). ศึกษาอิทธิพลการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนนทบุรี พบว่า วัยรุ่นจิตอาสาที่อยู่ในครอบครัวที่มีการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม การเห็นคุณค่าในตนเองและคุณธรรมอยู่ในระดับสูง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมพบว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าของตนด้านความรู้สึกว่าตนเองมีความดี การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียน การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของและการบริการจากโรงพยาบาลมีอิทธิพลต่อคุณธรรม

สุกษา พรหมศร (๒๕๕๔) ศึกษาการมองเห็นคุณค่าของตนเองของนักเรียนอาชีวศึกษาในสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการคาราวานความดีอาชีวศึกษาพัฒนาสังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม ระดับการมองเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนอาชีวศึกษา ผล

การศึกษาพบว่า ลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุดคือกิจกรรมอาสาพัฒนา โดยเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นลงมือปฏิบัติงานร่วมกัน ขนาดของกลุ่มที่เข้าร่วมคือ ๑๕ – ๓๐ คน ใช้เวลาแต่ละครั้งมากกว่า ๖๐ นาที มากกว่า ๓ ครั้งใน ๑ ปีการศึกษา ประโยชน์ที่ได้รับมากที่สุดคือทำให้รู้จักคิดเป็นเหตุผล ปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมคือ มีเวลาว่างไม่ตรงกัน รูปแบบกิจกรรมที่นักเรียนอาชีวศึกษาเห็นว่าเหมาะสมคือ ควรเป็นกิจกรรมที่ทำทลายความสามารถ อย่างไรก็ตามการมองเห็นคุณค่าในตนเองขึ้นอยู่กับเกรดเฉลี่ยสะสม และลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรมอาสาพัฒนา ข้อเสนอแนะจากการศึกษาพบว่าควรสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้จัดทำโครงการในรูปแบบโครงการคาราวานความดีอาสาศึกษาพัฒนาสังคมหรือกิจกรรมเชิงนวัตกรรมเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาการทะเลาะวิวาทในเด็กและเยาวชนให้ต่อเนื่องและขยายครอบคลุมทุกโรงเรียน สนับสนุนให้มีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการฝึกกิจกรรมนอกห้องเรียน กิจกรรมจิตอาสาเชิงคุณค่าของการพัฒนาจิตใจที่แท้จริงเพิ่มมากขึ้น สร้างเสริมชุมชน สังคมสนับสนุนนักเรียนอาชีวศึกษาที่เห็นคุณค่าของตนเองในการแสดงออกในทางสร้างสรรค์ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น เปิดโอกาสให้นักเรียนอาชีวศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมทุกชั้นตอน ทุกกิจกรรม ควรมีการประชาสัมพันธ์การทำกิจกรรมกลุ่มของนักเรียน ควรมีการประเมินผลแต่ละกิจกรรมเพื่อให้หน่วยงานสามารถจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนอาชีวศึกษาต่อไป

ตอนที่ ๔ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันเอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกชั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย

๑. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

๒. กิจกรรมชุมนุม ชมรม

๓. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น ตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรักดีชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม และการมีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

๑. แนวการจัดกิจกรรม

สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีแนวการจัดกิจกรรม ดังนี้

๑.๑ ให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ

๑.๒ ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมผ่านประสบการณ์ที่หลากหลาย ฝึกการทำงานที่สอดคล้องกับชีวิตจริง ตลอดจนสะท้อนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้เรียน

๑.๓ จัดกิจกรรมอย่างสมดุลทั้ง ๓ ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยจัดกิจกรรมรายบุคคล กิจกรรมกลุ่ม ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

๑.๔ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ โดยการศึกษาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนอย่างเป็นระบบ เน้นการคิดวิเคราะห์และใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินกิจกรรม

๑.๕ ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้แบบร่วมมือมากกว่าเน้นการแข่งขันบนพื้นฐานการปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตย

๑.๖ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่กิจกรรม

๒. ขอบข่ายการจัดกิจกรรม

สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมให้ครบทั้ง ๓ ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้หลากหลายรูปแบบและวิธีการ โดยมีขอบข่าย ดังนี้

๒.๑ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้นในลักษณะเป็นกระบวนการเชิงบูรณาการโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนสามารถบูรณาการระหว่างกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

๒.๒ เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้ อาชีพ และการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ตลอดจนเห็นแนวทางในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

๒.๓ เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกการทำประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะต่าง ๆ สนับสนุนค่านิยมที่ดีงามและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๒.๔ เป็นกิจกรรมที่ฝึกการทำงานและการให้บริการด้านต่าง ๆ ทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อส่วนรวม เพื่อเสริมสร้างความมีน้ำใจ ความเอื้ออาทร ความเป็นพลเมืองดี และความรู้ผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

๓. การประเมินการจัดกิจกรรม

๓.๑ หลักการประเมิน

การประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ เป็นการประเมินโดยผู้เรียนต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ซึ่งเป็นการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมหรือผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะของผู้เรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนค้นหาศักยภาพของตน สะท้อนแนวคิดจากการปฏิบัติกิจกรรม การทำงานกลุ่ม และการมีจิตสาธารณะ โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมิน

๓.๒ เกณฑ์การตัดสิน

ผู้เรียนจะต้องได้รับการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านเกณฑ์ตามที่สถานศึกษากำหนด โดยกำหนดเกณฑ์ในการประเมินอย่างเหมาะสม ดังนี้

๓.๒.๑ กำหนดคุณภาพหรือเกณฑ์ในการประเมินตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ไว้ ๒ ระดับ คือ ผ่าน และไม่ผ่าน

๓.๒.๒ กำหนดประเด็นการประเมินให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ในแต่ละกิจกรรม และกำหนดเกณฑ์การผ่านการประเมิน ดังนี้

เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินรายกิจกรรม

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายปี/รายภาค

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ผ่าน” ในกิจกรรมสำคัญทั้ง ๓ ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ไม่ผ่าน” ในกิจกรรมสำคัญกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งจาก ๓ ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

๔. แนวทางการจัดกิจกรรม

๔.๑ กิจกรรมชุมนุม ชมรม

กิจกรรมชุมนุม ชมรม เป็นกิจกรรมนักเรียนที่สถานศึกษาสนับสนุนให้ผู้เรียนรวมกลุ่มกัน จัดขึ้นตามความสนใจ ความถนัด ความสามารถของผู้เรียน เพื่อเติมเต็มศักยภาพของผู้เรียน

ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ชุมนุม หมายถึง การรวมกลุ่มของผู้เรียนที่มีความสนใจ ความถนัดในเรื่องเดียวกันและร่วมปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ของตนเองให้เต็มตามศักยภาพ ตลอดจนปลูกฝังจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

ชมรม หมายถึง การรวมกันของกลุ่มผู้เรียนที่มีความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ร่วมกันการจัดตั้งมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ข้อบังคับ สมาชิก โครงสร้างของชมรม และบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของสถานศึกษา

๔.๑.๑ หลักการ กิจกรรมชุมนุม ชมรม มีหลักการที่สำคัญดังนี้

๑) เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการสร้างสรรค์และออกแบบกิจกรรมของผู้เรียนตามความสมัครใจ

๒) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกันทำงานเป็นทีม ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา

๓) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

๔) เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน รวมทั้งบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น

๔.๑.๒ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด และความต้องการของตน

๒) เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ให้เกิดประสบการณ์ทั้งทางวิชาการและวิชาชีพตามศักยภาพ

๓) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

๔) เพื่อให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ตามวิถีประชาธิปไตย

๔.๑.๓ แนวทางการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรมของสถานศึกษา สามารถปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมกับบริบทและสภาพของสถานศึกษา ดังนี้

๑) สถานศึกษาบริหารการจัดการให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมได้หลากหลาย ทั้งรูปแบบภายในหรือภายนอกห้องเรียน และระยะเวลาการจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมระยะเวลา ๑ ภาคเรียน กิจกรรมระยะเวลา ๑ ปีการศึกษา และกิจกรรมระยะเวลามากกว่า ๑ ปี

การศึกษา

๒) กรณีสถานศึกษามีการจัดตั้งชุมนุมหรือชมรมอยู่แล้ว สถานศึกษา ควรสำรวจความสนใจของผู้เรียนในการเลือกเข้าร่วมชุมนุม ชมรม

๓) กรณีที่สถานศึกษายังไม่มีการจัดตั้งชุมนุม ชมรม ควรให้ผู้เรียน ร่วมกันจัดตั้งชุมนุมชมรม และเชิญครูเป็นที่ปรึกษา โดยร่วมกันดำเนินกิจกรรมชุมนุม ชมรม ตามระเบียบปฏิบัติที่สถานศึกษากำหนด

๔) ครูที่ปรึกษากระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการถอดประสบการณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่กิจกรรม

๔.๒ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อช่วยขัดเกลาจิตใจของผู้เรียนให้มีความเมตตา กรุณา มีความเสียสละ และมีจิตสาธารณะ เพื่อช่วยสร้างสรรค์สังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

๔.๒.๑ หลักการ

กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เป็นกิจกรรมที่ต้องส่งเสริม ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมโดยให้ ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ออกแบบกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหลากหลายรูปแบบ เพื่อแสดงถึง ความรับผิดชอบต่อสังคมในลักษณะจิตอาสา

๔.๒.๒ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกให้แก่ผู้เรียนในการบำเพ็ญตนให้ เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

๒) เพื่อให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมเพื่อ สังคมและสาธารณประโยชน์ตามความถนัดและความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร

๓) เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ คุณธรรมจริยธรรม ตามคุณลักษณะอันพึง ประสงค์

๔) เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

๔.๒.๓ ขอบข่าย

เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมในลักษณะกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมอาสาพัฒนาหรือกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม โดยผู้เรียนดำเนินการด้วยตนเองในลักษณะ อาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม และมีจิตสาธารณะ

๔.๒.๔ แนวการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เน้นให้ผู้เรียน ร่วมกันสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัญหา ร่วมกันออกแบบการจัดกิจกรรม วางแผนการจัดกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรมตามแผน ร่วมสรุปและประเมินผลการจัดกิจกรรม ร่วมรายงานผล พร้อมทั้ง ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ผู้เรียน สามารถเลือกจัดกิจกรรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมได้ ดังนี้

๑) จัดกิจกรรมภายในโรงเรียน (กิจกรรมในวิถีชีวิตโรงเรียนเพื่อปลูกฝังจิตอาสา) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนและครูที่ปรึกษากิจกรรมร่วมกันวางแผนปฏิบัติการจิตอาสา ในวิถีชีวิตของชั้นเรียนและโรงเรียนจนเกิดเป็นนิสัยในการสมัครใจทำงานต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งงานเหล่านี้จะขยายขอบเขตจากใกล้ตัวไปสู่สังคมที่อยู่ภายนอกได้

๒) จัดกิจกรรมภายนอกโรงเรียน (กิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสังคม) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนตามแผนการจัดกิจกรรม โดยให้ทำกิจกรรมด้วยความสมัครใจที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและสังคมโดยรวม

แนวการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ มีแนวการจัด ดังนี้

๑) จัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยผู้เรียนสามารถจัดกิจกรรมตามองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

๒) จัดกิจกรรมลักษณะโครงการ/โครงการ/กิจกรรม หมายถึง กิจกรรมที่ผู้เรียนนำเสนอการจัดกิจกรรมต่อโรงเรียนเพื่อขอความเห็นชอบในการจัดทำโครงการหรือโครงการ หรือกิจกรรมซึ่งมีระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดที่ชัดเจน

๓) จัดกิจกรรมร่วมกับองค์กรอื่น หมายถึง กิจกรรมที่ผู้เรียนอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ที่จัดกิจกรรมในลักษณะเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยผู้เรียนสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมได้ ดังนี้

๓.๑) ร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เข้ามาจัดกิจกรรมในโรงเรียน

๓.๒) ร่วมกับหน่วยงานอื่นที่จัดกิจกรรมนอกโรงเรียน

ตอนที่ ๕ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับโรงเรียนสุจริต

๑. ขอบข่ายการบริหารงานโรงเรียนสุจริต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอนุมัติให้สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ดำเนินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกัน การทุจริต” (โครงการโรงเรียนสุจริต) โดยให้ความสำคัญกับการเตรียมการด้านการป้องกันและปราบปราม การทุจริตในสถานศึกษา เพื่อวางรากฐานการปลูกจิตสำนึกซึ่งเป็นกลไกในการป้องกัน และปราบปราม การทุจริตของประเทศชาติ ซึ่งโครงการโรงเรียนสุจริต เป็นโครงการที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์เชิงกล ยุทธ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าด้วยการป้องกันการ ทุจริตโดยสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดจุดมุ่งหมายปลายทางที่มุ่งสู่การเป็น “องค์กรแห่งการเรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง หลีกเลียงอบายมุข ทุกหน่วยงานรับผิดชอบ ตอบสนอง การป้องกันการทุจริต” โดยมี ขอบเขตของภารกิจและจุดมุ่งเน้นที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องดำเนินการ คือ

๑.๑ พัฒนาทุกหน่วยงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ มีและวิถีพอเพียง มีความสุจริต รับผิดชอบต่อ ปลอดภัย

๑.๒ พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งปลูกจิตสำนึก ให้ นักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต อยู่อย่างพอเพียง จิตสาธารณะ ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรมและป้องกันการทุจริต

๑.๓ พัฒนาครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษาแบบบูรณาการอย่างเป็นระบบและ ต่อเนื่องให้มีคุณภาพ ความพอเพียง สุจริต รับผิดชอบต่อ ปลอดภัย บนฐานการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อ การเปลี่ยนแปลง

๑.๔ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมและต่อต้านการ ทุจริตอย่างเป็นระบบ มีเครือข่ายระดับชาติ นานาชาติที่เข้มแข็ง และก้าวหน้าอย่างมีพลวัต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะเป็นหน่วยงานระดับกรม ที่รับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานจากสำนักงาน ป.ป.ช. แล้ว ยังเป็น หน่วยงาน ที่นำเครื่องมือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ไปขยายผลจนได้รับรางวัลประเมินคุณธรรมและ ความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ (ITA Awards) ในวันต่อต้านคอร์รัปชันสากล วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ ในฐานะหน่วยงานที่ได้้นำการประเมิน คุณธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐไปขยายผลเพื่อพัฒนาและยกระดับคุณธรรม และความโปร่งใสในหน่วยงานจนประสบความสำเร็จ โดยการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการ ดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน ๒๒๕ เขต อย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่าโครงการโรงเรียนสุจริต คือ โครงการที่เน้นให้นักเรียนได้มีคุณธรรมมีเหตุผล รักความสุจริตรังเกียจการทุจริต โดยมุ่งเน้นไปที่นักเรียนในสถานศึกษาเพื่อวางรากฐานในการปลูก จิตสำนึกภายใต้ตัวชี้วัดและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ๕ ด้าน คือ ทักษะกระบวนการคิด มีวินัย มีความ ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ

๑. ภารกิจโครงการโรงเรียนสุจริต

สำนักพัฒนานวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โครงการโรงเรียนสุจริต (๒๕๖๐ : ๖) เป็นการสนับสนุนและส่งเสริมให้ โรงเรียนในสังกัดได้ดำเนินงานที่ เป็นการป้องกันการทุจริตปลูกจิตสำนึกให้กับผู้เรียนตั้งแต่ระดับ ปฐมวัย ประถมศึกษาและระดับ มัธยมศึกษา เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

โดยมีขอบเขตของภารกิจและจุดมุ่งเน้นที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ต้องดำเนินการ คือ

๑.๑ พัฒนาทุกหน่วยงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น องค์การแห่งการเรียนรู้ มีระบบและวิถีพอเพียง มีความสุจริต รับผิดชอบ ปลอดภัย

๑.๒ พัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งปลูกจิตสำนึก ให้นักเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์ อยู่อย่างพอเพียง มีจิตสาธารณะ ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรมและป้องกันการทุจริต

๑.๓ พัฒนาครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษาแบบบูรณาการอย่างเป็นระบบและ ต่อเนื่องให้มีคุณภาพ ความพอเพียง สุจริต รับผิดชอบ ปลอดภัย บนฐานการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อ การเปลี่ยนแปลง

๑.๔ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมและต่อต้านการ ทุจริต อย่างเป็นระบบ และมีเครือข่ายระดับชาติและนานาชาติที่เข้มแข็งและก้าวหน้าอย่างมีพลวัต

สรุปภารกิจของโครงการโรงเรียนสุจริตได้คือ การพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน การป้องกันการทุจริต โดยมีกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต มีความอยู่อย่างพอเพียงและมีจิต สาธารณะ โดยมีขอบเขตที่จะมุ่งเน้นให้เกิดจากการจัดกิจกรรมในโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรม ร่วมกันทั้ง ครู นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในรูปแบบบูรณาการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดย เป็นการจั ดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะทั้ง ๕ ประการ นั้นเอง

๒. แนวทางการบริหารโรงเรียนสุจริต

ในการดำเนินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” (ภายใต้ชื่อโรงเรียนสุจริต) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจแบบบูรณาการ ตัวชี้วัด หลักยุทธศาสตร์ มาตรการและแนวทาง

ดำเนินการ ให้โรงเรียนนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

วิสัยทัศน์ “องค์กรแห่งการเรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง หลีกเลียงอบายมุข ทุกหน่วยงานรับผิดชอบ ตอบสนองการป้องกันทุจริต”

พันธกิจ

“พัฒนา สพฐ.ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทั้งระบบ ปลอดอบายมุข ร่วมป้องกันทุจริต ปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนสังกัด สพฐ. มีความรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

มีทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์อยู่อย่างพอเพียง มีจิตสาธารณะและยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่กับการพัฒนาครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษาอย่างบูรณาการ โดยให้ผู้เกี่ยวข้อง มีบทบาทในกระบวนการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม โปร่งใส เสมอภาคและ เป็นธรรม รวมทั้งการปฏิบัติ การพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการป้องกันการทุจริตอย่างมีจรรยาบรรณ ที่ต่อเนื่องและยั่งยืน”

ตัวชี้วัดหลัก

ถือเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยมุ่งให้นักเรียน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา เกิดคุณลักษณะของโรงเรียนสุจริต เพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินการได้ตรง จึงได้ กำหนดตัวชี้วัดหลัก ดังนี้

๑) นักเรียนสังกัด สพฐ. มีกระบวนการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์ อยู่อย่างพอเพียง มีจิตสาธารณะ ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม และป้องกันการทุจริต

๒) ครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการป้องกันการทุจริต

๓) นักเรียนสังกัด สพฐ. ครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา รู้เท่าทัน ร่วมคิดป้องกันการทุจริต

ยุทธศาสตร์การดำเนินการของโรงเรียนสุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : สร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ปลูกจิตสำนึก ทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์ อยู่อย่างพอเพียง มีจิตสาธารณะ ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนสังกัด สพฐ. ครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : สพฐ. ร่วมพลังร่วมสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ สร้างระบบและวิถีพอเพียง สุจริต รับผิดชอบ ปลอดอบายมุข และป้องกันการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : สร้างครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษามีอาชีพเพื่อเป็นรากฐานในการป้องกันการทุจริตอย่างมีจิตสำนึก และเปี่ยมด้วยคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ มาตรการ/แนวทางดำเนินงาน

ยุทธศาสตร์ ๑ สร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ปุจฉาจิตสำนึก ทักษะ กระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์ อยู่อย่างพอเพียง มีจิตสาธารณะ ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนสังกัด สพฐ. ครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา

มาตรการ/แนวทางดำเนินงาน

- ๑) สร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง
 - ๑.๑) พัฒนาหน่วยการเรียนรู้บูรณาการเกี่ยวกับวิวัฒนาการของสังคมและพฤติกรรมของมนุษย์
 - ๑.๒) พัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่สร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณผ่านการกลั่นกรองทางคุณธรรม อย่างเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง อันดำรงความสุขบนความสุจริตได้
 - ๑.๓) พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ ชุมชนแนวปฏิบัติการเรียนรู้อย่างเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง
- ๒) ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - ๒.๑) ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาระบบการบริหารและวิชาการให้มีความสมดุล
 - ๒.๒) ส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - ๒.๓) ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นวิถีชีวิต
- ๓) ส่งเสริมการเรียนรู้และปฏิบัติตามคุณลักษณะ 5 ประการแก่นักเรียนสังกัด สพฐ.
 - ๓.๑) ส่งเสริมการประพฤติปฏิบัติตนตามประมวลหลักคุณธรรม จริยธรรม
 - ๓.๒) กำกับดูแลการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นไปตามประมวลหลักคุณธรรม จริยธรรม
 - ๓.๓) ให้การเสริมแรงแก่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติได้เป็นที่ประจักษ์และได้รับการยอมรับ
- ๔) กำหนดให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการป้องกันการทุจริต
 - ๔.๑) กำหนดให้มีเอกสารแนวทางการจัดกิจกรรมป้องกันการทุจริตและกิจกรรมค่าย “เยาวชนคนดีของแผ่นดิน”
 - ๔.๒) พัฒนาครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้เป็นต้นแบบที่ดีด้านการป้องกันการทุจริต

๔.๓) ติดตามประเมินผลการป้องกันการทุจริตในระบบการศึกษา

๔.๔) ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ด้านการป้องกันการทุจริต

๕) ผลักดันให้ค่านิยมเชิดชูความดี ความซื่อสัตย์ และรังเกียจการทุจริตเป็นค่านิยมร่วมของชาติ

๕.๑) เสริมสร้างแรงบันดาลใจในการทำความดี มีกรณีตัวอย่างในการเชิดชูอย่างสม่ำเสมอ

๕.๒) รณรงค์ประชาสัมพันธ์คุณธรรม จริยธรรมทั้งแนวกว้างและแนวลึกอย่างทั่วถึงครบวงจร

ในการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนสุจริตนั้นจะต้องมีรูปแบบการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียน เช่น

๑) กิจกรรมร้องเพลงชาติไทย บุคลากร ครู ผู้เรียน ภายในโรงเรียน มีการยืนตรงเคารพ ธงชาติทุกวัน ในระหว่างกิจกรรมหน้าเสาธง หรือเวลา ๐๘.๐๐ น. และ ๑๘.๐๐ น. ทุกวัน และควรมีขั้นตอนการร้องเพลงชาติไทย ในขั้นตอนแรกก่อนการดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ภายในโรงเรียน

๒) กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ บุคลากร ครู นักเรียนภายในโรงเรียน มีการสวดมนต์ ไหว้พระ ทุกวันในระหว่างกิจกรรมหน้าเสาธงหรือช่วงเวลาอื่น ๆ ตามความเหมาะสม และควรมีขั้นตอนการสวดมนต์ไหว้พระหลังร้องเพลงชาติไทย ในขั้นตอนแรกก่อนการดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ภายในโรงเรียน

๓) กิจกรรมกล่าวคำปฎิญาโรงเรียนสุจริต บุคลากร ครู นักเรียน ภายในโรงเรียนมีการ กล่าวคำโรงเรียนสุจริต ทุกวันในระหว่างกิจกรรมหน้าเสาธงและควรมีขั้นตอนการกล่าวคำปฎิญาโรงเรียนสุจริต หลังร้องเพลงชาติไทยและการสวดมนต์ไหว้พระ ในขั้นตอนแรกก่อนการดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ภายในโรงเรียน สรุปแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสุจริตได้ว่า เป็นการจัดกิจกรรมพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่นักเรียน ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำคำสั่ง ค่ายเยาวชน “คนดีของแผ่นดิน” การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะนักเรียน โดยเป็นไปตามที่โรงเรียนเห็นสมควรจัดตั้ง ขึ้นจากการมีส่วนร่วมของครู นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วม นั่นเอง สรุปโครงการโรงเรียนสุจริต (Upright School) โครงการโรงเรียนสุจริต (Upright School) คือ โครงการที่ทางโรงเรียนจัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้การคิดอย่างมีเหตุผล การเห็นคุณค่าความดี การรู้ผิดชอบชั่วดี ภูมิใจในการทำความดี และรังเกียจ การโกง ซึ่งจะเน้นพื้นฐานคุณธรรมทางสังคม เช่น การไม่โกหก ไม่โกง รู้จักระเบียบ วินัย โครงการโรงเรียนสุจริตเป็นการดำเนินการปลูกจิตสำนึกให้นักเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบกิจกรรม ที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วม อันจะเกิดผลต่อผู้เรียนโดยตรง กิจกรรม ค่ายเยาวชน “คนดีของแผ่นดิน” เป็นกิจกรรมหนึ่งที่เกิดประโยชน์ให้นักเรียนได้มี

คุณลักษณะสำคัญ ๕ ประการ คือ ทักษะการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียงและมีจิต
สาธารณะ

วสันต์ บุญประสม (๒๕๖๑) กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมโครงการ
โรงเรียนสุจริต โรงเรียนบ้านตุงลอย อำเภอมก๋อยจังหวัดเชียงใหม่ จากการสัมภาษณ์และการประชุม
กลุ่มเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะ ๕ ประการให้นักเรียนซึ่งแบ่งออกเป็นกิจกรรมย่อย คือ

๑) ด้านทักษะกระบวนการคิด ประกอบด้วยกิจกรรม วิเคราะห์กรณีความดี
ตัวอย่าง การค้นหาเชิดชูผู้ประพฤติสุจริตในชีวิต การสร้างความตระหนักโทษ ของการทุจริต กิจกรรม
รณรงค์ต่อต้านการทุจริต การเสริมทักษะกระบวนการคิดหน้าเสาธง และค่ายอบรมคุณธรรม “เยาวชน
คนดีของแผ่นดิน”

๒) ด้านวินัย ประกอบด้วยกิจกรรมเวรทำความสะอาดพื้นที่ กิจกรรมพบครูพระ
ชำระจิตใจ กิจกรรมตรวจชื่อนักเรียนเข้าแถว การแต่งตั้งตัวแทน นักเรียนตรวจสอบความสะอาดบริเวณ
พื้นที่ กิจกรรมร่วมใจฝึกการเข้าแถวรับประทานอาหาร กลางวันและกิจกรรมกีฬาเสริมใจ

๓) ด้านซื่อสัตย์สุจริต ประกอบด้วยกิจกรรมพบครูพระชำระจิตใจ กิจกรรมตรวจ
ชื่อนักเรียนเข้าแถว การแต่งตั้งตัวแทนนักเรียนตรวจสอบความสะอาดบริเวณพื้นที่ การส่งเสริมความ
สุจริตหน้าเสาธง กิจกรรมเสียงตามสายเพลงโรงเรียนสุจริต การกล่าวคำปฏิญาณ โรงเรียนสุจริตตอนเช้า
และกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการทุจริต

๔) ด้านอยู่อย่างพอเพียง ประกอบด้วย กิจกรรมสร้างแหล่งเรียนรู้บริเวณโรงเรียน
กิจกรรมโครงการอาชีพบนพื้นที่สูง กิจกรรมแปลงเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน กิจกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์
เกษตร กิจกรรมรณรงค์การ ประหยัดการใช้ทรัพยากร

๕) ด้านจิตสาธารณะ ประกอบด้วยกิจกรรมพบครูพระชำระจิตใจ กิจกรรม เพื่อน
ช่วยเพื่อนอ่านออกเขียนได้ กิจกรรมเวรทำความสะอาดพื้นที่ ทำบุญเข้าพรรษาและกิจกรรม เพื่อ
สาธารณะประโยชน์

คุณลักษณะ ๕ ประการของนักเรียนโรงเรียนสุจริต ประกอบด้วย

๑. ทักษะกระบวนการคิด

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน			
		ป.๑-๓	ป.๔-๖	ม.๑-๓	ม.๔-๖
๑.มีทักษะการจำแนกเปรียบเทียบแยกแยะ	๑) สามารถจำแนกเปรียบเทียบแยกแยะแง่มุมต่าง ๆ ของการทุจริต/ไม่ทุจริตต่อต้าน/ไม่ต่อต้าน เช่น ข้อดี ข้อเสีย ประโยชน์ โทษ ความเหมาะสม ความไม่เหมาะสม	๑.จำแนกและเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย ประโยชน์ โทษ ของพฤติกรรมที่ดี (ไม่ทุจริต) ไม่ดี (ทุจริต) ได้ตามวัย ๒)ยกตัวอย่างบุคคลที่ ทำดี ในโรงเรียนหรือ ชุมชน	๑.แยกแยะพฤติกรรมที่ดี ไม่ดี ที่พบเห็นรอบตัว ๒) ยกตัวอย่างบุคคล ที่เป็นแบบอย่างที่ดี ในโรงเรียนและชุมชน และอธิบายความดีที่ปรากฏ	๑.จำแนกเปรียบเทียบแยกแยะแง่มุมต่าง ๆ ได้ เช่น ข้อดี /ข้อเสีย ประโยชน์/โทษ ความเหมาะสม/ไม่เหมาะสม ๒) ยกตัวอย่างบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดี ในโรงเรียน ชุมชน และสังคม พร้อมอธิบายความดีที่ปรากฏ	๑.จำแนกเปรียบเทียบแยกแยะแง่มุมต่าง ๆ ได้ อย่างหลากหลาย เช่น ข้อดี / ข้อเสีย ประโยชน์/โทษ ความเหมาะสม/ไม่เหมาะสม
๒.มีทักษะกระบวนการคิด เชิงเหตุผล คิดอย่างวิจารณ์ญาณ	๒) สามารถแสดง ความเห็น วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ และ ประเมินค่า ความ สมเหตุสมผล ความ น่าเชื่อถือ และคุณค่าของ การกระทำ / การไม่กระทำ ทั้งของตนเอง และผู้อื่น	๓) วิเคราะห์ผลดี ผลเสีย ของพฤติกรรมที่ดีและ ไม่ดี ได้อย่างสมเหตุสมผล	๓) วิเคราะห์ ประโยชน์ โทษ ที่ตนเอง โรงเรียน จะได้รับจาก การปฏิบัติ/ไม่ปฏิบัติ	๓) วิเคราะห์ผลดี ผลเสีย ประโยชน์ โทษ ที่ตนเอง โรงเรียน และ ชุมชน จะได้รับ จาก การปฏิบัติ/ไม่ปฏิบัติ ๔) มี วิจารณ์ญาณใน การ แก้ปัญหา การทุจริต	๒) วิเคราะห์ วิพากษ์ เหตุ ปัจจัย ผลที่เกิด และ ผลกระทบ ต่อตนเอง สังคม ประเทศชาติ ของ พฤติกรรม การ ทุจริต/ไม่ ทุจริต การ ป้องกันการ ทุจริต/ไม่ ป้องกัน

๒. การมีวินัย (ต่อ)

ตัวชี้วัด	พฤติกรรม บ่งชี้	พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน			
		ป.๑-๓	ป.๔-๖	ม.๑-๓	ม.๔-๖
๓. มีความรับผิดชอบ ต่อ ชุมชน สังคมและ ประเทศชาติ	๕) เป็นพลเมืองดีของชุมชน สังคม และ ประเทศชาติ		ตัวอย่าง บางส่วนไป ประพฤติ ปฏิบัติใน ชีวิตประจำวัน	ไปประพฤติ ปฏิบัติใน ชีวิตประจำวัน จนเป็นนิสัย	พฤติกรรมที่ดี ไป ปฏิบัติ ชีวิตประจำวัน

๒. การมีวินัย

ตัวชี้วัด	พฤติกรรม บ่งชี้	พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน			
		ป.๑-๓	ป.๔-๖	ม.๑-๓	ม.๔-๖
๑. มีวินัยต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม	๑) ปฏิบัติตามข้อตกลง ข้อบังคับ กฎ กติกา ระเบียบ และ กฎหมาย ของ ครอบครัวยุโรป โรงเรียน และ สังคม	๑)ตระหนักถึงความสำคัญ จำเป็นที่ต้องปฏิบัติ ตามข้อตกลง ข้อตกลง ข้อบังคับ กฎ กติกา ระเบียบ และ กฎหมาย	๑.เห็นคุณค่า คุณประโยชน์ ของการ ปฏิบัติตาม ข้อตกลง ข้อบังคับ กฎ กติกา ระเบียบ และ กฎหมาย	๑) ปฏิบัติตาม ข้อตกลงของ ห้องเรียน และระเบียบ ของโรงเรียน อย่าง สม่่าเสมอ	๑.ปฏิบัติตาม ข้อตกลงของ ห้องเรียน และ ระเบียบ ของโรงเรียน จนเป็นนิสัย
		๒)ปฏิบัติตาม ข้อตกลง ของ ห้องเรียน และ ระเบียบของ ห้องเรียน และ โรงเรียน เช่น ส่ง งานทุกครั้ง เข้าเรียนทุก ชั่วโมง	๒. ปฏิบัติตามข้อตกลง ของ ครอบครัวยุโรป	๒) ปฏิบัติตามข้อตกลง ของชุมชน ด้วยความ เต็มใจ	๒) ปฏิบัติตามข้อตกลง ระเบียบของ ชุมชน กฎ กติกาของ สังคม และ กฎหมาย อย่าง สม่่าเสมอ ด้วยความ เต็มใจ
			๓. ปฏิบัติตามข้อตกลง ของ ห้องเรียน และ ระเบียบ ของโรงเรียน อย่างตั้งใจ เช่น ส่งงาน ตรงเวลา และเข้าเรียน ทุกชั่วโมง		

๒. การมีวินัย (ต่อ)

ตัวชี้วัด	พฤติกรรม บ่งชี้	พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน			
		ป.๑-๓	ป.๔-๖	ม.๑-๓	ม.๔-๖
๒.มีความ รับผิดชอบ ต่อ หน้าที่ และสิทธิ ของตนเอง	๒) เข้าใจ ปฏิบัติตาม หน้าที่และ รักษาสิทธิ ของตนเอง อย่าง ครบถ้วน ๓) ยอมรับ ผลที่เกิดจาก การกระทำ ของตน	๓) ตั้งใจเรียน และทำงาน ที่ ได้รับ มอบหมายจน สำเร็จโดยครู ให้การ ชี้แนะ ๔) รู้สิทธิของ ตนเอง ๕) รับผิดชอบต่อ การกระทำ ของตน	๔) ตั้งใจเรียน และทำงาน ที่ ได้รับ มอบหมายจน สำเร็จทันเวลา โดยมีการ แนะนำบ้าง ๕). รู้สิทธิ และรู้จักรักษา สิทธิของ ตนเอง ๖) รับผิดชอบต่อ ในการกระทำ ของตน	๓) ตั้งใจเรียน และทำงานที่ ได้รับ มอบหมายจน สำเร็จทันเวลา ด้วยตนเอง ๔) รู้สิทธิ และรู้จักรักษา สิทธิของ ตนเองอย่าง สม่ำเสมอ ๕) รับผิดชอบต่อ การ กระทำ ของตน	๓) ตั้งใจ เรียน ทำงาน ที่ได้รับ มอบหมายจน สำเร็จ ทันเวลา ด้วย ตนเอง ๔) รู้สิทธิ และรู้จัก รักษาสิทธิ ของตนเอง จนเป็น ลักษณะนิสัย ๕) รับผิดชอบต่อ ในการกระทำ ของตน
๓. มีความ รับผิดชอบต่อ ต่อ ชุมชน สังคมและ ประเทศชาติ	๔) รู้ เคารพ สิทธิ ของ ผู้อื่น	๖) มีส่วนร่วม ในการกำหนด ข้อตกลงใน ห้อง ๗) รู้สิทธิของ เพื่อน ครู ผู้ปกครอง ๘) รู้จักบุคคล ที่มีพฤติกรรม ที่ดี	๗) มีส่วนร่วม ในการพัฒนา ข้อตกลงของ ห้อง ๘) รู้และ เคารพสิทธิ ของเพื่อน ครู ผู้ปกครอง ๙)นำตัวอย่าง พฤติกรรม ที่ดี ของบุคคล	๖) มีส่วนร่วม ในการกำหนด และพัฒนา ข้อตกลงของ ห้อง ๗) รู้ และ เคารพสิทธิ ของ เพื่อน ครู ผู้ปกครอง ผู้อื่น ในสังคม ๘) นำ ตัวอย่าง พฤติกรรมที่ดี	๖)มีส่วนร่วม กำหนดและ พัฒนา ข้อตกลงของ ห้อง ชุมชน ท้องถิ่น ๗) รู้ และ เคารพสิทธิ ของเพื่อน ครู ผู้ปกครอง และผู้คนใน สังคม ๘) นำ ตัวอย่าง

๓. ความซื่อสัตย์

ตัวชี้วัด	พฤติกรรม บ่งชี้	พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน			
		ป.๑-๓	ป.๔-๖	ม.๑-๓	ม.๔-๖
๑. ประพฤติ ตรง ความ เป็นจริงต่อ ตนเองทั้ง ทางกาย วาจา และ ใจ	๑) ให้ ข้อมูลที่ ถูกต้อง และ เป็นจริง ๒) ปฏิบัติ โดยคำนึงถึง ถึงความ ถูกต้อง ละเอียดและ เกรงกลัว ต่อการ กระทำผิด ๓). ปฏิบัติ ตามคำมั่น สัญญา	๑) ไม่พูด ปด ๒) เกรง กลัวการ ถูก ลงโทษ เมื่อพูด โกหก หรือทำผิด	๑) ไม่พูดปด ให้ข้อมูลที่ เป็นจริง ๒)ภาคภูมิใจ เมื่อพูดจริง ปฏิบัติ ถูกต้องและ ได้ รับคำชม	๑) ไม่พูดปด ๒) พูดจริง ปฏิบัติ ถูกต้อง ตามความ จริง เพื่อเป็นที่ ยอมรับของกลุ่ม ๓) ปฏิบัติตาม คำมั่นสัญญาของ กลุ่ม	๑) ไม่พูดปด ๒) ละเอียดและ เกรงกลัวต่อ การกระทำผิด ทั้งกาย วาจา ใจ ๓)ปฏิบัติตาม คำ สัญญา ๔) ไม่ลอก การบ้าน ไม่ ลอกข้อสอบ ไม่ ลอก ผลงาน หรือนำผลงาน ของ ผู้อื่นมา เป็นของตน ๕) ทำของผู้อื่น เสียหาย แล้ว
๒. ประพฤติ ตรง ความ เป็นจริงต่อ ผู้อื่น ทั้ง ทางกาย วาจา และ ใจ	๔. ไม่ ถือเอา สิ่งของ หรือ ผลงานของ ผู้อื่นมาเป็น ของตน ๕).ปฏิบัติ ตนต่อผู้อื่น ด้วยความ ซื่อตรง	๓) ไม่ลอก การบ้าน ๔) ไม่หยิบ เอาสิ่งของ ผู้อื่นมา เป็นของ ตนโดย ไม่ได้รับ อนุญาต	๓) ไม่ลอก การบ้านและ ไม่ลอก ข้อสอบและ เกิดความ ตระหนักใน ผลการ ปฏิบัติ	๔) ไม่ลอกการบ้าน และ ไม่ลอก ข้อสอบ ๕) ไม่หยิบสิ่งของ ของ ผู้อื่นมาเป็น ของตนโดย ไม่ได้ รับอนุญาต	๖) ไม่กระทำใด เพื่อให้ ตนเอง ได้รับประโยชน์ ๗) ไม่ชักชวน ผู้อื่นไป ในทาง ที่เสื่อมเสีย

๔. อยู่อย่างพอเพียง

ตัวชี้วัด	พฤติกรรม บ่งชี้	พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน			
		ป. ๑-๓	ป.๔-๖	ม.๑-๓	ม.๔-๖
๑.ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม	๑. ใช้ทรัพย์สินของตนเองดำเนินชีวิตอย่างประหยัด คู้มค่า และเก็บรักษาดูแล อย่างดี รวมทั้งการใช้เวลาอย่างเหมาะสม	๑) พอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ๒) ใช้ของส่วนตนอย่างประหยัด และคู้มค่า และดูแลรักษา	๑) ใช้ทรัพยากรและทรัพย์สินต่างๆ ทั้งของตนเอง และของ ส่วนรวมอย่างประหยัด คู้มค่า และเก็บรักษาเพื่อใช้ ประโยชน์ ในโอกาสต่อไป	๑) ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง รอบคอบ มีเหตุผลและมีคุณธรรม	๑) ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม
๒.ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม	๒. ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คู้มค่า และเก็บรักษาดูแล อย่างดี ๓. ปฏิบัติตนและ ตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล	๓) ใช้และรักษาสิ่งของที่เป็นสาธารณสมบัติ			

๔. อยู่อย่างพอเพียง (ต่อ)

ตัวชี้วัด	พฤติกรรม บ่งชี้	พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน			
		ป.๑-๓	ป.๔-๖	ม.๑-๓	ม.๔-๖
๒.มีภูมิคุ้มกัน ใน ตัวที่ดี ปรับตัวเพื่อ อยู่ในสังคมได้ อย่าง มี ความสุข	๔. ไม่เอา เปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้ อกภัย เมื่อผู้อื่น กระทำ ผิดพลาด ๕) วาง แผนการเรียน การทำงาน และการ ใช้ ชีวิตประจำวัน บน พื้นฐาน ของความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร	๔) เห็นแก่ ประโยชน์ ส่วนรวม มากกว่า ประโยชน์ ส่วนตน	๒) ไม่เอา เปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ ผู้อื่นเดือด ร้อน พร้อม ให้อภัยเมื่อ ผู้อื่นทำ ผิดพลาด และมี ความ สำนึกต่อการ กระทำนั้นๆ อย่างจริงจัง ๓) มีการ วางแผน และ ปฏิบัติ ตนให้ ถูกต้อง เหมาะสม อย่าง รอบคอบ มี เหตุผล	๒) มีภูมิคุ้มกัน ใน ตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ ในสังคม ได้ อย่างมี ความสุข	๒) ตั้งสัจจะ และปฏิบัติ พัฒนาตน ใน การอด ออม การใช้เงิน อย่าง ประหยัดตาม ความจำเป็น ไม่สุรุ่ยสุร่าย ใช้ทรัพยากรที่ บ้าน โรงเรียน และในชุมชน อย่างประหยัด คุ้มค่า ๓) ตั้งสัจจะ และ ประพฤติ ปฏิบัติสุจริต ๕ จนเป็นนิสัย

๕. มีจิตสาธารณะ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรม บ่งชี้	พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน			
		ป.๑-๓	ป.๔-๖	ม.๑-๓	ม.๔-๖
๑. ช่วยเหลือ ผู้อื่นด้วย ความ เต็มใจ ไม่หวัง ผลตอบแทน	๑. ช่วย ปฏิบัติ ใน งานที่ได้รับ การร้องขอ จากผู้อื่น โดยไม่ หวัง ผลตอบแทน ๒. แบ่งปัน ด้วยความ เต็มใจ ไม่ หวัง ผลตอบแทน	๑) อาสา ช่วยเหลือ งานต่างๆ ด้วยความ เต็มใจ โดย ไม่หวัง ผลตอบแทน ๒) เข้าใจ และเห็นใจผู้ ที่ได้รับความ เดือดร้อน จากการไม่มี สิ่งของ จำเป็นเช่น ดินสอ ไม้ บรรทัด..... ๓) รู้จัก แบ่งปัน สิ่งของ แก่ เพื่อน นักเรียน โดยไม่หวัง ผลตอบแทน	๑)ช่วย ปฏิบัติงาน ต่างๆ ด้วย ความเต็มใจ และโดย ไม่ หวัง ผลตอบแทน และชักชวน ผู้อื่นให้ ร่วม ปฏิบัติ ๒) เข้าใจ เห็น ใจผู้ที่ได้รับ ความ เดือดร้อน จากการไม่มี สิ่งของ จำเป็น ๓) แบ่งปัน และ ร่วม แบ่งปัน สิ่งของแก่ เพื่อนโดยไม่ หวัง ผลตอบแทน	๑)พึงพอใจที่ ช่วยเหลือ แบ่งปัน ให้ผู้อื่นด้วย ความเต็มใจ และโดย ไม่ หวัง ผลตอบแทน #) ชักชวนให้ ผู้อื่นร่วม ช่วยเหลือ แบ่งปัน โดย ไม่หวัง ผลตอบแทน	๑) ยึดมั่นและ พึงพอใจที่ ช่วยเหลือ แบ่งปันให้ ผู้อื่นด้วยความ เต็มใจ และ โดยไม่หวัง ผลตอบแทน ๒) เป็นผู้นำใน กิจกรรม ร่วม ช่วยเหลือ แบ่งปัน ให้ ผู้อื่นโดยไม่ หวัง ผลตอบแทน
๒. ร่วมกิจกรรม ที่เป็น ประโยชน์ต่อ โรงเรียน ชุมชน สังคม	๓) ร่วม กิจกรรม เผยแพร่ ความดี ของ บุคคล ใน โรงเรียน ชุมชน สังคม	๔) ชื่นชม การปฏิบัติดี เพื่อน นักเรียน ที่มี พฤติกรรมไม่ ทุจริต	๔) ชื่นชม และเผยแพร่ ความดีของ เพื่อน นักเรียน ที่มี พฤติกรรม ไม่ทุจริต	๓) มีส่วนร่วม ส่งเสริม สนับสนุนให้ ผู้อื่น ประพฤติ ปฏิบัติเพื่อ เป็นพลเมืองดี ของ โรงเรียน	๓) เป็นผู้นำ ในการ สนับสนุนให้ ผู้อื่น ประพฤติ ปฏิบัติเพื่อ เป็นพลเมืองดี ของชาติ และ สังคมโลก

๕. มีจิตสาธารณะ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรม บ่งชี้	พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน			
		ป.๑-๓	ป.๔-๖	ม.๑-๓	ม.๔-๖
	เป็น ต้นแบบ การไม่ทุจริต ๔.. ร่วม กิจกรรม ป้องกัน ต่อต้าน การ ทุจริต	๕) มีส่วนร่วม ในการ ติดตามการ ปฏิบัติงาน ของ คณะกรรมการ นักเรียนที่ไม่ เหมาะสม ส่อ ไปในทางทุจริต อย่าง เหมาะสมกับ วัย	๕)มีส่วนร่วมใน การติดตามการ ปฏิบัติงาน ของ คณะกรรมการ นักเรียนที่ไม่ เหมาะสม ส่อไป ในทางทุจริต อย่างเหมาะสม กับวัย	ของ โรงเรียน ชุมชน สังคม ๔) เข้าร่วม กิจกรรม เผยแพร่ ความดีของ บุคคลที่เป็น ต้นแบบ การ ไม่ทุจริต ๕) ชักชวน ให้เพื่อน นักเรียน ติดตามการ ปฏิบัติงาน ของ คณะกรรมการ นักเรียน ที่ไม่ เหมาะสม ส่อไป ในทางทุจริต อย่าง เหมาะสมกับ วัย ๖) ร่วมใน กิจกรรมการ ติดตามการ ใช้อำนาจ ของรัฐ	๔) เป็นผู้นำ กิจกรรม เผยแพร่ ความดีของ บุคคลที่เป็น ต้นแบบ การ ไม่ทุจริต ๕)การ ติดตาม และ ให้ ข้อท้วง ติง ข้อเสนอแนะ ต่อ คณะกรรมการ นักเรียน ในการ ปฏิบัติงานที่ เห็นว่าไม่ เหมาะสม ๖) มีส่วน ร่วมในการ ติดตาม ตรวจสอบ การใช้ อำนาจของ รัฐ

ตอนที่ ๖ ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา

โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘ ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ผู้บริหารคนปัจจุบันคือ ว่าที่ร้อยตรีสมบัติ เกิดเพชร จำนวนนักเรียน ๓๖๕ คนครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๒๔ คน

๑. วิสัยทัศน์ (VISION)

ภายในปี ๒๕๖๔ โรงเรียนบ้านเชียงวิทยาจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ เทียบเคียงมาตรฐานสากล เน้นทักษะชีวิตและอาชีพ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒. พันธกิจ (MISSION)

- ๒.๑ จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา
- ๒.๒ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ๒.๓ พัฒนาโรงเรียนให้ได้ตามมาตรฐานเพื่อความเป็นพลเมืองอาเซียนและพลโลก
- ๒.๔ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะอาชีพตามความถนัดและความสนใจ
- ๒.๕ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แก้ปัญหา และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
- ๒.๖ ส่งเสริมและสนับสนุนครูการจัดการเรียนการสอนโดยการสอดแทรก หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒.๗ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเลือกแนวทางประกอบอาชีพและศึกษาต่อตามความถนัด

๓. เป้าประสงค์ (Objectives)

- ๓.๑ ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์ มาตรฐานการศึกษา
- ๓.๒ ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่จะพัฒนา ผู้เรียนให้เกิดพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ
- ๓.๓ โรงเรียนมีคุณภาพมาตรฐานทุกระดับ
- ๓.๔ ผู้เรียนมีทักษะการประกอบอาชีพสุจริต
- ๓.๕ ผู้เรียนมีคุณสมบัติตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษา
- ๓.๖ มีการสอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนการสอนทุกสาระการเรียนรู้
- ๓.๗ ผู้เรียนสามารถเลือกแนวทางการประกอบอาชีพและศึกษาต่อ

๔. กลยุทธ์

๔.๑ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้หลากหลาย

๔.๒ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการเพิ่มศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอน

๔.๓ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ได้มาตรฐาน

๔.๔ พัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานทักษะด้านการประกอบอาชีพเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปใช้ในการประกอบอาชีพและศึกษาต่อตามความถนัด

๕. นโยบายของโรงเรียน

๕.๑ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

๕.๒ ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๕.๓ ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ครอบคลุมผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

๕.๔ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

๕.๕ พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษา หลัก ธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

๖. สารสนเทศการบริหารวิชาการ

๖.๑ ข้อมูลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ปีการศึกษา ๒๕๖๓

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียนทั้งหมด	ร้อยละของนักเรียนตามระดับคุณภาพ (คุณลักษณะที่พึงประสงค์)				ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านการประเมิน
		ดีเยี่ยม	ดี	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
ม.๑	๙๑	๔๕	๗๐	๓	๐	๑๐๐
ม.๒	๙๗	๔๗	๕๘	๓	๐	๑๐๐
ม.๓	๙๘	๔๘	๖๓	๒	๐	๑๐๐
ม.๔	๕๐	๑๖	๒๓	๑	๐	๑๐๐
ม.๕	๓๔	๑๒	๓๐	๐	๐	๑๐๐
ม.๖	๔๘	๑๒	๒๕	๐	๐	๑๐๐
รวม	๔๑๘	๑๘๐	๒๖๙	๙	๐	๑๐๐

๖.๒ .รายชื่อกิจกรรม / ชุมนุม/ชมรม ภาคเรียนที่ ๑-๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๓

ที่	ชื่อกิจกรรม/ชุมนุม/ชมรม	จำนวนนักเรียน	
		ภาคเรียนที่ ๑	ภาคเรียนที่ ๒
๑	รักษาดินแดน	๒๐	๒๐
๒	อนุรักษ์ธรรมชาติ	๑๒	๑๒
๓	ผลิตภัณฑ์วิทยาศาสตร์	๑๓	๑๓
๔	ชีววิทยา	๑๒	๑๒
๕	เปตอง	๒๐	๒๐
๖	ภาษาไทย	๑๕	๑๕
๗	ห้องสมุด	๑๒	๑๒
๘	ขนมไทย	๒๐	๒๐
๙	คณิตศาสตร์	๑๒	๑๒
๑๐	รักษาความสะอาด	๑๒	๑๒
๑๑	ยุวมัคคุเทศก์	๑๓	๑๓
๑๒	งานประดิษฐ์และถักโครเช	๑๔	๑๔
๑๓	กีฬาพื้นบ้าน	๑๕	๑๕
๑๔	ทอผ้า	๑๒	๑๒
๑๕	แบดมินตัน	๒๐	๒๐
๑๖	จักสาน	๑๗	๑๗
๑๗	ช่างอุตสาหกรรม	๑๐	๑๐
๑๘	ดุริยางค์	๑๕	๑๕
๑๙	โปงลาง	๑๗	๑๗
๒๐	นาฏศิลป์	๒๐	๒๐
๒๑	คอมพิวเตอร์ ๑	๒๐	๒๐
๒๒	คอมพิวเตอร์ ๒	๒๐	๒๐
๒๓	Internation song	๒๐	๒๐
๒๔	วิทยาศาสตร์	๑๕	๑๕
๒๕	ช่างภาพ	๒๐	๒๐

๗. การจัดกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมบ้านเชียง

๗.๑ หลักสูตรชั้นเรียน

๗.๑.๑ วิชาปั้นหม้อเขียนลายไทย

วิสัยทัศน์

ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า และช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจน การนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้

หลักการ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ ๑ ทักษะศิลป์

มาตรฐาน ศ ๑.๑ สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ ๑.๒ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

มาตรฐานหลักสูตร

๑.๑ สาระหลัก ที่ ๑ ทักษะศิลป์

๑.๑.๑ มาตรฐานกลุ่มสาระ ที่ ศ ๑.๒ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

มาตรฐานช่วงชั้น ที่ ศ ๑.๒.๒ ขาบซึ่ง เห็นคุณค่าศิลปะวัฒนธรรมไทย มีส่วนร่วมในการสร้างงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

คำอธิบายรายวิชา

ศ ๒๐๒๐๓ เขียนลายไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓

เวลา ๔๐ ชั่วโมง จำนวน ๑ หน่วยกิต

ศึกษา ค้นคว้า ฝึกทักษะการกระบวนการเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวัฒนธรรมบ้านเชียง ยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ เครื่องปั้นดินเผา ลายเขียนสี คุณสมบัติ ชนิดของสีที่ใช้ในการเขียนลวดลายลงบนผลิตภัณฑ์ เทคนิคและวิธีการเขียน ลายลงบนผลิตภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือและนำมาประยุกต์พัฒนาใช้ในชีวิตประจำวันเห็นคุณค่างาน ศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ฝึกปฏิบัติร่างแบบลวดลายเขียนสีในลักษณะต่างๆ ด้วยเทคนิควิธีการ การจับพู่กัน การเขียนลายกันหอยลายนิ้วมือ ลายก้านขด การลงสีพื้นหม้อ สสำรวจแหล่งวัสดุ จำหน่าย

โดยใช้กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการกลุ่มในการสืบค้นข้อมูล บันทึกและการฝึกปฏิบัติ การสำรวจตรวจสอบ การสืบเสาะหาความรู้ และการอภิปรายโดยใช้กระบวนการกลุ่มแก้ปัญหาาร่วมกัน เพื่อให้เกิดความรู้ ความคิด ความเข้าใจ สามารถนำเสนอสื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ มีความสามารถในการ ตัดสินใจ และสามารถฝึกปฏิบัติได้ เห็นคุณค่าของการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ซินชมสามารถอนุรักษ์ ประเพณีวัฒนธรรมไทยและสากล รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง รักความ เป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

ผลการเรียนรู้

๑. สามารถบอกความหมายของการเขียนหม้อได้
๒. สามารถบอกวัสดุอุปกรณ์ในการเขียนหม้อได้
๓. สามารถผสมสีในการเขียนหม้อได้
๔. สามารถบอกวิธีการใช้และการเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์ในการเขียนลายหม้อได้
๕. สามารถเขียนลายหม้อได้ตามรูปแบบที่กำหนด
๖. สามารถสร้างสรรค์งานเขียนลายได้ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
๗. มีความตระหนัก ซินชมและเห็นคุณค่าของงาน
๘. สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

รวมทั้งหมด ๘ ผลการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้

๑. ความสำคัญและประวัติความเป็นมา

สาระการเรียนรู้

- ๑.๑ ประวัติความเป็นมาของหม้อลายเขียนสีบ้านเชียง
- ๑.๒ ประเภทหม้อลายเขียนสีบ้านเชียง
- ๑.๓ ความหมายของลวดลาย
- ๑.๔ รูปแบบ และรูปทรงหม้อลายเขียนสีบ้านเชียง
- ๑.๕ ยุคสมัยของการเกิดงานเครื่องปั้นลายเขียนสีบ้านเชียง
- ๑.๖ ลวดลายหม้อลายเขียนสีบ้านเชียง

๒. วัสดุอุปกรณ์

สาระการเรียนรู้

- ๒.๑ วัสดุ-อุปกรณ์การเขียนหม้อลายเขียนสี
- ๒.๒ วิธีการดูแลรักษาวัสดุ-อุปกรณ์การเขียนหม้อลายเขียนสี
- ๒.๓ วิธีการจับพู่กัน
- ๒.๔ เทคนิคการผสมสีเขียนหม้อ
- ๒.๕ การผสมสีรองพื้นหม้อ(การโปะหม้อ)

๓. ขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ

สาระการเรียนรู้

๑. ขั้นตอนการเขียนลายก้นหอย แบบที่ ๑
๒. ฝึกปฏิบัติการเขียนลายก้นหอย แบบที่ ๒
๓. ขั้นตอนการเขียนลายก้านขด แบบที่ ๑
๔. การเขียนลายก้านขด แบบที่ ๒
๕. ขั้นตอนการเขียนลายนิ้วมือ แบบที่ ๑
๖. ขั้นตอนการเขียนลายนิ้วมือ แบบที่ ๒

ตารางเรียน ชั้น ม. ๒ โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ปีการศึกษา ๒๕๖๓ ภาคเรียนที่ ๑-๒
ชื่อรายวิชา เขียนลายไทย ศ ๒๐๒๐๓

วันเวลาที่ วิทยากร มา ทำ การสอน	๐๘.๓๐ ถึง ๐๘.๒๐	๐๙.๒๐ ถึง ๑๐.๑๐	๑๐.๑๐ ถึง ๑๑.๐๐	๑๑.๐๐ ถึง ๑๑.๕๐	๑๑.๕๐ ถึง ๑๓.๐๐	๑๓.๐๐ ถึง ๑๓.๕๐	๑๓.๕๐ ถึง ๑๔.๔๐	๑๔.๔๐ ถึง ๑๕.๓๐
จันทร์					พัก กลางวัน		ศ๒ ๐๒๐๓	

ชื่อครูประจำวิชา นางสาวจรรยา ศรีกุลวงศ์

๗.๑.๒ รายวิชา ทอผ้า รหัสวิชา ง ๓๐๒๒๘ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
เรื่อง งานทอผ้า จำนวนคาบทั้งหมด ๖๐ คาบ
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ จำนวนที่ครูประจำวิชาสอน ๓๔ คาบ
จำนวนคาบสำหรับวิทยากร ๒๖ คาบ

วัตถุประสงค์

๑. มีความรู้งานทอผ้า การออกแบบ
๒. มีความรู้หลักการเลือกใช้ การเตรียม วัสดุอุปกรณ์
๓. มีทักษะในการปฏิบัติงานทอผ้า ขั้นตอนการทอ
๔. ปฏิบัติงานด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย ประณีตรอบคอบ ประหยัด ปลอดภัย และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

เนื้อหา

๑. ความรู้ทั่วไปของการทอผ้า
๒. วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้า
๓. การทำหลอดด้ายทอ

๔. การเตรียมเครื่องทอผ้า
๕. การเตรียมด้ายยืน
๖. การเตรียมด้ายทอ
๗. การทอผ้า
๘. การตรึงด้าย
๙. การทำอุปกรณ์ทอผ้า
๑๐. การคิดคำนวณต้นทุนผลผลิตและการจำหน่าย

กิจกรรม

๑. การศึกษาค้นคว้า อภิปราย
 - ๑.๑ ความรู้ทั่วไปการทอผ้า
 - ๑.๒ วัสดุ อุปกรณ์
๒. การฝึกปฏิบัติทักษะงานทอผ้า

ได้แก่

- ๒.๑ การทำหลอดด้ายทอ
- ๒.๒ การเตรียมเครื่องทอผ้า
- ๒.๓ การเตรียมด้ายยืน
- ๒.๔ การเตรียมด้ายทอ
- ๒.๕ การทอผ้า
- ๒.๖ การตรึงด้าย
- ๒.๗ การทำอุปกรณ์ทอผ้า
- ๒.๘ การคิดคำนวณต้นทุนผลผลิตและการจำหน่าย

(ลงชื่อ) จริญญา ศรีกุลวงศ์ ผู้ควบคุม
(นางสาวจริญญา ศรีกุลวงศ์)

(ลงชื่อ) สวรรินทร์ พูลประเสริฐ
(นางสวรรินทร์ พูลประเสริฐ)
ตำแหน่ง หัวหน้างานบริหารวิชาการ

ตารางเรียน ชั้น ม. ๖/๒ โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ปีการศึกษา ๒๕๖๓ ภาคเรียนที่ ๑-๒
ชื่อรายวิชา ทอผ้า รหัสวิชา ง ๓๐๒๒๘

วันเวลาที่ วิทยากร มา ทำ การสอน	๐๘.๓๐ ถึง ๐๘.๒๐	๐๘.๒๐ ถึง ๑๐.๑๐	๑๐.๑๐ ถึง ๑๑.๐๐	๑๑.๐๐ ถึง ๑๑.๕๐	๑๑.๕๐ ถึง ๑๓.๐๐	๑๓.๐๐ ถึง ๑๓.๕๐	๑๓.๕๐ ถึง ๑๔.๔๐	๑๔.๔๐ ถึง ๑๕.๓๐
จันทร์	← ง → ๓๐๒๒๘				พัก กลางวัน			

ชื่อครูประจำวิชา นางสาวจรรยา ศรีกุลวงศ์

๗.๒ ชุมนุมดนตรีพื้นบ้านโปงลาง

วัตถุประสงค์

๗.๒.๑ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านดนตรีพื้นบ้าน (โปงลาง) ของนักเรียนในโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา

๗.๒.๒ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านดนตรีพื้นบ้านและนาฏศิลป์

๗.๒.๓ เพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนรักสามัคคี รักษาวัฒนธรรมเอกลักษณ์บ้านเชียงจากรุ่นสู่รุ่น และตระหนักถึงการสร้างความมั่นคงของชาติ

๗.๒.๔ เพื่อสร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ ให้แก่นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านดนตรีพื้นบ้านโปงลาง) ให้มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี และการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

๗.๒.๕ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ห่างไกลยาเสพติด

เป้าหมาย

๑. ผลผลิต

นักเรียนร้อยละ ๕๐ ขึ้นไปมีความรู้ ความสามารถทางด้านศิลปะด้านดนตรีพื้นบ้าน(โปงลาง) เข้าร่วมกิจกรรมแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ทั้งในโรงเรียนและชุมชน

๒. ผลลัพธ์

๒.๑ นักเรียนในโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา มีความรู้ ความสามารถ และทักษะ การบรรเลงเครื่องดนตรีพื้นบ้าน และการฟ้อนรำ อยู่ในระดับดี

๒.๒ นักเรียนได้รับโอกาสในการแสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะ ด้านดนตรีพื้นบ้านวงโปงลาง มากยิ่งขึ้น

๒.๓ นักเรียนมีลักษณะนิสัย ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความ สามัคคี และการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ที่ส่งผลต่อคุณภาพทักษะการบรรเลงดนตรีพื้นบ้าน(โปงลาง)

คุณลักษณะนักเรียนเข้าร่วมชุมนุม

๑. นักเรียนที่มีความรู้พื้นฐาน/ความสามารถ ด้านดนตรีโปงลาง
๒. นักเรียนที่มีความสนใจในด้านดนตรีโปงลาง
๓. นักเรียนที่มีความสนใจมีพื้นฐานด้านการฟ้อนรำ (รูปร่างดี)
๔. นักเรียนที่คุณลักษณะพิเศษด้านการร้องเพลง (สำเนียงได้,เสียงไพเราะ)
๕. ชยัน อดทน ในการฝึกซ้อม
๖. รู้รักสามัคคี
๗. ซื่อสัตย์ สุจริต
๘. เสียสละ รับผิดชอบ จิตอาสา ในการปฏิบัติการแสดง

ตารางเรียน ฝึกซ้อมดนตรีโปงลาง โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ปีการศึกษา ๒๕๖๓

วัน	๐๘.๓๐ ถึง ๐๙.๒๐	๐๙.๒๐ ถึง ๑๐.๑๐	๑๐.๑๐ ถึง ๑๑.๐๐	๑๑.๐๐ ถึง ๑๑.๕๐	๑๑.๕๐ ถึง ๑๓.๐๐	๑๓.๐๐ ถึง ๑๓.๕๐	๑๓.๕๐ ถึง ๑๔.๔๐	๑๔.๔๐ ถึง ๑๕.๓๐	
จันทร์					พัก กลางวัน				↔
อังคาร					↔				↔
พุธ					↔				↔
พฤหัสบดี					↔		↔		↔
ศุกร์					↔				↔

กิจกรรมการฝึกซ้อม

๑. ฝึกบรรเลงดนตรีพื้นฐาน
๒. ฝึกบรรเลงประกอบการขับร้อง
๓. ฝึกซ้อมรำ
๔. ฝึกซ้อมรวมวง

ตัวอย่างชุดการแสดง

๑. รำเทิดพระเกียรติ
๒. เป็ดวง
๓. บรรเลงดนตรี ๒ บทเพลง
๔. เพลงรำผู้ไทสามเฒ่า
๕. เพลงรำไทพวนบ้านเชียง
๖. เซิ้งกะลา
๗. ลำเพลิน
๘. รำเพลงเอ็นขวัญ
๙. เตี้ยลา
๑๐. เป็ดวง

๘. แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน

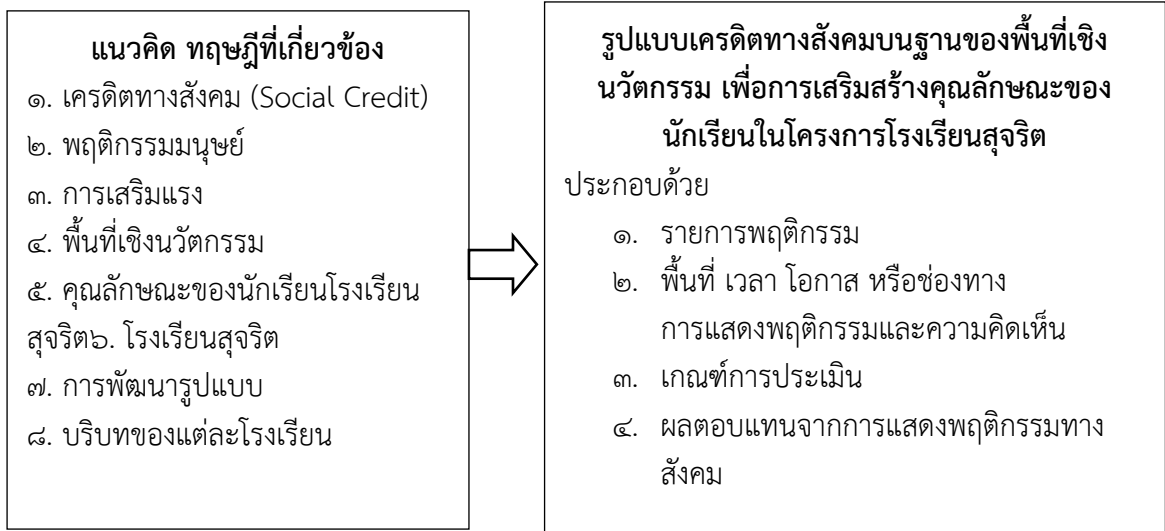
ที่	ชื่อแหล่งเรียนรู้	ที่ตั้ง
๑	บ้านหม้อ	บ้านคำอ้อ
๒	เขียนไหลาย	บ้านปู่
๓	สานกระติบข้าว + จักสาน	บ้านดงเย็น
๔	ทอผ้า	บ้านเชียง
๕	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติบ้านเชียง	บ้านเชียง
๖	หลุมขุดค้นวัดโพธิ์ศรีโน	บ้านเชียง

๙. ประชาชนชาวบ้าน / ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผู้ทรงคุณวุฒิที่สถานศึกษาประสานความร่วมมือเพื่อนำมาให้ความรู้แก่ ครู นักเรียน
ได้แก่

ที่	ชื่อ- สกุล	เชี่ยวชาญ เรื่อง
๑	พระครูพิทักษ์ ธรรมรังษี	พระพุทธศาสนา การเรียน -สอบธรรมศึกษา
๒	นายชาติรี ตะโลปะรัง	การปั้นหม้อ
๓	นางลำไพร พูลพุทธา	จักสาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ ๒.๒ กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่นวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต และสร้างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต คณะผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งการสร้างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต โดยผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
๒. วิธีการดำเนินการศึกษา
๓. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
๔. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
๕. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

- ๑.๑ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๓ โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จำนวน ๙๖ คน
- ๑.๒ ครูโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จำนวน ๒๒ คน
- ๑.๓ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ยกเว้นตัวแทนครู และผู้อำนวยการสถานศึกษา) จำนวน ๑๓ คน
- ๑.๔ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอนและเคยสอน หรือเคยไปให้ความรู้ในสถานศึกษา จำนวน ๕ คน

๑.๕ วิสาหกิจชุมชนที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับวัฒนธรรมพื้นเมืองในชุมชน
จำนวน ๒๔ คน

๑.๖ องค์กรภาครัฐในชุมชน ได้แก่ เทศบาลบ้านเชียง องค์กรบริหารส่วนตำบล และ
พิพิธภัณฑสถานบ้านเชียง จำนวน ๕ คน

๒. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

๒.๑ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๓ โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา
จำนวน ๒ คน

๒.๒ ครูโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จำนวน ๒ คน

๒.๓ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ยกเว้นตัวแทนครู และผู้อำนวยการ
สถานศึกษา) จำนวน ๒ คน

๒.๔ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอนและเคยสอน หรือเคยไปให้ความรู้ในสถานศึกษา
จำนวน ๒ คน

๒.๕ วิสาหกิจชุมชนที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับวัฒนธรรมพื้นเมืองในชุมชน จำนวน
๒ คน

๒.๖ องค์กรภาครัฐ ได้แก่ ตัวแทนเทศบาลตำบลเชียง จำนวน ๒ คน ตัวแทน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี จำนวน ๑ คน ตัวแทนคณาจารย์จากสถาบัน
อุดมศึกษา จำนวน ๒ คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

๑. ระยะที่ ๑ การศึกษาลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่ เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต

การศึกษาลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการ
เสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต คณะผู้วิจัยดำเนินการเป็น ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมใน
การเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต

๑.๑ การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับลักษณะของ
ระบบเครดิตทางสังคม และคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต

๑.๒ สังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบข่ายลักษณะของ
ระบบเครดิตทางสังคม และคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต

ขั้นตอนที่ ๒ กำหนดลักษณะของระบบเครดิตทางสังคม และคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต

๒.๑ กำหนดขอบข่ายลักษณะของระบบเครดิตทางสังคม ได้แก่

๒.๑.๑ หลักการแนวคิด และวัตถุประสงค์

๒.๑.๒ รายการพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์

๒.๑.๓ พื้นที่เชิงนวัตกรรม หรือโอกาส ช่องทางการแสดงออก

๒.๑.๔ เกณฑ์การประเมินผล รางวัล และผลตอบแทน

๒.๒ กำหนดรายการพฤติกรรม คุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต ได้แก่ ทักษะการคิด การมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต การอยู่อย่างพอเพียง และการมีจิตสาธารณะ

ขั้นตอนที่ ๓ ศึกษาลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี

๓.๑ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงเกี่ยวกับระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี จำนวน ๕๒ คน ซึ่งได้มาโดยเลือกแบบเจาะจงและสมัครใจให้ข้อมูล จำแนกเป็นตัวแทนนักเรียนชั้น ม.๔ – ๖ โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ปีการศึกษา ๒๕๖๓ จำนวน ๒๖ คน ตัวแทนกรรมการสถานศึกษา จำนวน ๕ คน ตัวแทนภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน ๘ คน ตัวแทนวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๘ คน และตัวแทนองค์กรชุมชน จำนวน ๓ คน

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

๓.๒.๑ ศึกษาแนวคิดหลักการของลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมและกิจกรรม วิธีการสร้างเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามโครงการโรงเรียนสุจริต

๓.๒.๒ นำข้อมูลที่ได้มาจัดทำโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ และขอบเขตเนื้อหาของระบบเครดิตทางสังคม โดยขอคำแนะนำกับอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ

๓.๒.๓ สร้างแบบสัมภาษณ์ตามขอบเขตของลักษณะระบบเครดิตทางสังคมที่กำหนด จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอบริการที่ปรึกษางานวิจัยตรวจสอบ เพื่อปรับปรุงแก้ไข

๓.๒.๔ นำแบบสัมภาษณ์เสนอบริการที่ปรึกษาทางด้านการวิจัย ด้านภาษาไทย และการวิจัย จำนวน ๓ ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

๓.๒.๕ นำไปทดลองใช้กับประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญในโรงเรียนหินกอง วิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด แล้วปรับปรุงพัฒนาให้มีความสมบูรณ์

๓.๒.๖ นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้กับผู้บริหาร ครูนักเรียน ผู้ปกครอง และ คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้

๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลลักษณะของระบบ เครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการ โรงเรียนสุจริต กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี โดยประสานตัวแทนกลุ่มผู้ให้ข้อมูล สำคัญที่ได้เลือกแบบเจาะจงและสอบถามความสมัครใจแล้วนัดหมายวัน เวลา สถานที่ เพื่อขอสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วสรุปประเด็น โดยยึดความสอดคล้องของเนื้อหาและจัดลำดับความสำคัญ ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และประเด็นการสัมภาษณ์

๒. ระยะที่ ๒ การสร้างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของ พื้นที่นวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี

การสร้างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่นวัตกรรมในการ เสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น ๒ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การสร้างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่ นวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้าน เชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี

๑.๑ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวทางการใช้ระบบเครดิตทาง สังคมบนฐานของพื้นที่นวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต

๑.๒ นำข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิง นวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริตที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ ๑ มาร่างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่นวัตกรรมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี

ขั้นตอนที่ ๒ การสร้างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่ นวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้าน เชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี

๒.๑ ทำหนังสือเชิญกลุ่มตัวอย่างร่วมสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการใช้ระบบ
 เครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่นวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการ
 โรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความ
 เข้าใจ และประสบการณ์สูง และเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ ส่วนเสียโดยตรงเกี่ยวกับทางการใช้
 ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่นวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการ
 โรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี จำนวน ๑๕ คน จำแนกออกเป็น
 ๑๑ กลุ่ม ดังนี้

๒.๑.๑ กลุ่มนักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราช
 ภัฏอุดรธานี จำนวน ๒ คน

๒.๑.๒ กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี จำนวน ๑ คน

๒.๑.๓ กลุ่มศึกษานิเทศก์ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 มัธยมศึกษาอุดรธานี จำนวน ๑ คน

๒.๑.๔ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเชียง
 วิทยา จำนวน ๑ คน

๒.๑.๕ กลุ่มครู ได้แก่ ครู โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จำนวน ๒ คน

๒.๑.๖ กลุ่มกรรมการสถานศึกษา จำนวน ๒ คน

๒.๑.๗ กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน ๑ คน

๒.๑.๘ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน ๑ คน

๒.๑.๙ กลุ่มองค์กรชุมชน จำนวน ๑ คน

๒.๑.๑๐ กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๑ คน

๒.๑.๑๑ กลุ่มคณะกรรมการนักเรียน จำนวน ๒ คน

๒.๒ การประเมินแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่นวัตกรรม
 ในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียง
 วิทยา จังหวัดอุดรธานี โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

๒.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบประเมินแนวทางการใช้
 ระบบเครดิตทางสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนใน โครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา
 โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

๒.๓.๑ นำข้อมูลแนวทางการใช้ระบบ เครดิตสังคมในการเสริมสร้าง
 คุณลักษณะนักเรียนที่ได้จากการสัมภาษณ์ให้กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูล จำนวน ๒๖ คนตรวจสอบข้อมูล

๒.๓.๒ นำแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ ๕ คน พิจารณาประเมินในประเด็นด้านความ ถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาให้ได้แนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่เหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคม ได้แก่

- ๑) ดร.วิทยา ประวะโซ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา อุตรธานี
- ๒) ผศ.ดร.พนายุทธ เขยบาล อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี
- ๓) ดร.พรภัทรา จำเริญ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี
- ๔) นายเกรียงไกร เพชรเสถียร ศึกษาานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา อุตรธานี
- ๕) นายประสิทธิ์ ไชยวงษ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา อุตรธานี เขต ๓

๒.๓.๓ จากนั้นผู้วิจัยสรุปข้อมูล จากแบบประเมินนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุง แนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต แล้วสรุปเป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา นำประเด็นที่สอดคล้องกันมารวมกันแล้วสรุปเป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา อีกครั้งหนึ่ง จากนั้นนำเสนอในรูปตารางวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ในการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่นวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุตรธานี เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยแนบเอกสารกับประเด็นการสนทนากลุ่มและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ศึกษาและทำความเข้าใจล่วงหน้า แล้วดำเนินการสนทนากลุ่มตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด โดยให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้นำเสนอเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของ

พื้นที่นวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี ทีละคน ซึ่งแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ในแต่ละรอบการนำเสนอ ระหว่างดำเนินการสนทนากลุ่มได้ขออนุญาตบันทึกเสียงด้วยเพื่อให้สามารถเก็บรายละเอียดในประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น ๒ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาประเด็นสำคัญเพื่อยืนยันแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมโดยยึดความสอดคล้องของเนื้อหาแล้วนำมาปรับปรุงพัฒนาแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่นวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี

๒. การประเมินโครงร่างแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียน บ้านเชียงวิทยา เป็นแบบให้มาตราส่วนประมาณค่าคะแนน ๕ ระดับ โดย นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งค่าเฉลี่ยต้อง ไม่ต่ำกว่า ๓.๕๐ ตามประเด็นการประเมิน จึงจะถือว่าได้รับการรับรอง ขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินการวิจัยดังกล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น สามารถสรุปดังแสดงในตาราง

ตารางที่ ๓.๑ สรุปวิธีดำเนินการวิจัย การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

วัตถุประสงค์	ประเด็น	วิธีการ	เป้าหมาย	เครื่องมือ/สถิติ
การศึกษาลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต	การร่างโครงร่าง แนวทางระบบ เครดิตทางสังคม	สัมภาษณ์	นักเรียน ๒๖ คน คกก.สถานศึกษา จำนวน ๕ คน ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน ๘ คน วิสาหกิจชุมชน จำนวน ๘ คน องค์กรชุมชน จำนวน ๓ คน	แบบสัมภาษณ์ และ วิเคราะห์ เนื้อหา (Content analysis)
สร้างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่นวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียง วิทยา จังหวัด อุดรธานี	-การสร้างโครงร่าง การใช้ระบบ เครดิต สังคมใน การ เสริมสร้าง คุณลักษณะ นักเรียน -การประเมินแนว ทางการใช้ระบบ เครดิตสังคม	-การสนทนากลุ่ม -ตรวจสอบ ความ เหมาะสม สอดคล้องของ แนวทางการใช้ ระบบเครดิต สังคมในการ เสริมสร้าง คุณลักษณะ นักเรียน	ผู้ทรงคุณวุฒิ และ เป็นผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๕ คน ผู้เชี่ยวชาญและ ผู้ทรงคุณวุฒิ ๕ คน	แบบประเมินแนว ทางการใช้ ระบบ เครดิตสังคมใน การเสริมสร้าง คุณลักษณะ นักเรียน และ วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรม และเพื่อสร้างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี การวิจัยแบ่งออกเป็น ๒ ระยะ ซึ่งผลการวิจัยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ ๑ การศึกษาลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต

๑. ข้อมูลเบื้องต้นผู้ให้สัมภาษณ์

ตาราง ๔- ๑ วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
๑	สถานะ		
	๑) นักเรียน	๗	๒๓.๓๔
	๒) ครู	๗	๒๓.๓๔
	๓) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	๕	๑๖.๖๗
	๔) ภูมิปัญญาท้องถิ่น	๕	๑๖.๖๗
	๕) องค์กรชุมชน	๒	๖.๖๗
	๖) วิสาหกิจชุมชน	๔	๑๓.๓๓
๒	เพศ		
	๑) ชาย	๑๔	๔๖.๖๔
	๒) หญิง	๑๖	๕๓.๓๖
	๓) อื่นๆ	๐	๐.๐๐
	๓) มากกว่า ๓๐ - ๔๐ ปี	๒	๖.๖๖

ตาราง ๔- ๑ (ต่อ)

ที่	รายการ	จำนวน	ร้อยละ
๓	อายุ		
	๑) ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๗	๒๓.๓๔
	๒) มากกว่า ๒๐ - ๓๐ ปี	๓	๑๐.๐๐
	๓) มากกว่า ๓๐ - ๔๐ ปี	๒	๖.๖๖
	๔) มากกว่า ๔๐ - ๕๐ ปี	๔	๑๓.๓๔
	๕) มากกว่า ๕๐ - ๖๐ปี	๖	๒๐.๐๐
	๖) มากกว่า ๖๐ ปี	๘	๒๖.๖๖
		๓๐	๑๐๐

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์ พบว่า ด้านสถานะส่วนใหญ่เป็นครูและนักเรียนคิดเป็นร้อยละ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิสาหกิจชุมชน และองค์กรชุมชน ตามลำดับ ด้านเพศ พบว่าเป็นเพศหญิง ร้อยละ ๕๓.๓๔ และเพศชาย ร้อยละ ๔๖.๖๔ ด้านอายุ พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมากมีอายุ มากกว่า ๖๐ ปี

ตารางที่ ๔-๒ สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ประเด็นสัมภาษณ์	ผลสรุปจากการสัมภาษณ์
ทักษะการคิด	
๑. ท่านคิดว่านักเรียนโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา มีความคิดแยกแยะประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวม มากน้อยเพียงใด มีตัวอย่างพฤติกรรมหรือกิจกรรมใดที่บ่งชี้ถึงการมีกระบวนการคิดแยกแยะประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม	พฤติกรรมที่แสดงว่านักเรียนมีคุณลักษณะแยกแยะประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวม เช่น (๑) การฝึกซ้อมการแสดงกับการมีงานส่งครู (๒) อยู่ในระดับมาก เมื่อมีกิจกรรมส่วนรวมของโรงเรียนนักเรียนจะพยายามทำกิจกรรมร่วมกับคนหมู่มากก่อนค่อยมาทำกิจกรรมส่วนตัว

ตารางที่ ๔-๒ (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ผลสรุปจากการสัมภาษณ์
ทักษะการคิด	
๑. ท่านคิดว่านักเรียนโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา มีความคิดแยกแยะประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวม มากน้อยเพียงใด มีตัวอย่างพฤติกรรมหรือกิจกรรมใดที่บ่งชี้ถึงการมีกระบวนการคิดแยกแยะประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม	<p>(๓) อยู่ในระดับดี เช่น มีจิตอาสาช่วยเหลืองานชุมชนในกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ หรือกิจกรรมดูแลการจราจรตอนเช้าหน้าโรงเรียน</p> <p>(๔) มีพอสมควร เช่น นักเรียนที่มีความสามารถด้านการฟ้อนรำที่ต้องไปแสดงเรื่อย ๆ แต่ไม่เสียเรื่องการเรียน สามารถแบ่งเวลาทำงานได้</p> <p>(๕) นักเรียนมีพฤติกรรมระดับมาก เช่น เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้และแบ่งปันผู้อื่น</p> <p>(๖) มีพฤติกรรมระดับปานกลาง พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น นำรถจักรยานยนต์มาล้างที่โรงเรียน นำวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนไปไว้ที่บ้าน</p> <p>(๗) การร่วมกิจกรรมกีฬาสี การร่วมกิจกรรมจิตอาสา คุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมประชาธิปไตย กิจกรรมชุมนุม</p> <p>(๘) การแสดงออกในเรื่องศิลปวัฒนธรรม การทำงานส่วนรวม รับผิดชอบอุปกรณ์ต่าง ๆ เรื่องผลประโยชน์ เรื่องเงินต้องได้ตามกฎเกณฑ์</p> <p>(๙) เด็กตัดสินใจเลือกเรียนรู้ตามชมรมที่สนใจ ต่อยอดเป็นอาชีพ</p> <p>(๑๐) “อันไหนของเรา อันไหนของคนอื่น”</p> <p>(๑๑) การทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากนักเรียนเป็นอย่างดี</p> <p>(๑๒) เด็กมีแนวความคิดเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนทุกกิจกรรมที่นักเรียนเข้าร่วม</p> <p>(๑๓) แยกแยะได้ ๕๐/๕๐ เช่น กฎจราจร การใช้วาจาในที่สาธารณะ การแต่งกายที่ถูกต้องตามกาลเทศะ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม</p>

ตารางที่ ๔-๒ (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ผลสรุปจากการสัมภาษณ์
ทักษะการคิด	
๒. โรงเรียนบ้านเชียงวิทยาคควรจัดกิจกรรมใด เพื่อเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ให้นักเรียนได้แสดง พฤติกรรมแยกแยะและประโยชน์ส่วนตัว ส่วนรวม	<p>(๑) จัดชมรม ชุมนุ่ม อบรมเกี่ยวกับดนตรี นาฏศิลป์</p> <p>(๒) จัดกิจกรรมที่ต้องระดมความคิดและสามัคคี เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่ผู้เรียน</p> <p>(๓) จัดกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาโรงเรียนหรือ ชุมชน สหกรณ์น้ำดื่ม กีฬาสี วันสำคัญต่าง ๆ</p> <p>(๔) กิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถพิเศษ เช่น ดนตรี ฟ้อนรำ ฟุตบอล</p> <p>(๕) กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ</p> <p>(๖) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับการคิด แยกแยะประโยชน์ส่วนตัวส่วนรวม</p> <p>(๗) กิจกรรมเพื่อชุมชน กิจกรรมมรดกโลก กิจกรรมบ้านไทพวน กิจกรรมที่แสดงถึงความ รับผิดชอบเรื่องความสะอาดโรงเรียน วัด</p> <p>(๘) การทำงานเป็นกลุ่มในกิจกรรมมัคคุเทศก์ น้อย งานกลุ่มอาชีพในหลักสูตรท้องถิ่น</p> <p>(๙) การแสดงดนตรีพื้นบ้าน การแสดงผลงาน วิชาการ การร่วมกิจกรรมมรดกโลก การแข่งขัน กีฬา to be Number ๑</p> <p>(๑๐) โรงเรียนต้องมีพื้นที่ให้นักเรียนรู้จัก รับผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อสาธารณประโยชน์ โรงเรียน หรือชุมชน</p> <p>(๑๑) จัดค่ายบูรณาการเกี่ยวกับการเป็นพลเมือง ที่ดี จัดกิจกรรมกลุ่มของนักเรียน ที่แสดงความ ร่วมมือกันในหมู่บ้านและงานประเพณี</p> <p>(๑๒) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี</p>

ตารางที่ ๔-๒ (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ผลสรุปจากการสัมภาษณ์
ทักษะการคิด	
๓. ท่านจะมีส่วนร่วมอย่างไรในการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ที่ป้องกันพฤติกรรมคิดแยกแยะ ประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม	<p>(๑) เป็นแบบอย่าง ถ่ายทอดความรู้ แนวคิด ร่วมกิจกรรมกับชุมชน</p> <p>(๒) นำมาบูรณาการการเรียนการสอนวิชา ป้องกันการทุจริต หน้าที่พลเมือง</p> <p>(๓) มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมชุมนุมนักเรียน รด.จิตอาสา จราจรและบำเพ็ญประโยชน์</p> <p>(๔) เป็นผู้ประสาน ชี้แนะ อบรม สร้างความตระหนัก เป็นตัวอย่างที่ดีให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่สร้างสรรค์เพื่อแยกแยะประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวม</p> <p>(๕) ให้ความรู้ให้คำแนะนำ สร้างความตระหนัก ปลุกจิตสำนึกที่ดีของนักเรียน ต่อชุมชน สนับสนุนการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน</p> <p>(๖) ไม่คิดค่าตอบแทน ทำงานโรงเรียนด้วยใจรัก ไม่เห็นประโยชน์ส่วนตน</p> <p>(๗) ร่วมจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคมต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล</p> <p>(๘) เป็นแบบอย่างที่ดี ให้คำแนะนำการทำอาหารพื้นบ้าน ฟ้อนรำ ภาษาถิ่น การมอบทุนการศึกษา “คนดีศรีบ้านเชียง”</p> <p>(๙) ร่วมเป็นคณะกรรมการกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน สร้างพื้นที่ให้เรียนรู้การแยกแยะประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวม “เรื่องผลประโยชน์ ถ้านักเรียนไม่รู้จักแยกแยะจะพังแน่นอน”</p> <p>(๑๐) จัดกิจกรรมกลุ่ม ค่ายธรรมะ ค่ายกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่งเสริมกิจกรรมโปงลาง ฟ้อนรำพื้นเมือง</p> <p>(๑๑) การเป็นสปอนเซอร์ (ผู้สนับสนุน) ในการคิด สร้างของนักเรียน</p>

ตารางที่ ๔-๒ (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ผลสรุปจากการสัมภาษณ์
<p>ทักษะการคิด</p> <p>๓. ท่านจะมีส่วนร่วมอย่างไรในการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ที่บ่งชี้พฤติกรรมคิดแยกแยะประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม</p>	<p>(๑๒) ส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรม ให้คำปรึกษา แนะนำ สนับสนุนให้สร้างประโยชน์แก่ส่วนรวม</p> <p>(๑๓) เข้าร่วมประชุม แสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ ส่งเสริมสนับสนุนจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก</p>
<p>ทักษะการคิด</p> <p>๔. ท่านคิดว่าประโยชน์ ผลตอบแทนหรือการสร้างความยอมรับนับถือที่นักเรียนจะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมคิดแยกแยะประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวมคืออะไร มีลักษณะและเกณฑ์การให้รางวัลอย่างไร</p>	<p>(๑) ตอบแทนด้วยน้ำใจ</p> <p>(๒) ให้เกียรติบัตรหรือรางวัลอื่น ๆ ที่จะเป็นขวัญกำลังใจในการทำความดีต่อไป</p> <p>(๓) ให้ รางวัล เกียรติบัตร คำชมเชย พுகการศึกษา</p> <p>(๔) คำชื่นชมยินดี การยอมรับนับถือ จากเพื่อน ผู้ปกครอง ชุมชน โรงเรียน พุกการศึกษา เกียรติบัตร</p> <p>(๕) เกณฑ์การให้รางวัลต้องไม่ลำเอียง เป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ ไม่เลือกปฏิบัติในการให้บริการ</p> <p>(๖) ใบประกาศเกียรติคุณนักเรียนจะมีความประทับใจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบในการยอมรับจากสังคม</p> <p>(๗) ความรักและนับถือจากสังคม</p> <p>(๘) รางวัลเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่ง รวมทั้งการยกย่องชมเชย หรือการได้รับการยอมรับจากเพื่อน</p> <p>(๙) มีการประเมินให้คะแนนนักเรียน เพื่อมอบเกียรติบัตรและรางวัล</p> <p>(๑๐) ให้เกียรติบัตร คำชมเชย เงินรางวัล ของที่ระลึก</p> <p>(๑๑) ผลประโยชน์ที่เป็นความดีต่อตัวนักเรียน มีคุณธรรมจริยธรรม</p>

ตารางที่ ๔-๒ (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ผลสรุปจากการสัมภาษณ์
<p>ทักษะการคิด</p> <p>๔. ท่านคิดว่าประโยชน์ ผลตอบแทนหรือการสร้างความยอมรับนับถือที่นักเรียนจะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมคิดแยกแยะประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวมคืออะไร มีลักษณะและเกณฑ์การให้รางวัลอย่างไร</p>	<p>(๑๒) คำชื่นชมจากเพื่อน ครู ชุมชน ประสพการณ์ที่ดีในการดำรงชีวิต รวมทั้งทุนการศึกษาและเกียรติบัตร</p> <p>(๑๓) ผลตอบแทนสามารถต่อยอดในการศึกษาระดับที่สูงขึ้น</p> <p>(๑๔) การตัดสินใจต้องมีตัวชี้วัด เน้นความสำคัญของการตัดสินใจ มีคณะกรรมการตัดสินใจ</p> <p>(๑๕) เกณฑ์การตัดสินกำหนดระยะเวลาเป็นปี การศึกษา การแสดงพฤติกรรมแยกแยะประโยชน์ส่วนตัวส่วนรวม แสดงพฤติกรรมนั้นๆ ไม่น้อยกว่า ๑๐ ครั้งขึ้นไป ร่วมกับการไม่ทำให้ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติเดือดร้อน</p>
<p>ความมีวินัย</p> <p>๑. ท่านคิดว่านักเรียนของโรงเรียนบ้านเชียงวิทยามีคุณลักษณะมีวินัยมากน้อยเพียงใดมีตัวอย่างพฤติกรรม หรือกิจกรรมใดที่บ่งชี้ถึงความมีวินัยได้</p>	<p>(๑) ค่อนข้างมาก สังเกตจากการตื่นเช้าทันเข้าเรียน หรือการสวมหมวกนิรภัย รักษาเวลาในการฝึกซ้อมกิจกรรม หรือการตรงต่อเวลา</p> <p>(๒) อยู่ในระดับดี มีพฤติกรรมปฏิบัติตามกฎกติกาของโรงเรียน เช่นการแต่งกาย การเข้าแถวรับผิดชอบหน้าที่ทำความสะอาด</p> <p>(๓) มีวินัยในระดับพอใช้ เช่น การรับผิดชอบฝึกฝนกิจกรรมที่ตนสนใจ</p> <p>(๔) อยู่ในระดับน้อยมาก ต้องยอมรับว่านักเรียนบางส่วนยังขาดความมีวินัยอยู่มาก</p> <p>(๕) นักเรียนมีวินัยระดับปานกลาง มีกิจกรรม เช่น เดินเป็นแถว เคารพธงชาติ เข้าแถวซื้ออาหาร การทำงานเสร็จตามเวลา</p> <p>(๖) ความมีวินัยของนักเรียนเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป ให้นักเรียนซึมซับจากครอบครัว ชุมชน รวมทั้งให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม</p> <p>(๗) ภาพรวมนักเรียนค่อนข้างมีวินัย สังเกตจากพฤติกรรมตรงต่อเวลาในการนัดหมาย</p>

ตารางที่ ๔-๒ (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ผลสรุปจากการสัมภาษณ์
<p>ความมีวินัย</p> <p>๑. ท่านคิดว่านักเรียนของโรงเรียนบ้านเชียงวิทยามีคุณลักษณะมีวินัยมากน้อยเพียงใดมีตัวอย่างพฤติกรรม หรือกิจกรรมใดที่บ่งชี้ถึงความมีวินัยได้</p>	<p>(๘) นักเรียนส่วนมากอ่อนน้อม มีสัมมาคารวะ มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา มีวินัยในการฝึกฝนกิจกรรม</p> <p>(๙) นักเรียนสาวนมากไม่มีวินัย มาโรงเรียนสาย แต่งกายไม่ถูกระเบียบ</p> <p>(๑๐) คิดว่านักเรียนน่าจะมีความมีวินัย เพราะการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ฟ้อนรำ โปงกลาง ต้องมีความมีวินัยในการฝึกซ้อม และการเข้าร่วมกิจกรรมอื่นของชุมชน</p> <p>(๑๑) นักเรียนมีวินัยในระดับดี สังเกตจากกิจกรรมฟ้อนรำนักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ดี การทำความสะอาดเขตรับผิดชอบ การแต่งกาย การให้เกียรติผู้อื่น การเอาใจใส่ในการฝึกซ้อมการแสดง และการประกวดแข่งขัน to be number one</p>
<p>ความมีวินัย</p> <p>๒. ท่านคิดว่าโรงเรียนบ้านเชียงวิทยาควรจัดกิจกรรมใดเพื่อเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ให้นักเรียนได้แสดงพฤติกรรมมีวินัย</p>	<p>(๑) เข้าค่ายอบรมจริยธรรม</p> <p>(๒) การฝึกซ้อมโปงกลาง การรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>(๓) เข้าค่ายธรรมะ</p> <p>(๔) กิจกรรมชุมนุมโปงกลาง ค่ายอาสา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์</p> <p>(๕) กิจกรรมส่งเสริมวินัยในการแต่งกาย และการแข่งขันกีฬา</p> <p>(๖) จัดกิจกรรมสภานักเรียน</p> <p>(๗) กิจกรรมที่รวมตัวกันทำกิจกรรมเพื่อชุมชน</p> <p>(๘) เป็นกิจกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อเอาใจใส่งาน เช่น เวิร์กประจำวัน</p> <p>(๙) กิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดล้วนส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย</p>

ตารางที่ ๔-๒ (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ผลสรุปจากการสัมภาษณ์
<p>ความมีวินัย</p> <p>๒. ท่านคิดว่าโรงเรียนบ้านเชียงวิทยาคควรจัดกิจกรรมใดเพื่อเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ให้นักเรียนได้แสดงพฤติกรรมมีวินัย</p>	<p>(๑๐) กิจกรรมโปงลาง กิจกรรมฟ้อนรำ กิจกรรมเสริมอาชีพ</p> <p>(๑๑) การทำโครงการที่เป็นงานที่นักเรียนชอบ ซึ่งต้องมีการวางแผนกำหนดขั้นตอนการทำงาน และระยะเวลาการแล้วเสร็จของงาน</p> <p>(๑๒) ครูมายืนเข้าแถวเป็นตัวอย่างร่วมกับนักเรียน</p> <p>(๑๓) โครงการปฏิบัติธรรม โครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน</p> <p>(๑๔) การตรวจทรงผมนักเรียน ที่ครูมีหน้าที่แค่ตรวจ</p> <p>(๑๕) กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรม รด.</p> <p>(๑๖) กิจกรรมวงโปงลาง ฟ้อนรำ กีฬา อบรมธรรมะ</p>
<p>ความมีวินัย</p> <p>๓. ท่านคิดว่าท่านจะมีส่วนร่วมอย่างไรในการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ที่บ่งชี้พฤติกรรมมีวินัย</p>	<p>(๑) สอนรุ่นน้องให้รู้จักตรงต่อเวลา/รับผิดชอบ การฝึกซ้อม</p> <p>(๒) รับผิดชอบต่อหน้าที่</p> <p>(๓) ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม</p> <p>(๔) บูรณาการในการจัดการเรียนการสอน</p> <p>(๕) ส่งเสริมสนับสนุนการทำกิจกรรมของนักเรียนให้สามารถแสดงออกได้เต็มที่ เช่น การจัดทำโครงการ กิจกรรมในแผนปฏิบัติการประจำปี</p> <p>(๖) อบรมสั่งสอน กระตุ้นให้เกิดความมีวินัย มีส่วนร่วมและให้คำแนะนำ</p> <p>(๗) พุศยภย่องชมเชยนักเรียนที่มีวินัยดี ให้ความรู้แนะนำในการจัดกิจกรรม</p> <p>(๘) ใช้กิจกรรมส่งเสริมอาชีพเสนอแนะให้นักเรียนได้เรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้างความภาคภูมิใจ</p>

ตารางที่ ๔-๒ (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ผลสรุปจากการสัมภาษณ์
<p>ความมีวินัย</p> <p>๓. ท่านคิดว่าท่านจะมีส่วนร่วมอย่างไรในการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ที่บ่งชี้พฤติกรรมมีวินัย</p>	<p>(๙) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรม เช่น ทำความสะอาดบ้านไทพวน ยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีวินัยมีความรับผิดชอบ</p> <p>(๑๐) ส่งเสริมการร่วมกิจกรรมกับชุมชน การปฏิบัติตามข้อตกลงของชุมชน ร่วมให้ข้อเสนอแนะและเป็นกรรมการดำเนินงาน</p> <p>(๑๑) เป็นผู้จัดทำโครงการและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียน</p> <p>(๑๒) ร่วมออกแบบ ข้อบังคับ ระเบียบวินัยของโรงเรียน</p> <p>(๑๓) ให้คำปรึกษา ส่งเสริมสนับสนุนเป็นกำลังใจ อำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ กับนักเรียน</p> <p>(๑๔) สะท้อนพฤติกรรมต้นแบบผู้มีวินัยของท้องถิ่น ร่วมกำหนดหลักเกณฑ์ กฎระเบียบของชุมชน</p> <p>(๑๕) ฝึกสอนวินัยในการทำงาน</p> <p>(๑๖) ให้ข้อเสนอแนะ ร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น ดิชม กระตุ้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมวินัยนักเรียน</p>
<p>ความมีวินัย</p> <p>๔. ท่านคิดว่าประโยชน์ ผลตอบแทน หรือการสร้างคามยอมรับนับถือที่นักเรียนจะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมมีวินัยคืออะไร มีลักษณะและเกณฑ์การให้รางวัลอย่างไร</p>	<p>(๑) การชื่นชมยินดี</p> <p>(๒) ให้คะแนนจิตพิสัย มอบทุนการศึกษา ให้เกียรติบัตร</p> <p>(๓) ให้นักเรียนได้รับคำชื่นชม ยินดีจากทั้งภายในและนอกสถานศึกษา</p> <p>(๔) มีการประเมินผลนักเรียนแต่ละคนและมอบรางวัลให้แก่ผู้มีวินัยดีเด่นในแต่ละระดับห้องเรียน</p>

ตารางที่ ๔-๒ (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ผลสรุปจากการสัมภาษณ์
<p>ความมีวินัย</p> <p>๔. ท่านคิดว่าประโยชน์ ผลตอบแทน หรือการสร้างความยอมรับนับถือที่นักเรียนจะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมมีวินัยคืออะไร มีลักษณะ และเกณฑ์การให้รางวัลอย่างไร</p>	<p>(๕) ผลของการแสดงพฤติกรรมมีวินัยนักเรียนจะได้รับการยกย่องชมเชย ได้รับการยอมรับจากเพื่อน ผู้ปกครองและชุมชน เป็นแบบอย่างแก่เพื่อนนักเรียนคนอื่น</p> <p>(๖) เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนเพื่อรับรางวัล เกณฑ์น่าจะประกอบด้วย ความดีมีวินัย ความเสียสละ ร่วมกิจกรรม ครอบครัวยุติธรรม</p> <p>(๗) ประโยชน์ที่น่าจะได้รับคือคำชมเชย เกียรติบัตร ของที่ระลึก เงินตอบแทนตามโอกาส และต้องทำเป็นโครงการที่ต่อเนื่อง</p> <p>(๘) ชุมชนให้การยอมรับ เกียรติบัตร มีการปฏิบัติที่เป็นเอกลักษณ์</p> <p>(๙) รางวัล สินน้ำใจ ทุนการศึกษา</p>
<p>ความซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>๑. ท่านคิดว่านักเรียนของโรงเรียนบ้านเชียงวิทยามีคุณลักษณะมีความซื่อสัตย์สุจริตมากน้อยเพียงใดมีตัวอย่างพฤติกรรม หรือกิจกรรมใดที่บ่งชี้ถึงความซื่อสัตย์สุจริตได้</p>	<p>(๑) การไม่ขโมยสิ่งของคนอื่น ส่งคืนอุปกรณ์ทุกอย่างของโรงเรียนเช่นชุดแต่งกาย อุปกรณ์การแสดง</p> <p>(๒) กิจกรรมของหายได้คืน การเก็บของได้แล้วนำมาแจ้งครู</p> <p>(๓) การแจ้งรายรับรายจ่ายที่เกิดจากการทำงานกลุ่มอย่างโปร่งใส</p> <p>(๔) ไม่มีการลักเล็กขโมยน้อย เก็บของได้คืน</p> <p>(๕) ต้องยอมรับว่านักเรียนขาดความซื่อสัตย์สุจริต สังคมเปลี่ยนแปลงไปเด็กไม่มีโอกาสเรียนรู้ศีลธรรมอันดีงาม ทำตามเพื่อน สังคมสิ่งแวดล้อม</p> <p>(๖) นักเรียนมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ และการบริหารกิจการนำดีนักเรียนรับผิดชอบกรอกขาย</p> <p>(๗) ไม่คดโกง มีความจริงใจ ไม่นำของคนอื่นมาเป็นของตน ไม่ทำผิดกฎหมาย</p>

ตารางที่ ๔-๒ (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ผลสรุปจากการสัมภาษณ์
<p>ความซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>๑. ท่านคิดว่านักเรียนของโรงเรียนบ้านเชียงวิทยามีคุณลักษณะมีความซื่อสัตย์สุจริตมากน้อยเพียงใดมีตัวอย่างพฤติกรรม หรือกิจกรรมใดที่บ่งชี้ถึงความซื่อสัตย์สุจริตใด</p>	<p>(๘) มีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายในกิจกรรมเสริมอาชีพ</p> <p>(๙) กิจกรรมของหายได้คืน กิจกรรมร้านค้าในโรงเรียน การออมทรัพย์และธนาคารโรงเรียน</p> <p>(๑๐) นักเรียนมีความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ ต่อหน้าที่</p>
<p>ความซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>๒. ท่านคิดว่าโรงเรียนบ้านเชียงวิทยาควรจัดกิจกรรมใดเพื่อเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ให้นักเรียนได้แสดงพฤติกรรมมีความซื่อสัตย์สุจริต</p>	<p>(๑) อบรมจริยธรรม</p> <p>(๒) การรับฟังเหตุผลของนักเรียนด้วยความเป็นจริง และเปิดใจ</p> <p>(๓) การรักษาคำพูด</p> <p>(๔) ทำกิจกรรมทำความดีมีรางวัลโดยทำสภานักเรียนที่ทำความดี จัดเรียงลำดับแล้วมอบรางวัล หรือทุนการศึกษา</p> <p>(๕) จัดกิจกรรมหลากหลายตามความสนใจ เช่น กีฬาสี โป่งกลาง สหกรณ์ น้ำดื่มโรงเรียน ออมทรัพย์ จัดกิจกรรมของหายได้คืน</p> <p>(๖) รมรงค์สร้างภาพตระหนักในการทำ ความดี ส่งเสริมงานอาชีพที่ตนเองถนัด</p> <p>(๗) จัดทำโครงการทำความดีมีความซื่อสัตย์ กิจกรรมของหายได้คืน กิจกรรมหารายได้ระหว่างเรียน ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น งานฝีมือ งานปั้นหม้อ จัดการรายรับรายจ่าย</p> <p>(๘) ฝึกอบรมเรื่องความซื่อสัตย์ อบรมธรรมเป็นประจำ</p> <p>(๙) ประสานการดำเนินงานแบบ บ.ว.ร.เพื่อพัฒนานักเรียน</p> <p>(๑๐) จัดกิจกรรมส่งเสริมความซื่อสัตย์ เช่น โป่งกลาง ของหายได้คืน ฟ้อนรำ งานอาชีพ ค่ายอบรมคุณธรรม กิจกรรมลูกเสือ</p>

ตารางที่ ๔-๒ (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ผลสรุปจากการสัมภาษณ์
<p>ความซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>๓. ท่านคิดว่าท่านจะมีส่วนร่วมอย่างไรในการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ที่บ่งชี้พฤติกรรมมีความซื่อสัตย์สุจริต</p>	<p>(๑) ให้ความร่วมมือกับครูและน้อง ๆ และทุกคน</p> <p>(๒) จัดทำโครงการคนดี ศรีเชียงใหม่</p> <p>(๓) ให้ความร่วมมือเป็นที่ปรึกษากิจกรรมที่นักเรียนเลือก ร่วมเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมความซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>(๔) อบรมสั่งสอน แนะนำ ส่งเสริมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ</p> <p>(๕) ยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีความซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>(๖) มีส่วนร่วม ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมนักเรียน เช่น ชื่อน้ำ ชื่อของที่ระลึก และนำไปขายในกิจกรรมถนนคนเดิน</p> <p>(๗) เป็นตัวอย่างเรื่องความซื่อสัตย์ กระตุ้นให้เกิดการทำความดี</p> <p>(๘) มีความรู้ สร้างความตระหนัก เป็นตัวอย่างที่ดี ร่วมลงมือสร้างคุณธรรมความซื่อสัตย์</p> <p>(๙) เสนอแนะ ให้ข้อคิดเห็น ให้คำปรึกษา เข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนและชุมชน ร่วมอบรมบ่มนิสัยนักเรียนตามโอกาส</p> <p>(๑๐) ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของโรงเรียน ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของนักเรียนให้กำลังใจ</p> <p>(๑๑) มีส่วนร่วมสนับสนุน ให้รางวัล ชื่นชม ให้กำลังใจ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ</p>

ตารางที่ ๔-๒ (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ผลสรุปจากการสัมภาษณ์
ความซื่อสัตย์สุจริต	
๔. ท่านคิดว่าประโยชน์ ผลตอบแทน หรือการสร้างความยอมรับนับถือที่นักเรียนจะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมมีความซื่อสัตย์สุจริตคืออะไร มีลักษณะและเกณฑ์การให้รางวัลอย่างไร	<p>(๑) การชื่นชม</p> <p>(๒) การชื่นชมและมอบเข็มกลัดความดีเพื่อเป็นการชื่นชมในการทำความดี</p> <p>(๓) การเสริมแรง เกียรติบัตร</p> <p>(๔) มีการมอบรางวัลให้กับนักเรียนที่เก็บสิ่งของมีค่าได้และนำมาส่งคืน</p> <p>(๕) ยกย่องชมเชย มอบเกียรติบัตร และรางวัลในงานของโรงเรียน</p> <p>(๖) เด็กได้รับ คำชื่นชม เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการดำรงชีวิต เป็นคนดีในครอบครัว ในโรงเรียน ในสังคมชุมชน ทำให้ชุมชนอยู่ดีมีสุข เด็กทำดี สะสมผลงานมาตลอด</p> <p>(๗) เกียรติบัตร ประกาศ คำชมเชย คำตอบแทนของที่ระลึก</p> <p>(๘) ความดีงามของชีวิตจะเป็นรางวัลที่มีคุณค่า</p> <p>(๙) ได้รับการยอมรับจากคนอื่น</p> <p>(๑๐) การให้เงินรางวัลไม่มากก็น้อย แก่คนที่ซื่อสัตย์สุจริต ไม่มากก็น้อยให้นักเรียนมีกำลังใจ</p> <p>(๑๑) เกณฑ์การให้รางวัลคือมีพฤติกรรมดี สร้างประโยชน์ให้กับนักเรียน มีเกณฑ์การตัดสินที่ชัดเจน</p> <p>(๑๒) เมื่อนักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ พ่อคนรัก ก็จะเป็นนิสัยที่ดีติดตัวนักเรียนสามารถปรับใช้ในชีวิตประจำวัน</p> <p>(๑๓) ทำให้นักเรียนกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นที่น่าเชื่อถือ เป็นที่ไว้วางใจของผู้อื่น สิ่งนี้นักเรียนจะได้รับคือการเป็นที่ชื่นชมของผู้อื่น หรือได้รับทุนการศึกษา เป็นกำลังใจกับนักเรียนที่ประพฤติดี</p> <p>(๑๔) คำชมเชย รางวัลการแสดง ควรมีสินน้ำใจที่ได้จากการแสดง</p>

ตารางที่ ๔-๒ (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ผลสรุปจากการสัมภาษณ์
อยู่อย่างพอเพียง	
๑. ท่านคิดว่านักเรียนของโรงเรียนบ้านเชียงวิทยามีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงมากน้อยเพียงใดมีตัวอย่างพฤติกรรม หรือกิจกรรมใดที่บ่งชี้ถึงการอยู่อย่างพอเพียงใด	<p>(๑) ปลูกพืชผักสวนครัว</p> <p>(๒) การนำอาหาร มากินด้วยกัน</p> <p>(๓) ไม่ซื้อของฟุ่มเฟือย</p> <p>(๔) การแบ่งปันอาหารซึ่งกันและกัน</p> <p>(๕) นักเรียนมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงในระดับมาก เช่น ไม่ซื้อของฟุ่มเฟือย รู้จักเก็บออม</p> <p>(๖) นักเรียนเลือกใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น</p> <p>(๗) นักเรียนรู้จักการสร้างงานอาชีพ หารายได้ระหว่างเรียน</p> <p>(๘) ห่อข้าวมากินที่โรงเรียน ค่าขาย หารายได้พิเศษ</p> <p>(๙) นักเรียนมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงปานกลาง เช่น กิจกรรมโรงเรียน ปลอดภัยในห้องเรียนสีขาว เกษตรพอเพียง</p> <p>(๑๐) ใส่ชุดพื้นเมือง กิจกรรมทำนาของโรงเรียน</p> <p>(๑๑) หารายได้ระหว่างเรียน มีการออมเงิน ช่วยผู้ปกครองทำงาน เช่น ชมรมเขียนลายไหม ชมรมทอผ้า ชมรมจักสาน ชมรมกีฬา ชมรมดนตรี นาฏศิลป์</p> <p>(๑๒) นักเรียนมีพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงในบางส่วน เช่น ห่อข้าวมากินที่โรงเรียน ใช้จ่ายประหยัด มีขวดน้ำพลาสติกส่วนตัวรองน้ำดื่ม ไม่ต้องซื้อ</p> <p>(๑๓) นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง ใช้จ่ายในวงเงินที่ได้มา ไม่เป็นหนี้ ใช้จ่ายได้พอดี บางครั้งนำมาเก็บออม</p> <p>(๑๔) นักเรียนมีชีวิตที่เรียบง่าย นำรายได้จากการแสดงฟ้อนรำไปช่วยเหลือครอบครัว เก็บไว้เป็นทุนการศึกษาของตนเอง นำเศษวัสดุมาประดิษฐ์สิ่งของขายเพื่อเสริมรายได้</p> <p>(๑๕) การมีวิถีชีวิตพอเพียงตามแบบอย่างของคนในชุมชน</p>

ตารางที่ ๔-๒ (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ผลสรุปจากการสัมภาษณ์
อยู่อย่างพอเพียง	
๒. ท่านคิดว่าโรงเรียนบ้านเชียงวิทยาคควรจัด	(๑) กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง
กิจกรรมใดเพื่อเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ให้นักเรียน	(๒) การรับประทานอาหารไม่เหลือทิ้ง
ได้แสดงพฤติกรรมอย่างอย่างพอเพียง	(๓) โครงการฝึกอาชีพให้กับนักเรียน งานเกษตร
	งานเสริมอาชีพ งานประดิษฐ์
	(๔) โครงการ รด.จิตอาสา โครงการบำเพ็ญ
	ประโยชน์
	(๕) กิจกรรมเกษตรพอเพียง ห้องเรียนสีขาว
	โรงเรียนปลอดขยะ กิจกรรมออมเงิน
	(๖) กิจกรรมใส่เสื้อไทพวน กิจกรรมตำนานา
	(๗) กิจกรรมเรียนรู้ทักษะชีวิต ปลูกผักสวนครัว
	ธนาคารโรงเรียนงานฝีมือ เขียนลายหม้อ ทอผ้า
	จักสาน ผลิตน้ำดื่ม
	(๘) จัดบูรณาการทุกกิจกรรมตามหลัก ๒
	เงื่อนไข ๓ หลักการ ให้เข้าใจหลักการนำไปใช้
	ไม่ฟุ่มเฟือย
	(๙) กิจกรรมออมเงินและบันทึกรายรับรายจ่าย
	(๑๐) ตลาดนัดพอเพียงในโรงเรียน
	(๑๑) กิจกรรมเพื่อนรำ ดนตรีนาฏศิลป์
	(๑๒) จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ การประดิษฐ์
	เศษวัสดุ การจักสาน
	(๑๓) สามารถจัดกิจกรรมที่หลากหลายใน
	โรงเรียนหรือนอกโรงเรียนโดยให้นักเรียนคิด
	ประมาณ มีเหตุผลมีการบริหารความเสี่ยงใน
	ชีวิต แต่ต้องมีคุณธรรมและความรู้กำกับ

ตารางที่ ๔-๒ (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ผลสรุปจากการสัมภาษณ์
<p>อยู่อย่างพอเพียง</p> <p>๓. ท่านคิดว่าท่านจะมีส่วนร่วมอย่างไรในการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ที่บ่งชี้พฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง</p>	<p>(๑) ให้ความร่วมมือ</p> <p>(๒) สานต่อความคิด เป็นแบบอย่าง</p> <p>(๓) เป็นที่ปรึกษาแนะนำนักเรียน</p> <p>(๔) ส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนในการแสดงออก ทำกิจกรรมพัฒนาอาชีพ</p> <p>(๕) ให้ความรู้ให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรม</p> <p>(๖) ให้ความร่วมมือ เป็นส่วนหนึ่งในการจัดกิจกรรม เพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จ</p> <p>(๗) อดทน รับซื้อสินค้า ผลิตภัณฑ์ของนักเรียน ประชาสัมพันธ์บอกต่อ เป็นครูฝึกสอนอาชีพ สอนการทำบัญชี</p> <p>(๘) เสนอแนะ ให้ข้อคิดเห็น ดูแล สนับสนุน</p> <p>(๙) สนับสนุนโรงเรียนให้มีกิจกรรมเพื่อนำมารวมให้ความรู้</p>
<p>อยู่อย่างพอเพียง</p> <p>๔. ท่านคิดว่าประโยชน์ ผลตอบแทน หรือการสร้างความยอมรับนับถือที่นักเรียนจะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงคืออะไร มีลักษณะและเกณฑ์การให้รางวัลอย่างไร</p>	<p>(๑) ชื่นชม ยินดี</p> <p>(๒) ให้รางวัลตอบแทน</p> <p>(๓) ยกย่องชมเชย เกียรติบัตร รางวัลตอบแทน สำหรับนักเรียนหรือห้องเรียนที่ปฏิบัติดีเยี่ยม</p> <p>(๔) ส่งเสริมพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไป</p> <p>(๕) ครอบครัวมีความสุข</p> <p>(๖) ยกย่องชมเชย เกียรติบัตร รางวัลตอบแทน</p> <p>(๗) ยกย่องชมเชยให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน ครู ครอบครั้ว ชุมชน</p> <p>(๘) ให้เข้าร่วมเป็นมัคคุเทศก์ ให้นำเสนอผลงาน ในชุมชนบ่อย ๆ</p> <p>(๙) มีความสุขในครอบครัว สังคม และประเทศชาติมีความสุข</p> <p>(๑๐) ถ้ารู้จักคำว่าพอ รู้จักให้ รู้จักทำมาหากิน ชีวิตจะพบความสุข ไม่อิจฉาริษยา อาฆาตมาก ร้าย รางวัลที่ดีที่สุดคือความสุขในตัวเรา</p>

ตารางที่ ๔-๒ (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ผลสรุปจากการสัมภาษณ์
<p>อยู่อย่างพอเพียง</p> <p>๔. ท่านคิดว่าประโยชน์ ผลตอบแทน หรือการสร้างความยอมรับนับถือที่นักเรียนจะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงคืออะไร มีลักษณะและเกณฑ์การให้รางวัลอย่างไร</p>	<p>(๑๑) เกณฑ์การให้รางวัลคือการบันทึกรายรับรายจ่าย การใช้เงินอย่างคุ้มค่า นักเรียนสามารถวางแผนการดำเนินชีวิตได้ มีผลงานการประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้ หารายได้ด้วยตนเอง</p>
<p>มีจิตสาธารณะ</p> <p>๑. ท่านคิดว่านักเรียนของโรงเรียนบ้านเชียงวิทยามีคุณลักษณะมีจิตสาธารณะมากน้อยเพียงใดมีตัวอย่างพฤติกรรม หรือกิจกรรมใดที่บ่งชี้ถึงการมีจิตสาธารณะเพียงใด</p>	<p>(๑) ช่วยครูถือของ</p> <p>(๒) ช่วยกิจกรรมของชุมชน</p> <p>(๓) คิดว่านักเรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในระดับมากเห็นได้จากการแสดงโป่งกลางในงานสำคัญของชุมชน บางที่ไม่มีเงินรางวัลตอบแทนด้วยซ้ำ งานอาสา ช่วยงานวัด งานทำความสะอาดสถานที่ราชการที่ขอความร่วมมือ</p> <p>(๔) นักเรียนคอยช่วยเหลือกิจกรรมของครูอย่างเต็มใจ กิจกรรมพื้นที่รับผิดชอบประจำวัน</p> <p>(๕) กรรมการฯ เห็นว่านักเรียนมีจิตอาสาในระดับปานกลาง เพราะมีการทำกิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ กิจกรรมพัฒนาโรงเรียน</p> <p>(๖) นักเรียนช่วยงานมรดกโลกโดยไม่มีค่าจ้าง เพราะช่วยสร้างชื่อเสียงให้ชุมชนของตนด้วยใจรัก หรือแม้แต่ช่วยงานประเพณีของเทศบาล “ฮีตสิบสองครองสิบสี่”</p> <p>(๗) เวลาเด็กไปทำบุญที่วัดจะช่วยยกภัตตาหารล้างจาน กวาดลานวัด</p> <p>(๘) นักเรียนบางส่วนเป็นผู้มีจิตอาสาดีเพราะช่วยเหลืองานของโรงเรียนและชุมชนตามโอกาส</p>

ตารางที่ ๔-๒ (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ผลสรุปจากการสัมภาษณ์
<p>มีจิตสาธารณะ</p> <p>๒. ท่านคิดว่าโรงเรียนบ้านเชียงวิทยาคอร์จัดกิจกรรมใดเพื่อเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ให้นักเรียนได้แสดงพฤติกรรมมีจิตสาธารณะ</p>	<p>(๑) กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมค่ายอาสา กิจกรรมค่ายอบรมดนตรี</p> <p>(๒) กิจกรรมดูแลเขตรับผิดชอบ กิจกรรมดนตรีโปงลาง ดนตรีนาฏศิลป์ To be Number ๑ กิจกรรม ๕ ส</p> <p>(๓) ช่วยเหลืองานในโรงเรียนและชุมชนโดยไม่ขอค่าตอบแทน</p> <p>(๔) กิจกรรมรณรงค์ป้องกันอุบัติเหตุ หรือกิจกรรมอื่นที่ชุมชนร้องขอความร่วมมือ บริจาคแรงกายเพื่อทำงานส่วนรวม ร่วมงานประเพณีในท้องถิ่น มีส่วนร่วมจัดงานปรีวาสกรรม เตรียมสถานที่ เสิร์ฟน้ำ</p> <p>(๕) จัดตลาดขายสินค้าที่เป็นผลงานของนักเรียน และมีกิจกรรมการแสดงโปงลาง ดนตรี เพื่อส่งเสริมการขาย</p> <p>(๖) ดูแลโรงเรียนเรื่องความสะอาด ของห้องน้ำ ห้องเรียน</p> <p>(๗) จัดกิจกรรมประกวดห้องเรียนสะอาด และเขตรับผิดชอบ ๕ ส</p> <p>(๘) กิจกรรมดนตรีนาฏศิลป์ ฟ้อนรำ</p> <p>(๙) กิจกรรมกีฬา และกิจกรรมดำนานา</p>
<p>มีจิตสาธารณะ</p> <p>๓. ท่านคิดว่าท่านจะมีส่วนร่วมอย่างไรในการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ที่บ่งชี้พฤติกรรมมีจิตสาธารณะ</p>	<p>(๑) ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ต่อยอดความรู้ด้วยความเต็มใจ</p> <p>(๒) ให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวก ส่งเสริมสนับสนุน ช่วยเหลือนักเรียนในกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมค่ายอาสา กิจกรรมชุมนุมนักเรียน</p> <p>(๓) ให้ความรู้ให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมของนักเรียน</p>

ตารางที่ ๔-๒ (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ผลสรุปจากการสัมภาษณ์
<p>มีจิตสาธารณะ</p> <p>๓. ท่านคิดว่าท่านจะมีส่วนร่วมอย่างไรในการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ที่ป้องกันพฤติกรรมมีจิตสาธารณะ</p>	<p>(๔) ส่งเสริมด้านความรู้ งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่นักเรียนต้องการ แสวงหาความร่วมมือ ประชาสัมพันธ์ ผลงาน คุณงามความดีของนักเรียน</p> <p>(๕) ประสานงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการช่วยส่งเสริมกิจกรรมและการขายผลิตภัณฑ์และผลงานนักเรียนในรูปแบบของการส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้เป็นที่รู้จักกับสังคมระดับประเทศและระดับโลก</p> <p>(๖) สนับสนุนให้นักเรียนได้แสดงออก มีบทบาทในการทำงาน ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้คำชื่นชม ให้กำลังใจ ให้ข้อเสนอแนะกำกับดูแล ช่วยให้ได้ก่อกำเนิดความภาคภูมิใจในตนเอง มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น</p> <p>(๗) เข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาที่นักเรียนทำขึ้น ประชาสัมพันธ์ หาแนวร่วม สนับสนุน งบประมาณ</p> <p>(๘) ให้ข้อเสนอแนะการทำกิจกรรม</p>
<p>มีจิตสาธารณะ</p> <p>๔. ท่านคิดว่าประโยชน์ ผลตอบแทน หรือการสร้าง ความยอมรับนับถือที่นักเรียนจะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมมีจิตสาธารณะคืออะไร มีลักษณะและเกณฑ์การให้รางวัลอย่างไร</p>	<p>(๑) การชื่นชมยินดีในการทำความดี</p> <p>(๒) ให้ทุนการศึกษา เสริมแรงให้คำชมเชย เกียรติบัตร ประกาศเกียรติคุณ ให้ค่าตอบแทน เป็นบางครั้ง</p> <p>(๓) ยกย่องชมเชย มอบเกียรติบัตร มอบสิทธิพิเศษอันควร สิทธิพิเศษ การศึกษาต่อ ทุนการศึกษา โดยมีการวัดประเมินผลและมอบรางวัล</p> <p>(๔) ทำให้ผู้อื่นเชื่อถือศรัทธา ประชาสัมพันธ์ ภาพลักษณ์ที่ดี เป็นค่านิยมที่ดีติดตัว</p> <p>(๕) เชื่อมเกียรติยศ</p>

นอกจากนี้ จากการสนทนากลุ่ม เพื่อยืนยันตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบทลักษณะระบบเครดิตทางสังคมและแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนพื้นฐาน นวัตกรรมของโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้อภิปรายอย่างกว้างขวางลงลึกใน รายละเอียดถึงแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมที่มีต่อชุมชนการแสดงพื้นเมือง ของโรงเรียน ดังนี้

“.....ภาพความสำเร็จของโรงเรียนสุจริต คือ พี่สอนน้องและมีการส่งต่อมาเรื่อย ๆ นักเรียนคือตัวชีวิตที่ออกมาเป็นรูปธรรม ตามแนวทางของโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่สำคัญคือ นักเรียน ครู ผู้บริหาร ต้องเอาใจใส่ การถอดบทเรียนจากนักเรียน ต้องออกมาจากตัวนักเรียนที่มีคุณลักษณะของ ผู้เรียนตามคุณลักษณะของโรงเรียนสุจริต.....” (ผศ. ดร. พนายุทธ เขยบาล, ผู้เชี่ยวชาญ, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๔)

“.....การแสดงดนตรีพื้นบ้าน เช่น โปงลาง ระบำบ้านเชียง เป็นศิลปวัฒนธรรมพื้นเมือง ที่ทำให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่ดี ซึ่งจะทำอย่างไรจึงจะเกิดวัฒนธรรมที่ดีขึ้นในทุกองค์กรของโรงเรียน ทำอย่างไรถึงจะเกิดการพฤติกรรมที่ชัดเจน ตามคุณลักษณะของโรงเรียนสุจริต “วินัย สุจริต จิตอาสา จิตพอเพียง” ต้องมีพฤติกรรม การบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่น งานศิลป์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอผ้า งานปั้น งานเขียน กิจกรรมจะสามารถพัฒนานักเรียนได้อย่างไร และชุมชนอยากให้โรงเรียนได้ต่อยอด อย่างไร ชุมชนจะทำอย่างไร และท้องถิ่นจะหนุนเสริมโรงเรียนได้อย่างไรบ้าง.....” (ดร.พรภัทรา จำเริญ, ผู้เชี่ยวชาญ, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๔)

“.....นักเรียนโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบ มีจิตอาสา มีระเบียบวินัย มีความพอเพียง ความสมัคร์สามานสามัคคี นักเรียนมีความรับผิดชอบ นักเรียนมีดีในตนเอง มีระเบียบวินัยในตนเอง มีการสืบทอดระหว่างพี่สอนน้อง มีเครือข่าย เมื่อท้องถิ่นชุมชน ขอความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการแสดงพื้นเมืองโปงลางก็ได้รับการสนับสนุนทั้งที่มีเงินค่าตอบแทน และไม่มีค่าตอบแทน แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีจิตอาสา มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสา.....” (นายไพบูลย์ พุทธิรักษ์, ผู้เชี่ยวชาญ, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๔)

“.....การต่อยอดการแสดงของชุมชนการแสดงพื้นเมือง ถือเป็น การถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ดีของชุมชนบ้านเชียงทั้งในอดีต จวบจนถึงปัจจุบัน โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา เป็นองค์กรที่เราคาดหวังจะ สืบสานวัฒนธรรมที่ดีให้แก่อนุชนรุ่นหลัง การให้รางวัล งบประมาณสนับสนุนถือว่าเป็นการให้กำลังใจใน การทำงานที่สำคัญ นักเรียนมีคุณลักษณะของโรงเรียนสุจริต โดยเฉพาะด้านจิตอาสา แสดงแต่ละครั้ง ได้รับค่าตอบแทนไม่คุ้ม แต่ก็ยอมรับว่ามีจิตอาสาจริงๆ.....” (นางมิ่งเมือง บุรินทร์กาลนิตย์, ผู้เชี่ยวชาญ, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๔)

“.....พื้นที่นวัตกรรมแรกๆ ไม่เข้าใจว่า คืออะไร น่าจะเป็นโรงเรียนที่มีผลงานโดดเด่น ระดับชาติ พอเข้าใจความหมายถึงทราบว่า เป็นเวทีที่นักเรียนได้แสดงความสามารถในเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยเลือกชุมชนการแสดงพื้นเมืองของโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา เหมาะสมมาก เพราะสังคมยอมรับและ

เชื่อมั่นในการแสดงศิลปวัฒนธรรม งานประจำปีทุ่งศรีเมือง ของจังหวัดอุดรธานี ได้รับเชิญร่วมงานทุก ครั้ง รางวัลที่ได้คือได้เผยแพร่ผลงาน วัฒนธรรมพื้นเมืองบ้านเชียงซึ่งเป็นมรดกโลก ถ่ายทอดออกผ่าน การแสดงด้านดนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัดได้มอบรางวัล เกียรติบัตรหรือโล่ห์ มอบให้ทุกปี

(นางรักขมิ ชีพสุวรรณ, ผู้เชี่ยวชาญ,๒๑ เมษายน ๒๕๖๔)

“..... นักเรียนหลายคน มีความสามารถ และมีการปลูกฝังกันมายาวนาน ลูกๆ ได้มี โอกาสได้ไปแสดงในเวทีระดับจังหวัดต่อหน้าพระที่นั่ง มีการแสดงโดยสืบทอดจากพี่ๆ รุ่นน้อง ทั้ง โรงเรียนประถมศึกษา การดูแลนักเรียน เรื่องความสุจริต ครูมีการบริหารจัดการอย่างดียิ่ง แบบพ่อแม่ ดูแลลูก ๆ เพราะนักเรียนทุกคนเป็นสมบัติของบ้านเชียง เป็นมรดกโลก เป็นมรดกอันล้ำค่าที่จะสืบสาน มรดกโลกบ้านเชียงและเป็นบุคลากรที่จะป้อนเพาะนักเรียนเพื่อต่อยอดทรัพยากรบุคคลต่อไป....”

(นายเศวตฉัตร บรรเทาทุกข์, ผู้เชี่ยวชาญ,๒๑ เมษายน ๒๕๖๔)

“.....ชื่นชมความสามารถของนักเรียนบ้านเชียงวิทยา การแสดงพื้นเมือง ได้รับความ การยอมรับ หลายหน่วยงานให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนกลุ่มนี้มากพอสมควร มีรุ่นพี่ได้รับโควต้าเข้า ศึกษาต่อระดับปริญญาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อาจารย์ก็ยอมรับในความสามารถ.....”

(นายไมตรี คำพิมาย, ผู้เชี่ยวชาญ,๒๑ เมษายน ๒๕๖๔)

“.....เขตพื้นที่การศึกษามัธยมอุดรธานี ชื่นชมการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะ โรงเรียนสุจริต นักเรียนมีคุณลักษณะตามต้องการ เป็นแบบอย่างให้กับโรงเรียนที่ดี เขตพื้นที่จะนำเสนอ ท่านผู้อำนวยการเขตพื้นที่เป็นนโยบายสู่การปฏิบัติให้ครบทุกโรงเรียน.....” (นายเกรียงไกร เพชร เสถียร, ผู้เชี่ยวชาญ,๒๑ เมษายน ๒๕๖๔)

“.....โรงเรียนสุจริตเป็นโครงการที่ดี โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านการแสดงสามารถนำไปประกอบอาชีพที่ดีในอนาคตได้ สามารถหารายได้ระหว่างเรียน.....”

(นายไมตรี คำพิมาน, ผู้เชี่ยวชาญ,๒๑ เมษายน ๒๕๖๔)

ลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการ เสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต

ดังนั้น องค์ประกอบของความสัมพันธ์ของรายการพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นผลจากการจัดกิจกรรม การใช้วิธีการเครื่องมือที่นักเรียนจัดทำขึ้นเพื่อสืบสาน ถ่ายทอดประเพณี วัฒนธรรมพื้นเมืองบ้านเชียง เกณฑ์การให้รางวัล และผลตอบแทนจากการแสดงพฤติกรรมสามารถ วิเคราะห์เนื้อหาจากการ สัมภาษณ์ เพื่อกำหนดเป็นร่างแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการ เสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียน ในโครงการโรงเรียนสุจริต มีดังนี้

๑. ลักษณะของพื้นที่เชิงนวัตกรรม “วัฒนธรรมบ้านเชียง”

ในสมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ประมาณ ปี พ.ศ. ๒๓๒๒ เมื่อสมเด็จพระเจ้ากรุง ธนบุรีทรงโปรดเกล้าให้ สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ยกทัพไปตีเมืองเวียงจันทน์และหัวเมืองต่างๆ

ซึ่งมีชื่อเรียกรวมกันว่า หัวพันทั้งห้าทั้งหก ประกอบด้วย เมืองคำม่วน เมืองคำเกิด เมืองเวียงไชย เมืองไพศาลลี เมืองซำเหนือ และเมืองเชียงขวาง ได้กวาดต้อนเอาลาวเวียง (ลาวเวียงจันทน์) ลาวพวน และลาวโห่ง มาไว้ที่เมืองร้าง (เพราะถูกพม่ากวาดต้อนราษฎรไปตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า เมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐) เช่นเมืองสระบุรี ลพบุรี นครนายก และฉะเชิงเทรา ระยะที่สอง ในราวปี พ.ศ. ๒๓๓๕ สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เมืองแกลงและเมืองพวนแข็งข้อต่อเมืองเวียงจันทน์ เจ้าเมืองเวียงจันทน์จึงได้ยกทัพไปปราบ และกวาดต้อนครอบครัวลาวทรงดำ (ลาวโห่ง) และลาวพวนส่งมากรุงเทพฯ ลาวทรงดำถูกส่งไปอยู่ที่เพชรบุรี ลาวพวนถูกส่งมาที่เมืองลพบุรี สระบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา ราชบุรีและจันทบุรี ด้วย ระยะที่สาม ในราวปี พ.ศ. ๒๓๗๐ เจ้าอนุวงศ์เมืองเวียงจันทน์ ก่อกบฏต่อกรุงเทพฯ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ โปรดเกล้าให้พระยาราชสุภาวดี(เจ้าพระยาบดินทร์เดชา) เป็นแม่ทัพ ขึ้นไปปราบกบฏ และได้กวาดต้อนครอบครัวลาวพวนมาไว้ที่อำเภอบ้านฝื่อ อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี อำเภอกบินทร์บุรี อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว จังหวัดลพบุรี และจังหวัดพิจิตร เป็นต้น ชาวไทยพวน มีอุปนิสัยขี้มียิ้มแจ่มใส โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และรักสงบ ยึดมั่นใน ขนบธรรมเนียมประเพณี มีวัฒนธรรม มีภาษา มีความผูกพันในระบบเครือญาติ เผ่าพันธุ์ เป็นเอกลักษณ์ของตนเองมาช้านาน ชาวไทยพวนจะพูดได้ทั้งภาษาไทยกลาง และภาษาไทยพวน โดยจะใช้ภาษาไทยกลางพูดกับคนต่างถิ่น แต่จะพูดภาษาไทยพวนกับกลุ่มชนเดียวกัน ภาษาพูดของไทยพวนมีสำเนียงไพเราะ ซึ่งจะแตกต่างจากภาษาพูดของลาวเวียง ที่มีสำเนียงสั้นๆ ห้วนๆ

๑.๑ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม

๑.๑.๑ งานหัตถกรรมปั้นหม้อเขียนสี

ลักษณะของสังคมในหมู่บ้านเป็นสังคมแบบชนบท มีความสัมพันธ์แบบญาติพี่น้อง อาศัยแบ่งปันกันในหมู่ญาติ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ชุมชนบ้านเชียงยังเป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิต แบบดั้งเดิม เช่น การทอเสื่อจากต้นกก การบายศรีสู่ขวัญ โดยมีงานหัตถกรรมปั้นหม้อ และเขียนลายโหบ้านเชียง

ลักษณะ เครื่องปั้นดินเผา บ้านเชียง ที่ค้นพบแบ่งออกเป็น ๓ ยุค คือในลักษณะตอนต้น ภาชนะดินเผาสีดำถึงเทาเข้มแบบมีเชิงหรือฐานเตี้ยๆ ตกแต่งด้วยลายขีดเป็นเส้นโค้ง และลายกดหรือลายขีด อยู่ระหว่างช่วงล่างของภาชนะดินเผา มีการตกแต่งด้วยลายเชือกทาบ มีภาชนะดินเผาขนาดใหญ่ที่ใช้บรรจุศพเด็กก่อนนำไปฝังภาชนะดินเผาตกแต่งด้วยลายขีดเป็นเส้นคดโค้ง ลายก้านขด ซึ่งมีการการตกแต่งลวดลายหนาแน่นกว่าในสมัยเริ่มแรก ในลักษณะตอนกลาง การตกแต่งลวดลายจะเป็นลักษณะใช้เชือกทาบ เพื่อให้เป็นลวดลาย รวมทั้งมีการใช้วัสดุกดทับให้เกิดลวดลายและการนำดินมาตกแต่งให้เกิดลายนูน มีสีด้านนอกสีขาวที่บริเวณไหล่ทำเป็นสันหักมุมค่อนข้างชัดเจนมีทั้ง

แบบประเภทกันกลมและกันแหลม บางรายการมีการตกแต่งด้วยลายขีดและเขียนสีที่บริเวณใกล้ปากภาชนะในลักษณะตอนช่วงปลายสมัยกลาง – เริ่มมีการตกแต่งภาชนะด้วยการทาสีแดงซึ่งจะเรียกภาชนะดินเผาที่ว่าภาชนะแบบบ้านอ้อมแก้ว ภาชนะดินเผาในสมัยกลางเป็นผู้ชายที่สร้างขึ้นด้วยความประณีตมากกว่าทุกสมัย มักตกแต่งผิวด้านนอก โดยทำเป็นลวดลายเชือกทาบเป็นเส้นเล็กๆ อย่างมีระเบียบแสดงให้เห็นถึงความสงบสุขในช่วงเวลานั้น เป็นภาชนะดินเผาที่โดดเด่นมีการเขียนลายสีแดงบนพื้นสีนวลเริ่มปรากฏบนภาชนะดินเผา มีการเขียนลายสีแดงบนพื้นสีแดง

ในลักษณะตอนช่วงปลายสมัย เริ่มมีภาชนะดินเผาที่ผิวด้านนอกเคลือบด้วยน้ำโคลนสีแดงและขัดมัน สีที่ใช้เขียนลวดลายบนภาชนะดินเผา สันนิษฐานว่าเป็นดินนำมาผสมกับยางไม้และไขสัตว์ ในสัดส่วนที่พอเหมาะ และลวดลายที่ปรากฏเป็นรูปลายที่เป็นรูปธรรมเช่น รูปคน สัตว์และลวดลายที่เป็นนามธรรมเช่นและกันหอย ลายเรขาคณิต โดยช่างจะเขียนลวดลายบนภาชนะดินเผา ไม่มีการร่างแบบไว้ก่อน สังเกตเห็นจากข้อผิดพลาดของลวดลายที่อยู่บนพื้นผิวภาชนะ รอยลวดลายที่ถูกเขียนบนภาชนะเป็นลวดลายที่ไม่ซ้ำแบบกัน ดังนั้นภาชนะดินเผาในสมัยปลาย จึงนับเป็นโบราณวัตถุอีกประเภทหนึ่งที่เป็นสัญลักษณ์ของแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง ที่ทำให้คนรู้จักกันทั่วโลก

๑.๑.๒ ศิลปะดนตรีนาฏศิลป์ลักษณะความเชื่อของชาวบ้านเชียง ยึดติดกับความเชื่อด้านศาสนาพุทธ และบางส่วนยังนับถือผีฟ้าผีบ้าน เรื่องการเวียนว่ายตายเกิด และชีวิตหลังความตายที่อาศัยกรรมดีหรือความดีในการกลับมาเกิดใหม่ ผ่านการสั่งสอนที่เป็นนิทาน มุขปาฐะ ความเชื่อ ประเพณีวัฒนธรรม ทัศนศิลป์วัฒนธรรมแห่งความสุข เช่นการฟ้อนรำ ในงานเทศกาล งานบุญ ประเพณี ๑๒ เดือน การแสดงดนตรีโปงลางระบำบ้านเชียงเป็นชุดฟ้อนโบราณคดีที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่โดย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ โดยการฟ้อนชุดนี้ได้รับแรงบันดาลใจจากเรื่องราวอันเก่าแก่ของวัฒนธรรมบ้านเชียง ซึ่งเป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญในภูมิภาคเอเชีย เพราะชุมชนบ้านเชียงเป็นแหล่งชุมชนโบราณมีอายุประมาณ ๕,๖๐๐ ปีมาแล้ว โดยการหาอายุจากเครื่องโลหะสำริด แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของการถลุงโลหะ และการหล่อสำริดที่ได้มีพัฒนาการขึ้นมาในภูมิภาคนี้ และเก่าแก่กว่าแหล่งสำริดแหล่งใดๆ ในโลก นอกจากนี้แหล่งชุมชนบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ยังรู้จักการทำลูกปัด รู้จักปลูกข้าว เลี้ยงสัตว์ และรู้จักทำภาชนะดินเผาที่มีการเขียนลวดลายสวยงาม มีรูปทรงงดงามแปลกตา ลายที่เขียนบนหม้อที่พบมากที่สุดได้แก่ ลายก้นชดหรือลายขดน้ำวน ซึ่ง อาจารย์จิต บัวบุศย์ ได้เรียกหม้อที่มีลายแบบนี้ว่า หม้อลายวิฏ (Spiral) สันนิษฐานว่าเป็นหม้อที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในพิธีฝังศพโดยเฉพาะ ไม่ใช่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยในชีวิตประจำวัน เป็นสัญลักษณ์ของการเกิดดับ (cycle of Rebirth) โดยเป็นการนำดวงวิญญาณของผู้ล่วงลับไปแล้ว จะได้ไปเกิดใหม่อีกโดยส่งข้ามหัวมหรณพไปสู่สุคติภูมิ การที่ดวงวิญญาณจะไปเกิดใหม่นั้นต้องมีพิธีกรรมเคาะเรียกและส่งดวงวิญญาณผู้ตาย จากการขุดค้นทางโบราณคดี ทำให้ทราบถึง

ประเพณีการฝังศพของยุคสัมฤทธิ์ว่า เมื่อมีการตายเกิดขึ้น ญาติของผู้ตายจะขุดหลุมลึกประมาณ ๖๐ - ๖๕ เซนติเมตร แล้วนำศพของผู้ตายใส่ลงไปในหลุมในท่านอนหงายเหยียดยาว หันศีรษะไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ และหลุมฝังศพจะขุดตื้นๆ บริเวณด้านหัวจะมีเครื่องสังเวทวางอยู่ เครื่องเช่นสังเวทนั้นได้แก่ หม้อดินเผา และกระดูกสัตว์ การพ่อนโบราณคดีขุดระบ้ำบ้านเชียง จึงได้แนวความคิดจากการเกิดดับของมนุษย์นี้เอง

เครื่องแต่งกาย ผู้แสดงฝ่ายหญิงนุ่งผ้าถุงสีน้ำเงินจีบหน้านาง เสื้อใช้ผ้าชนิดพื้นแดง

ลายชนิดสีเหลืองรูปร่างหน้าอก สวมกรองคอสีดำ ส่วนเอวมีผ้าคาดสีน้ำเงินขลิบแดงห้อยด้วยกระดิ่ง ประดับร่างกายด้วยสร้อยหินสีต่างๆ กระพรวน และกำไลสัมฤทธิ์ ผู้แสดงฝ่ายชายนุ่งกางเกงขาสวมส่วนสีน้ำเงิน สวมเสื้อคอกลมไม่มีแขน ส่วนเอวมีผ้าคาดสีทองขลิบน้ำเงินห้อยกระดิ่งประดับด้วยลูกกระพรวน

เครื่องดนตรี เนื่องจากชุมชนบ้านเชียงยังไม่ปรากฏหลักฐานทางดนตรีในระยะใกล้เคียงกันนั้น ได้พบเพียงระฆังสัมฤทธิ์ ดังนั้นดนตรีประกอบการพ่อนขุดระบ้ำบ้านเชียงจึงใช้เครื่องดนตรีประเภทโลหะ ได้แก่ ระฆังและฆ้อง ประกอบการเคาะเรียกวิญญาณ ผู้ประดิษฐ์ดนตรีได้แก่ อาจารย์ชฎิล นักดนตรี ส่วนผู้ออกแบบทำพ่อนและเครื่องแต่งกายได้แก่ อาจารย์วิวัฒนา วิสเพ็ญ

อุปกรณ์ประกอบการแสดง ได้แก่ คบเพลิง หม้อลายวิภู และโลงศพ

ลำดับขั้นตอนของการแสดง การพ่อนขุดระบ้ำบ้านเชียงเริ่มโดยการนำศพมาฝังโดยฝ่ายชายจะถือคบเพลิง และหามโลงศพออกมา ฝ่ายหญิงจะเป็นผู้นำเครื่องสังเวทซึ่งอยู่ในหม้อมาประกอบพิธีกรรม เพื่ออัญเชิญวิญญาณผู้ตายมารับเครื่องเช่นสังเวทนั้น ทำพ่อนจึงเริ่มด้วยท่าเชิญ ซึ่งเป็นการอัญเชิญดวงวิญญาณของผู้ตายให้มารับเครื่องเช่นสังเวท ท่าลงเป็นท่าซึ่งแสดงให้เห็นถึงวิญญาณรับเชิญแล้วจะเข้าทรงผู้รำ และลงมากินเครื่องเช่นสังเวท ต่อไปจะเป็นท่าชมเครื่องเช่นสังเวทว่ามีอะไรบ้างและจะเป็นท่ากินเครื่องเช่นสังเวทนั้น

๑.๑.๓ ภาษาพวน ภาษาที่ใช้เรียกว่า ภาษาพวนเป็นภาษาในตระกูลขร้า-ไท-ไต คำศัพท์ใกล้เคียงกับภาษาลาวและภาษาไทยถิ่นอีสานมากกว่าภาษาไทยภาคกลางและเป็นภาษาที่ใกล้เคียงกันกับภาษาผู้ไทมาก พวน (Phuen, Puen) เป็นคำที่เรียกกลุ่มคนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในแคว้นเชียงขวางหรือบริเวณที่ราบสูง ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีอาณาเขตติดต่อกับญวน ได้ชื่อว่าพวน เพราะเชียงขวางมีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่านพื้นที่ ชื่อแม่น้ำพวน ภาษาพวนเป็นภาษาหนึ่งในเจ็ดกลุ่มใหญ่และได้สืบทอดมาจากญวน - เชียงแสน ในราว ๑,๐๐๐ ปีมาแล้ว ในปัจจุบันนี้จากแผนที่ประเทศไทย จากแผนที่ภาษาในประเทศไทย ปรากฏว่า มีผู้พูดภาษาพวนในประเทศไทยตามท้องถิ่นต่าง ๆ ดังนี้ คือ ลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี อุทัยธานี สุพรรณบุรี กำแพงเพชร เพชรบูรณ์ สุโขทัย พิษณุโลก นครนายก ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา เลย หนองคาย และอุดรธานี ปัจจุบันภาษาไทยพวนมีเสียง

ต่าง ๆ สมควรที่จะนำมาเขียนประกอบไว้ในคำชี้แจงทำความเข้าใจเป็นเบื้องต้นดังนี้

เสียงพยัญชนะ

ภาษาพวนจะมีหน่วยเสียงทั้งหมด ๒๐ หน่วยเสียง คือมีพยัญชนะที่แตกต่างไปจากเสียงพยัญชนะของภาษาไทย ๓ หน่วยเสียงเท่ากัน ภาษาพวนจะไม่มีเสียง ช, ฉ จะออกเสียงเป็น ซ, ส แทน ไม่มีเสียง ร จะออกเสียงเป็น ฮ, ล แทน และเสียง ญ นาลิก เพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงใช้เสียงพยัญชนะ ย อยู่

เสียงสระ

สระของภาษาพวนจะมีเสียงสระเดี่ยว ๑๘ เสียง สระประสม ๖ เสียง แต่ภาษาไทยจะมีสระประสมเพียง ๕ เสียง (ไม่มีสระเอือะ) และที่น่าสนใจมากของภาษาพวนก็คือ จะออกเสียงสระไอ ต่างไปจากสระไอคำที่ภาษาไทยใช้สระไอ พวนจะออกเสียงสระเออ

เสียงสะกดและพยัญชนะควบกล้ำ

เสียงสะกดที่ใช้แตกต่างจากเสียงสะกดภาษาไทยคือ เสียง ก (แม่กก) ในคำที่ประสมด้วยสระเสียงยาวของภาษาไทย เช่น ปาก ออก ตาก เปียก ผือก ภาษาพวนจะออกเป็นสระเสียงสั้นและมีเสียงหยุดที่เส้นเสียงคือ ออกเป็น ปะ เอาะ ตะ เปียะ ผือะ

สำหรับเสียงพยัญชนะควบกล้ำ ๒ เสียง คือ คว, กว, เช่น ควาย กวาง

เสียงวรรณยุกต์

เสียงวรรณยุกต์จะมี ๖ เสียง มีความคล้ายคลึงกับภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่ เว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้

๑. คำเป็นที่มีพยัญชนะก จ ด ต บ ป อ เป็นพยัญชนะต้นและใช้ไม้โท ภาษาไทยจะเป็นเสียงโท คนพวนจะออกเป็นสูง - ขึ้น (คล้ายกับเสียงตรี)

๒. เสียงวรรณยุกต์จัตวาของภาษาไทย เมื่อปรากฏอยู่ในพยางค์หน้าของวลีหรือคำประสมของภาษาพวน จะออกเสียงเป็นต่ำคล้ายเสียงเอก

๓. คำตาย สระเสียงสั้น ภาษาพวนจะออกเป็นเสียงสูง-ขึ้น , สูง-ตก ต่างจากภาษาไทย

อักษรไทยพวน

๑. อักษรที่ใช้ในการบันทึกเรื่องราวในศาสนาหรือคัมภีร์อัมคักดิ์ เรียกว่า อักษรธรรม หรือตัวธรรม

๒. อักษรไทยน้อย ใช้เขียนเรื่องราวทางโลก เช่น การระเกด สุริวงค์ และชาวพวนจะนิยมนำเรื่องราวเหล่านี้ที่เขียนด้วยอักษรไทยน้อยมาอ่านในการอยู่เป็นเพื่อนศพ เรียกว่า กันเฮือนดี โดยใส่ทำนองและลีลาที่ไพเราะ นำฟังเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งอักษรทั้ง ๒ ชนิดนี้มีผู้เฒ่าเป็นส่วนใหญ่ของชาวพวนสามารถอ่านได้เป็นอย่างดี

๑.๑.๔ งานหัตถกรรมผ้าหมี่ขิด

ลักษณะและลวดลายการทอหรือการผลิต สมัยที่ ๑ กลุ่มสตรีทอผ้าพื้นเมืองบ้านเชียง เริ่มเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ มีคุณยายทองล้วน สิทธิพรหม เป็นประธานกลุ่ม ซึ่งมีการทอผ้าแบบพื้นเมืองและย้อมสีธรรมชาติ ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้พัฒนารูปแบบเป็นที่กระทงซึ่งได้รับการสนับสนุนด้านวิชาและงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ จากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม และกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้จัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพผ้าทอพื้นเมืองและสีย้อมให้มีคุณภาพดีมาตลอด สมัยที่ ๒ กลุ่มทอผ้าเทศบาลตำบลบ้านเชียง เป็นกลุ่มทอผ้าที่ดำเนินการต่อเนื่องมาจากกลุ่มสตรีทอผ้าเดิม พ.ศ. ๒๕๔๗ มีเครื่องมือ อุปกรณ์เป็นที่ทอผ้าแบบที่กระทง สมาชิกทุกคนยังเป็นสมาชิกกลุ่มเดิม มีผลิตภัณฑ์ที่ทำออกมาแล้วสามารถจำหน่ายได้เป็นอย่างดี สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ ให้แก่กลุ่มเป็นอย่างมาก พอเข้าสู่ สมัยที่ ๓ กลุ่มทอผ้าเทศบาลตำบลบ้านเชียง เป็นกลุ่มทอผ้าที่ดำเนินการต่อเนื่อง นำโดย คุณแม่สุนทรี วัฒนวงษ์ เป็นประธานกลุ่ม เริ่มตั้งแต่ มกราคม ๒๕๕๕ ซึ่งจัดเป็นศูนย์เรียนรู้ในด้านสิ่งทอและหัตถกรรมไทย มีสมาชิกร่วมกิจกรรมและเครือข่ายประมาณ ๕๐ คน มีที่ทอผ้าแบบพื้นเมืองและระบบที่กระทง มีที่แบบประยุกต์กระทงผสมที่พื้นเมือง ย้อมสีธรรมชาติ (ย้อมคราม) ผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านเชียง เป็นผ้าทอพื้นเมืองที่เป็นมรดกตกทอดกันมาทางด้านวัฒนธรรม โดยเฉพาะเรื่องของสีผ้าและเครื่องแต่งตัวตามอารยธรรมชุมชนไทพวนที่ถักทอเองและตัดเย็บสวมใส่เอง สิ่งสำคัญที่เด่นอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ คือ เป็นเครื่องแต่งกายของชาวไทพวน ซึ่งมีเอกลักษณ์ที่มีความโดดเด่นชัดเจน และในปัจจุบันได้นำเอาภูมิปัญญาของบรรพบุรุษแต่ดั้งเดิมมาสานต่อให้เกิดเป็นชิ้นงานที่มีคุณค่า มีเอกลักษณ์ โดยนำลวดลายที่มาจากเครื่องปั้นดินเผาของบ้านเชียงมาสร้างสรรค์ต่อยอด จนสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ และสร้างอาชีพให้กับชาวบ้านบ้านเชียง อีกทั้งยังสร้างชื่อเสียงให้กับบ้านเชียงด้วย

๑) ขอบข่ายเวลาและโอกาสของพื้นที่เชิงนวัตกรรม

ประกอบด้วยกิจกรรมที่ดำเนินใน 2 ลักษณะคือ ในโรงเรียนและกิจกรรมร่วมกับชุมชน ได้แก่

(๑) วิชาเพิ่มเติมการปั้นหม้อและเขียนลายไหม

โดยหลักการและวิสัยทัศน์เพื่อให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า และช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจน การนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐาน ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ มีความสามารถในการตัดสินใจ และสามารถฝึกปฏิบัติได้ เห็นคุณค่าของการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความกระตือรือร้น ในการเรียนรู้ ชื่นชมสามารถอนุรักษ์

ประเพณีวัฒนธรรมไทยและสากล รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องคือ สาระที่ ๑ ทักษะศิลป์ ได้แก่

มาตรฐาน ศ ๑.๑ สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และมาตรฐาน ศ ๑.๒ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

การวางแผนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ มีการเขียนไว้ในคำอธิบายรายวิชาศิลปะ (ศ ๒๐๒๐๓) เขียนลายไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง ๑ หน่วยกิต กำหนดผลการเรียนรู้ ๘ ข้อ มีหน่วยการเรียนรู้ ๓ หน่วย ได้แก่ ประวัติและความเป็นมา อุปกรณ์ที่ใช้

กระบวนการเขียนลายไทย จัดการเรียนการสอนในตารางเรียนทุกวันอังคารเวลา ๑๓.๓๐ - ๑๕.๓๐ น.

บูรณาการกับกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

กิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาเพิ่มเติมการปั้นหม้อและเขียนลายไทย โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา

(๒) วิชาเพิ่มเติมการทอผ้าย้อมคราม

เป็นกิจกรรมสร้างสรรค์และพื้นที่เชิงนวัตกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมบ้านเชียงที่จัดขึ้นในโรงเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ชื่อรายวิชา ทอผ้า (ง ๓๐๒๒๘) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำนวนทั้งหมด ๖๐ คาบ จำนวนที่ครูประจำวิชาสอน ๓๔ คาบ จำนวนคาบสำหรับวิทยากร ๒๖ คาบ

วัตถุประสงค์ เพื่อ ๑) ให้นักเรียนมีความรู้งานทอผ้า การออกแบบ ๒) มีความรู้หลักการเลือกใช้ การเตรียม วัสดุอุปกรณ์ ๓) มีทักษะในการปฏิบัติงานทอผ้า ขั้นตอนการทอผ้า ๔) ปฏิบัติงานด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย ประณีตรอบคอบ ประหยัด ปลอดภัย และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เนื้อหาสาระ ประกอบด้วย ความรู้ทั่วไปของการทอผ้า วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ การทำหลอดด้ายทอ การเตรียมเครื่องทอผ้า การเตรียมด้ายยืน การเตรียมด้ายทอ การฝึกปฏิบัติทอผ้า

การทอผ้า การทำอุปกรณ์ทอผ้า การคิดคำนวณต้นทุนผลผลิตและการจำหน่าย

กิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาเพิ่มเติมการทอผ้าพื้นเมือง โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา

การจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมบ้านเชียงร่วมกับชุมชนมีหลายกิจกรรม ดังนี้

(๓) การแสดงดนตรีนาฏศิลป์พื้นเมือง เป็นกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นพื้นที่นวัตกรรมการอนุรักษ์วัฒนธรรมบ้านเชียง มีการจัดกิจกรรมในลักษณะชุมนุมชมรมและร่วมแสดงในวิสาหกิจชุมชน โฮมสเตย์และในลานกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ทุกเย็นวันศุกร์ รวมทั้งแสดงในงานบุญประเพณีในชุมชน งานเปิดโลกวัฒนธรรมบ้านเชียง และงานประเพณีทุ่งศรีเมืองอุดรธานี

วัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านดนตรีพื้นบ้าน (โปงลาง)

ของนักเรียน ๒) เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านดนตรี พื้นบ้านและนาฏศิลป์ ๓) ปลุกจิตสำนึกให้นักเรียนรักสามัคคี รักษาวัฒนธรรมเอกลักษณ์บ้านเชียงจากรุ่นสู่รุ่น และตระหนักถึงการสร้างความมั่นคงของชาติ ๔) สร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ ให้แก่นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านดนตรีพื้นบ้าน(โปงลาง) ให้มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี และการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

เป้าหมาย ด้าน ผลผลิตคือ นักเรียนร้อยละ ๕๐ ขึ้นไปมีความรู้ ความสามารถ ทางด้านศิลปะด้านดนตรีพื้นบ้าน(โปงลาง) เข้าร่วมกิจกรรมแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ทั้งในโรงเรียนและชุมชน ด้านผลลัพธ์ นักเรียนในโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา มีความรู้ ความสามารถ และทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรีพื้นบ้าน และการพออนรำ อยู่ในระดับดี นักเรียนได้รับโอกาสในการแสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านดนตรีพื้นบ้านวงโปงลาง มากยิ่งขึ้น นักเรียนมีลักษณะนิสัย ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความสามัคคี และการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ที่ส่งผลต่อคุณภาพทักษะการบรรเลงดนตรีพื้นบ้าน(โปงลาง)

คุณลักษณะนักเรียนเข้าร่วมชุมนุมที่ต้องการ ๑) นักเรียนที่มีความรู้พื้นฐาน/ ความสามารถ ด้านดนตรีโปงลาง ๒) นักเรียนที่มีความสนใจในด้านดนตรีโปงลาง ๓) นักเรียนที่มีความสนใจมีพื้นฐานด้านการพออนรำ (รูปร่างดี) ๔) นักเรียนที่คุณลักษณะพิเศษด้านการร้องเพลง (สำเนียงได้ ,เสียงไพเราะ) ๕) ขยัน อดทน ในการฝึกซ้อม ๖) รู้รักสามัคคี ๗) ซื่อสัตย์ สุจริต และ ๘) เสียสละ รับผิดชอบ จิตอาสาในการปฏิบัติการแสดง

กิจกรรมการฝึกซ้อม ประกอบด้วย ๑) ฝึกบรรเลงดนตรีพื้นฐาน ๒) ฝึกบรรเลงประกอบการขับร้อง ๓) ฝึกซ้อมรำ ๔) ฝึกซ้อมรวมวง

ตัวอย่างชุดการแสดง ประกอบด้วย ๑)รำเทิดพระเกียรติ ๒) เป็ดวง ๓) บรรเลงดนตรี ๒ บทเพลง ๔) เพลงรำผู้ไทสามเผ่า ๕) เพลงรำไทพวนบ้านเชียง ๖) เข็ญกะลา ๗) ลำเพลิน

๘) เพลงเอิ้นขวัญ ๙) เตี้ยลา และ ๑๐) เป็ดวง

กิจกรรมการแสดงดนตรีนาฏศิลป์พื้นเมืองนอกโรงเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา

กิจกรรมการแสดงดนตรีนาฏศิลป์พื้นเมืองนอกโรงเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านเชิงวิทยา

ทั้งนี้จุดเด่นของการร่วมกันสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมบ้านเชียงระหว่างโรงเรียนและชุมชน คือ

(๑) มีการศึกษาและรวบรวมภูมิธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ไว้ เลือกรสร พัฒนาและส่งสมไว้ แล้วนำไปเผยแพร่ยังเยาวชนและประชาชนทั่วไป

(๒) การสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมโดยใช้การศึกษาในสถานศึกษา การถ่ายทอดในชีวิตประจำวันและการเรียนการสอนในชุมชนโดยภูมิปัญญาท้องถิ่น

(๓) การใช้พื้นที่เชิงวัฒนธรรมในการประกอบอาชีพ และเพิ่มมูลค่าของวัฒนธรรมผ่านการท่องเที่ยว

(๔) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์พื้นที่เชิงวัฒนธรรมผ่านกระบวนการที่หลากหลายไปสู่สังคมระดับโลก เพื่อเป็นแนวทางในการใช้การท่องเที่ยวนำเศรษฐกิจที่จะมีผลต่อการสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรม

๓) การวัดผลประเมินผล

(๑) วิธีการวัด

การประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ เป็นการประเมินโดยผู้เรียนต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ซึ่งเป็นการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมหรือผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะของผู้เรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนค้นหาศักยภาพของตน สะท้อนแนวคิดจากการปฏิบัติกิจกรรม การทำงานกลุ่ม และการมีจิตสาธารณะ โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมิน

(๒) เกณฑ์การตัดสิน

ผู้เรียนจะต้องได้รับการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านเกณฑ์ตามที่สถานศึกษากำหนด โดยกำหนดเกณฑ์ในการประเมินอย่างเหมาะสม ดังนี้

(๑) กำหนดคุณภาพหรือเกณฑ์ในการประเมินตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ไว้ ๒ ระดับ คือ ผ่าน และไม่ผ่าน

(๒) กำหนดประเด็นการประเมินให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ในแต่ละกิจกรรม และกำหนดเกณฑ์การผ่านการประเมิน ดังนี้

เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินรายกิจกรรม

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการ

ปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายปี/รายภาค

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ผ่าน” ในกิจกรรมสำคัญทั้ง ๓ ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ไม่ผ่าน” ในกิจกรรมสำคัญ กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งจาก ๓ ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

๔) รางวัลและผลตอบแทน

จากการสัมภาษณ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ของโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ครู และผู้เกี่ยวข้อง (ดังตาราง ๔-๒) พบว่า รางวัลและผลตอบแทนที่นักเรียนต้องการมี ๒ ลักษณะ คือ

๑) รางวัลที่เป็นนามธรรม ได้แก่ คำชมเชย การยอมรับนับถือ การประกาศยกย่องชมเชย การได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมในโรงเรียนและชุมชน

๒) รางวัลที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ เกียรติบัตร เงินรางวัล ทุนการศึกษา คุปองอาหารกลางวัน และสิทธิพิเศษการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา

ทั้งนี้โรงเรียนบ้านเชียงวิทยาได้มีโครงการ “สะสมความดี เด็กดีศรีเชียงวิทย์” มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติ และส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนที่มีความประพฤติดี ดังนี้

๑) รางวัลเด็กดีศรีเชียงวิทย์ระดับ เงิน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ไม่เคยทำผิดกติกาข้อตกลงของกลุ่ม และได้รับการยอมรับจากครูที่ปรึกษาและคณะกรรมการบริหารชุมชนรายเดือน

รางวัลที่ได้ คือ เกียรติบัตรและ คุปองอาหารกลางวัน ๑ เดือน

๒) รางวัลเด็กดีศรีเชียงวิทย์ระดับ ทอง

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนได้รับรางวัลเด็กดีศรีเชียงวิทย์ระดับ เงิน ติดต่อกัน ๓ เดือน และชุมชน สถานศึกษา องค์กรอื่นให้การยอมรับ

รางวัลที่ได้รับ คือ เกียรติบัตร และทุนการศึกษา ๑,๐๐๐.- บาท

๓) รางวัลเด็กดีศรีเชียงวิทย์ระดับ เพชร

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนได้รับรางวัลเด็กดีศรีเชียงวิทย์ระดับ เงิน ติดต่อกัน ๓ ครั้งและชุมชน สถานศึกษา องค์กรอื่นในระดับจังหวัดหรือประเทศให้การยอมรับ

รางวัลที่ได้รับ คือ เกียรติบัตร ประกาศยกย่องชมเชย ทุนการศึกษา ๓,๐๐๐ บาท และ สิทธิเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา

ระยะที่ ๒ การสร้างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิง นวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต

๑. การสร้างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิง นวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย

จากการวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้มี ส่วนเกี่ยวข้อง สอนหน้ากลุ่ม (Focus Group) ผู้เชี่ยวชาญ และสังเคราะห์ข้อมูล แล้วยกร่างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี ด้วย “แนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนพื้นฐานกิจกรรมการสืบสานวัฒนธรรมบ้านเชียง” มีรายละเอียด ดังนี้

๑.๑ หลักการ / แนวคิด

แนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนพื้นฐานกิจกรรมการสืบสานวัฒนธรรมบ้านเชียง” มีหลักการดังนี้

๑.๑.๑ กิจกรรมการสืบสานวัฒนธรรมบ้านเชียงที่จะประสบความสำเร็จจะต้องเริ่มที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมนั้น ควรให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ เลือกสรร กลั่นกรอง พัฒนาและส่งสมไว้

๑.๑.๒ กิจกรรมการสืบสานวัฒนธรรมบ้านเชียงมีการประสมประสานวัฒนธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและสามารถนำไปประกอบอาชีพให้เกิดการสืบสาน อนุรักษ์ และเผยแพร่สู่ชนรุ่นหลัง

๑.๑.๓ กิจกรรมการสืบสานวัฒนธรรมบ้านเชียงเน้นการสร้างค่านิยมให้เยาวชนและประชาชน ใ้รู้และซาบซึ้งในหลักคุณธรรมคำสอนของศาสนา แนวทางปฏิบัติตนในสังคมปัจจุบัน เน้นการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑.๑.๔ กิจกรรมการสืบสานวัฒนธรรมบ้านเชียงจัดให้มีการศึกษาค้นคว้า รวบรวมภูมิธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้ และนำไปเผยแพร่และถ่ายทอดไปยังเยาวชน และประชาชนทั่วไป เพื่อสร้างความเข้าใจในคุณค่า และความสำคัญของรวบรวม ภูมิธรรมภูมิปัญญา

๑.๑.๕ กิจกรรมการสืบสานวัฒนธรรมบ้านเชียงมุ่งเน้นให้ชุมชนรวมตัวกันเพื่อจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงองค์ประกอบพื้นฐานของชุมชนเป็นหลัก เน้นให้เยาวชน ประชาชน องค์กรท้องถิ่น กลุ่มพลังต่างๆ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันรับผิดชอบในการจัด

กิจกรรมวัฒนธรรม สร้างการเห็นอกเห็นใจของคนในสังคม สร้างความเข้มแข็งแก่ครอบครัว และชุมชน ให้พึ่งพาอาศัยกันและพึ่งพาตนเองได้

๑.๑.๖ กิจกรรมการสืบสานวัฒนธรรมบ้านเชียงเน้นการศึกษาและการพัฒนาอาชีพท้องถิ่นที่ใช้วัฒนธรรมเป็นพื้นฐาน ทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรม หัตถกรรม การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อก่อให้เกิดรายได้ นอกจากนี้ยังเน้นการสร้างวัตถุที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

๒. การขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ

ใช้กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคล องค์กร ที่ดำเนินบทบาทดังนี้

๒.๑ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

๒.๑.๑ กำหนดแผนการจัดกิจกรรมไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา และโดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

๒.๑.๒ ผู้บริหารชี้แจงทำความเข้าใจ และสร้างความตระหนักให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเห็นคุณค่าและร่วมมือในการจัดกิจกรรม

๒.๑.๓ พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และมีความทันสมัยในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสถานการณ์ปัจจุบันอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

๒.๑.๔ สร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษากับผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรม

๒.๑.๕ นิเทศ ติดตาม ให้คำปรึกษา ประเมินผล และสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรม

๒.๑.๖ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

๒.๒ บทบาทของครูผู้รับผิดชอบ

๒.๒.๑ ศึกษาหลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย แนวการจัดกิจกรรม การประเมินผลพัฒนาผู้เรียน และจัดกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย

๒.๒.๒ ชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้เรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม

๒.๒.๓ ร่วมกับนักเรียนออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน และเป็นไปตามหลักการ ปรัชญา และแนวการจัดกิจกรรม

๒.๒.๔ ส่งเสริม กระตุ้น และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในการจัดทำแผนงาน โครงการ ร่วมปฏิบัติกิจกรรม และการประเมินผล

๒.๒.๕ ให้คำปรึกษา ดูแล ติดตาม ประสานงาน และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนในการร่วมกิจกรรมให้เป็นไปตามแผน

๒.๒.๖ ประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียน

๒.๒.๗ รายงานผลการดำเนินกิจกรรมให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ แล้วนำผลการจัดกิจกรรมมาพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข

๒.๒.๘ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา

๒.๓.๑ ให้ความเห็นชอบและมีส่วนร่วมในการกำหนดวางแผนดำเนินกิจกรรม

๒.๓.๒ ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมตามความเหมาะสม

๒.๔ บทบาทของผู้ปกครองและชุมชน

๒.๔.๑ มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม และอาสาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชน

๒.๕ ยอมรับในศักยภาพของผู้เรียน ให้โอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจตนเองเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกแผนการเรียน การศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

๑) ดูแล เอาใจใส่ผู้เรียน และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของผู้เรียน

๒) เป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่พึงามให้แก่นักเรียน

๓) ร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อติดตามประเมินผลพัฒนาและการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน

๒.๖ บทบาทของผู้เรียน

๒.๖.๑ ศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ตนเอง และเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถ หรือตามข้อเสนอแนะของสถานศึกษา เข้ารับการปฐมนิเทศจากครู ผู้รับผิดชอบกิจกรรม

๒.๖.๒ ร่วมประชุมเลือกตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ตามลักษณะของกิจกรรม คัดเลือกคณะกรรมการบริหารชุมนุม

๒.๖.๓ ร่วมประชุมจัดทำแผนงาน โครงการ ปฏิทินงาน และปฏิบัติกิจกรรม

ด้วยความเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ ร่วมกันวางแผนการปฏิบัติงาน กำหนดระเบียบข้อตกลงเสนอโครงการกิจกรรมต่อสถานศึกษาและวิสาหกิจชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๖.๔ ร่วมประเมินการปฏิบัติกิจกรรม จัดทำชุด/จัดหา ชุดแต่งกาย อุปกรณ์ดนตรี อุปกรณ์การแสดงฝึกซ้อมดนตรีแบบเดี่ยว แบบเต็มวง ซ้อมพ็อนรำโดยศิษย์เก่า และพี่สอนน้อง และนำผลมาพัฒนาตนเอง และนำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรมต่อครูผู้รับผิดชอบ

๒.๗ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดประสบการณ์ ทบทวน และสะท้อนความรู้สึกรายหลังการปฏิบัติกิจกรรม (After Action Review: AAR) รวมทั้งสร้างเครือข่ายจิตอาสาและขยายผลต่อยอดสู่ความยั่งยืน

การกำกับติดตามการปฏิบัติกิจกรรม

๑) การมีโอกาส เวที กิจกรรมได้แสดงความสามารถความคิดเห็น การได้รับความเชื่อถือจากผู้อื่น เห็นคุณค่าของตนเอง และภูมิใจในวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒) พฤติกรรมความมีวินัย รับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริตจิตสาธารณะและความพอเพียง

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

๑) นักเรียนมีคุณลักษณะของโรงเรียนในโครงการเรียนสุจริต ๕ ประการ ได้แก่ ทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

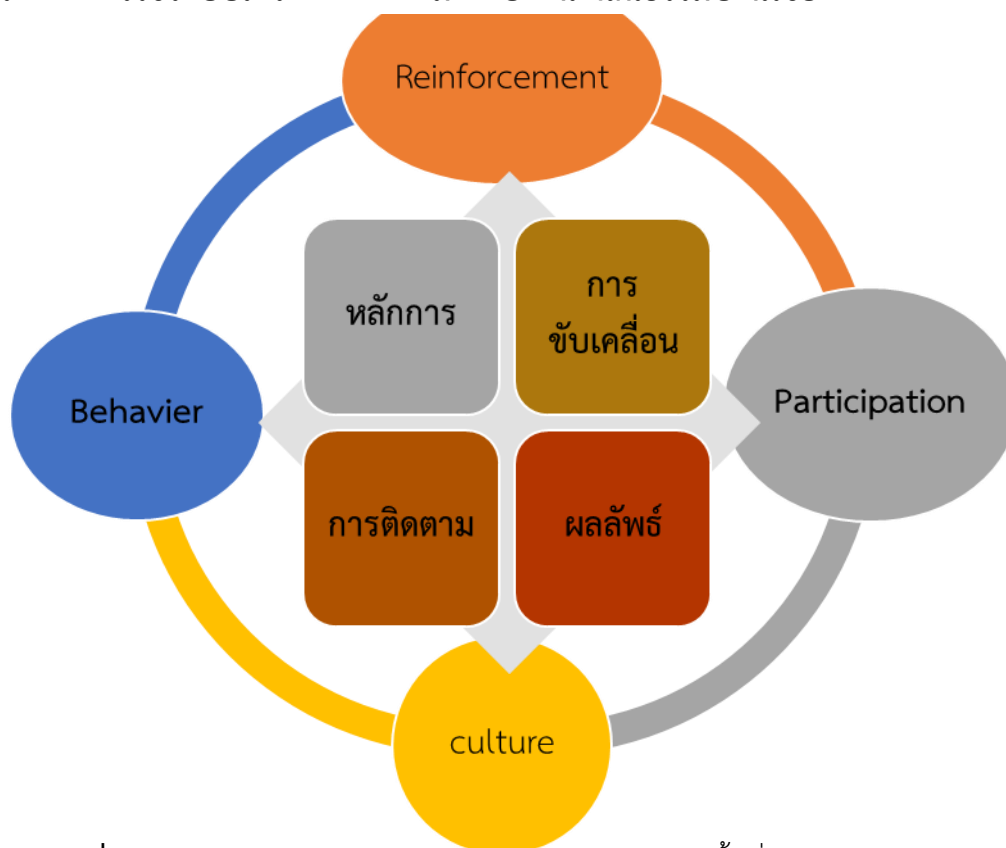
๒) นักเรียนมีสมรรถนะสำคัญ ๕ ประการ ของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓) นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเอง ได้รับการยอมรับจากเพื่อน ครอบครัว ชุมชน

๔) นักเรียนค้นพบความสนใจ ความถนัด และพัฒนาความสามารถพิเศษเฉพาะตัว มองเห็นช่องทางในการสร้างงานอาชีพในอนาคตได้เหมาะสมกับตนเอง

๕) นักเรียนรักและหวงแหนวัฒนธรรมของท้องถิ่น มีจิตสำนึกและทำประโยชน์เพื่อสังคมและประเทศชาติ

แนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคม “สืบสานวัฒนธรรมบ้านเชียง”

แผนภาพที่ ๔-๑ แนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่ เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี

จากข้อมูลสรุปได้ว่า แนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่ เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี โดยใช้ชุมชนศิลปะดนตรีนาฏศิลป์พื้นเมือง สรุปได้ ดังนี้

๑. การให้ความเชื่อถือ ยอมรับ ชื่นชมยินดี ยกย่อง ส่งเสริม ให้กำลังใจ เช่น ให้ความความคิดเห็น มอบเกียรติบัตร โลรางวัล มอบเงินสนับสนุน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อ และหารายได้ระหว่างเรียนแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมที่โรงเรียนดำเนินการ

๒. ให้โอกาส เปิดโอกาส สร้างโอกาส ในการแสดงออกถึงความรู้ความสามารถอย่างสร้างสรรค์ในโอกาสต่าง ๆ เช่น การแข่งขันในระดับต่าง ๆ การแสดงงานมรดกโลก งานประเพณี ฯลฯ เพื่อสร้างโอกาสในการศึกษาต่อ การหารายได้ระหว่างเรียน และเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพในอนาคต ต่อไป

๓. ส่งเสริมความสามารถและความโดดเด่นของนักเรียนแต่ละคนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการ

แสดงออกตามความถนัดในด้านอื่น เช่น การแต่งหน้า การออกแบบเสื้อผ้า เครื่องประดับ เป็นต้น

๔. เสริมสร้างความภาคภูมิใจร่วมกันเผยแพร่ผลงานสู่สากล โดยประชาสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ ผ่านสื่อที่หลากหลายสู่สากล เช่น วารสาร หนังสือพิมพ์ และสื่อออนไลน์โดยแสวงหาความร่วมมือกับองค์การ UNESCO สู่การยอมรับในวงกว้าง เป็นต้น แบบที่ตีสร้างชื่อเสียงแก่ตนเอง โรงเรียนชุมชน สังคม และประเทศชาติ

๒. ผลการประเมินแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนใน โครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา

การวิเคราะห์ผลการประเมินแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ผู้วิจัยได้นำร่างแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา มาประเมินเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ โดยการนำไปให้ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาเกี่ยวกับความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ ความเป็นประโยชน์ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ซึ่งผู้วิจัยได้ เลือกกลุ่มเป้าหมายผู้ประเมิน ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๑ คน ผู้บริหารการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน ๒ คน และอาจารย์มหาวิทยาลัยที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน ๒ คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ผลการประเมินแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการ โรงเรียนสุจริต ดังนี้

๒.๑ การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต

ขั้นตอนการประเมินและรับรองรูปแบบนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นต่อแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต โดยผู้วิจัยได้แปลความหมายจากเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของ Best (๑๙๗๐, p.๑๙๐) ดังรายละเอียด ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ - ๕.๐๐ หมายถึง มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ - ๔.๔๙ หมายถึง มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ - ๓.๔๙ หมายถึง มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ - ๒.๔๙ หมายถึง มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๔๙ หมายถึง มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

โดยรายละเอียดของผลการประเมิน แสดงดังตารางที่ ๔-๓

ตารางที่ ๔-๓ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการประเมิน	(\bar{X})	S.D.	แปลผล
๑) ด้านความถูกต้อง			
๑. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่มีสาระ/ประเด็นครอบคลุม ครบถ้วนถูกต้อง	๕.๐๐	๐.๐๐	มากที่สุด
๒. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน	๕.๐๐	๐.๐๐	มากที่สุด
๓. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่มีขั้นตอนการใช้ชัดเจน	๕.๐๐	๐.๐๐	มากที่สุด
๔. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา มีที่มาจากแหล่งข้อมูลในการได้มาซึ่ง ข้อมูลอย่างชัดเจน	๕.๐๐	๐.๐๐	มากที่สุด
๕. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่มีการรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือ และแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย	๕.๐๐	๐.๐๐	มากที่สุด
๖. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิง ปริมาณและเชิงคุณภาพที่สมบูรณ์และชัดเจน	๔.๖๐	๐.๕๕	มากที่สุด

ตารางที่ ๔-๓ (ต่อ)

รายการประเมิน	(\bar{X})	S.D.	แปลผล
๖. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิง ปริมาณและเชิงคุณภาพที่สมบูรณ์และชัดเจน	๔.๖๐	๐.๕๕	มากที่สุด
รวม	๔.๙๓	๐.๒๕	มากที่สุด
๒) ด้านความเหมาะสม			
๗. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่คำนึงถึงกฎหมาย	๕.๐๐	๐.๐๐	มากที่สุด
๘. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่คำนึงถึงการรักษาสีทิวของ ผู้เกี่ยวข้อง	๕.๐๐	๐.๐๐	มากที่สุด
๙. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่ให้ความสำคัญเป็นธรรมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย หรือทุกกลุ่ม	๔.๘๐	๐.๔๕	มากที่สุด
รวม	๔.๙๓	๐.๒๖	มากที่สุด

ตารางที่ ๔-๓ (ต่อ)

รายการประเมิน	(\bar{X})	S.D.	แปลผล
๓) ด้านความเป็นไปได้			
๑๐. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	๕.๐๐	๐.๐๐	มากที่สุด
๑๑. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยาที่มีทรัพยากรเพียงพอที่จะปฏิบัติได้	๕.๐๐	๐.๐๐	มากที่สุด
๑๒. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่ปลอดภัยจากภาวะเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น	๔.๘๐	๐.๔๕	มากที่สุด
๑๓. แนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่มีกฎระเบียบ ข้อบังคับ และ กฎหมายที่เอื้อให้ปฏิบัติ	๕.๐๐	๐.๐๐	มากที่สุด
	๔.๙๕	๐.๒๒	มากที่สุด
๔) ด้านความเป็นประโยชน์			
๑๔. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่การตอบสนองความต้องการของผู้ใช้	๕.๐๐	๐.๐๐	มากที่สุด
๑๕. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา ด้าน การบริหารจัดการ	๕.๐๐	๐.๐๐	มากที่สุด

ตารางที่ ๔-๓ (ต่อ)

รายการประเมิน	(\bar{X})	S.D.	แปลผล
๑๖. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่ให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ สำหรับผู้ปฏิบัติ	๔.๘๐	๐.๔๕	มากที่สุด
๑๗. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่จะเกิดผลดีต่อสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้รับผิดชอบ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ ชุมชน	๕.๐๐	๐.๐๐	มากที่สุด
รวม	๔.๙๕	๐.๒๒	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	๔.๙๔	๐.๒๔	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากตารางที่ ๔-๓ ผลการประเมินและรับรองแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ในประเด็นความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์โดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๕ คน มีผลการประเมินในแต่ละด้าน ดังนี้

๑. ด้านความถูกต้อง พบว่า มีผลรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๙๓$, S.D. = ๐.๒๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อเป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา ๑๑๒ โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่สมบูรณ์และชัดเจน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = ๔.๖๐$, S.D. = ๐.๕๕)

๒. ด้านความเหมาะสม พบว่า มีผลรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๙๓$, S.D. = ๐.๒๖) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม ที่ให้ความเป็นธรรมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย หรือทุกกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย ต่ำที่สุด ($\bar{X} = ๔.๘๐$, S.D. = ๐.๔๕)

๓. ด้านความเป็นไปได้ พบว่า มีผลรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.95$, S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่ปลอดภัยจากภาวะเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45)

๔. ด้านความเป็นประโยชน์ พบว่า มีผลรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.95$, S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่ให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้ปฏิบัติต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45)

สรุปผลจากการประเมินและรับรองแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยาที่พัฒนาขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ในประเด็นพิจารณาทั้ง 4 ด้าน พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยรวมในทุกด้านเท่ากับ 4.95 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงคะแนนจากด้านที่มีค่ามากที่สุดไปหาน้อยสุด ดังนี้ ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ และผลการประเมินค่าเฉลี่ยที่ได้ผ่าน เกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 3.50 จึงถือได้ว่าแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยาผ่านการประเมินและได้รับการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่นวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต

๒. เพื่อสร้างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ปี การศึกษา ๒๕๖๓ โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จำนวน ๒ คน ครูโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จำนวน ๒ คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ยกเว้นตัวแทนครู และผู้อำนวยการสถานศึกษา) จำนวน ๒ คน ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอนและเคยสอน หรือเคยไปให้ความรู้ในสถานศึกษา จำนวน ๒ คน วิสาหกิจชุมชนที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับวัฒนธรรมพื้นเมืองในชุมชน จำนวน ๒ คน องค์กรภาครัฐ ได้แก่ ตัวแทนเทศบาลตำบลบ้านเชียง จำนวน ๒ คน ตัวแทนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี จำนวน ๑ คน ตัวแทนคณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษา จำนวน ๒ คน

เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบบันทึกการสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้วิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การวิจัยแบ่งออกเป็น ๒ ระยะ

ระยะที่ ๑ การศึกษาลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต

ระยะที่ ๒ การสร้างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

สรุป

การศึกษาแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่นวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี จากผลการศึกษาลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่วัฒนธรรมบ้านเชียงเพื่อการเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ ซึ่งโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เป็นโรงเรียนที่มีบริบทที่โดดเด่น ตั้งอยู่ในพื้นที่มรดกโลก พิพิธภัณฑสถานบ้านเชียง ที่เสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต ผ่านพื้นที่เชิงนวัตกรรม “สืบสานวัฒนธรรมบ้านเชียง ๕,๐๐๐ ปี ด้วยพลังเยาวชน” โดยมีแนวทางใช้ระบบเครดิตทางสังคม คือการให้ความเชื่อถือ การให้โอกาส การส่งเสริมความสามารถ ความโดดเด่น และเสริมสร้างความภาคภูมิใจร่วมกันด้วยการเผยแพร่ผลงานสู่สากล ดังนี้

๑. ระยะที่ ๑ การศึกษาลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต

๑.๑ ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวข้องกับลักษณะของระบบเครดิตทางสังคม บนฐานของพื้นที่แสดงออกอย่างเสรีเพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต ประกอบด้วย ๕ ประเด็น คือ

๑.๑.๑ คุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริตประกอบด้วย ทักษะการคิด การมีวินัย การซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และการมีจิตสาธารณะ

๑.๑.๒ ช่องทางการแสดงออกพฤติกรรมอย่างสร้างสรรค์บนพื้นที่วัฒนธรรมบ้านเชียง ด้วยกิจกรรมนักเรียน กิจกรรมส่งเสริมการสืบสานวัฒนธรรม

๑.๑.๓ พื้นที่และโอกาสแสดงออกพฤติกรรมอย่างสร้างสรรค์บนพื้นที่แสดงออกอย่าง เสรีทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

๑.๑.๔ เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตร

๑.๑.๕ สิ่งตอบแทนสูงสุดของมนุษย์ คือการได้รับการยอมรับทางสังคมและการ เสริมแรงทางบวก

๑.๒ ผลการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับลักษณะของระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของ พื้นที่แสดงออกอย่างเสรีเพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริตสรุปได้ พฤติกรรมนักเรียนที่แสดงออกรวมทั้ง ๕ ด้าน มีรายละเอียดดังนี้

๑.๒.๑ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่เกิดจากระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต

๑) ทักษะการคิด

๑.๑) นักเรียนแสดงคุณลักษณะแยกแยะประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวมในระดับปานกลาง กิจกรรมที่บ่งชี้คือ การแบ่งเวลาในการแสดงศิลปวัฒนธรรมและการเรียนให้รู้ว่าอันไหนของเรา อันไหนของคนอื่น การทำงานส่วนรวม รับผิดชอบอุปกรณ์ต่าง ๆ เรื่องผลประโยชน์ เรื่องเงินต้องได้ตามกฎเกณฑ์ อย่างไรก็ตามยังพบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์บางอย่างกับนักเรียน

๑.๒) กิจกรรมที่โรงเรียนควรจัดเพื่อเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมคิดแยกแยะประโยชน์ส่วนตัวส่วนรวม ได้แก่ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับการคิดแยกแยะประโยชน์ส่วนตัวส่วนรวม เป็นกิจกรรมที่ต้องระดมความคิดและสามัคคีเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่ผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมความสามารถพิเศษในรูปแบบ ชมรม ชุมนุม อบรมเกี่ยวกับดนตรีนาฏศิลป์ กิจกรรมเพื่อชุมชน กิจกรรมมรดกโลก กิจกรรมบ้านไทพวนการทำงานเป็นกลุ่มในกิจกรรมมัคคุเทศก์น้อย งานกลุ่มอาชีพในหลักสูตรท้องถิ่น การแสดงดนตรีพื้นบ้าน การแสดงผลงานวิชาการ การร่วมกิจกรรมมรดกโลก การแข่งขันกีฬา to be Number 1 ทั้งนี้โรงเรียนต้องมีพื้นที่ให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อสาธารณประโยชน์ โรงเรียนหรือชุมชนส่งเสริมความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี

๑.๓) การมีส่วนร่วมในการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ที่บ่งชี้พฤติกรรมคิดแยกแยะประโยชน์ส่วนตัวส่วนรวมได้แก่ ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ สร้างความตระหนัก ปลูกจิตสำนึกที่ดี เข้าร่วมประชุม แสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ ส่งเสริมสนับสนุนจัดกิจกรรม เป็นแบบอย่างที่ดี ถ่ายทอดความรู้ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและมีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่ม ชุมนุม ชมรม ให้คำแนะนำการทำอาหารพื้นบ้าน ฟ้อนรำ ภาษาล้าน การมอบทุนการศึกษา ร่วมจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล

๑.๔) ผลตอบแทนหรือการสร้างความยอมรับนับถือที่นักเรียนจะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมคิดแยกแยะประโยชน์ส่วนตัวส่วนรวม อาจอยู่ในรูปนามธรรม เช่น ความรัก การยอมรับนับถือ การชมเชย ยกย่อง น้ำใจ ผลประโยชน์ที่เป็นความดีต่อตัวนักเรียน มีคุณธรรม จริยธรรม และสิ่งที่เป็นรูปธรรมได้แก่ เกียรติบัตร คำชมเชย เงินรางวัล ของที่ระลึก ทุนการศึกษา การตัดสินต้องมีตัวชี้วัด เน้นความสำคัญของการตัดสินใจ มีคณะกรรมการตัดสิน กำหนดระยะเวลาเป็นปี การศึกษา มีการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ไม่น้อยกว่า ๑๐ ครั้งขึ้นไป ร่วมกับการไม่ทำให้ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ เดือดร้อน

๑.๒.๒ ความมีวินัย

๑) ความคิดเห็นเรื่องระดับความมีวินัยแตกต่างกัน แต่ทั้งนี้ผู้ให้

สัมภาษณ์ยกตัวอย่างกิจกรรมที่บ่งชี้คุณลักษณะของควมมีวินัยได้แก่ การตรงต่อเวลา การรับผิดชอบ ฝึกฝนกิจกรรมที่ตนสนใจ เดินเป็นแถว เคารพธงชาติ เข้าแถวซื้ออาหาร ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ดี การทำความสะอาดเขตรับผิดชอบ และการแต่งกาย

๒) กิจกรรมที่โรงเรียนควรจัดเพื่อเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมมีวินัย ได้แก่ เป็นกิจกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อ เอาใจใส่งาน เป็นโครงการที่นักเรียนชอบซึ่งต้องมีการวางแผนกำหนดขั้นตอนการทำงานและระยะเวลาการแล้วเสร็จของงาน เช่น จัดกิจกรรมสภานักเรียน เวิร์กประจำวัน กิจกรรมวงโปงลาง ฟ้อนรำ กีฬา กิจกรรมเสริมอาชีพ นอกจากนั้นยังเป็นกิจกรรมที่ต้องปลูกฝังอบรมเช่น เข้าค่ายอบรมจริยธรรม กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมรด. ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดล้วนส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย แต่ควรคำนึงถึง การเป็นตัวอย่างเรื่องความมีวินัยของ เช่น ครูมายืนเข้าแถวเป็นตัวอย่างร่วมกับนักเรียน การตรวจทรงผมนักเรียน ที่ครูมีหน้าที่แค่ตรวจ เป็นต้น

๓) การมีส่วนร่วมในการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ที่บ่งชี้พฤติกรรมมีวินัยได้แก่ ให้คำปรึกษา ส่งเสริมสนับสนุนเป็นกำลังใจ อำนวยความสะดวกในการทำกิจกรรมต่างๆ กับนักเรียน ให้ข้อเสนอแนะ ร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น ดิชม กระตุ้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมวินัยนักเรียน จัดทำโครงการและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียน อบรมสั่งสอน กระตุ้นให้เกิดความมีวินัย มีส่วนร่วมและให้คำแนะนำ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรม เช่น ทำความสะอาดบ้านไทพวน ยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีวินัยมีความรับผิดชอบต่อ

๔) ประโยชน์ ผลตอบแทน หรือการสร้างความยอมรับนับถือที่นักเรียนจะได้รับจากทั้งภายในและนอกสถานศึกษา จากการแสดงพฤติกรรมมีวินัยคือ การชื่นชมยินดี คະแนน จิตพิสัย มอบทุนการศึกษา ให้เกียรติบัตร ของที่ระลึก เงินตอบแทนตามโอกาส เกณฑ์การตัดสินให้รางวัลต้องมีการปฏิบัติที่เป็นเอกลักษณ์ ทำเป็นโครงการที่ต่อเนื่องเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนเพื่อรับรางวัล เกณฑ์น่าจะประกอบด้วย ความดีมีวินัย ความเสียสละ ร่วมกิจกรรม ครอบครัวยุติธรรม

๑.๒.๓ ความซื่อสัตย์สุจริต

๑) ตัวอย่างพฤติกรรม หรือกิจกรรมที่บ่งชี้ถึงการมีความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ได้แก่ การไม่ขโมยสิ่งของคนอื่น ส่งคืนอุปกรณ์ทุกอย่างของโรงเรียนเช่นชุดแต่งกาย อุปกรณ์การแสดงกิจกรรมของหายได้คืน การเก็บของได้แล้วนำมาแจ้งครู การแจ้งรายรับรายจ่ายที่เกิดจากการทำงานกลุ่มอย่างโปร่งใส มีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายในกิจกรรมเสริมอาชีพ รวมทั้ง มีความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะ ต่อหน้าที่

๒) กิจกรรมเพื่อเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตได้แก่ อบรมจริยธรรม ทำความดีมีรางวัล จัดกิจกรรมส่งเสริมความซื่อสัตย์ เช่น โปงลาง ของหาย

ได้คืน ฟ้อนรำ งานอาชีพ ค่ายอบรมคุณธรรม กิจกรรมลูกเสือ กีฬาสี โป่งกลาง สหกรณ์ น้ำดื่มโรงเรียน ออมทรัพย์ กิจกรรมหารายได้ระหว่างเรียน ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น งานฝีมือ งานปั้นหม้อ จัดการ รายรับรายจ่าย รวมทั้งการรับฟังเหตุผลของนักเรียนด้วยความเป็นจริง และเปิดใจ ประสานการ ดำเนินงานแบบ บ.ว.ร. เพื่อพัฒนานักเรียน การรักษาคำพูด

๓) การมีส่วนร่วมในการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ที่บ่งชี้พฤติกรรมความ ซื่อสัตย์สุจริตโดยมีส่วนร่วมสนับสนุน ให้รางวัล ชื่นชม ให้กำลังใจ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ให้ความ ร่วมมือในการทำกิจกรรมของโรงเรียน ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของนักเรียน มีส่วนร่วม ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมนักเรียน เช่น ชื่อน้ำ ชื่อของที่ระลึก และนำไปขยายในกิจกรรมถนนคนเดิน ให้กำลังใจ เป็นตัวอย่างที่ดี ยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีความซื่อสัตย์สุจริต จัดทำโครงการคนดี ศรีเชียงใหม่

๔) ประโยชน์ ผลตอบแทน หรือการสร้างความยอมรับนับถือที่นักเรียน จะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริต คือการชื่นชม การเสริมแรง เกียรติบัตร ประกาศ ชมเชย ค่าตอบแทน ของที่ระลึกมีการมอบรางวัลให้กับนักเรียน ทุนการศึกษา และผลตอบแทนที่เป็น นามธรรม คือได้รับการยอมรับจากคนอื่น ความดีงามของชีวิตจะเป็นรางวัลที่มีคุณค่า เป็นนิสัยที่ดีติดตัว นักเรียนสามารถปรับใช้ในชีวิตประจำวันทำให้ เป็นที่น่าเชื่อถือ เป็นที่ไว้วางใจของผู้อื่น เกณฑ์การให้ รางวัลคือเด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการดำรงชีวิต เป็นคนดีในครอบครัว ในโรงเรียน ในสังคมชุมชน ทำให้ชุมชนอยู่ดีมีสุข เด็กทำดี สะสมผลงานมาตลอดสร้างประโยชน์ให้กับนักเรียน มีเกณฑ์การตัดสินที่ ชัดเจน

๑.๒.๔ อยู่อย่างพอเพียง

๑) คุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนบ้านเชียงวิทยาเห็น ได้จากกิจกรรม ปลูกพืชผักสวนครัว การนำอาหาร มากินด้วยกัน ไม่ซื้อของฟุ่มเฟือยเลือกใช้จ่ายในสิ่งที่ จำเป็น รู้จักการสร้างงานอาชีพ หารายได้ระหว่างเรียน มีการออมเงิน ช่วยผู้ปกครองทำงาน เข้าร่วม กิจกรรมกิจกรรมโรงเรียนปลอดขยะ ห้องเรียนสีขาว เกษตรพอเพียง ใส่ชุดพื้นเมือง เห็นคุณค่าของ ตนเองมีชีวิตที่เรียบง่ายตามแบบอย่างของคนในชุมชน รู้จักประมาณตนเอง

๒) กิจกรรมของโรงเรียนบ้านเชียงวิทยาเพื่อเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ให้ นักเรียนแสดงพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง ได้แก่ กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง การรับประทานอาหารไม่ เหลือทิ้ง โครงการฝึกอาชีพให้กับนักเรียน งานเกษตร งานเสริมอาชีพ งานประดิษฐ์ ห้องเรียนสีขาว โรงเรียนปลอดขยะกิจกรรมออมเงิน และบันทึกรายรับรายจ่าย ตลาดนัดพอเพียงในโรงเรียนกิจกรรม ฟ้อนรำ ดนตรีนาฏศิลป์ ทั้งนี้สามารถจัดบูรณาการทุกกิจกรรมตามหลัก 2 เงื่อนไข 3 หลักการ ให้เข้าใจ หลักการนำไปใช้ ไม่ฟุ่มเฟือย จัดกิจกรรมที่หลากหลายในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียนโดยให้นักเรียนคิด ประมาณ มีเหตุผลมีการบริหารความเสี่ยงในชีวิต แต่ต้องมีคุณธรรมและความรู้กำกับ

๓) การมีส่วนร่วมในการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ที่บ่งชี้พฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง ได้แก่ ให้ความร่วมมือ สานต่อความคิด เป็นแบบอย่าง เป็นที่ปรึกษาแนะนำนักเรียน ให้ความรู้ ให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรม อดทน รับผิดชอบต่อสินค้า ผลิตภัณฑ์ของนักเรียน ประชาสัมพันธ์บอกต่อ เป็นครูฝึกสอนอาชีพ สอนการทำบัญชีให้ร่วมมือ เป็นส่วนหนึ่งในการจัดกิจกรรม เพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จ

๔) ประโยชน์ ผลตอบแทน หรือการสร้างความยอมรับนับถือที่นักเรียนจะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง คือ ชื่นชม ยินดี ให้รางวัลตอบแทน ยกย่องชมเชย เกียรติบัตร รางวัลตอบแทน สำหรับนักเรียนหรือห้องเรียนที่ปฏิบัติดีเยี่ยม ให้เข้าร่วมเป็นมัคคุเทศก์ ให้นำเสนอผลงานในชุมชนบ่อยๆ ครอบครัวยังมีความสุข เกณฑ์การให้รางวัลคือการบันทึกรายรับรายจ่าย การใช้เงินอย่างคุ้มค่า นักเรียนสามารถวางแผนการดำเนินชีวิตได้ มีผลงานการประดิษฐ์วัสดุเหลือใช้ หารายได้ด้วยตนเอง

๑.๒.๕ มีจิตสาธารณะ

๑) นักเรียนบางส่วนมีจิตอาสาในระดับดีเห็นได้จากช่วยกิจกรรมของชุมชนการแสดงโปงลางในงานสำคัญของชุมชน บางที่ไม่มีเงินรางวัลตอบแทนด้วยซ้ำ งานอาสา ช่วยงานวัด งานทำความสะอาดสถานที่ราชการที่ขอความร่วมมือ นักเรียนคอยช่วยเหลือกิจกรรมของครูอย่างเต็มที่ กิจกรรมพื้นที่รับผิดชอบประจำวัน เมื่อเด็กไปทำบุญที่วัดจะช่วยยกภัตตาหาร ล้างจาน กวาดลานวัดช่วยงานมรดกโลกโดยไม่มีค่าจ้าง เพราะช่วยสร้างชื่อเสียงให้ชุมชนของตนด้วยใจรัก หรือแม้แต่ช่วยงานประเพณีของเทศบาล “ฮีตสิบสองครองสิบสี่”

๒) กิจกรรมเพื่อเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมมีจิตสาธารณะ ได้แก่ จัดกิจกรรมประกวดห้องเรียนสะอาด และเขตรับผิดชอบ ๕ ส กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมค่ายอาสา กิจกรรมค่ายอบรมดนตรี To be Number 1 ช่วยเหลืองานในโรงเรียนและชุมชน โดยไม่ขอค่าตอบแทน กิจกรรมดนตรีนาฏศิลป์ ฟ้อนรำ กิจกรรมรณรงค์ป้องกันอุบัติเหตุ หรือกิจกรรมอื่นที่ชุมชนร้องขอความร่วมมือ บริจาคร่างกายเพื่อทำงานส่วนรวม ร่วมงานประเพณีในท้องถิ่น

๓) การมีส่วนร่วมในการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ที่บ่งชี้พฤติกรรมมีจิตสาธารณะ ได้แก่ ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ต่อยอดความรู้ด้วยความเต็มใจ ให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวก ส่งเสริมสนับสนุน ช่วยเหลือนักเรียนในการกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมค่ายอาสา กิจกรรมชุมนุมนักเรียน ส่งเสริมด้านความรู้ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ที่นักเรียนต้องการ แสวงหาความร่วมมือ ประชาสัมพันธ์ผลงานคุณภาพความดีของนักเรียนประสานงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการช่วยส่งเสริมกิจกรรมและการขายผลิตภัณฑ์และ ผลงานนักเรียนในรูปของการส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้เป็นที่รู้จักกับสังคมระดับประเทศและระดับโลก สนับสนุนให้นักเรียนได้แสดงออก มีบทบาทในการทำงาน

ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้คำชื่นชม ให้กำลังใจ ให้ข้อเสนอแนะกำกับดูแล ช่วยให้ได้สร้างความภาคภูมิใจในตนเอง มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

๔) ประโยชน์ ผลตอบแทน หรือการสร้างความยอมรับนับถือที่นักเรียนจะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมมีจิตสาธารณะคือ การชื่นชมยินดีในการทำความดี ทำให้ผู้อื่นเชื่อถือศรัทธา ภาพลักษณ์ที่ดี เป็นค่านิยมที่ดีติดตัว ยกย่องชมเชย มอบเกียรติบัตร มอบสิทธิพิเศษอันควร สิทธิพิเศษการศึกษาต่อทุนการศึกษา โดยมีการวัดประเมินผลและมอบรางวัล เชื่อมเกียรติยศ

๒. ช่องทางการแสดงออกพฤติกรรมอย่างสร้างสรรค์บนพื้นที่วัฒนธรรมบ้านเชียง ด้วยกิจกรรมนักเรียน กิจกรรมส่งเสริมการสืบสานวัฒนธรรม มีดังนี้

ช่องทางการแสดงออกพฤติกรรมอย่างสร้างสรรค์บนพื้นที่วัฒนธรรมบ้านเชียง ด้วยกิจกรรมนักเรียน กิจกรรมส่งเสริมการสืบสานวัฒนธรรม ในการเสริมสร้าง คุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยาคม อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย

๒.๑ ลักษณะของพื้นที่เชิงนวัตกรรม “วัฒนธรรมบ้านเชียง”

ประชากรที่อาศัยอยู่ในตำบลบ้านเชียงส่วนมากเป็นชาวลาวพวน ที่ถูกกวาดต้อนมาเมืองเวียงจันทน์และหัวเมืองต่างๆ ซึ่งมีชื่อเรียกรวมกันว่า หัวพันทั้งห้าทั้งหก ประกอบด้วย เมืองคำม่วน เมืองคำเกิด เมืองเวียงไชย เมืองไพศาลลี เมืองข่าเหนือ และเมืองเชียงขวางใน ๓ เหตุการณ์ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ พื้นที่บ้านเชียงในอดีตเป็นแหล่งวัฒนธรรมที่อยู่อาศัยของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ มีอายุราว ๕,๐๐๐ ปี และองค์กรยูเนสโกยกย่องให้วัฒนธรรมบ้านเชียงเป็น “แหล่งมรดกโลกก่อนประวัติศาสตร์” เมื่อปี ๒๕๓๕ โดยมีตัวอย่างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นดังนี้

๒.๑.๑ อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม

๑) งานหัตถกรรมปั้นหม้อเขียนสี

ลักษณะของสังคมในหมู่บ้านเป็นสังคมแบบชนบท มีความสัมพันธ์แบบญาติพี่น้อง อาศัยแบ่งปันกันในหมู่ญาติ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ชุมชนบ้านเชียงยังเป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิต แบบดั้งเดิม เช่น การทอเสื่อจากต้นกก การบายศรีสู่ขวัญ โดยมีงานหัตถกรรมปั้นหม้อและเขียนลายไหบ้านเชียง หม้อที่มีลายแบบนี้ว่า หม้อลายวิฏ (Spiral) สันนิษฐานว่าเป็นหม้อที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในพิธีฝังศพโดยเฉพาะ ไม่ใช่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยในชีวิตประจำวัน เป็นสัญลักษณ์ของการเกิดดับ (cycle of Rebirth)

ลักษณะ เครื่องปั้นดินเผา บ้านเชียง ที่ค้นพบแบ่งออกเป็น ๓ ยุค คือ

๑.๑) ในลักษณะตอนต้น ภาชนะดินเผาสีดำถึงเทาเข้มแบบมีเชิงหรือฐานเตี้ยๆ ตกแต่งด้วยลายขีดเป็นเส้นโค้งและลายกดหรือลายขูด อยู่ระหว่างช่วงล่างของภาชนะดินเผา มีการตกแต่งด้วยลายเชือกทาบ มีภาชนะดินเผาขนาดใหญ่ที่ใช้บรรจุศพเด็กก่อนนำไปฝังภาชนะดินเผาตกแต่งด้วยลายขีดเป็นเส้นคดโค้ง ลายก้านขด ซึ่งมีการการตกแต่งลวดลายหนาแน่นกว่าในสมัยเริ่มแรก

๑.๒) ในลักษณะตอนกลาง การตกแต่งลวดลายจะเป็นลักษณะใช้เชือกทาบเพื่อให้เป็นลวดลาย รวมทั้งมีการใช้วัสดุกดทับให้เกิดลวดลายและการนำดินมาตกแต่งให้เกิดลายนูน มีสีด้านนอกสีขาวที่บริเวณไหล่ทำเป็นสันหักมุมค่อนข้างชัดเจนมีทั้งแบบประเภทก้นกลมและก้นแหลม บางรายการมีการตกแต่งด้วยลายขีดและเขียนสีที่บริเวณใกล้ปากภาชนะ

๑.๓) ในลักษณะตอนช่วงปลายสมัยกลาง – เริ่มมีการตกแต่งภาชนะด้วยการทาสีแดงซึ่งจะเรียกภาชนะดินเผาว่าภาชนะแบบบ้านอ้อมแก้ว ภาชนะดินเผาในสมัยกลางเป็นผู้ชายที่สร้างขึ้นด้วยความประณีตมากกว่าทุกสมัย มักตกแต่งผิวด้านนอก โดยทำเป็นลวดลายเชือกทาบเป็นเส้นเล็กๆ อย่างมีระเบียบแสดงให้เห็นถึงความสงบสุขในช่วงเวลานั้น เป็นภาชนะดินเผาที่โดดเด่น มีการเขียนลายสีแดงบนพื้นสีนวลเริ่มปรากฏบนภาชนะดินเผา มีการเขียนลายสีแดงบนพื้นสีแดง

๑.๔) ในลักษณะตอนช่วงปลายสมัย เริ่มมีภาชนะดินเผาที่ผิวด้านนอกเคลือบด้วยน้ำโคลนสีแดงและขัดมัน สีที่ใช้เขียนลวดลายบนภาชนะดินเผา สันนิษฐานว่าเป็นดินนำมาผสมกับยางไม้และไขสัตว์ ในสัดส่วนที่พอเหมาะ และลวดลายที่ปรากฏเป็นรูปลายที่เป็นรูปธรรมเช่น รูปคน สัตว์และลวดลายที่เป็นนามธรรมเช่นและก้นหอย ลายเรขาคณิต โดยช่างจะเขียนลวดลายบนภาชนะดินเผา ไม่มีการร่างแบบไว้ก่อน สังเกตเห็นจากข้อผิดพลาดของลวดลายที่อยู่บนพื้นผิวภาชนะรอยลวดลายที่ถูกเขียนบนภาชนะเป็นลวดลายที่ไม่ซ้ำแบบกัน ดังนั้นภาชนะดินเผาในสมัยปลาย จึงนับเป็นโบราณวัตถุอีกประเภทหนึ่งที่เป็นสัญลักษณ์ของแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง ที่ทำให้คนรู้จักกันทั่วโลก

๒) ศิลปะดนตรีนาฏศิลป์ลักษณะความเชื่อของชาวบ้านเชียง ยึดติดกับความเชื่อด้านศาสนาพุทธ และบางส่วนยังนับถือผีฟ้าผีบ้าน เรื่องการเวียนว่ายตายเกิด และชีวิตหลังความตายที่อาศัยกรรมดีหรือความดีในการกลับมาเกิดใหม่จากการขุดค้นทางโบราณคดี ทำให้ทราบถึงประเพณีการฝังศพของยุคสัมฤทธิ์ว่า เมื่อมีการตายเกิดขึ้น ญาติของผู้ตายจะขุดหลุมลึกประมาณ ๖๐ – ๖๕ เซนติเมตร แล้วนำศพของผู้ตายใส่ลงไปในหลุมในท่านอนหงายเหยียดยาว หันศีรษะไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ และหลุมฝังศพจะขุดตื้นๆ บริเวณด้านหัวจะมีเครื่องสังเวทวางอยู่ เครื่องเช่นสังเวท

นั้นได้แก่ หม้อดินเผา และกระดูกสัตว์ การฟ้อนโบราณคดีชูตระบำบ้านเชียง จึงได้แนวความคิดจากการเกิดดับของมนุษย์นี้เอง

เครื่องแต่งกาย ผู้แสดงฝ่ายหญิงนุ่งผ้าถุงสีน้ำเงินจีบหน้านาง เสื้อใช้ผ้าซิดพื้นแดง ลายซิดสีเหลืองรูตรัดหน้าอก สวมกรองคอสีดำ ส่วนเอวมีผ้าคาดสีน้ำเงินขลิบแดงห้อยด้วยกระดิ่งประดับร่างกายด้วยสร้อยหินสีต่างๆ กระพรวน และกำไลสัมฤทธิ์ ผู้แสดงฝ่ายชายนุ่งกางเกงขาสวมส่วนสีน้ำเงิน สวมเสื้อคอกลมไม่มีแขน ส่วนเอวมีผ้าคาดสีทองขลิบน้ำเงินห้อยกระดิ่งประดับด้วยลูกกระพรวน

เครื่องดนตรี เนื่องจากชุมชนบ้านเชียงยังไม่ปรากฏหลักฐานทางดนตรีในระยะใกล้เคียงกันนั้น ได้พบเพียงระฆังสัมฤทธิ์ ดังนั้นดนตรีประกอบการฟ้อนชูตระบำบ้านเชียงจึงใช้เครื่องดนตรีประเภทโลหะ ได้แก่ ระฆังและฆ้อง ประกอบการเคาะเรียกวิญญาณ ผู้ประดิษฐ์ดนตรีได้แก่ อาจารย์ชฎิล นักดนตรี ส่วนผู้ออกแบบท่าฟ้อนและเครื่องแต่งกายได้แก่ อาจารย์วิณา วิสเพ็ญ

อุปกรณ์ประกอบการแสดง ได้แก่ คบเพลิง หม้อลายวิภู และโลงศพ

ลำดับขั้นตอนของการแสดง การฟ้อนชูตระบำบ้านเชียงเริ่มโดยการนำศพมาฝังโดยฝ่ายชายจะถือคบเพลิง และหามโลงศพออกมา ฝ่ายหญิงจะเป็นผู้นำเครื่องสังเวทซึ่งอยู่ในหม้อมาประกอบพิธีกรรม เพื่ออัญเชิญวิญญาณผู้ตายมารับเครื่องเช่นสังเวทนั้น ท่าฟ้อนจึงเริ่มด้วยท่าเชิญ ซึ่งเป็นการอัญเชิญดวงวิญญาณของผู้ตายให้มารับเครื่องเช่นสังเวท ท่าลงเป็นท่าซึ่งแสดงให้เห็นถึงวิญญาณรับเชิญแล้วจะเข้าทรงผู้รำ และลงมากินเครื่องเช่นสังเวท ต่อไปจะเป็นท่าชมเครื่องเช่นสังเวทว่ามีอะไรบ้างและจะเป็นท่ากินเครื่องเช่นสังเวทนั้น

๑.๓) ภาษาพวน ภาษาที่ใช้เรียกว่า ภาษาพวนเป็นภาษาในตระกูลขร้า-ไท-ไต คำศัพท์ใกล้เคียงกับภาษาลาวและภาษาไทยถิ่นอีสานมากกว่าภาษาไทยภาคกลาง และเป็นภาษาที่ใกล้เคียงกันกับภาษาผู้ไทมาก ภาษาพวนเป็นภาษาหนึ่งในเจ็ดกลุ่มใหญ่และได้สืบทอดมาจากยูนาน - เชียงแสน ในราว ๑,๐๐๐ ปีมาแล้ว

เสียงพยัญชนะ

ภาษาพวนจะมีหน่วยเสียงทั้งหมด ๒๐ หน่วยเสียง คือมีพยัญชนะที่แตกต่างไปจากเสียงพยัญชนะของภาษาไทย ๓ หน่วยเสียงเท่ากัน ภาษาพวนจะไม่มีเสียง ช, ฉ จะออกเสียงเป็น ซ, ส แทน ไม่มีเสียง ร จะออกเสียงเป็น ฮ, ล แทน และเสียง ญ นาสิก เพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ยังคงใช้เสียงพยัญชนะ ย อยู่

เสียงสระ

สระของภาษาพวนจะมีเสียงสระเดี่ยว ๑๘ เสียง สระประสม ๖ เสียง แต่ภาษาไทยจะมีสระประสมเพียง ๕ เสียง (ไม่มีสระเอื้อะ) และที่น่าสนใจมากของภาษาพวนก็คือ จะออก

เสียงสระไอ ต่างไปจากสระไอคำที่ภาษาไทยใช้สระไอ พวณจะออกเสียงสระเออ

เสียงสะกดและพยัญชนะควบกล้ำ

เสียงสะกดที่ใช้แตกต่างจากเสียงสะกดภาษาไทยคือ เสียง ก (แม่กก) ในคำที่ประสมด้วยสระเสียงยาวของภาษาไทย เช่น ปาก ออก ตาก เปียก เผือก ภาษาพวณจะออกเป็นสระเสียงสั้นและมีเสียงหยุดที่เส้นเสียงคือ ออกเป็น ปะ เอาะ ตะ เปียะ เผือะ

สำหรับเสียงพยัญชนะควบกล้ำ ๒ เสียง คือ คว, กว, เช่น ควาย กวาง

เสียงวรรณยุกต์

เสียงวรรณยุกต์จะมี ๖ เสียง มีความคล้ายคลึงกับภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่ เว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้

๑. คำ เป็นที่มีพยัญชนะก จ ต บ ป อ เป็นพยัญชนะต้นและใช้ไม้โท ภาษาไทยจะเป็นเสียงโท คนพวณจะออกเป็นสูง - ขึ้น (คล้ายกับเสียงตรี)

๒. เสียงวรรณยุกต์จัตวาของภาษาไทย เมื่อปรากฏอยู่ในพยางค์หน้าของวลีหรือคำประสมของภาษาพวณ จะออกเสียงเป็นต่ำคล้ายเสียงเอก

๓. คำตาย สระเสียงสั้น ภาษาพวณจะออกเป็นเสียงสูง-ขึ้น , สูง-ตก ต่างจากภาษาไทย

อักษรไทยพวณ

๑. อักษรที่ใช้ในการบันทึกเรื่องราวในศาสนาหรือคัมภีร์อัมคักดี เรียกว่า อักษรธรรม หรือตัวธรรม

๒. อักษรไทยน้อย ใช้เขียนเรื่องราวทางโลก เช่น การะเกด สุริวงค์ และชาวพวณจะนิยมนำเรื่องราวเหล่านี้ที่เขียนด้วยอักษรไทยน้อยมาอ่านในการอยู่เป็นเพื่อนศพ เรียกว่า จันเฮือนดี โดยใส่ทำนองและลีลาที่ไพเราะ น่าฟังเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งอักษรทั้ง ๒ ชนิดนี้มีผู้เฒ่าเป็นส่วนใหญ่ของชาวพวณสามารถอ่านได้เป็นอย่างดี

๔) งานหัตถกรรมผ้าหมี่ขิด

ลักษณะและลวดลายการทอหรือการผลิต สมัยที่ ๑ กลุ่มสตรีทอผ้าพื้นเมืองบ้านเชียง เริ่มเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๔ มีคุณยายทองล้วน สิทธิพรหม เป็นประธานกลุ่ม ซึ่งมีการทอผ้าแบบพื้นเมืองและย้อมสีธรรมชาติ ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้พัฒนารูปแบบเป็นที่กระตุกซึ่งได้รับการสนับสนุนด้านวิชาและงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ จากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม และกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้จัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาคุณภาพผ้าทอพื้นเมืองและสีย้อมให้มีคุณภาพดีมาตลอด สมัยที่ ๒ กลุ่มทอผ้าเทศบาลตำบลบ้านเชียง เป็นกลุ่มทอผ้าที่ดำเนินการต่อเนื่องมาจากกลุ่มสตรีทอผ้าเดิม พ.ศ. ๒๕๔๗ มีเครื่องมือ อุปกรณ์

เป็นที่ทอผ้าแบบกี่กระตุก สมาชิกทุกคนยังเป็นสมาชิกกลุ่มเดิม มีผลิตภัณฑ์ที่ทำออกมาแล้วสามารถจำหน่ายได้เป็นอย่างดี สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ ให้แก่กลุ่มเป็นอย่างมาก พอเข้าสู่ สมัยที่ ๓ กลุ่มทอผ้าเทศบาลตำบลบ้านเชียง เป็นกลุ่มทอผ้าที่ดำเนินการต่อเนื่อง นำโดย คุณแม่สุนทรี ภัฏญะหงษ์ เป็นประธานกลุ่ม เริ่มตั้งแต่ มกราคม ๒๕๕๕ ซึ่งจัดเป็นศูนย์เรียนรู้ในด้านสิ่งทอและหัตถกรรมไทย มีสมาชิกร่วมกิจกรรมและเครือข่ายประมาณ ๕๐ คน มีที่ทอผ้าแบบพื้นเมืองและระบบกี่กระตุก มีกี่แบบประยุกต์กระตุกผสมกี่พื้นเมือง ย้อมสีธรรมชาติ (ย้อมคราม) ผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านเชียง เป็นผ้าทอพื้นเมืองที่เป็นมรดกตกทอดกันมาทางด้านวัฒนธรรม โดยเฉพาะเรื่องของเส้นผ้าและเครื่องแต่งตัวตามอารยธรรมชุมชนไทพวนที่ถักทอเองและตัดเย็บสวมใส่เอง สิ่งสำคัญที่เด่นอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ คือ เป็นเครื่องแต่งกายของชาวไทพวน ซึ่งมีเอกลักษณ์ที่มีความโดดเด่นชัดเจน และในปัจจุบันได้นำเอาภูมิปัญญาของบรรพบุรุษแต่ดั้งเดิมมาสานต่อให้เกิดเป็นชิ้นงานที่มีคุณค่า มีเอกลักษณ์ โดยนำลวดลายที่มาจากเครื่องปั้นดินเผาของบ้านเชียงมาสร้างสรรค์ต่อยอด จนสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ และสร้างอาชีพให้กับชาวบ้านบ้านเชียง อีกทั้งยังสร้างชื่อเสียงให้กับบ้านเชียงด้วย

๕) ขอบข่ายเวลาและโอกาส พื้นที่วัฒนธรรมบ้านเชียง

ประกอบด้วยกิจกรรมที่ดำเนินใน ๒ ลักษณะคือ ในโรงเรียนและกิจกรรมร่วมกับชุมชน ได้แก่

(๑) วิชาเพิ่มเติมการปั้นหม้อและเขียนลายไห

โดยหลักการและวิสัยทัศน์เพื่อให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า และช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจน การนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐาน ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ มีความสามารถในการตัดสินใจ และสามารถฝึกปฏิบัติได้ เห็นคุณค่าของการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความกระตือรือร้น ในการเรียนรู้ ชื่นชมสามารถอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไทยและสากล รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

การวางแผนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ มีการเขียนไว้ในอธิบายรายวิชาศิลปะ (ศ ๒๐๒๐๓) เขียนลายไห ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง ๑ หน่วยกิต กำหนดผลการเรียนรู้ ๘ ข้อ มีหน่วยการเรียนรู้ ๓ หน่วย ได้แก่ ประวัติและความเป็นมา อุปกรณ์ที่ใช้กระบวนการเขียนลายไห จัดการเรียนการสอนในตารางเรียนทุกวันอังคารเวลา ๑๓.๓๐ - ๑๕.๓๐ น.

บูรณาการกับกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

(๒) วิชาเพิ่มเติมการทอผ้าย้อมคราม

เป็นกิจกรรมสร้างสรรค์และพื้นที่เชิงนวัตกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมบ้านเชียงที่จัดขึ้นในโรงเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ชื่อรายวิชา ทอผ้า (ง ๓๐๒๒๘) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ จำนวนทั้งหมด ๖๐ คาบ จำนวนที่ครูประจำวิชาสอน ๓๔ คาบ จำนวนคาบสำหรับวิทยากร ๒๖ คาบ

วัตถุประสงค์ เพื่อ ๑) ให้นักเรียนมีความรู้งานทอผ้า การออกแบบ ๒) มีความรู้หลักการเลือกใช้ การเตรียม วัสดุอุปกรณ์ ๓) มีทักษะในการปฏิบัติงานทอผ้า ขั้นตอนการทอผ้า

๔) ปฏิบัติงานด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย ประณีตรอบคอบ ประหยัด ปลอดภัย และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เนื้อหาสาระ ประกอบด้วย ความรู้ทั่วไปของการทอผ้า วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ การทำหลอดด้ายทอ การเตรียมเครื่องทอผ้า การเตรียมด้ายยืน การเตรียมด้ายทอ การฝึกปฏิบัติทอผ้าการเรียงด้าย การทำอุปกรณ์ทอผ้า การคิดคำนวณต้นทุนผลผลิตและการจำหน่าย การจัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมบ้านเชียงร่วมกับชุมชนมีหลายกิจกรรม ดังนี้

การแสดงดนตรีนาฏศิลป์พื้นเมือง เป็นกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นพื้นที่นวัตกรรมบนฐานวัฒนธรรมบ้านเชียง มีการจัดกิจกรรมในลักษณะชุมนุมชมรมและร่วมแสดงในวิสาหกิจชุมชน โฮมสเตย์และในลานกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ทุกเย็นวันศุกร์ รวมทั้งแสดงในงานบุญประเพณีในชุมชน งานเปิดโลกวัฒนธรรมบ้านเชียง และงานประเพณีทุ่งศรีเมืองอุดรธานี

วัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านดนตรีพื้นบ้าน (โปงลาง) ของนักเรียน ๒) เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านดนตรีพื้นบ้านและนาฏศิลป์ ๓) ปลุกจิตสำนึกให้นักเรียนรักสามัคคี รักชาติวัฒนธรรมเอกลักษณ์บ้านเชียงจากรุ่นสู่รุ่น และตระหนักถึงการสร้างความมั่นคงของชาติ ๔) สร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ให้แก่เด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านดนตรีพื้นบ้านโปงลาง) ให้มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี และการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

เป้าหมาย ด้าน ผลผลิตคือ นักเรียนร้อยละ ๕๐ ขึ้นไปมีความรู้ความสามารถทางด้านศิลปะด้านดนตรีพื้นบ้าน(โปงลาง) เข้าร่วมกิจกรรมแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ทั้งในโรงเรียนและชุมชน ด้านผลลัพธ์ นักเรียนในโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา มีความรู้ ความสามารถ และทักษะการบรรเลงเครื่องดนตรีพื้นบ้าน และการฟ้อนรำ อยู่ในระดับดี นักเรียนได้รับโอกาสในการแสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะด้านดนตรีพื้นบ้านวงโปงลาง มากยิ่งขึ้น นักเรียนมีลักษณะนิสัย ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความสามัคคี และการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

ที่ส่งผลต่อคุณภาพทักษะการบรรเลงดนตรีพื้นฐาน(โปงลาง)

คุณลักษณะนักเรียนเข้าร่วมชุมนุมที่ต้องการ ๑) นักเรียนที่มีความรู้พื้นฐาน/ความสามารถ ด้านดนตรีโปงลาง ๒) นักเรียนที่มีความสนใจในด้านดนตรีโปงลาง ๓) นักเรียนที่มีความสนใจมีพื้นฐานด้านการฟ้อนรำ (รูปร่างดี) ๔) นักเรียนที่คุณลักษณะพิเศษด้านการร้องเพลง (สำเนียงได้,เสียงไพเราะ) ๕) ชยัน อดทน ในการฝึกซ้อม ๖) รู้รักสามัคคี ๗) ซื่อสัตย์ สุจริต และ ๘) เสียสละ รับผิดชอบ จิตอาสาในการปฏิบัติการแสดง

กิจกรรมการฝึกซ้อม ประกอบด้วย ๑) ฝึกบรรเลงดนตรีพื้นฐาน ๒) ฝึกบรรเลงประกอบการขับร้อง ๓) ฝึกซ้อมรำ ๔) ฝึกซ้อมรวมวง

ตัวอย่างชุดการแสดง ประกอบด้วย ๑)รำเทิดพระเกียรติ ๒) เป็ดวง ๓) บรรเลงดนตรี ๒ บทเพลง ๔) เพลงรำผู้ไทสามเฒ่า ๕) เพลงรำไทพวนบ้านเชียง ๖) แข็งกะลา ๗) ลำเพลิน ๘) เพลงเอือนขวัญ ๙) เตี้ยลา และ ๑๐) ปิดวง

๔) การวัดผลประเมินผล

(๑) วิธีรวัด

การประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ เป็นการประเมินโดยผู้เรียนต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ซึ่งเป็นการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมหรือผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะของผู้เรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนค้นหาศักยภาพของตน สะท้อนแนวคิดจากการปฏิบัติกิจกรรม การทำงานกลุ่ม และการมีจิตสาธารณะ โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมิน

(๒) เกณฑ์การตัดสิน

ผู้เรียนจะต้องได้รับการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านเกณฑ์ตามที่สถานศึกษากำหนด โดยกำหนดเกณฑ์ในการประเมินอย่างเหมาะสม ดังนี้

(๒.๑) กำหนดคุณภาพหรือเกณฑ์ในการประเมินตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ ๒ ระดับ คือ ผ่าน และไม่ผ่าน

(๒.๒) กำหนดประเด็นการประเมินให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ในแต่ละกิจกรรม และกำหนดเกณฑ์การผ่านการประเมิน ดังนี้

เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินรายกิจกรรม

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่าน

การปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์
ที่สถานศึกษากำหนด

เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายปี/รายภาค
ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ผ่าน” ในกิจกรรมสำคัญ
ทั้ง ๓ ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคมและ
สาธารณประโยชน์

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ไม่ผ่าน” ในกิจกรรม
สำคัญกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งจาก ๓ ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อ
สังคมและสาธารณประโยชน์

๕) รางวัลและผลตอบแทน

จากการสัมภาษณ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ ของโรงเรียน
บ้านเชียงวิทยา ครู และผู้เกี่ยวข้อง (ดังตาราง ๔-๒) พบว่า รางวัลและผลตอบแทนที่นักเรียนต้องการมี
๒ ลักษณะ คือ

๕.๑) รางวัลที่เป็นนามธรรม ได้แก่ คำชมเชย การยอมรับนับถือ
การประกาศยกย่องชมเชย การได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมในโรงเรียนและชุมชน

๕.๒) รางวัลที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ เกียรติบัตร เงินรางวัล
ทุนการศึกษา คุปองอาหารกลางวัน และสิทธิพิเศษการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา

ทั้งนี้โรงเรียนบ้านเชียงวิทยาได้มีโครงการ “สะสมความดี เด็กดีศรีเชียง
วิทย์” มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติ และส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนที่มีความประพฤติดี
ดังนี้

๑) รางวัลเด็กดีศรีเชียงวิทย์ระดับ เงิน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ไม่เคยทำผิดกติกา
ข้อตกลงของกลุ่ม และได้รับการยอมรับจากครูที่ปรึกษาและคณะกรรมการบริหารชุมชนรายเดือน
รางวัลที่ได้ คือ เกียรติบัตรและ คุปองอาหารกลางวัน ๑ เดือน

๒) รางวัลเด็กดีศรีเชียงวิทย์ระดับ ทอง

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนได้รับรางวัลเด็กดีศรีเชียง
วิทย์ระดับ เงิน ติดต่อกัน ๓ เดือน และชุมชน สถานศึกษา องค์กรอื่นให้การยอมรับ รางวัลที่ได้รับ คือ
เกียรติบัตร และทุนการศึกษา ๑,๐๐๐.- บาท

๓) รางวัลเด็กดีศรีเชียงวิทย์ระดับ เพชร

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนได้รับรางวัลเด็กดีศรีเชียง

วิทยุระดับ เงิน ติดต่อกัน ๓ ครั้งและชุมชน สถานศึกษา องค์กรอื่นในระดับจังหวัดหรือประเทศให้การยอมรับ รางวัลที่ได้รับ คือ เกียรติบัตร ประกาศยกย่องชมเชย ทุนการศึกษา ๓,๐๐๐ บาท และ สิทธิเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา

ดังนั้นสรุปได้ว่าแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนพื้นที่เชิงนวัตกรรม วัฒนธรรมบ้านเชียงกรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยาประกอบด้วยรายการพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ได้แก่ ๑)มีทักษะการคิด ๒) มีวินัย ๓) ซื่อสัตย์ สุจริต ๔) อยู่อย่าง พอเพียง และ ๕) มีจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นผลจากการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์บนพื้นที่เชิงวัฒนธรรมบ้านเชียงที่นักเรียนจัดทำขึ้นเพื่อสืบสานถ่ายทอดประเพณีวัฒนธรรมพื้นเมืองบ้านเชียง ทำให้นักเรียนได้รับความยอมรับนับถือ ความเชื่อมั่นเชื่อถือใจ รางวัล เกียรติบัตร สิทธิประโยชน์ ขวัญกำลังใจ การเสริมแรง ผลตอบแทนค่าความดีที่เป็นผลจากการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทั้งรูปธรรมและนามธรรม

ระยะที่ ๒ การสร้างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต

๑. การสร้างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย

จากการวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้มี ส่วนเกี่ยวข้อง สทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้เชี่ยวชาญ และสังเคราะห์ข้อมูล แล้วร่างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี ด้วย “แนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนพื้นฐานกิจกรรมการสืบสานวัฒนธรรมบ้านเชียง” มีรายละเอียด ดังนี้

๑.๑ หลักการ / แนวคิด

แนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนพื้นฐานกิจกรรมการสืบสานวัฒนธรรมบ้านเชียง” มีหลักการดังนี้

๑.๑.๑ กิจกรรมการสืบสานวัฒนธรรมบ้านเชียงที่จะประสบความสำเร็จจะต้องเริ่มที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมนั้น ควรให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ เลือกสรร กลั่นกรอง พัฒนาและสั่งสมไว้

๑.๑.๒ กิจกรรมการสืบสานวัฒนธรรมบ้านเชียงมีการประสานประสานวัฒนธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและสามารถนำไปประกอบอาชีพให้เกิดการสืบสาน อนุรักษ์และเผยแพร่สู่ชนรุ่นหลัง

๑.๑.๓ กิจกรรมการสืบสานวัฒนธรรมบ้านเชียงเน้นการสร้างค่านิยมให้เยาวชนและประชาชน ให้รู้และซาบซึ้งในหลักคุณธรรมคำสอนของศาสนา แนวทางการปฏิบัติตนในสังคมปัจจุบัน เน้นการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑.๑.๔ กิจกรรมการสืบสานวัฒนธรรมบ้านเชียงจัดให้มีการศึกษาค้นคว้ารวบรวม ภูมิธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้ และนำไปเผยแพร่และถ่ายทอดไปยังเยาวชน และประชาชนทั่วไป เพื่อสร้างความเข้าใจในคุณค่า และความสำคัญของรวบรวม ภูมิธรรมภูมิปัญญา

๑.๑.๕ กิจกรรมการสืบสานวัฒนธรรมบ้านเชียงมุ่งเน้นให้ชุมชนรวมตัวกันเพื่อจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงองค์ประกอบพื้นฐานของชุมชนเป็นหลัก เน้นให้เยาวชน ประชาชน องค์กรท้องถิ่น กลุ่มพลังต่างๆ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันรับผิดชอบในการจัดกิจกรรม วัฒนธรรม สร้างการเห็นอกเห็นใจของคนในสังคม สร้างความเข้มแข็งแก่ครอบครัว และชุมชนให้พึ่งพาอาศัยกันและพึ่งพาตนเองได้

๑.๑.๖) กิจกรรมการสืบสานวัฒนธรรมบ้านเชียงเน้นการศึกษาและการพัฒนาอาชีพท้องถิ่นที่ใช้วัฒนธรรมเป็นพื้นฐาน ทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรม หัตถกรรม การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อก่อให้เกิดรายได้ นอกจากนี้ยังเน้นการสร้างวัตถุที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

๒. การขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ

ใช้กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคล องค์กร ที่ดำเนินบทบาทดังนี้

๒.๑ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

๒.๑.๑ กำหนดแผนการจัดกิจกรรมไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา และโดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

๒.๑.๒ ผู้บริหารชี้แจงทำความเข้าใจ และสร้างความตระหนักให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเห็นคุณค่าและร่วมมือในการจัดกิจกรรม

๒.๑.๓ พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และมีความทันสมัยในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสถานการณ์ปัจจุบันอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

๒.๑.๔ สร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษากับผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรม

๒.๑.๕ นิเทศ ติดตาม ให้คำปรึกษา ประเมินผล และสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรม

๒.๑.๖ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

๒.๒ บทบาทของครูผู้รับผิดชอบ

๒.๒.๑ ศึกษาหลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย แนวการจัดกิจกรรม การ ประเมินผลพัฒนาผู้เรียน และจัดกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย

๒.๒.๒ ชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้เรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัด กิจกรรม

๒.๒.๓ ร่วมกับนักเรียนออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถ ความ ถนัด ความสนใจของผู้เรียน และเป็นไปตามหลักการ ปรัชญา และแนวการจัดกิจกรรม

๒.๒.๔ ส่งเสริม กระตุ้น และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น อย่างอิสระในการจัดทำแผนงาน โครงการ ร่วมปฏิบัติกิจกรรม และการประเมินผล

๒.๒.๕ ให้คำปรึกษา ดูแล ติดตาม ประสานงาน และอำนวยความสะดวก ให้แก่ผู้เรียนในการร่วมกิจกรรมให้เป็นไปตามแผน

๒.๒.๖ ประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียน

๒.๒.๗ รายงานผลการดำเนินกิจกรรมให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ แล้วนำผลการจัด กิจกรรมมาพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข

๒.๒.๘ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา

๒.๓.๑ ให้ความเห็นชอบและมีส่วนร่วมในการกำหนดวางแผนดำเนินกิจกรรม

๒.๓.๒ ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมตามความเหมาะสม

๒.๔ บทบาทของผู้ปกครองและชุมชน

๒.๔.๑ มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม และอาสาสมัครกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชน

๒.๔.๒ ยอมรับในศักยภาพของผู้เรียน ให้โอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจตนเองเพื่อ ประกอบการตัดสินใจในการเลือกแผนการเรียน การศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

๒.๔.๓ ดูแล เอาใจใส่ผู้เรียน และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาของผู้เรียน

๒.๔.๔ เป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีงามให้แก่นักเรียน

๕) ร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อติดตามประเมินผลพัฒนาและการ

ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน

๒.๕ บทบาทของผู้เรียน

๒.๕.๑ ศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ตนเอง และเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถ หรือตามข้อเสนอแนะของสถานศึกษา เข้ารับการปฐมนิเทศจากครู ผู้รับผิดชอบกิจกรรม

๒.๕.๒ ร่วมประชุมเลือกตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ตามลักษณะของกิจกรรม คัดเลือกคณะกรรมการบริหารชุมนุม

๒.๕.๓ ร่วมประชุมจัดทำแผนงาน โครงการ ปฏิทินงาน และปฏิบัติกิจกรรม ด้วยความเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ ร่วมกันวางแผนการปฏิบัติงาน กำหนดระเบียบข้อตกลงเสนอ โครงการกิจกรรมต่อสถานศึกษาและวิสาหกิจชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๕.๔ ร่วมประเมินการปฏิบัติกิจกรรม จัดทำชุด/จัดหา ชุดแต่งกาย อุปกรณ์ดนตรี อุปกรณ์การแสดงฝึกซ้อมดนตรีแบบเดี่ยว แบบเต็มวง ซ้อมพ็อนรำโดยศิษย์เก่า และพี่ สอนน้อง และนำผลมาพัฒนาตนเอง และนำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรมต่อครูผู้รับผิดชอบ

๒.๕.๕ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดประสบการณ์ ทบทวน และสะท้อนความรู้สึก ภายหลังการปฏิบัติกิจกรรม (After Action Review: AAR) รวมทั้งสร้างเครือข่ายจิตอาสาและขยายผล ต่อยอดสู่ความยั่งยืน

๓. การกำกับติดตามการปฏิบัติกิจกรรม

๓.๑ การมีโอกาสนี้ กิจกรรมได้แสดงความสามารถความคิดเห็น การได้รับความ เชื่อถือจากผู้อื่น เห็นคุณค่าของตนเอง และภูมิใจในวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น

๓.๒ พฤติกรรมความมีวินัย รับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริตจิตสาธารณะและความ พอเพียง

๔. ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

๔.๑ นักเรียนมีคุณลักษณะของโรงเรียนในโครงการเรียนสุจริต ๕ ประการ ได้แก่ ทักษะ กระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ สอดคล้องกับหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๔.๒ นักเรียนมีสมรรถนะสำคัญ ๕ ประการ ของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๔.๓ นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเอง ได้รับการยอมรับจากเพื่อน ครอบครัว ชุมชน

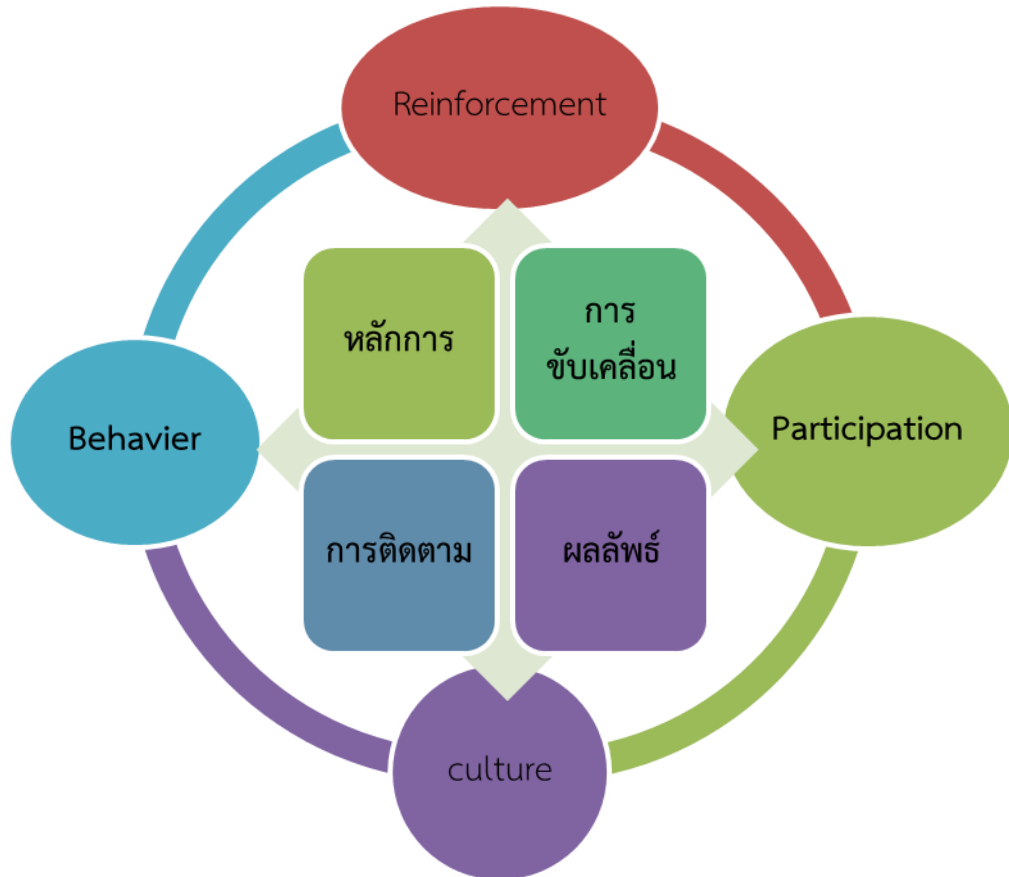
๔.๔ นักเรียนค้นพบความสนใจ ความถนัด และพัฒนาความสามารถพิเศษเฉพาะตัว มองเห็นช่องทางในการสร้างงานอาชีพในอนาคตได้เหมาะสมกับตนเอง

๔.๕ นักเรียนรักและหวงแหนวัฒนธรรมของท้องถิ่น มีจิตสำนึกและทำประโยชน์เพื่อ

สังคมและประเทศชาติ

แนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่ เจริญนวัตกรรมในการเสริมสร้าง
คุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี
โดยใช้พื้นที่เชิงวัฒนธรรมบ้านเชียง

แนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคม “สืบสานวัฒนธรรมบ้านเชียง”

แผนภาพที่ ๕-๑ แนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่ เจริญนวัตกรรมในการ
เสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัด
อุดรธานี

๒. ผลการประเมินแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา

ผลจากการประเมินและรับรองแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยาที่พัฒนาขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๕ คน ในประเด็นพิจารณาทั้ง ๔ ด้าน พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยรวมในทุกด้านเท่ากับ ๔.๙๔ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงคะแนนจากด้านที่มีค่ามากที่สุดไปหาน้อยสุด ดังนี้ ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ และผลการประเมินค่าเฉลี่ยที่ได้ผ่าน เกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ๓.๕๐ จึงถือได้ว่าแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยาผ่านการประเมินและได้รับการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จากผลการวิจัยที่เสนอมาข้างต้น เมื่อพิจารณาโดย ภาพรวม ผลการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยสามารถอภิปราย ผลดังต่อไปนี้

๑. ผลการศึกษาลักษณะของเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการ โรงเรียนสุจริต: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่พบว่า ลักษณะของเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต:ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลว่าคุณลักษณะทั้ง ๕ ด้านมีความสำคัญทั้งหมดเพราะคุณลักษณะทั้ง ๕ ด้านมีผลต่อการพัฒนาตนเองและสังคม ไม่ว่าจะเป็น ด้านทักษะการคิด ด้านความมีวินัย ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านอยู่อย่างพอเพียง และด้านจิตสาธารณะ สามารถนำมาพัฒนาสังคมและพัฒนาตัวเอง ซึ่งคุณลักษณะเป็นพื้นฐานสำคัญควบคู่กับความสามารถทางวิชาการ หรือความรู้คู่คุณธรรม ถ้าเรามีคุณลักษณะครบทุกด้านจะสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุข สอดคล้องกับภารกิจโครงการโรงเรียนสุจริตที่ต้องการพัฒนาครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษาแบบบูรณาการอย่างเป็นระบบและ ต่อเนื่องให้มีคุณภาพ ความพอเพียง สุจริต รับผิดชอบ ปลอดภัย บารมีคุณธรรม บารมีคุณธรรมที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติภายใต้แผนแม่บทประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๐ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๖๔ : ๔๐๔) ว่าด้วยการปรับเปลี่ยนค่านิยมแล้ววัฒนธรรม มีข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย คือ การสร้างพื้นที่และกิจกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมและ ค่านิยมในชุมชน โดยสอดแทรกการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐาน (ความซื่อสัตย์สุจริต การมีจิต สาธารณะ

การเป็นอยู่ อย่างพอเพียง การกระทำอย่างรับผิดชอบ ความเป็นธรรมทางสังคม) อย่าง ต่อเนื่อง รวมถึงศึกษากลไกใหม่ ๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจ อาทิ ระบบเครดิตสังคม (Social credit) สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องแนวทางการเสริมสร้างเยาวชนกับความ มั่นคงของชาติ” (นักศึกษาลัทธิสตรพัฒนาสัมพันธ์ระดับผู้บริหาร กองบัญชาการกองทัพไทย รุ่น ๑๒. ๒๕๖๔ : ๗) ที่เสนอแนะให้มีการนำระบบเครดิตสังคม (Social credit) เป็นเครื่องมือในการสร้าง บรรทัดฐาน ค่านิยมพฤติกรรมทางสังคมที่ต้องการ เช่น ความซื่อสัตย์ จิตสำนึกสาธารณะ โดยใช้ ข้อมูลเครดิตสังคมเป็นการสร้างแรงจูงใจ ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะคุณลักษณะทั้ง ๕ ด้านเป็นพฤติกรรม ที่เป็นสากล สามารถนำมาพัฒนาสังคมและพัฒนาตัวเอง ถ้าตัวเราหรือสังคมขาดคุณลักษณะด้านใด ด้านหนึ่งไปจะส่งผลให้เราดำเนินชีวิตได้ยากลำบาก ถ้าเรามีคุณลักษณะครบทุกด้านจะสามารถดำเนิน ชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุข เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนเห็นด้วยกับพฤติกรรมด้านจิตสาธารณะที่ใช้ สัมภาษณ์ทุกพฤติกรรม ว่าสามารถแสดงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนด้านจิตสาธารณะได้

๒. ผลการสร้างแนวทางการใช้เครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่พบว่าประกอบด้วย ๔ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ๒) ขอบข่ายเวลาและโอกาสของพื้นที่วัฒนธรรม ๓) การวัดผลประเมินผล และ ๔) รางวัลตอบแทน ทั้งนี้แนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่ เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี โดยใช้พื้นที่เชิงวัฒนธรรมบ้านเชียง ต้องมีลักษณะดังนี้ ๑) การให้ความเชื่อถือ ยอมรับ ชื่นชมยินดี ยกย่อง ส่งเสริม ให้กำลังใจ เช่น ให้แสดงความคิดเห็น มอบเกียรติบัตร โล่รางวัล มอบเงินสนับสนุน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อ และหารายได้ระหว่างเรียนแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมที่โรงเรียนดำเนินการ ๒) ให้โอกาส เปิดโอกาส สร้างโอกาส ในการแสดงออกถึงความรู้ความสามารถอย่างสร้างสรรค์ในโอกาสต่าง ๆ เช่น การแข่งขันในระดับต่าง ๆ การแสดงงานมรดกโลก งานประเพณี ฯลฯ เพื่อสร้างโอกาสในการศึกษาต่อ การหารายได้ระหว่างเรียน และเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพในอนาคต ต่อไป ๓) ส่งเสริมความสามารถและความโดดเด่นของนักเรียนแต่ละคนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการแสดงออกตามความถนัดในด้านอื่น เช่น การแต่งหน้า การออกแบบเสื้อผ้า เครื่องประดับ เป็นต้น ๔) เสริมสร้างความภาคภูมิใจร่วมกันเผยแพร่ผลงานสู่สากล โดยประชาสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ ผ่านสื่อที่หลากหลายสู่สากล เช่น วารสาร หนังสือพิมพ์ และสื่อออนไลน์ โดยแสวงหาความร่วมมือกับองค์การ UNESCO ผู้การยอมรับในวงกว้าง เป็นต้น แบบที่ดีสร้างชื่อเสียงแก่ตนเอง โรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยสอดคล้องกับการศึกษาของสุรินทร์ หล้าหา (๒๕๔๗) ศึกษาการสืบสานทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของสภาวัฒนธรรมในจังหวัดขอนแก่น พบว่า การสืบสานวัฒนธรรมที่จะประสบความสำเร็จจะต้องเริ่มที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมนั้น มีการประสม

ประสานวัฒนธรรมนั้นให้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและสามารถนำไปประกอบอาชีพเพื่อการดำรงชีวิตได้อีกด้วย กล่าวได้ว่าหากสามารถทำให้วัฒนธรรมเป็นช่องทางเป็นพื้นที่และโอกาสในการประกอบอาชีพและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันแล้ว วัฒนธรรมนั้นจะได้รับการสืบสาน อนุรักษ์และเผยแพร่สู่ชนรุ่นหลัง กระบวนการสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ควรให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ เลือกรสร กลั่นกรอง พัฒนาและสั่งสมไว้ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตรูปแบบต่างๆ โดยจัดให้มีการศึกษาค้นคว้า รวบรวม ภูมิธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้ และนำไปเผยแพร่และถ่ายทอดไปยังเยาวชน และประชาชนทั่วไป เพื่อสร้างความเข้าใจในคุณค่า และความสำคัญของรวบรวมภูมิธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นคนเกิดเป็นพหุตินิสัยใน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจ เน้นการสร้างค่านิยมให้เยาวชนและประชาชน ให้รู้และซาบซึ้งในหลักคุณธรรมคำสอนของศาสนา แนวทางการปฏิบัติตนในสังคมปัจจุบัน เน้นการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมและภาคภูมิใจในในวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสังคม ควรเน้นให้ชุมชนรวมตัวกันเพื่อจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงองค์ประกอบพื้นฐานของชุมชนเป็นหลัก เน้นให้เยาวชน ประชาชน องค์กรท้องถิ่น กลุ่มพลังต่างๆ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมวัฒนธรรม สร้างการเห็นอกเห็นใจของคนในสังคม สร้างความเข้มแข็งแก่ครอบครัว และชุมชนให้พึ่งพาอาศัยกันและพึ่งพาตนเองได้ และด้านเศรษฐกิจ เน้นการศึกษาและการพัฒนาอาชีพท้องถิ่นที่ใช้วัฒนธรรมเป็นพื้นฐาน ทั้งด้านการเกษตร อุตสาหกรรม หัตถกรรม การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อก่อให้เกิดรายได้ นอกจากนี้ยังเน้นการสร้างวัตถุที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ที่เป็นองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบการบริหารงานโรงเรียนสุจริตของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี โดยใช้พื้นที่เชิงวัฒนธรรมบ้านเชียงมีข้อเสนอแนะทั่วไป ดังนี้

๑.๑ ส่งเสริม สร้างความยั่งยืนของการให้ความเชื่อถือ ยอมรับ ชื่นชมยินดี ยกย่อง ส่งเสริมให้กำลังใจ เช่น ให้แสดงความคิดเห็น มอบเกียรติบัตร โลรางวัล มอบเงินสนับสนุน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อ และหารายได้ระหว่างเรียนแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมที่โรงเรียนดำเนินการ

๑.๒ สนับสนุนการจัดกิจกรรมของนักเรียนทั้งด้านปัจจัย ด้านกระบวนการดำเนินการ เพื่อเปิดโอกาส ในการแสดงออกถึงความรู้ความสามารถอย่างสร้างสรรค์ในโอกาสต่าง ๆ เช่น การแข่งขันในระดับต่าง ๆ การแสดงงานมรดกโลก งานประเพณี ฯลฯ เพื่อสร้างโอกาสในการศึกษาต่อ การหารายได้ระหว่างเรียน และเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพในอนาคต ต่อไป

๑.๓ ส่งเสริมความสามารถและความโดดเด่นของนักเรียนแต่ละคนเพื่อสร้างแรงจูงใจ ในการแสดงออกตามความถนัดในด้านอื่น เช่น การแต่งหน้า การออกแบบเสื้อผ้า เครื่องประดับ เป็นต้น

๑.๔ เสริมสร้างความภาคภูมิใจร่วมกันเผยแพร่ผลงานสู่สากล โดยประชาสัมพันธ์ รูปแบบต่าง ๆ ผ่านสื่อที่หลากหลายสู่สากล เช่น วารสาร หนังสือพิมพ์ และสื่อออนไลน์โดยแสวงหาความร่วมมือกับองค์การ UNESCO สู่การยอมรับในวงกว้าง เป็นต้น แบบที่ตีสร้างชื่อเสียงแก่ตนเอง โรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

๑.๕ การสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ๕ ประการควรทำอย่างต่อเนื่องผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย แนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมของนักเรียนในโครงการโรงเรียน สุจริต จึงควรเน้นในพฤติกรรมแต่ละด้าน ดังนี้ คุณลักษณะด้านทักษะการคิด คือ นักเรียนตั้งใจเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและ กิจกรรมการเรียนการสอน, นักเรียนมีการวางแผนงานก่อนเริ่มทำงานที่ได้รับมอบหมาย และนักเรียน ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในภาระงานก่อนลงมือกระทำ ด้านการมีวินัย คือ นักเรียนมาฝึกซ้อมและทำการแสดงตามตารางเวลา ด้านความซื่อสัตย์สุจริต คือ นักเรียนพูดความจริง ไม่พูดโกหก หลอกลวง ไม่พูด คำหยาบคาย และไม่พูดเพื่อเจ้า และนักเรียนมีพฤติกรรมไม่นำอุปกรณ์การแสดง เครื่องแต่งกาย เครื่องมือฝึกอาชีพไปใช้ที่บ้าน ด้านอยู่อย่างพอเพียง คือ นักเรียนมีเหตุผล มีความพอประมาณในกรใช้ทรัพยากร มีการเก็บออมเงินรางวัลที่ได้จากการแสดง หรือการขายของที่ระลึก นักเรียนใช้น้ำ ไฟฟ้าอย่างประหยัดและคุ้มค่าปิดทุกครั้งเมื่อเลิกใช้ นักเรียนเก็บรักษาและใช้อุปกรณ์การเรียนเป็น อย่างดีและใช้อย่างคุ้มค่าไม่ให้สูญหายและนักเรียนร่วมกันรักษาสมบัติของโรงเรียนพบเห็นสิ่งของใน โรงเรียนชำรุด จะรีบแจ้งคุณครู

๒. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

๒.๑ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบัน จิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ควรขับเคลื่อนระบบเครดิตสังคมในสถานศึกษาและหน่วยงาน ทั่วประเทศ เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติภายใต้แผนแม่บทประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๐ ว่า ด้วยการปรับเปลี่ยนค่านิยมแล้ววัฒนธรรม ที่มีข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย คือ การสร้าง พื้นที่ และกิจกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมและค่านิยม ในชุมชน โดยสอดแทรกการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม พื้นฐาน (ความซื่อสัตย์สุจริต การมีจิตสาธารณะ การเป็นอยู่ อย่างพอเพียง การกระทำอย่าง รับผิดชอบ

ความเป็นธรรมทางสังคม) อย่างต่อเนื่อง รวมถึงศึกษากลไกใหม่ ๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจ อาทิ ระบบเครดิตสังคม (Social credit)

รัฐบาลควรสร้างแรงจูงใจ โดยใช้ระบบเครดิตสังคม (Social credit) เพื่อสานต่อนโยบายและการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติภายใต้แผนแม่บทประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๐ ว่าด้วยการปรับเปลี่ยนค่านิยมแล้ววัฒนธรรม โดยควรจัดทำฐานข้อมูล Big Data ระบบเครดิตสังคม โดยเชื่อมโยงข้อมูลกับทุกส่วนราชการ

๓. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๓.๑ ควรมีการศึกษาวิจัยด้านแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในวงกว้างขึ้นในระดับจังหวัดหรือระดับประเทศ เพื่อเป็นแนวทางขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ประเทศที่มีระบบเครดิตสังคมที่เข้มแข็ง ปฏิบัติได้จริง

๓.๒ ควรมีการศึกษารูปแบบการทางการใช้ระบบเครดิตสังคม และนำรูปแบบที่ได้ไปทดลองใช้ในชุมชนต้นแบบ เพื่อให้เกิดพื้นที่เชิงนวัตกรรมระบบเครดิตสังคมต้นแบบ เพื่อสรุปภาพรวมของรูปแบบและความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบในการปฏิบัติจริงของแต่ละองค์ประกอบ เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติภายใต้แผนแม่บทประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๑๐ ว่าด้วยการปรับเปลี่ยนค่านิยมแล้ววัฒนธรรม ที่ต้องการการสร้างพื้นที่และกิจกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมและค่านิยม ในชุมชน โดยสอดแทรกการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐาน

๓.๓ ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการใช้ระบบเครดิตสังคมบูรณาการกับโครงการที่มีอยู่ในแต่ละชุมชน เช่น โครงการธนาคารความดี ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โครงการโรงเรียนสุจริต เขตพื้นที่สุจริต

บรรณานุกรม

หนังสือ

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คู่มือหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education). กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, ๒๕๖๑

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต . ทฤษฎีและการปรับพฤติกรรม. (พิมพ์ครั้งที่ ๑๐) กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์. ๒๕๕๐

อภิวุฒิ พิมลแสงสุริยา. “Super Boss” ต้องอย่างไร. กรุงเทพฯ: เพื่อนคู่คิด. ๒๕๕๗

พรรณราย ทรัพย์ะประภา . จิตวิทยาประยุกต์ในชีวิตและการทำงาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๕๙.

วารสารและหนังสือพิมพ์

อำนาจ บัวศิริ. การศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ในสภาพแวดล้อมที่เคลื่อนไหวตลอดเวลา. วารสารบัณฑิตศาสตร์ มมร. ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๑ มกราคม – มิถุนายน, ๒๕๕๙. ๗๐-๘๔.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารการวิจัย

จันทร์เพ็ญ ชัยพรสุไพศาล. “ปัจจัยเสริมแรงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงาน ระดับปฏิบัติการของบริษัทโลจิสติกส์แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๖.

จินดา พรหมณัฐ. “การพัฒนาความเข้าใจเรื่องอัตราการเกิดปฏิกิริยาเคมีและเจตคติต่อการเรียนวิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๓.

บพิตร กิจมี. “การใช้การเรียนรู้แบบบริบทเป็นฐานในการจัดกิจกรรมชุมชนคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ ๓ โรงเรียนบ้านเมืองคอง จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑.

พระราชปัญญาภรณ์ (สิงห์คำ ขยวีโส). “กระบวนการสร้างสังคมคุณธรรมแบบมีส่วนร่วมภายใต้รูปแบบธนาคารความดี สำหรับหน่วยอบรมประชาชน”. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

- พรธาดา เขียนโลกา. “รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวกับการรู้สึกรักมีคุณค่าในตัวเองของวัยรุ่น”
วิทยานิพนธ์ ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว
มหาวิทยาลัยบูรพา. (๒๕๕๕)
- วรางคณินท์ ศรีวงศ์. “การบริหารจัดการของธนาคารความดีตำบลห้วยผึ้งและตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน
จังหวัดเชียงราย”. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย.
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๖.
- วสันต์ บุญประสม. “การพัฒนากระบวนการโครงการโรงเรียนสุจริตโดยใช้วงจรคุณภาพ โรงเรียน
บ้านตุงลอย อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย,
- จรัญญา ปานเจริญ, “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการทำงานเป็นทีมกับประสิทธิผลการทำงาน
ของบุคลากรการประปานครหลวง” วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิตย์. ๒๕๕๓.
- นราวดี นิกภาพุกษ์. “ผลการใช้กิจกรรมศิลปะและการเสริมแรงทางสังคมเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของ
เด็กปฐมวัย” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๕๘.
- ยุพิน โกสูงเนิน “ ผลการใช้เบี้ยอรรถกรและการเสริมแรงทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมส่งการบ้านของ
นักเรียน” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาจิตวิทยา
การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.๒๕๕๖.
- พิริยา เลิศมงคลนาม “อิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมและการเห็น
คุณค่าในตนเองที่มีต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา :กรณีศึกษาโรงพยาบาลชุมชนจังหวัด
นนทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต จิตวิทยาชุมชน มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.๒๕๕๑
- สุกษา พรหมศร “มองเห็นคุณค่าของตนเองของนักเรียนอาชีวศึกษาในสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ
คาราวานความดีอาชีวศึกษาพัฒนา” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหา
บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ๒๕๕๔.
- สุรินทร์ หล้าหา. “การสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นของสภาวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น” ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษาเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. ๒๕๕๘.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

นักศึกษา กศ.บป.รุ่น ๒๒. “รายงานการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์” มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

เทพสงวน กิตติพันธ์.(2551) การสร้างพฤติกรรมจิตบริการด้วยเทคนิคการปรับพฤติกรรม.[ออนไลน์].

เข้าถึงจาก <http://www.stou.ac.th/Offices/rdec /2564/25/06>

ธนาคารแห่งประเทศไทย. “รายงานพิเศษ: จีนสร้างภาพลักษณ์ใหม่ด้วยระบบเครดิตทางสังคม”.

รายงานเศรษฐกิจและการเงินมณฑลยูนนาน ปี 2560. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconMakhongCanelArea/Yunnan/DocLib_YNArticle/2017--Article1_China%20Social%20Credit. pdf, 2560.

ปีชีชีนิวส์. “Social Credit เครื่องมือควบคุมชีวิตประชาชนเต็มรูปแบบของรัฐบาลจีน?. (ออนไลน์)

เข้าถึงได้จาก <https://www.bbc.com/thai/international-45904774, 2561>.

เปลว สีเงิน. จีนกับระบบ ‘เครดิตสังคม’. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก

<https://www.thaipost.net/main/detail/42577, 2562>.

ภาษาต่างประเทศ

AE. Kazdin.. Assessing the Clinical or Applied Importance of Behavior Change through Social Validation. Pennsylvania State University. 1977

Angelo Kinicki and Brain K. Willaim . Management : a practical introduction. .3rd. ed. Boston : McGraw-Hill. 2008.

Bennett, J. and Holman, J. Context-based approaches to the teaching of chemistry : what are they and what are their effect? In Gillbert. J. K. et al. (eds.) Chemical Education : Toward Research-Based Practice. Dordrecht : Kluwer Academic Publisher, 165-184. 2005

Darkwah, V.A. Undergraduate nursing student’s level of thinking and self-efficacy in patient education in a Context-Based learning Program. Dissertation. University of Alberta. Canada. 2006.

David J. Cherrington. Organizational behavior: the management of individual and organizational performance. Boston: Allyn and Bacon. 1994.

Glennis R. McWilliams. A STUDY of the SOCIAL CREDIT SCORE SYSTEM and the IMPLICATIONS it may have in CHINESE SOCIETY. A thesis submitted to the faculty of The University of Mississippi in partial fulfillment of the requirements of the Sally McDonnell Barksdale Honors College. 2020.

James Pero.Is. 'Social credit' coming to the US? Report claims score systems similar

To China's are being used increasingly by Silicon Valley companies.

available from <https://www.dailymail.co.uk/sciencetech/article7396975/Is-social-credit-coming-Report-claims-systems-like-Chinas-usedSilicon-Valley.html>, 2019.

Lahey L.Lisa. The real reason People won't Change, Harvard Business Review :

November, 2001. Martin Maurtvedt. The Chinese Social Credit System

Surveillance and Social Manipulation: A Solution to "Moral Decay"?.

Master's Thesis in Chinese Society and Politics. Department of Culture Studies and Oriental. Languages University of Oslo. 2017.

Luthans and Kreitner (1976) **Organization behavior** (11th ed.). Singapore: McGraw-hill

Mac Sithigh and Mathias Siems. The Chinese social credit system: A model for other

countries?. Department of Law. European University Institute, Badia Fiesolana. I-50014 San Domenico di Fiesole (FI), Italy. 2019.

Raymond G. Miltenberger. Behavior Modification: Principles and Procedures. 3 rd ed.

CA, Belmont: Wadsworth Publishing. 2002. Wade c. Rowatt. Human

behavioral research. Journal of Social and Personal Relationship, 1999.

ภาคผนวก

ผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิสนทนากลุ่ม (Focus Group)
การสร้างแนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่นวัตกรรมใน
การเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต
: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี
วันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔

๑	ดร.วิทยา ประวะโซ	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาอุดรธานี
๒	ผศ.ดร.พนายุทธ เขยบาล	อาจารย์คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
๓	ดร.พรภัทรา จำเริญ	อาจารย์คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
๔	นายเกรียงไกร เพชรเสถียร	ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาอุดรธานี
๕	นายเศวตฉัตร บรรเทาทุกข์	ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
๖	นายไมตรี คำพิมาน	รองนายกเทศมนตรีเทศบาลบ้านเชียง
๗	นายไพบูลย์ พุทธิรักษ์	รอง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา
๘	นางลักษมี ชีพสุวรรณ	กรรมการมูลนิธิไทพวน
๙	นางมิ่งเมือง บุรินทร์การนิทย์	ตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
๑๐	นายธรรชชลณรงค์ วงศ์คนหมั่น	ครูที่ปรึกษาชุมนุม
๑๑	นางจริยา ศรีกุลวงศ์	ครูที่ปรึกษาชุมนุม
๑๒	นายกฤษฎากร หาสุข	ประธานชุมนุมศิลปดนตรีนาฏศิลป์
๑๓	นายพงษ์วัช ศรีโสภา	เลขานุการชุมนุมศิลปดนตรีนาฏศิลป์
๑๔	นายชาติรี ตะโลปะรัง	ภูมิปัญญาท้องถิ่น
๑๕	นางลำไพร พูลพุทธา	ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

สำหรับศึกษาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรือการแสดงความคิดเห็น และพื้นที่ เวลา โอกาสหรือช่องทาง การแสดงออกของนักเรียน และรางวัลที่ต้องการ เพื่อการสร้างแนวทางการ ใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรม ในการเสริมสร้างคุณลักษณะ ของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา

ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์

๑. สถานะ (๑) นักเรียน (๒) ครู
 (๓) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 (๔) ภูมิปัญญาท้องถิ่น (๕) องค์กรชุมชน (๖) วิสาหกิจชุมชน
๒. เพศ (๑) ชาย (๒) หญิง (๓) อื่นๆ
๓. อายุ (๑) ต่ำกว่า ๒๐ ปี (๒) มากกว่า ๒๐ - ๓๐ ปี (๓) มากกว่า ๓๐ - ๔๐ ปี
 (๔) มากกว่า ๔๐ - ๕๐ ปี (๕) มากกว่า ๕๐ - ๖๐ ปี (๖) มากกว่า ๖๐ ปี

ขั้นตอนการสัมภาษณ์

๑. เริ่มสนทนา
๑.๑ อธิบายวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์
๑.๒ อธิบายขอบเขตของการสัมภาษณ์
๑.๓ ขออนุญาตบันทึกเสียง

๒. ประเด็นการสัมภาษณ์

๒.๑ ทักษะการคิด

(๑) ท่านคิดว่านักเรียนของโรงเรียนบ้านเชียงวิทยามีคุณลักษณะการคิดแยกแยะ ประโยชน์ ส่วนตัวและส่วนรวมมากนักน้อยเพียงใด มีตัวอย่างพฤติกรรม หรือกิจกรรมใดที่บ่งชี้ถึงการมี กระบวนการคิดแยกแยะประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวม

.....

.....

.....

(๒) ท่านคิดว่าโรงเรียนบ้านเชียงวิทยาคควรจัดกิจกรรมใดเพื่อเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมคิดแยกแยะประโยชน์ส่วนตัวส่วนรวม

.....
.....
.....
.....
.....

(๓) ท่านคิดว่าท่านจะมีส่วนร่วมอย่างไรในการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ที่บ่งชี้พฤติกรรมคิดแยกแยะประโยชน์ส่วนตัวส่วนรวม

.....
.....
.....
.....
.....

(๔) ท่านคิดว่าประโยชน์ ผลตอบแทนหรือการสร้างความยอมรับนับถือที่นักเรียนจะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมคิดแยกแยะประโยชน์ส่วนตัวส่วนรวมคืออะไร มีลักษณะและเกณฑ์การให้รางวัลอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

๒.๒ ความมีวินัย

(๑) ท่านคิดว่านักเรียนของโรงเรียนบ้านเชียงวิทยามีคุณลักษณะมีวินัยมากน้อยเพียงใด มีตัวอย่างพฤติกรรม หรือกิจกรรมใดที่บ่งชี้ถึงความมีวินัย

.....
.....
.....
.....
.....

(๒) ท่านคิดว่าโรงเรียนบ้านเชียงวิทยาคควรจัดกิจกรรมใดเพื่อเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมมีวินัย

.....
.....
.....
.....
.....

(๓) ท่านคิดว่าท่านจะมีส่วนร่วมอย่างไรในการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ที่บ่งชี้พฤติกรรมมีวินัย

.....
.....
.....
.....
.....

(๔) ท่านคิดว่าประโยชน์ ผลตอบแทน หรือการสร้างความยอมรับนับถือที่นักเรียนจะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมมีวินัยคืออะไร มีลักษณะและเกณฑ์การให้รางวัลอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

๒.๓ ความซื่อสัตย์สุจริต

(๑) ท่านคิดว่านักเรียนของโรงเรียนบ้านเชียงวิทยามีคุณลักษณะความซื่อสัตย์สุจริตมากน้อยเพียงใด มีตัวอย่างพฤติกรรม หรือกิจกรรมใดที่บ่งชี้ถึงการมีความซื่อสัตย์สุจริต

.....
.....
.....
.....
.....

(๒) ท่านคิดว่าโรงเรียนบ้านเชียงวิทยาคควรจัดกิจกรรมใดเพื่อเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต

.....
.....
.....
.....
.....

(๓) ท่านคิดว่าท่านจะมีส่วนร่วมอย่างไรในการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ที่บ่งชี้พฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริต

.....
.....
.....
.....
.....

(๔) ท่านคิดว่าประโยชน์ ผลตอบแทน หรือการสร้างความยอมรับนับถือที่นักเรียนจะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตคืออะไร มีลักษณะและเกณฑ์การให้รางวัลอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

๒.๔ อยู่อย่างพอเพียง

(๑) ท่านคิดว่านักเรียนของโรงเรียนบ้านเชียงวิทยามีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงมากน้อยเพียงใด มีตัวอย่างพฤติกรรม หรือกิจกรรมใดที่บ่งชี้ถึงการอยู่อย่างพอเพียง

.....
.....
.....
.....
.....

(๒) ท่านคิดว่าโรงเรียนบ้านเชียงวิทยาคควรจัดกิจกรรมใดเพื่อเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง

.....

.....

.....

.....

(๓) ท่านคิดว่าท่านจะมีส่วนร่วมอย่างไรในการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ที่บ่งชี้พฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง

.....

.....

.....

.....

.....

(๔) ท่านคิดว่าประโยชน์ ผลตอบแทน หรือการสร้างคามยอมรับนับถือที่นักเรียนจะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงคืออะไร มีลักษณะและเกณฑ์การให้รางวัลอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

๒.๕ มีจิตสาธารณะ

(๑) ท่านคิดว่านักเรียนของโรงเรียนบ้านเชียงวิทยามีคุณลักษณะมีจิตสาธารณะมากน้อยเพียงใด มีตัวอย่างพฤติกรรม หรือกิจกรรมใดที่บ่งชี้ถึงการมีจิตสาธารณะ

.....

.....

.....

.....

.....

(๒) ท่านคิดว่าโรงเรียนบ้านเชียงวิทยาคควรจัดกิจกรรมใดเพื่อเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมมีจิตสาธารณะ

.....
.....
.....

(๓) ท่านคิดว่าท่านจะมีส่วนร่วมอย่างไรในการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ที่บ่งชี้พฤติกรรมมีจิตสาธารณะ

.....
.....
.....
.....

(๔) ท่านคิดว่าประโยชน์ ผลตอบแทน หรือการสร้างความยอมรับนับถือที่นักเรียนจะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมมีจิตสาธารณะคืออะไร มีลักษณะและเกณฑ์การให้รางวัลอย่างไร

.....
.....
.....
.....

๓. ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

.....
.....
.....
.....

ผู้สัมภาษณ์ วันที่

..... สถานที่สัมภาษณ์

..... เวลา

กำหนดการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรื่อง แนวทางการใช้ระบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมเพื่อพัฒนา
คุณลักษณะของผู้เรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี
ณ ห้อง ประชุม ๑ โรงเรียน บ้านเชียงวิทยา
วันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เวลา	กิจกรรม
๐๘.๓๐ - ๐๙.๐๐ น.	ลงทะเบียนผู้เข้าร่วมประชุม
๐๙.๐๐ - ๐๙.๓๐ น.	ผู้อำนวยการโรงเรียนชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม (Focus Group) นำเสนอวิสัยทัศน์ผลงานดีเด่นของโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา และกล่าวต้อนรับผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมประชุม
๐๙.๓๐ - ๑๒.๐๐ น.	ผู้นำการสนทนากลุ่ม (ดร.ชัชวาลอาราษฎร์) กล่าวแนะนำสมาชิกในกลุ่มและกล่าววัตถุประสงค์ของการประชุม ประธานกลุ่มวิชาการที่ ๔ (นางชฎาภรณ์ บรรเลงรัมย์) นำเสนอผลสรุปการสัมภาษณ์ของนักเรียน ครู กรรมการสถานศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้เกี่ยวข้อง การบริหารจัดการชุมนุมนักเรียน (ศิลปะดนตรีนาฏศิลป์พื้นเมือง) ที่มีผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนสุจริตชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ร่วมสนทนากลุ่มในหัวข้อต่อไปนี้ ๑. ลักษณะพฤติกรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในการสร้างระบบเครดิตทางสังคมที่ส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต มีอะไรบ้างและมีลักษณะอย่างไร ๒. กิจกรรม โครงการ ที่เป็นช่องทาง โอกาส พื้นที่สร้างสรรค์ ให้นักเรียนได้แสดงพฤติกรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในการสร้างระบบเครดิตทางสังคมที่ส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต มีอะไรบ้างและมีลักษณะอย่างไร ๓. ท่านมีบทบาทและมีส่วนร่วมอย่างไรในการส่งเสริมพฤติกรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในการสร้างและใช้ระบบเครดิตทางสังคมที่ส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต มีอะไรบ้างและมีลักษณะอย่างไร ๔. ผลตอบแทน รางวัล การเสริมแรง การสร้างขวัญกำลังใจตอบแทนการ

	แสดงพฤติกรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในการสร้างระบบเครดิตทางสังคมที่ส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต มีอะไรบ้างและมีลักษณะอย่างไร มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขอย่างไร
๑๒.๐๐ น.	กล่าวขอบคุณตัวแทนนักเรียน และครูที่ปรึกษาชุมนุม นักเรียน องค์กร ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญ มอบของที่ระลึก ร่วมรับประทานอาหาร

กำหนดการอาจเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม พักรับประทานอาหารว่างเวลา ๑๐.๓๐ น.

เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เรื่อง รูปแบบเครดิตทางสังคมบนฐานของพื้นที่นวัตกรรมเพื่อ
พัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนสุจริต : มรดกวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ยั่งยืน
กรณีโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี

ประเด็นที่ ๑. ลักษณะพฤติกรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในการสร้างระบบเครดิต
ทางสังคมที่ส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต มีอะไรบ้างและมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

พฤติกรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในการสร้างระบบเครดิตทางสังคมที่ส่งเสริม
คุณลักษณะของผู้เรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต มีอะไรบ้างและมีลักษณะอย่างไร

ด้านที่ ๑ การกำหนดหลักการวัตถุประสงค์และขอบข่าย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านที่ ๒ ด้านการจัดกิจกรรมชุมชนและกำหนดระเบียบปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านที่ ๓ ด้านการวัดและประเมินผล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประเด็นที่ ๓ ท่านมีบทบาทและมีส่วนร่วมอย่างไรในการส่งเสริมพฤติกรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนในการสร้างและใช้ระบบเครดิตทางสังคมที่ส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต มีอะไรบ้างและมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ผู้เรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต มีอะไรบ้างและมีลักษณะอย่างไร มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขอย่างไร

ด้านที่ ๑ ลักษณะและประเภทรางวัล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ

กลุ่มวิชาการที่ ๔ สจว.สพฐ. ๘

**แบบประเมินแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะ
นักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี**

คำชี้แจง เขียน ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเพียงคำตอบเดียว

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานผู้ประเมิน

๑. ชื่อ.....นามสกุล.....

๒. ตำแหน่ง.....สถานที่ทำงาน.....

ตอนที่ ๒ ประเมินแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะ

นักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี

๕ หมายถึง มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับงานมากที่สุด

๔ หมายถึง มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับงานมาก

๓ หมายถึง มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับปานกลาง

๒ หมายถึง มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย

๑ หมายถึง มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	๕	๔	๓	๒	๑
๑) ด้านความถูกต้อง					
๑. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะ นักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่มีสาระ/ประเด็นครอบคลุม ครบถ้วนถูกต้อง					
๒. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียน บ้านเชียงวิทยา ที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน					
๓. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียน บ้านเชียงวิทยา ที่มีขั้นตอนการใช้ชัดเจน					
๔. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียน บ้านเชียงวิทยา มีที่มาจากแหล่งข้อมูลในการได้มาซึ่ง ข้อมูลอย่าง ชัดเจน					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	๕	๔	๓	๒	๑
๕. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่มีการรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือและแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย					
๖. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิง ปริมาณ และเชิงคุณภาพที่สมบูรณ์และชัดเจน					
๒) ด้านความเหมาะสม					
๗. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่คำนึงถึงกฎหมาย					
๘. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่คำนึงถึงการรักษาสิทธิของผู้เกี่ยวข้อง					
๙. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่ให้ความสำคัญกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย หรือทุกกลุ่ม					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	๕	๔	๓	๒	๑
๓) ด้านความเป็นไปได้					
๑๐. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียน บ้านเชียงวิทยา ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง					
๑๑. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียน บ้านเชียงวิทยาที่มีทรัพยากรเพียงพอที่จะปฏิบัติได้					
๑๒. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียน บ้านเชียงวิทยา ที่ปลอดภัยจากภาวะเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น					
๑๓. แนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะ นักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียง วิทยา ที่มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และ กฎหมายที่เอื้อให้ปฏิบัติ					
๔) ด้านความเป็นประโยชน์					
๑๔. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียน บ้านเชียงวิทยา ที่การตอบสนองความต้องการของผู้ใช้					
๑๕. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะ นักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา ที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาด้าน การบริหารจัดการ					
๑๖. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษาโรงเรียน บ้านเชียงวิทยา ที่ให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ สำหรับผู้ปฏิบัติ					
๑๗. เป็นแนวทางการใช้ระบบเครดิตสังคมในการเสริมสร้าง คุณลักษณะนักเรียนในโครงการโรงเรียนสุจริต : กรณีศึกษา โรงเรียน บ้านเชียงวิทยา ที่จะเกิดผลดีต่อสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้รับผิดชอบ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ ชุมชน					

ผนวก ค

ตัวอย่างหนังสือราชการ

ที่ กท.๐๓๓๗๙๔/๖๐๒๒

สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง
เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๓๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์บุคลากรร่วมเป็นผู้เชี่ยวชาญการประชุมสหภาพกลุ่มวิชาการ
เขียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย เปิดการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สจว.สพฐ.) วันที่ ๘ ระหว่างวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ถึง ๒ มิถุนายน ๒๕๖๔ และกำหนดให้ผู้เข้าร่วมการอบรมฯ จัดทำเอกสารทางวิชาการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตรดังกล่าว โดยผู้เข้าร่วมการอบรม กลุ่มวิชาการที่ ๔ ได้จัดทำเอกสารทางวิชาการ เรื่อง “การพัฒนาแนวทางการใช้ระบบความคิดทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนสุจริตกรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี” สถาบันพิจารณาแล้วเห็นว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เป็นสถานอุดมศึกษาที่ให้บริการทางวิชาการในพื้นที่ และมีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการให้บริการทางวิชาการแก่สถานศึกษาได้

ดังนั้นเพื่อให้ผลงานทางวิชาการดังกล่าวมีความถูกต้อง เหมาะสม สามารถนำข้อมูลผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงขอความอนุเคราะห์อาจารย์จำนวน ๒ คน คือ ผศ.ดร.พนายุทธ เสงี่ยม และ ดร.พรภักษา จำเริญ เข้าร่วมประชุมสหภาพกลุ่มวิชาการ (Focus Group) ในวันที่ศุกร์ที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐ น.เป็นต้นไป ณ โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาอุดรธานี ทั้งนี้โรงเรียนได้แจ้งระงับภายใต้มาตรการ การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID 19) อย่างเคร่งครัด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

พลตรี
(ชำนัญ ช้างสาต)

ผู้อำนวยการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

กองวิชาการ
โทร. ๐๒ ๒๖๖๖ ๔๖๓๗
โทรสาร ๐๒ ๒๖๖๖ ๔๖๓๗

ที่ กท.๐๓๗๙๔/๖๐๒

สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง
เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๓๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์บุคลากรร่วมเป็นผู้เชี่ยวชาญการประชุมสหภาพกลุ่มวิชาการ
เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี

สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย เปิด
การอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สจว.สพฐ.) วันที่ ๘ ระหว่างวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ถึง ๒ มิถุนายน ๒๕๖๔ และกำหนดให้
ผู้เข้ารับการอบรมฯ จัดทำเอกสารทางวิชาการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตรดังกล่าว
โดยผู้เข้ารับการอบรม กลุ่มวิชาการที่ ๔ ได้จัดทำเอกสารทางวิชาการ เรื่อง “การพัฒนาแนวทางการใช้ระบบ
ความคิดทางสังคมบนฐานของพื้นที่เชิงนวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนสุจริต
กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี ” สถาบันฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ให้บริการทางวิชาการในพื้นที่ และมีบุคลากรที่มีความ
รู้ความเชี่ยวชาญ ในการให้บริการทางวิชาการแก่สถานศึกษาได้

ดังนั้นเพื่อให้ผลงานทางวิชาการดังกล่าวมีความถูกต้อง เหมาะสม สามารถนำข้อมูลผลการศึกษาไป
ใช้ประโยชน์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน และ นายอรรถพร เพชรเสถียร ศึกษาพิเศษ
เข้าร่วมประชุมสหภาพกลุ่มวิชาการ (Focus Group) ในวันศุกร์ที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐
น.เป็นต้นไป ณ โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ทั้งนี้โรงเรียนได้เฝ้าระวังภายใต้มาตรการ การป้องกันการแพร่ระบาดของโรค
ไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID 19) อย่างเคร่งครัด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

พลตรี

(ชำนาญ ช่างสาค)

ผู้อำนวยการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

กองวิทยากร

โทร. ๐๒ ๒๗๖ ๔๖๓๗

โทรสาร ๐๒ ๒๗๖ ๔๖๓๗

ที่ กษ ๐๐๖๓.๔/๖๑๖

สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
๒๒ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง
เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐

๖๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มวิชาการ (Focus Group)

เรียน ผศ. ดร.พนาฤทธิ์ เสขมณี อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย เปิดการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.สพฐ.) รุ่นที่ ๘ ระหว่างวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ถึง ๒ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๔ และกำหนดให้ผู้เข้ารับการอบรม จัดทำเอกสารทางวิชาการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมดังกล่าว โดยผู้เข้ารับการอบรม กลุ่มวิชาการที่ ๔ ได้จัดทำเอกสารทางวิชาการ เรื่อง "การพัฒนาแนวทางการใช้ระบบเครื่อคิดทางสังคมพื้นฐานของพื้นที่นวัตกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสูงวัยกรเมธีศึกษา โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา จังหวัดอุดรธานี" สถาบันฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้ผลงานวิชาการดังกล่าวมีความถูกต้อง เหมาะสม และสามารถนำข้อมูลผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงขอเชิญท่านเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มวิชาการ (Focus Group) โดยอยู่ภายใต้มาตรการการเฝ้าระวังป้องกัน และควบคุมโรคโควิด-19 ในวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ณ โรงเรียนบ้านเชียงวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี อำเภอบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี โดยมอบหมายให้ นางละอียด เอี่ยมศรี เป็นผู้รับผิดชอบประสานโดยวง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๓๕๖๗ ๘๓๗๗

จึงเรียนมาเพื่อกรุณาพิจารณา ทั้งนี้ขอแจ้งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี และขอขอบคุณ ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

พลตรี

(ชำนาญ ช้างสาธ)

ผู้อำนวยการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

กองวิชาการ
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๖๒ ๔๖๖๗
โทรสาร ๐ ๒๒๖๒ ๔๖๖๗

ที่ กม ๐๑๖๓.๖/๖๖๖

สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
๒๕ ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง
เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐

๖๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มวิชาการ (Focus Group)

เรียน ผศ. ดร.พนมสุพจน์ เสงี่ยมอน อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย เปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) รุ่นที่ ๘ ระหว่างวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ถึง ๒ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๔ และกำหนดให้ผู้เข้าร่วมการประชุม จัดทำเอกสารทางวิชาการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมดังกล่าว โดยผู้เข้าร่วมการประชุม กลุ่มวิชาการที่ ๕ ได้จัดทำเอกสารทางวิชาการ เรื่อง "การพัฒนาแนวทางการใช้ระบบเสริมคิดทางสังคมพื้นฐานของเพื่อนเป็นวัฏกรรมในการเสริมสร้างคุณลักษณะของนักเรียนในโครงการโรงเรียนสู่สังคมมีศึกษา โรงเรียนบ้านเข็ญวิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี" สดกเป็นฯ ที่จากรงานอ้างสืบมา เพื่อให้เอกสารวิชาการดังกล่าวมีความถูกต้อง เหมาะสม และสามารถนำข้อมูลผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงขอเชิญวิทยากรเข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่มวิชาการ (Focus Group) โดยอยู่ภายใต้มาตรการการกักเฝ้าระวังป้องกัน และควบคุมโรคโควิด-19 ในวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ณ โรงเรียนบ้านเข็ญวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามืออการศึกษาสุราษฎร์ธานี อำเภอบ้านเข็ญ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมอบหมายให้ นางละมัยศรี เค็งอศรี เป็นผู้รับผิดชอบประสานโดยตรง โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๖ ๒๕๖๓ ๘๒๒๗

จึงเรียนมาเพื่อทราบพิจารณา หากมีข้อสงสัยขอได้โปรดขอรายละเอียดที่งานอ้างสืบมา และขอขอบคุณ ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ทศศิริ

(สำเนา) ชำนาญ
ผู้อำนวยการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

กองวิชาการ
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๖๖ ๕๖๒๗
โทรสาร ๐ ๒๒๖๖ ๕๖๒๗

ผนวก ง รายชื่อผู้วิจัย

๑. ผศ.ดร.นิสิต อินทมาโน อาจารย์ที่ปรึกษา
๒. น.อ.อ.อโนชา รัชพรมงคล อาจารย์ที่ปรึกษา

รายนามนักศึกษากลุ่มวิชาการที่ ๔

๑. นางชฎาภรณ์ บรรเลงรัมย์	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพ็ชรบูรณ์เขต ๓
๒. นายชัชวาล อาราชภู่	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต ๒
๓. นายธวัชพนธ์ วิทย์บุญประคม	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านชำจำปา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๕
๔. สิบตำรวจตรี นพเคราะห์	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาหนองคาย
๕. นายปราสาท ราชจันทร์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต ๒
๖. นายมงคลชัย พรหมมาหล้า	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์วิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต ๑
๗. นางละเอียด เอี่ยมศรี	ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านหนองบัวลายสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๖
๘. นางวัชรภรณ์ มะปะรัง	นักวิชาการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากาฬสินธุ์
๙. ว่าที่ร้อยตรี สมบัติ เกิดเพชร	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเชียงวิทยาสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี
๑๐. นายอริวัฒน์ ศรีเที่ยง	ผู้อำนวยการโรงเรียนหินกองวิทยาการสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด